

BOFIT

BOFIT Viikkokatsaus
Vuosikirja 2010

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Suomen Pankki, BOFIT
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

BOFIT Viikkokatsaus
Päätoimittaja Seija Lainela

Suomen Pankki
BOFIT – Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

PL 160
00101 Helsinki
Puh: 010 831 2268
Fax: 010 831 2294
bofit@bof.fi

www.suomenpankki.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2010

7.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 1/2010

Keskuspankin koronlaskut jatkuvat, inflaatio hidastui.
Reaalipalkkojen nousu pysähtyi, työttömyys kasvoi maltillisesti vuonna 2009.

14.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 2/2010

Talousministeriö arvioi Venäjän BKT:n supistuneen viime vuoden aikana 8,5 %.
Kuluvan vuoden talousennuste aiempaa positiivisempi.
Vuoden 2009 federaatiobudjetin alijäämä odotettua pienempi, vuoden 2010 budjetinäkymät kohentuneet.
Moskovan pörseissä nousuvuosi.

21.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 3/2010

Venäjän kauppataase ja vaihtotase pysyivät ylijäämäisinä vuonna 2009.
Pääoman vienti Venäjältä supistui vuonna 2009, neljännellä neljänneksellä virta kääntyi takaisin Venäjälle.
Venäjän ulkomainen velka väheni hieman vuonna 2009.
Venäjän Kaukoitää halutaan kehittää.

28.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 4/2010

Uudistuksia Venäjän pankkisektorilla.
Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliiton käynnistäminen toi mukanaan ongelmia.
Venäjä ja Valko-Venäjä sopuun öljytoimituksista.

4.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 5/2010

Erityisesti investoinnit supistuivat voimakkaasti vuonna 2009.
Harmaan talouden osuus BKT:stä kasvanut hieman taantuman aikana.

11.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 6/2010

Talouden elvytystä jatketaan kuluvana vuonna.
Viktor Janukovitsh talouskriisissä kamppailevan Ukrainan johtoon.

18.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 7/2010

Suomenlahden satamien merkitys Venäjän merenkulussa kasvaa.
Hallitus tukee yhden yrityksen kaupunkeja.

25.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 8/2010

Tammikuun talusluvut eivät herätä erityistä optimismia.
Keskuspankki laski korkoja 0,25 prosenttiyksiköllä, ruplalla nousupaineita.
Pankkisektorin kasvu pysähtyi viime vuonna.

4.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 9/2010

Finanssiministeriö tavoittelee paluuta kireään finanssipolitiikkaan.
Shtokmanin kaasukentän investointipäätöksiä lykätään.

11.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 10/2010

Suomen ja Venäjän välinen kauppa supistui jyrkästi vuonna 2009.
Venäjän vastaus talouden modernisointitarpeisiin: innovaatiot.

18.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 11/2010

Kunnallispalveluiden hinnat sitkeässä nousussa.
Talouskriisi on kohdellut IVY-maita vaihdellen.

25.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 12/2010

BOFIT ennustaa Venäjän kokonaistuotannon palaavan nopean kasvun uralle vuosina 2010–2012.
Talouskehitys edelleen epävakaa.
Ilmastonmuutoksen vaikutukset Venäjän talouspolitiikkaan.
Venäjä-ennuste vuosille 2010–2012, julkaistu 25.3.2010.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2010

31.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 13/2010

Keskuspankki alensi jälleen korkoja.
Uusi Pohjois-Kaukasian federaatiopiiri pyrkii ratkomaan alueen ongelmia.

8.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 14/2010

Vaihtotaseen ylijäämä voimakkaassa kasvussa.
Venäjän saamat ulkomaiset suorat sijoitukset vähenivät puoleen viime vuonna.
Raakaöljyn korkea hinta tukee Venäjän osakemarkkinoiden nousua.

15.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 15/2010

Budjettimenojen kasvu jatkui ensimmäisellä neljänneksellä nopeana.
Venäjän autoteollisuuden tunnelin päässä heikkoa valoa.

22.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 16/2010

Sosiaaliset kysymykset keskeisiä pääministeri Putinin duumalle antamassa selonteossa.
Tulliliitto ja talouden modernisointitarve tuovat muutoksia Venäjän tullipolitiikkaan.
Tullit alenevat vähitellen.

29.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 17/2010

Venäjän talouskasvu hidastui vuoden ensimmäisellä neljänneksellä.
Venäjä laski liikkeelle velkakirjoja kansainvälisillä markkinoilla.
Venäjä ja Ukraina strategiseen sopuun kaasusta.

6.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 18/2010

Tuoreet ennusteet heijastelevat Venäjän talouden ennuste-epävarmuuksia.
Keskuspankin koronlaskujen jatkumisesta kahtalaisia odotuksia.
Väestön supistuminen varjostaa Venäjän kehitystä.

12.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 19/2010

Venäjän öljyntuotanto hienoisessa kasvussa.
Talouden taantumasta huolimatta köyhyys väheni viime vuonna.
Suomen vienti Venäjälle supistuu edelleen.

20.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 20/2010

Talouden tuoreeseen kasvukuvaan lisää epävarmuuksia.
Pankkien lainananto väheni edelleen, käänne saattaa olla tulossa.
Ulkomaiset yritykset allekirjoittivat huhtikuussa korruptionvastaisen sopimuksen.

27.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 21/2010

Vuoden 2011 federaatiobudjetin valmistelu alkanut – lähtöoletuksista eriäviä näkemyksiä.
Kuluvan vuoden budjettitilanne aiemmin arvioitua parempi.
Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin välisen tulliliiton käynnistämisen ongelmia.

3.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 22/2010

Keskuspankki laski useimpia korkojaan 0,25 prosenttiyksikköä 1.6. lähtien.
Hallitus pyrkii hidastamaan inflaatiota.
EU:n ja Venäjän huippukokouksessa 1.-2.6. ei läpimurtoja.

10.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 23/2010

Rupla heikentynyt.
Kansainvälisen finanssikeskuksen valmistelut jatkuvat.
10 vuotta Putinin talousohjelmasta.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2010

17.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 24/2010

Valtion budjetin tämän vuoden näkymät tarkentuvat.
Valtion budjetin ensi vuoden näkymät hahmottuvat.
Asuntorakentaminen odottaa kasvua.

23.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 25/2010

Venäjän kotimaisen kysynnän elpyminen oli loppukeväällä edelleen kohtalaista – tuonti on kasvanut nopeasti.
Gazprom vähensi kaasukuljetuksiaan Valko-Venäjälle 60 %.
Strategisten yritysten määrä vähenee.

1.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 26/2010

Kasvaviin eläkemenoihin etsitään ratkaisuja.
Kansainvälinen valuuttarahasto kehottaa Venäjää budjettimalltiin.

8.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 27/2010

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliitto aloitti toimintansa.
Innovaatiokaupunkihanke etenee.

15.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 28/2010

Sekä vaihto- että pääomatase ylijäämäisiä vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla.
Rahoitusmarkkinoiden alkuvuosi vaihteleva.
Sähkömarkkinoiden vapauttaminen etenee aikataulussa.

22.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 29/2010

Venäjän talouden elpyminen ollut kohtalaista.
Talouden taantuma heijastuu edelleen Venäjän tuonnin rakenteessa.

29.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 30/2010

Kuivuus koettelee Venäjän viljasatoa.
Hallitus pyrkii parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä.

5.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 31/2010

Työttömyyden supistuminen ja kuluttajien luottamuksen kasvu heijastelevat talouden elpymistä.
Hallitus pyrkii pienentämään budjettivajetta.

12.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 32/2010

Suomen kone- ja laitevienti Venäjälle supistunut tänä vuonna, muu vienti kasvanut.
Energianvienti kasvanut.

19.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 33/2010

Venäjän alueiden elpymisvauhti vaihtelee.
Rahoitusmarkkinoiden sääntelyä kohennetaan.

26.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 34/2010

Kasvava osuus Venäjän tuonnista tulee Kiinasta.
Julkinen talous ylijäämäinen vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

2.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 35/2010

BKT kasvaa talousministeriön mukaan lähivuosina noin 4 %/v.
Kotitalouksien talletusten kasvu kiihtyi alkuvuonna.
Internetin käyttö vaihtelee alueittain.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2010

9.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 36/2010

Elintarvikkeiden kallistuminen kiihdytti elokuun inflaatiota.
Investoinnit painottuneet yhä enemmän energiaan.

16.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 37/2010

Uusien BKT-tietojen mukaan talouden elpyminen on hidastunut tänä vuonna.
Henkilöautojen tuotanto kasvanut nopeasti, tuonti elpynyt hitaammin.

23.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 38/2010

Talouden kehitys kesällä heikkoa, tuonti toipui.
Suomeen saapuneiden venäläismatkustajien määrä hienoisessa kasvussa.

30.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 39/2010

BOFIT ennustaa Venäjän kokonaistuotannon kasvavan varsin nopeasti vuosina 2010–2012.
Keskuspankki supistaa kriisin aikana käyttöön otettuja tukitoimia.
Venäjä-ennuste vuosille 2010–2012, julkaistu 29.9.2010.

7.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 40/2010

Federaation budjetin tulo- ja menoarviot nousseet.
Venäjän sijoitus kansainvälisessä luottoluokitusvertailussa parani.

14.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 41/2010

Venäjän keskuspankki vähentää interventioitaan valuuttamarkkinoilla.
Venäjän vaihtotaseen ylijäämä on kuluvan vuoden aikana supistunut.
Venäläisten kulutustottumukset muuttuneet 20 vuodessa.

21.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 42/2010

Moskovan pormestariksi Venäjän hallituksen kansliapäällikkö ja varapääministeri Sergei Sobjanin.
Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin yhtenäisen talousalueen valmistelut jatkuvat.

28.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 43/2010

Talouden kasvu vaimeaa syyskuussa.
Venäjän hallitus hyväksyi ohjelman valtionyritysten osakkeiden myynnistä.
Korruption kitkeminen polkee paikallaan.

4.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 44/2010

Kunnallisteknisten palveluiden maksujen korotukset jatkuvat Venäjällä.
Venäjä panostaa arktisen alueensa kehittämiseen.

11.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 45/2010

Venäjän Itämeren-satamien ja Baltian maiden rahtiliikenne kasvussa.
Venäjän maataloudella heikko vuosi.

18.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 46/2010

Ulkomaisten suorien sijoitusten virta Venäjälle viime vuoden tasolla.
Talouden taantuma ja valtion elvytystoimet näkyivät vuoden 2009 suurimpien yritysten kehityksessä.

25.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 47/2010

Ruflan kurssi heikentynyt.
Vakuutussektorin rooli Venäjän taloudessa edelleen pieni.

2.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 48/2010

Federaation budjettimenot kasvavat vuonna 2011.
Maakaasun kysynnän hidas elpyminen vaikuttaa Gazpromin toimintaan.

BOFIT Viikkokatsaus – Venäjä 2010

9.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 49/2010

Peruselintarvikkeiden hinnat nousseet voimakkaasti.
Elintarviketeollisuus houkuttelee ulkomaisia toimijoita.
Venäjän koululaisten oppimistulokset alle kansainvälisen keskitason.

16.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 50/2010

Sairausvakuutusjärjestelmä uudistuu ensi vuoden alusta.
Investointibuumia ei vielä näkyvissä Venäjällä.

22.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 51/2010

Vierastyövoiman määrää rajoitetaan edelleen.
Venäjän talouden kasvu pysähdyksissä kolmannella neljänneksellä.

29.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 52/2010

Venäjä, Valko-Venäjä ja Kazakstan sopivat yhtenäisen talousalueen toimintaperiaatteista.
Verotukseen muutoksia ensi vuoden alusta.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2010

7.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 1/2010

Kiina korjasi vuoden 2008 kansantuote-arvioita ylöspäin.
Kiinassa vuosi 2009 oli tuottoisa sijoittajille.
Kiinan valuuttapolitiikka 2009 - kiinteä kurssi ja valuutansäännöstelyn vapauttamista.

14.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 2/2010

Kiina aloitti rahapolitiikan kiristämisen.
Kiinan vieni ja tuonti nousivat kriisiä edeltäneelle tasolle.
Vuodenvaihteessa ei suuria lakimuutoksia, heinäkuussa voimaan uusi vahingonkorvauslaki.

21.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 3/2010

Kiinan talouskasvu jatkui vahvana viime vuonna.
Inflaatio kiihtyy.
Kiinan valuttavaranto kasvoi lähes ennätysvauhtia vuonna 2009.

28.1.2010 BOFIT Viikkokatsaus 4/2010

Tutkimusjulkaisujen määrällä mitaten Kiinan on jo tieteen suurvalta.
Automarkkina kasvoi maailman suurimmaksi.
Viljelykasvien sato hyvä viime vuonna.

4.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 5/2010

Kiinan vaikutus perusmetallien markkinoilla korostui finanssikriisin aikana.
Hiilentuonti poikkeuksellisen suurta viime vuonna.
Kehittyvien talouksien energiayhtiöiden markkina-arvot nousussa.

11.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 6/2010

Globaalit epätasapainot pienenevät viime vuonna, kun Kiinan vaihtotaseen ylijäämä supistui selvästi.
Ulkomaankaupan elpyminen jatkui tammikuussa; kiistat lisääntyneet.
Kriisi käänsi Kiinan Venäjän-kaupan alijäämäiseksi.

18.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 7/2010

Rahapolitiikkaa kiristetään jälleen.
Vähimmäispalkkoja nostetaan useissa kaupungeissa ja provinseissa.
Kiinalla hyvät edellytykset jatkaa laaja-alaisia reformeja.

25.2.2010 BOFIT Viikkokatsaus 8/2010

Maankäyttöoikeuksien myynti on tuottoisaa valtiolle.
Kiinalaistilastojen mukaan suomalaisyritysten suorat sijoitukset Kiinaan vähäisiä.
Muut BRIC-maat eivät pysy Kiinan vauhdissa kansainvälisten patenttihakemusten määrässä.

4.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 9/2010

Juanin kurssi pysyy edelleen tiukasti sidottuna dollariin.
Kiinteät investoinnit ja muuttoliike maalta kaupunkiin selittävät työn tuottavuuden ripeää kasvua Kiinassa.
Pörssikurssien kehitys tasaantunut; vaihdon volyyymi vähentynyt.

11.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 10/2010

Kiina tavoittelee 8 prosentin talouskasvua myös kuluvana vuonna.
Paikallistason lainanotto kasvattaa julkisen velan määrää huomattavasti.

18.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 11/2010

Vuodelle 2009 laadittu valtion budjetti toteutui lähes pilkulleen.
Kiina vie yhä enemmän aseita ulkomaille.
Kiina kasvattaa osuuttaan Suomen ulkomaankaupassa.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2010

25.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 12/2010

BOFIT odottaa talouskasvun jatkuvan vahvana; talouspoliittinen tilanne edelleen haastava. Amerikkalaisyritykset vyöryttävät esiin yritystoiminnan ongelmia Kiinassa ja lisäävät paineita kauppapoliitikoille.

Kiina-ennuste vuosille 2010–2012, julkaistu 25.3.2010

31.3.2010 BOFIT Viikkokatsaus 13/2010

Volvon siirtyminen kiinalaisomistukseen ilmentää Kiinan autoteollisuuden kasvavaa voimaa ja dynaamisuutta.

Kiinan suuret pankit tahkosivat ennätysvoitot vuonna 2009.

8.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 14/2010

Kiina ja Yhdysvallat hakevat lisääjalla sopua valuuttakurssikysymykseen.

Osakekurssit toipuneet tammikuun lopun lievän pudotuksen jälkeen.

15.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 15/2010

Talouskasvu jatkui odotetusti voimakkaana.

Kuluttajahintojen nousu hieman hidastui maaliskuussa.

Kiinan kauppataase painui miinukselle, valuuttavaranto edelleen kasvussa.

22.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 16/2010

Ulkomaisia suoria sijoituksia vetäytyi Kiinasta ennätysmäärä viime vuonna.

Kiina yrittää hillitä asuntomarkkinoita hallinnollisin määräyksin.

29.4.2010 BOFIT Viikkokatsaus 17/2010

IMF ennustaa Kiinan kasvun jatkuvan voimakkaana ja vaihtotaseyliijämien taas lisääntyvän tulevina vuosina.

Rahoitusmarkkinoiden uudistukset jatkuvat.

Kiinan vaikutusvalta kansainvälisissä järjestöissä kasvaa.

6.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 18/2010

Kiina kiristi jälleen rahapolitiikkaa ilman viitekorkojen nostoa.

Kiinalaispankit hakevat lisää pääomia.

Shanghaiin maailmannäyttelyllä mittavat vaikutukset kaupungin talouteen.

12.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 19/2010

Huhtikuun talusluvussa ei yllätyksiä.

Hintojen nousu kiihtyi huhtikuussa.

Kiinan kauppataase palasi ylijäämäiseksi huhtikuussa.

20.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 20/2010

Kiinan osakeindeksit laskeneet vuoden takaiselle tasolle.

Kiistoista huolimatta Kiinan ja Japanin välinen kauppa kukoistaa.

Kiina kehittämään Nigerian energainfrastruktuuria.

27.5.2010 BOFIT Viikkokatsaus 21/2010

Strategisessa vuoropuhelussa löydettiin ratkaisuja Kiinan ja Yhdysvaltojen välisiin erimielisyyksiin.

Juanin nimelliskurssin dollarisidonnaisuus tuo vain näennäistä vakautta, valuutta vahvistuu reaalisesti.

3.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 22/2010

Palkkojen nousupaineet lisääntyneet.

Teollisuuden kasvu hidastumassa.

Kriisistä huolimatta amerikkalaisyrityksillä meni hyvin Kiinassa viime vuonna.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2010

10.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 23/2010

Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä repesi jälleen suureksi.
Kiina laskenut tuontituloja.
Kiinan vetoapu hyödytti myös Suomea kriisin aikana.

17.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 24/2010

Kiina etsii mahdollisuuksia Kreikasta.
Hintojen nousu kiihtyi toukokuussa.
Manner-Kiina ja Taiwan vähentävät keskinäisiä tulleja ja muita kaupanesteitä.

23.6.2010 BOFIT Viikkokatsaus 25/2010

Kiina päästi juanin dollarikurssin jälleen liikkumaan.
Viimeisen kiinalaisen suurpankin listautuminen pörssiin etenee.
Kiina jatkaa autoteollisuuden tukemista.

1.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 26/2010

Palkkariidat ja lakkoilu edelleen japanilaisyritysten kiusana Kiinassa.
Tilintarkastusvirasto huolestunut paikallishallintojen velan kasvusta.
Kiinassa toimivat eurooppalaiset yritykset huolissaan ulkomaisten yritysten kohtelusta.

8.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 27/2010

Kiinan osakemarkkinat jatkavat laskuaan; PMI viittaa kasvun hidastumiseen.
Kiinan valvontaviranomaiset varoittavat pankkisektorilla olevista riskeistä; epävirallisella pankkisektorilla tärkeä rooli.
Kiinan kommunistisen puolueen jäsenmäärä nousi viime vuonna lähes 78 miljoonaan.

15.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 28/2010

Kiinan talouskasvu hidastui lievästi.
Kiinan yhteistyö Latinalaisen Amerikan kanssa tiivistyy.

22.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 29/2010

Juan vahvistunut hitaasti suhteessa dollariin mutta heikentynyt euroon nähden; Kiinan valuutan kansainvälinen käyttö lisääntyy edelleen.
Saksalaiset huolissaan ulkomaisten yritysten asemasta Kiinassa.
Kiinan viimeinen suurpankki listautui pörssiin.

29.7.2010 BOFIT Viikkokatsaus 30/2010

Hintakehitys Kiinan kiinteistömarkkinoilla tasaantumassa.
Kiinan suosio turistien keskuudessa kasvussa.
BRIC-maat aktiivisia protektionististen toimien käyttämisessä kriisin aikana.

5.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 31/2010

IMF suosittaa Kiinalle laajoja reformeja kotimaisen kulutuskysynnän kasvattamiseksi.
Kiinalaisten tulot jatkavat kasvamistaan.
Kiinan talouskasvu on hidastumassa odotetusti.

12.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 32/2010

Heinäkuun talousluvut kertovat odotetusti kasvun hidastuneen.
Inflaatio kiihtyi heinäkuussa, asuntomarkkinoilla hinnat tasaantuivat.
Kiinan kauppataaseen ylijäämä repesi heinäkuussa.

19.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 33/2010

Kiinasta maailman toiseksi suurin talous.
Kesän viljelykasvien sato hyvä vaikeista luonnonoloista huolimatta.
Hongkongin talous kasvoi odotettua nopeammin.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2010

26.8.2010 BOFIT Viikkokatsaus 34/2010

Valtio on pankkien keskeinen pääomittaja.
Asuntomarkkinoiden hintakehityksestä epäselvyyttä.
Kiinan öljyn tuonnin odotetaan kasvavan.

2.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 35/2010

Suuret valtion omistamat liikepankit tahkosivat taas miljardivoitot.
Öljyn putkikuljetukset Venäjältä Kiinaan alkavat vielä kuluvan vuoden puolella.
Kiinan autojen tuonti kasvanut merkittävästi.

9.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 36/2010

Juanin käyttö laajenee, kurssipolitiikassa ei suurta muutosta.
Kiinan tuotantosektorin palkat jo lähes Meksikon tasolla.
Eurooppalaisyrietykset toivovat kiinalaisviranomaisilta markkinoillepääsyn helpottamista ja lakien tasapuolista soveltamista.

16.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 37/2010

Teollisuustuotannon kasvu ylitti odotukset elokuussa – kotimainen kysyntä säilyy vahvana.
Ruoan hinnan nousu kiihdyttää inflaatiota.
Maailmantalouden epävarmuus näkyy heikkenevissä vientiluvuissa.

23.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 38/2010

Yhdysvaltain hallinto kritisoi Kiinan valuuttakurssipolitiikkaa; juan vahvistuu hitaasti suhteessa dollariin.
Kiinan ja Japanin välit kiristyneet.
Kiina paransi ainoana BRIC-maana asemiaan kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa.

30.9.2010 BOFIT Viikkokatsaus 39/2010

BOFIT odottaa Kiinan talouskasvun nojaavan jatkossa enemmän kotimaiseen kulutuskysyntään.
Suomen vienti Kiinaan vahvistunut selvästi viime vuodesta.
Kiina-ennuste vuosille 2010–2012, julkaistu 29.9.2010

7.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 40/2010

Kiina isännöi YK:n ilmastokokouksen työryhmän tapaamista Tianjinissa.
Venäjän presidentti Dmitry Medvedevin Kiinan vierailun pääagendalla maiden välinen energiayhteistyö.
Kiinan ja Pohjois-Korean välinen kauppa kasvaa tasaisesti.

14.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 41/2010

Kiinan tuonti kasvanut kuluvana vuonna vientiä nopeammin.
Juan vahvistuu hitaasti.
Kiinan valuuttapolitiikka varjosti EU:n ja Kiinan huippukokousta.

21.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 42/2010

Kiinan talous jatkaa vahvaa kasvua.
Inflaatio kiihtyi syyskuussa – Kiinan keskuspankki nosti viitekorkoja ensimmäistä kertaa miltei kolmeen vuoteen.
Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitea vahvisti syyskokouksessaan suuntaviivat tulevalle viisivuotiskaudelle.

28.10.2010 BOFIT Viikkokatsaus 43/2010

Kiina leikkasi tänä vuonna harvinaisten maametallien vientikiintiötä 40 %.
Kulutusinto hiipumassa Kiinassa.
Nopeaa talouskasvua useissa Kiinan keski- ja itäosien maakunnissa – alueittaiset elintasoerot edelleen suuret.

BOFIT Viikkokatsaus – Kiina 2010

4.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 44/2010

Juanin käyttö kauppavaluuttana kasvussa.
Raaka-aineiden tuonti vahvaa kuluvana vuonna – energiaraaka-aineiden tuonti kasvaa edelleen.
Kiinan ja ASEAN-maiden kauppa kasvaa.

11.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 45/2010

Kiina jatkaa rahapolitiikan kiristämistä inflaation kiihtyessä.
Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä paisui lokakuussa.
Kiina piti asemansa liiketoimintaympäristövertailussa, Venäjän suhteellinen asema heikkeni hieman.

18.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 46/2010

Taluspoliittiset jännitteet Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä nousivat jälleen esille G20-kokouksessa Soulissa.
Työvoimakustannusten nousu rannikkoprovinsseissa lisää paineita Kiinan sisäisen tuotantorakenteen muutokseen.

25.11.2010 BOFIT Viikkokatsaus 47/2010

Kiina kirittää toimia inflaation hillitsemiseksi, Hongkongilla ongelmia kiinteistöhintojen kanssa.
Kiinan pörssit heiluvat maailmantalouden tulessa.

2.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 48/2010

Vaihtotaseen ylijäämä paisui kolmannella neljänneksellä.
Kiinan kasvava raaka-ainetarve näkyy ulkomaisissa investoinneissa.

9.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 49/2010

Useat Aasian maat loistivat uusimmassa PISA-tutkimuksessa.
Tietotekniikan käyttö kasvaa vauhdilla Kiinassa.
Kiina voitti ensimmäistä kertaa EU:n WTO-kiistassa.

16.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 50/2010

Inflaatio kiihtyi edelleen marraskuussa.
Teollisuustuotanto kasvaa tasaisesti.
Ulkomaankauppa vahvassa kasvussa marraskuussa.

22.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 51/2010

Cancunin ilmastokokouksessa edettiin kohti uutta kansainvälistä sopimusta – Kiina hyväksyi päästöraportoinnin osana pakettiratkaisua.
Ulkomaankaupan maksujen vapauttaminen etenee Kiinassa.

29.12.2010 BOFIT Viikkokatsaus 52/2010

Kiina lopetti vuoden 2010 koronnostolla.
Tiedotusvälineet innostuivat Kiinan valmiudesta ostaa ongelmassa olevien euromaiden velkapapereita.
Kiinan asuntomarkkinat rauhoittumassa?

Venäjä

Keskuspankin koronlaskut jatkuvat, inflaatio hidastui.

28. joulukuuta voimaan astunut 0,25 prosenttiyksikön koronlasku oli kymmenes vuoden 2009 aikana. Korkeiden laskun avulla keskuspankki pyrkii elvyttämään pankkien luotonantoa, toistaiseksi kuitenkin tuloksetta. Kaikkiaan keskuspankkikorot alenivat viime vuoden aikana 4,25 prosenttiyksikköä. Yleisimmän rahoitusinstrumentin eli yhden päivän repoluoton minimikorko on nyt 6 %.

Inflaatio hidastui viime vuonna merkittävästi ja oli joulukuussa ennakkotietojen mukaan 8,8 %, mikä osaltaan tuki keskuspankin päätöstä alentaa korkoja. Vuoden 2008 loppussa inflaatio oli 13,3 %.

Koron alentamisella keskuspankki pyrkii myös vähentämään maahan virtaavia lyhytaikaisia sijoituksia, jotka osaltaan aiheuttavat ruplan vahvistumispaineita. Sijoitusvirta alkoi kasvaa vuoden loppua kohden ruplan vahvistumisodotusten lisääntyttyä öljyn korkeamman hinnan myötä.

Vuoden 2008 syksystä alkaen uhkaavasti huvennut valuuttavaranto kääntyi viime vuoden syksyllä kasvuun ja oli vuoden lopussa noin 440 mrd. dollaria eli 10 mrd. dollaria suurempi kuin vuoden alussa.

Keskuspankki puolusti ruplaa merkittävin tukioistoin vuoden 2008 syksystä viime vuoden alkuun, mutta sen jälkeen ruplan arvo on ollut suhteellisen vakaa. Ruplan nimellisarvo euroon nähden aleni viime vuoden aikana vajaat 5 % ja dollariin nähden 3 %. Reaalisesti rupla kuitenkin vahvistui vuoden aikana sekä euroon että dollariin nähden. Ruplan eurokurssi oli vuoden lopussa 43,39 ruplaa ja dollarikurssi 30,24 ruplaa.

Odotettua myönteisempi kehitys johtui siitä, että raakaöljyn hinta kääntyi keväällä nousuun. Venäläisen Urals-öljyn keskihinta oli joulukuussa jo 75 dollaria tynnyriltä, kun hinta vuoden alussa oli 45 dollaria tynnyriltä.

Reaalipalkkojen nousu pysähtyi, työttömyys kasvoi maltillisesti vuonna 2009. Rosstatin tuoreimpien tilastojen mukaan marraskuussa 2009 keskimääräinen kuukausipalkka oli Venäjällä 19 200 ruplaa (440 euroa). Nimellispalkat nousivat vuoden aikana 8 %, mutta reaalisesti palkat ovat hieman alentuneet. Marraskuussa keskimääräinen reaalipalkka oli vajaan prosentin pienempi kuin vuotta aiemmin. Viime vuosi katkaisi vuonna 2000 alkaneen palkkojen nopean kasvun kauden, jonka aikana reaalipalkat nousivat noin 15 % vuodessa.

Korkeimpia palkkoja maksettiin öljyntuotantoalueilla sekä suurimmissa kaupungeissa. Keskipalkka oli korkein (44 000 ruplaa eli 1 010 euroa) Jamalin Nenetsiassa, jossa se oli viisinkertainen verrattuna matalapalkkaisimpaan alueeseen, Kaukasian Dagestaniin. Moskovassa keskipalkka oli 32 600 ruplaa ja Pietarissa 24 400 ruplaa.

Parhaiten ansaitsi kaivosteollisuudessa sekä rahoitus-alalla, joilla kuukausipalkka oli 35 000–46 000 ruplaa. Matalimpia palkkoja maksettiin tekstiiliteollisuudessa (9 400 ruplaa/kk), maataloudessa ja opetustoimessa.

Eläkeläisten tulokehitys oli suotuisampi kuin palkan-saajien, mikä johtui vuoden aikana tehdyistä eläkkeiden korotuksista. Viime vuoden marraskuussa keskimääräinen eläke oli reaalisesti 9 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Eläkkeet ovat kuitenkin edelleen hyvin pieniä, keskimääräisen eläkkeen suuruus oli 5 400 ruplaa (125 euroa).

Virallinen toimeentulominimi oli vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla 5 187 ruplaa kuussa (120 euroa). Talouskehitysministeriön arvion mukaan toimeentulominimin alapuolella eli vuonna 2009 noin 14 % väestöstä, mikä oli 2 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2008.

Työttömien määrä alkoi kasvaa vuoden 2008 kesällä vähennytyään sitä ennen lähes koko 2000-luvun ajan. Kasvu kuitenkin tasaantui viime vuoden kesällä, ja marraskuussa työttömänä oli Kansainvälisen työjärjestön ILO:n metodologian mukaan laskettuna 6,1 miljoonaa työntekijää. Työttömyysaste oli 8,1 %, kun se edellisvuoden marraskuussa oli 7,0 %. Työttömyyden suhteellisen rauhallinen kehitys johtuu mm. yleistyneestä työajan lyhentämisestä ja palkkojen leikkauksista.

Työttömyysaste vaihtelee huomattavasti alueittain: kun Moskovassa keskimääräinen työttömyysaste oli 1,8 %, Kaukasiassa Ingušian ja Tšetšenian tasavalloissa tilastoidut työttömyysasteet olivat 50 % ja 30 %.

Työttömyystilastot eivät anna täysin oikeaa kuvaa tilanteesta mm. siitä syystä, että irtisanomisien sijaan Venäjällä tyypillisesti jätetään palkka osin tai kokonaan maksamatta. Palkkarästit, jotka olivat vakava ongelma Venäjällä 1990-luvun taloudellisesti vaikeina vuosina, alkoivat jälleen kasvaa vuoden 2008 lopulla. Rosstatin seurannan mukaan (ei kata pienyrityksiä) viime vuonna palkkarästit kaksinkertaistuivat edellisvuodesta. Vuoden loppua kohden rästit alkoivat kuitenkin vähentyä ja marraskuussa 2009 maksamattomia palkkoja oli 35 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Palkkarästien osuus oli vajaat 2 % Rosstatin seuraamien alojen palkkasummasta. Toisin kuin 1990-luvulla, jolloin valtiontalous oli suurissa vaikeuksissa, julkisen sektorin palkkarästit ovat nyt hyvin pienet.

Työttömyystilastoja vääristää myös suuri rekisteröimättömän työvoiman määrä. Eri arvioiden mukaan Venäjällä asuu 4–10 miljoonaa ilman työilupaa työskentelevää ulkomaan kansalaista. Suurin osa ulkomaisista työntekijöistä on kotoisin etelän entisistä Neuvostotasavalloista, joiden kansalaiset eivät tarvitse Venäjälle viisumia.

Laittomien työntekijöiden lisäksi maassa työskentelee laillista ulkomaista työvoimaa, joka taantuman aikana on joutunut vähennysten kohteeksi. Vuonna 2009 ulkomaisen työntekijöiden kiintiö oli 2 milj. työntekijää, mutta vuoden 2010 kiintiötä supistettiin 1,3 milj. työntekijään.

Kiina

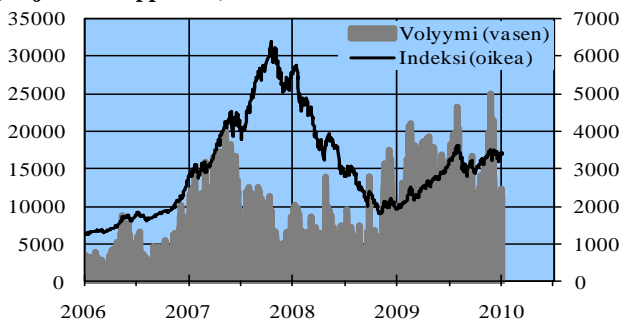
Kiina korjasi vuoden 2008 kansantuotearvioita ylöspäin. Kiinan vuoden 2008 BKT:n arvioidaan olleen 31 400 miljardia juania (3 050 miljardia euroa). Tilastoviranomaiset korjasivat pääasiassa palvelusektorin kokoa, jonka osuus BKT:stä kasvoi aiemmasta 40 prosentista lähes 42 prosenttiin samalla kun teollisuuden ja maatalouden osuudet supistuivat. Vuoden 2008 BKT:n arvioidaan kasvaneen reaalisesti 9,6 %, kun aiempi arvio oli 9 %. Vaikka talouskasvu hidastui aiemmista vuosista selvästi, voidaan lähes 10 prosentin reaali kasvua pitää olosuhteisiin nähden huomattavana saavutuksena.

Kuluvalla viikolla julkistettu joulukuun ostopäällikköindeksi puolestaan valoi uskoa kasvun pysyvyyteen. Teollisuuden näkymät ovat nyt lähes yhtä valoisa kuin ennen taluskriisin alkamista, ja peräti 17 teollisuudenalaa 20:stä raportoi positiivisia näkymiä. Sekä tuotanto että tilauskannat olivat kasvussa samalla kun valmiiden tuotteiden varastot edelleen supistuvat. Piristyneiden tuotantokäytön varjopuolena kustannukset ovat kasvussa, sillä tuotantopanosten hinnat jatkoivat nousuaan joulukuussa.

Kiinassa vuosi 2009 oli tuottoisa sijoittajille. Shanghaiin pörssissä kurssit nousivat viime vuonna lähes 75 % ja päätyivät vuoden lopussa yli 3 400 pisteeseen. Matkaa reilun kahden vuoden takaiselle huipulle on kuitenkin edelleen noin 3 000 pistettä, eli kurssitaso on niukasti yli puolet edellisestä huipusta.

Samalla kun osakkeiden arvostus alkoi toipua taannosta pudotuksesta, myös kaupankäynnin volyyymi on kasvanut ennätyskorkeaksi. Vaikka osakkeiden arvon nopean nousun on epäilty johtuvan valtion elvytystoimista, ei kehitys ole ollut mitenkään poikkeuksellista, vaan samanlaisia nousuja on tänä vuonna nähty muillakin kehittyvillä markkinoilla.

Shanghai A-osakeindeksin kehitys ja vaihdon volyyymi (miljoonaa kappaletta)

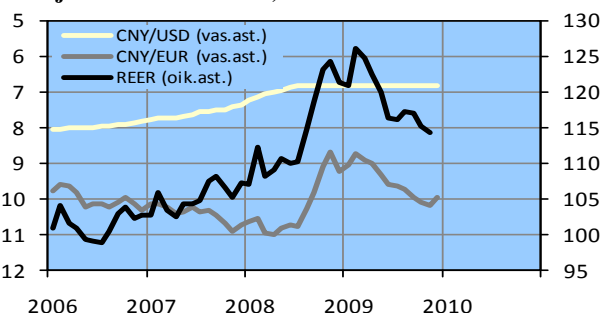
Lähde: Bloomberg

Kiinan valuuttapolitiikka 2009 - kiinteä kurssi ja valuuttansäännöstelyn vapauttamista. Kiina lopetti juanin 10 vuotta kestäneen kiinnityksen dollariin kesällä 2005 ja salli valuuttansa vahvistua maltillisesti dollariin nähden aina kesään 2008 asti. Tuolloin maailmantalouden näkymien heikennyttyä maa palasi jälleen kiinteän kurssin politiikkaan tukeakseen vientiteollisuuttaan. Kolmen vuoden aikana juan vahvistui dollariin nähden 21 %. Vuonna 2009 Kiina pitäytyi tiukasti kiinteän kurssin linjalla, vaikka viimeistään syksyllä oli selvää, että maan talouskasvu jatkui huomattavasti muita maita nopeampana. Loppuvuonna ulkomainen kritiikki kiinteän kurssin politiikkaa vastaan lisääntyi, sillä Euroopan ja Yhdysvaltojen lisäksi myös Aasian maat yhtyivät siihen. Viime vuonna juanin kurssi suhteessa euroon heikkeni selvästi, mikä näkyi myös hintakilpailukyvyen mittarina käytetyn juanin reaalisena kauppapainotetun valuuttakurssin heikkenemisenä.

Muiden maiden kokemukset osoittavat, että reaalisena valuuttakurssin vahvistuminen on luonnollinen osa talouskehitystä ja sitä on vaikea estää keinoitekoisesti. Kurssi vahvistuu joko nimellisen valuuttakurssin vahvistumisen tai muita maita korkeamman inflaation seurauksena. Kauppapoliittisten tekijöiden lisäksi deflaation loppuminen viime vuoden lopulla pitää huolen siitä, että valuuttakurssipolitiikan arviointi pysyy tiukasti Kiinan hallituksen ohjelmassa vuonna 2010. Termini-markkinoiden (NDF) noteerausten perusteella juanin uskotaan seuraavan 12 kuukauden aikana vahvistuvan dollariin nähden 6,83:sta 6,64:än.

Samalla kun Kiinan hallitus toi viime vuonna eri yhteyksissä esille huolensa dollarin arvosta, se teki kiinnostavia avauksia juanin kansainvälisen käytön lisäämiseksi. Kokeiluluonteiset toimet pitivät sisällään Kiinan keskuspankin valuutanvaihtosopimukset eräiden muiden keskuspankkien kanssa, päätöksen sallia juanin käyttäminen maksuvaluuttana tärkeimpien Kiinan vientikaupunkien ja Aasian maiden välisessä kaupassa sekä valtion juanimääräisten velkakirjojen liikkeellelaskun Hongkongissa. Joulukuun lopussa uutisoitiin, että Kiina on päättänyt myös sallia juanimääräiset suorat sijoitukset Manner-Kiinasta Hongkongiin.

Dollarin ja euron juankurssi (käänteinen asteikko) sekä kauppapainotettu reaalin valuuttakurssi (käyrän nousu kuvaa juanin vahvistumista)

Lähteet: BIS ja Reuters

Venäjä

Talousministeriö arvioi Venäjän BKT:n supistuneen viime vuoden aikana 8,5 %. Pudotus oli suurin sitten Neuvostoliiton hajoamisen aiheuttaman kokonaistuotannon romahduksen ja vei Venäjän BKT:n reaalisesti vuosi- en 2006–2007 tasolle.

Viime syksystä lähtien BKT:n volyyymi on neljännesvuositasolla jo kasvanut. Talousministeriön alustavan arvion mukaan kolmannella neljänneksellä kausitasoitettu kasvu oli 1,1 % ja neljännellä neljänneksellä 1,9 % edellisestä neljänneksestä.

Kuluvan vuoden talousennuste aiempaa positiivisempi. Talousministeriö on tarkistanut ennustettaan Venäjän tämän vuoden talouskehityksestä maailmantalouden parantuneiden näkymien ja raakaöljyn kallistumisen perusteella. Uuden ennusteen mukaan BKT kasvaa tänä vuonna 3,1 %, kun kasvuksi edellisessä ennusteessa arvioitiin 1,6 %. Useat kansainväliset asiantuntijatahot odottavat Venäjän tämän vuoden talouskasvun olevan yli 3 %.

Uudessa ennusteessa raakaöljyn keskihinnan odotetaan tänä vuonna olevan 65 dollaria tynnyriltä aiemman 58 dollarin sijaan. Inflaation oletetaan hidastuvan aiemmin arvioitua nopeammin ja olevan vuoden lopussa 6,5–7,5 %. Ruplan odotetaan vuoden aikana vahvistuvan niin, että sen keskimääräinen kurssi on 28,3 ruplaa dollarilta, kun edellinen ennuste oli 33,9 ruplaa dollarilta. Vahvistuminen johtuu mm. kauppataseen aiemmin arvioitua suuremmasta ylijäämästä.

Vuoden 2009 federaatiobudjetin alijäämä odotettua pienempi, vuoden 2010 budjetinäkymät kohentuneet. Finanssiministeriön ennakkotietojen mukaan viime vuoden budjettialijäämä oli runsaat 6 % BKT:stä, kun sen alun perin odotettiin olevan yli prosenttiyksikön suurempi. Alijäämän suuruus oli vajaat 3 000 mrd. ruplaa (70 mrd. euroa). Pääsyyinä myönteiseen kehitykseen oli arvioitua korkeampi raakaöljyn maailmanmarkkinahinta, joka kasvatti verotuloja ennakkoidusta.

Federaatiobudjetin kokonaistulot olivat nimellisesti 25 % pienemmät kuin vuonna 2008, kun taas menot ylittivät vuoden 2008 tason 28 prosentilla. Menoja kasvattivat erityisesti laman vuoksi käyttöön otetut talouden elvytystoimet sekä eläkerahaston jatkuvasti kasvavan vajeen kattaminen.

Valtaosa budjettivajeesta rahoitettiin öljy- ja kaasuverotuloista kerätystä reservirahastosta, josta tarkoitukseen käytettiin 2 700 mrd. ruplaa (61 mrd. euroa). Reservirahastoon jäi vuoden lopussa 1 900 mrd. ruplaa (44 mrd. euroa), joka finanssiministeriön mukaan todennäköisesti käytetään lähes kokonaan kuluvan vuoden budjettivajeen kattamiseen.

Toisessa puskurirahastossa – kansallisessa hyvinvointirahastossa – oli marraskuun lopussa varoja 2 800 mrd. ruplaa (65 mrd. euroa). Rahaston varoilla katetaan kuluvana vuonna eläkerahaston vajetta, samoin kuin viime vuonna.

Marraskuussa hyväksytty kuluvan vuoden budjetti perustuu talousministeriön aiempaan ennusteeseen, jonka oletuksilla budjetin vajeen on määrä olla 2 900 mrd. ruplaa (67 mrd. euroa) eli 6,8 % BKT:stä. Budjetin tulojen arvioidaan olevan reaalisesti 6 % pienemmät ja menojen 10 % pienemmät kuin vuonna 2009. Huolimatta talousnäkymien parantumisesta ja siitä johtuvista aiemmin odotettua suuremmista verotuloista budjetin menoja ei aiota kasvattaa suunnitellusta, vaan lisääntyneet verotulot käytetään budjettivajeen kattamiseen.

Vajetta rahoitetaan reservirahaston varoin ja lainanotolla. Finanssiministeriön mukaan hallitus ottaa nykysuunnitelmien mukaan kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta tänä vuonna lainaa 17 mrd. dollaria. Maan julkinen kotimainen ja ulkomainen velka kasvavat yhteensä 12,8 prosenttiin BKT:stä, kun osuus vuoden 2009 lopussa oli 9,8 %. Tästä julkisen ulkomaisen velan osuus oli 3 prosenttiyksikköä eli 26 mrd. euroa.

Moskovan pörssiessä nousuvuosi. Venäjän pörssikurssit noudattelivat viime vuonna kansainvälistä pörssikehitystä, joskin vaihtelut olivat suurempia kuin useissa muissa maissa.

Vuoden 2008 keväällä huippuarvonsa saavuttanut RTS-pörssin indeksi kääntyi taloustaantumana myötä pudotukseen, joka päättyi viime vuoden tammikuussa. Tästä indeksi lähti nousuun ja oli joulukuun lopussa jo 130 % tammikuun pohjaa korkeammalla. Kehitykseen vaikuttivat mm. öljy-yhtiöiden osakkeiden arvoa tukenut raakaöljyn kallistuminen sekä kansainvälisen taloustilanteen yleinen paraneminen.

Yhdysvaltojen S&P 500 -indeksi nousi viime vuoden alimmasta arvostaan vuoden loppuun mennessä 70 %. Shanghaissa nousua oli 75 % ja Brasiliassa 80 %.

RTS-pörssi-indeksin kehitys

Lähde: Bloomberg

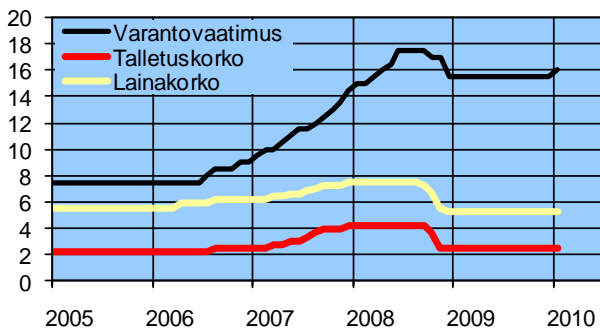
Kiina

Kiina aloitti rahapolitiikan kiristämisen. Kiinan keskuspankki nosti pankkien varantovaatimusta puoli prosenttiyksikköä niin, että maanantaista 18.1. alkaen suurten pankkien pitää tallettaa keskuspankkiin 16 % saamistaan talletuksista ja pienempien rahoituslaitosten 14 %. Aikaisemmin viime ja tällä viikolla keskuspankki nosti myös aavistuksen verran velkapapereidensa korkoa. Tämä on ensimmäinen kerta yli vuoteen, kun keskuspankki tekee näkyvän rahapolitiittisen muutoksen.

Vuosi sitten Kiinan talouskasvu hidastui finanssikiisiin iskettyä sen vientiin ja investointeihin, mutta suurimittaisen finanssi- ja rahapolitiittisen elvytyksen ansiosta talous saatiin nopeasti takaisin voimakkaan kasvun uralle. Elvytys perustui suurelta osin valtaisaan luottojen määrän lisäämiseen, mikä heijastui myös osake- ja kiinteistömarkkinoille hintojen nousuna. Kuluttajahinnat ovat puolestaan jo nousseet kuukausitasolla viime kesästä lähtien ja marraskuussa hintojen vuosimuutoskin oli positiivinen lähes vuoden deflaatiokauden jälkeen. Jo puoli vuotta sitten Kiinan päättäjien keskuudessa alettiin keskustella rahapolitiikan kiristämisestä hintakehityksen pitämiseksi aisoissa.

Kiina on tukeutunut rahapolitiikassaan pitkälti rahamäärän määrälliseen rajoittamiseen (varantovaatimus, luototusta koskevat ohjeet pankeille) kun taas korkopolitiikan rooli on jäänyt vähäiseksi. Nyt nähtyjen kiristämistoimien vaikutus on lähinnä siinä, että ne osoittavat kiinalaispäättäjien huolen painopisteen siirtyneen kasvusta ja työllisyydestä inflaatiokasvuun, ehkä myös varallisuushintojen osalta. Jatkossa voidaan odottaa koronnostoja, mutta myös joustavampi valuuttakurssi ja juanin vahvistuminen helpottaisivat rahapolitiikan säätämistä. Tuleva hintakehitys määrää rahapolitiikan kiristämisvauhdin, mutta valuuttakurssikysymyksessä myös vientikehitys painaa päättäjien vaa'assa.

Kiinan rahapolitiikan välineitä: viitekorot (% p.a., 12 kk) ja pankkien varantovelvoite (% talletuksista)

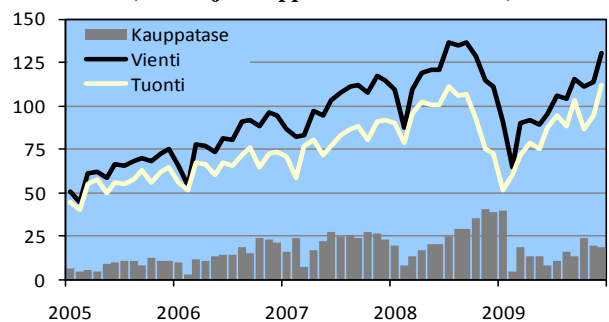
Lähteet: PBoC ja CEIC

Kiinan vienti ja tuonti nousivat kriisiä edeltäneelle tasolle. Kiinan ulkomaankaupan kehitys joulukuussa oli vaikuttavaa, sillä tuonti (112 mrd. USD) nousi jo kesän 2008 huipun tasolle eikä vientikään (130 mrd. USD) jäänyt kauaksi puolentoista vuoden takaisesta huippuarvosta. Kauppapalvut vahvistavat kuvaa maailmantalouden elpymisestä ja Kiinan talouskasvun kiihtymisestä.

Tuonnin arvo kasvoi joulukuussa peräti 56 % ja viennin arvo 18 %. Nopeaan kasvuun vaikuttaa se, että vertailuajankohta vuosi sitten oli poikkeuksellisen huono finanssikiisiin iskettyä täydellä voimalla maailmankauppaan. Tuonnin osalta viimeaikaisia lukuja vahvistaa myös energian ja raaka-aineiden hintojen nousu verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen. Näyttää kuitenkin siltä, että ainakin monien raaka-aineiden tuontimäärät ovat myös selvästi suuremmat kuin vuosi sitten.

Kiinan kauppataaseen ylijäämä oli viime vuonna noin 200 miljardia dollaria, mikä on 100 miljardia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ylijäämä on kuitenkin edelleen suuri, ja monet pelkäävät sen taas kasvavan maailmantalouden normalisoituessa. Toisaalta Kiinan tuonnin viimeaikainen nopea kasvu voisi viitata siihen, että entisen kaltaisiin suuriin ylijäämiin ei ole paluuta. Myös juanin vahvistuminen joko nimellisen revalvoitumisen tai Kiinan kaupakumppaneitaan nopeamman inflaation kautta tasapainottaa kehitystä. Kaupan ylijäämän kasvu uhkasi entisestään lisätä kansainvälisiä kauppapoliittisia kiistoja.

Kiinan vienti, tuonti ja kauppataase kuukausittain, mrd. USD

Lähteet: Kiinan tulli ja Bloomberg

Vuodenvaihteessa ei suuria lakimuutoksia, heinäkuussa voimaan uusi vahingonkorvauslaki. Tammikuun alussa voimaan astuneiden eri ministeriöiden lukuisten pienten päätösten lisäksi voimaan astuivat ulkomaille lähettyjen kiinalaisten diplomaattien toimintaa määrittävä laki ja turvallisuuspalvelujen toimintasäännöt. Suurten muutosten vähäisyys kuvastaa sitä, että hallintokoneisto on viime aikoina keskittynyt pääasiassa talouden ohjaamiseen.

Heinäkuussa 2010 astuu voimaan seuraava suuri laki, kun lainsäätäjät hyväksyivät joulukuussa vahingonkorvauslain. Laki määrittelee laajasti vastuita ja korvauksia esimerkiksi rakennelman sortumistapauksissa tai viallisen tuotteen ostajalle aiheuttamassa vahinkotilanteessa.

Venäjä

Venäjän kauppataase ja vaihtotase pysyivät ylijäämäisinä vuonna 2009. Keskuspankin alustavien tietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli 48 mrd. dollaria eli vajaat puolet vuoden 2008 ylijäämästä. Kauppataaseen ylijäämä oli 110 mrd. dollaria, mikä on 38 % vähemmän kuin vuonna 2008. Sekä vienti että tuonti supistuivat voimakkaasti. Viennin arvo väheni 36 % ja oli 303 mrd. dollaria. Tuonnin arvo oli 193 mrd. dollaria, jossa vähennystä oli 34 %.

Raakaöljy, öljytuotteet ja maakaasu muodostivat viime vuonna 63 % Venäjän viennistä, kun niiden osuus vuonna 2008 oli 66 %. Osuuden pieneneminen johtuu lähinnä raakaöljyn hinnan laskusta ja maakaasun vientimäärän vähenemisestä. Raakaöljyn viennin arvo supistui 37 %, koska Urals-öljyn keskimääräinen maailmanmarkkinahinta laski viime vuonna 61 dollariin tynnyriltä vuoden 2008 ennätyksellisestä 95 dollarista. Lisääntynyt tuotanto kuitenkin mahdollisti raakaöljyn vientimäärän kasvattamisen noin prosentilla. Maakaasun viennin arvo supistui 40 %, mihin yhtenä syynä oli kysynnän väheneminen vientimarkkinoilla.

Venäjän palvelutase pysyi viime vuonna edelleen alijäämäisenä, joskin alijäämä supistui 25 mrd. dollarista 20 mrd. dollariin. Sekä palveluiden vienti että tuonti vähenivät 18 %. Palveluviennissä suurin sektori ovat kuljetukset ja palvelutuonnissa matkailu.

Pääoman vienti Venäjältä supistui vuonna 2009, neljännellä neljänneksellä virta kääntyi takaisin Venäjälle. Keskuspankin alustavien tietojen mukaan yksityinen sektori vei Venäjältä viime vuonna pääomaa nettomääräisesti 52 mrd. dollaria. Summa oli 60 % pienempi kuin vuonna 2008, jolloin yksityisen sektorin pääoman vienti saavutti huippunsa, 133 mrd. dollaria. Vielä keväällä viranomaiset odottivat koko vuoden nettomääräisen pääoman viennin olevan 70–90 mrd. dollaria, mutta parantuneet talousnäkymät ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden keventynyt likviditeettitilanne kasvattivat kehittyville markkinoille – mm. Venäjälle – suuntautuvia sijoitusvirtoja syksystä alkaen.

Pankit veivät viime vuonna pääomaa bruttomääräisesti 44 mrd. dollaria, joka pääosin muodostui ulkomaisten lainojen takaisinmaksusta. Muu yrityssektori vei pääomaa bruttomääräisesti 58 mrd. dollaria, josta osa oli lainojen takaisinmaksuja. Sektori sai suoria ulkomaisia sijoituksia 38 mrd. dollarin arvosta, kun vuonna 2008 vastaava luku oli 63 mrd. dollaria.

Venäjän ulkomainen velka väheni hieman vuonna 2009. Venäjän velkatilanne oli viime vuonna huomattavasti parempi kuin mitä vuosi sitten odotettiin. Tuolloin epäil-

tiin pankkien ja yritysten mahdollisuuksia hoitaa suuria ulkomaisia velkojaan.

Venäjän kokonaisvelka oli viime vuoden lopussa 470 mrd. dollaria, kun se vuotta aiemmin oli 480 mrd. dollaria. Valtion velka pysyi lähes ennallaan 30 mrd. dollarissa. Pankkien velka väheni 41 mrd. dollaria 126 mrd. dollariin. Pankit lyhensivät vanhoja lainojaan eivätkä juuri ottaneet uusia. Muun yrityssektorin velka kasvoi 18 mrd. dollaria 300 mrd. dollariin.

Valtion ulkomaisen velan osuus bruttokansantuotteesta oli viime vuoden lopussa runsaat 2 % ja yksityisen sektorin velan osuus 34 %. Valtio aikoo tänä vuonna ottaa ulkomailta lainaa budjettivajeen kattamiseen noin 17 mrd. dollaria, mikä nostaisi valtion ulkomaisen velan vajaan 4 prosenttiin BKT:stä.

Venäjän Kaukoitää halutaan kehittää. Venäjä pyrkii laajentamaan markkinoitaan ja vahvistamaan strategista asemaansa Aasian ja Tyynenmeren alueilla kehittämällä Kaukoitään taloutta. Hallituksen viime vuonna julkaisema kehitysstrategia toteaa alueen ongelmia olevan mm. taloudellinen ja infrastruktuurinen eristyneisyys muusta maasta, heikko kuljetusinfrastruktuuri ja Venäjän keskimääräistä tasoa alempi työn tuottavuus.

Kaukoitään federaatiopiiri on erittäin harvaanasuttua. Alueen pinta-ala on 36 % Venäjän pinta-alasta, mutta siellä asuu vain 7 milj. henkeä eli 5 % maan väestöstä. Kaukoitään kuuluvat Sahan (Jakutia) tasavalta, Tšukotkan autonominen piirikunta, Kamtšatkan, Habarovskin ja Primorjen aluepiirit, Amurin, Sahalinin, Magadanin alueet sekä Juutalaisten autonominen alue.

Hallituksen kehitysstrategian mukaan tarkoituksena on panostaa investoinnein etenkin kaivos- ja energiateollisuuteen, sillä Kaukoitää on tärkeä mineraalien tuottaja. Alueella on parhaillaan käynnissä tai suunnitteilla useita uusia projekteja. Joulukuussa valtiollinen putkikuljetusyhtiö Transneft avasi Itä-Siperiasta Tyynellemerelle ja Kiinaan johtavan öljyputken (East Siberia–Pacific Ocean pipeline, ESPO) ensimmäisen vaiheen. Pääministeri Vladimir Putinin mukaan kyseessä on geopolitiittinen projekti, joka merkitsee suurta muutosta tähän mennessä pääosin Eurooppaan suuntautuneeseen Venäjän öljynkuljetusverkostoon. Myös Venäjän öljyntuotannon painopiste on siirtymässä yhä idemmäs Itä-Siperian ja Sahalinin uusille öljykentille.

Kaukoitään telakkateollisuuden elvyttämiseksi valtiollinen United Shipbuilding Corporation -laivanrakennusyhtiö suunnittelee kahden suuren telakan rakentamista Tyynenmeren rannalle.

Vladivostok isännöi vuonna 2012 pidettävää Asia-Pacific Economic Cooperation -foorumia, jonka avulla Kaukoitään imago halutaan nostaa. Vladivostokin infrastruktuurin ja mm. uuden kongressikeskuksen rakentamiseen on varattu yli 280 mrd. ruplaa (6,7 mrd. euroa). Hanke on Venäjän toiseksi suurin yksittäinen infrastruktuuriprojekti Sošin olympialaisten jälkeen.

Kiina

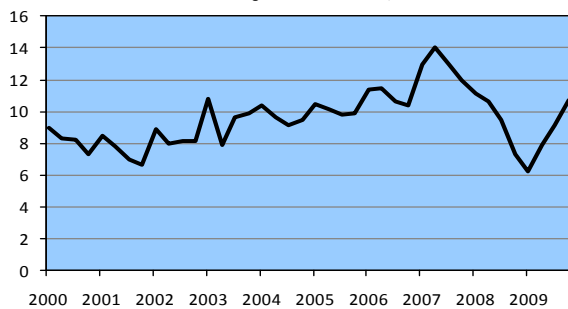
Kiinan talouskasvu jatkui vahvana viime vuonna.

Vaikka Kiinan BKT:n kasvu kärsi kansainvälisestä finanssikriisistä ja vuoden 2009 alussa kasvu oli kiinalaisittain hidasta, vuoden viimeisellä neljänneksellä BKT:n kasvu kiihtyi jo 10,7 prosenttiin vuotta aiemmasta. Suuri osa kasvun kiihtymisestä oli seurausta vuoden 2008 hitaasta kasvusta (pohjavaikutus). Kausitasoitettu kasvu edelliseen neljännekseen verrattuna oli vuoden lopussa yhtä nopeaa kuin kolmannella neljänneksellä. Koko viime vuoden osalta BKT:n reaaliin kasvu päättyi 8,7 prosenttiin.

Kiina ei julkistanut vielä kysyntäpuolen tilastoja. Tuotantopuolen lukuja tarkastelemalla vaikuttaa siltä, että viime vuonna taloutta olisi vetänyt palvelusektori, kun taas teollisuudessa ja maataloudessa kasvu olisi ollut BKT:n kasvua hitaampaa. Palvelusektori on Kiinan tilastoviranomaisille vaikea mitattava, ja yleensä BKT:hen myöhemmin tehtävät joskus suuretkin tarkennukset ovat koskeneet pääasiassa juuri kyseistä sektoria.

Kuluvana vuonna Kiinan talouskasvun odotetaan jatkuvan nopeana. Valtaosa ennustajista odottaa talouden kasvavan reaalisesti 9–10 %. Kasvun rakenteen odotetaan kuitenkin muuttuvan. Talouteen ei olla pumpaamassa elvytysrahaa viime vuotta enempää, minkä odotetaan hidastavan investointien kasvua. Toisaalta ulkomaankaupan tilanne palaa viime vuoden sivantoa normaalimmaksi, mikä edistää osaltaan kasvua.

Kiinan reaaliin BKT neljänneksittäin, vuosimuutos (%)

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja BOFIT

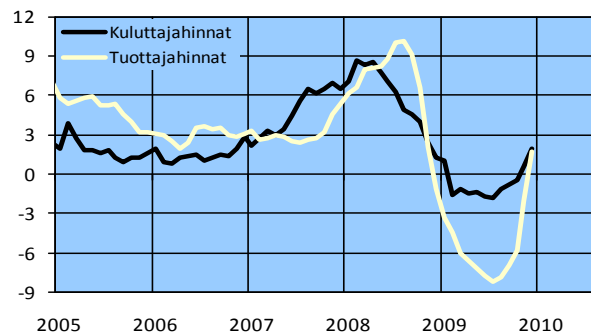
Inflaatio kiihtyy. Kuluttajahinnat olivat joulukuussa 1,9 % vuotta aiempaa korkeammat, kun marraskuussa inflaatio oli 0,6 %. Vuoden kestäneen laskun jälkeen tuottajahinnat nousivat joulukuussa 1,7 %, kun marraskuussa tuottajahinnat olivat vielä pari prosenttia vuotta aiempaa matalammat.

Keskeinen syy hintojen nousun kiihtymiseen on luotonuksen voimakas kasvu (32 %). Kun rahoituslaitosten koko luottokanta vuoden 2008 lopussa oli suunnilleen BKT:n suuruisen, viime vuoden lopussa luottojen määrä oli nel-

jänneksen kokonaistuotantoa suurempi. Luotonuksen kasvun seurauksena sen vastaerän eli lavean rahan (M2) määrä kasvoi viime vuonna 28 %, kun 2000-luvun jälkipuoliskolla rahamäärän vuosikasvu on ollut 16–18 %. Rahamäärän kasvun ja inflaation välinen yhteys on todettu myös Kiinaa koskevissa tutkimuksissa.

Inflaation kiihtyminen pakottaa hallituksen kiristämään rahapolitiikkaa ja tällä viikolla ainakin joillekin suurimmille pankeille on annettu määräys rajoittaa luotonantoa.

Kuluttaja- ja tuottajahintainflaatio, vuosimuutos (%)

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja Bloomberg

Kiinan valuuttavaranto kasvoi lähes ennätysvauhtia vuonna 2009.

Kiinan valuuttavaranto oli viime vuoden lopussa noin 2 400 miljardia dollaria, mikä on yli 450 miljardia dollaria enemmän kuin vuoden 2008 lopussa. Varannon kasvu on ollut viime vuotta nopeampaa ainoastaan vuonna 2007, jolloin se kasvoi yli 460 miljardia dollaria. Valuuttavarannon kehityksen arvioimista vaikeuttaa viime vuoden maksutasetietojen puuttuminen ja se, että Kiina ei julkaise tietoja valuuttavarantonsa rakenteesta.

Varannon kasvusta 200 miljardia tulee tavara-kaupan ylijäämästä, mikä on kolmanneksen vähemmän kuin edellisvuonna. Suorat sijoitukset Kiinaan olivat viime vuonna 90 miljardia (-3 % edellisvuodesta) ja Kiinasta ulos 43 miljardia dollaria (+7 %), joten suorien sijoitus nettovaikutus varannon kasvuun oli 50 miljardin dollarin luokkaa. Dollarisijoitusten osuuden Kiinan valuuttavarannosta arvioidaan olevan 60–70 %, joten lähinnä euron viime vuoden lopun edellisvuotta vahvempi dollarikurssi näyttää myös hieman lisänneen varantoa.

Rahapolitiikan kannalta on kiinnostavaa, että muut pääomaliikkeet ovat lisänneet merkittävästi valuuttavarannon ja siten myös rahan määrää Kiinan taloudessa. Tämän pääomatuonnin alueristä ei vielä ole tietoa. Eräiden arvioiden mukaan pääoman tuonnin takana ovat erityisesti kotimaiset toimijat (kiinalaispankit, tuontirytykset), vaikka myös ulkomaisia sijoittajia kannustavat odotukset juanin tulevasta vahvistumisesta. Joulukuussa pääoman tuonti näyttäisi selvästi kasvaneen, mutta euron heikkenemisen johdosta varannon kasvu jäi 10 miljardiin dollariin.

Venäjä

Uudistuksia Venäjän pankkisektorilla. Joulukuun lopussa astui voimaan Venäjän keskuspankin määräys, jonka mukaan talletustakuujärjestelmässä mukana olevien pankkien täytyy julkistaa merkittävimmät osakkeenomistajansa. Pankeilla on maaliskuun loppuun asti aikaa julkistaa internetissä joko omilla tai keskuspankin sivuilla tiedot omistajista, joiden osuus on yli 1 % osakekannasta. Aiemmin pankkien oli raportoitava omistajista vain keskuspankille, mutta monet suuret ja ulkomaisomisteiset pankit ovat kertoneet omistajistaan jo aiemmin. Talletustakuujärjestelmässä on mukana 87 % Venäjällä rekisteröidyistä pankeista.

Talletustakuuvirasto, jonka yhtenä tehtävänä on syksyistä 2008 alkaen ollut vaikeuksiin joutuneiden pankkien tervehdyttäminen, on saanut ensimmäisen pankin (Nizhegorodpromstroibank) saneerauksen loppuun. Virasto saneeraa edelleen 14 muuta pankkia. Tervehdytettävänä on pieniä ja muutama keskisuuri pankki.

Valtion kehityspankki VEB saneeraa neljää pankkia, jotka siirrettiin sille syksyllä 2008. Yksi niistä on Svjaz-bank, joka on määrä yhdistää Venäjän Postiin. Svjaz-bank alkoi jo vuonna 2007 avata minikonttoreita postien yhteyteen. Yhdistymissuunnitelman hyväksyi joulukuussa VEB:n hallintoneuvosto, jonka puheenjohtaja on pääministeri Vladimir Putin. Koska postilla on laaja konttoriverkosto, tulisi Postipankista 42 000 konttoreineen Venäjän suurin pankki. Se kilpailisi nykyisen ykkösen, keskuspankin pääosin omistaman Sberbankin kanssa, jolla on lähes 20 000 konttoria ympäri Venäjää. Postipankin muodostaminen on kuitenkin erittäin vaativa operaatio, ja asiantuntijat arvioivat sen mahdollisen toteutumisen vievän vuosia. VEB:n, keskuspankin ja postin edustajien on valmisteltava Postipankin perustamisen toimenpidesuunnitelma maaliskuun loppuun mennessä.

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliiton käynnistäminen toi mukanaan ongelmia. Tulliliitto astui voimaan kuluvan vuoden alussa, jolloin jäsenmaiden välisessä kaupassa siirryttiin tullittomuuteen. Heinäkuun alussa tulliliiton on määrä ottaa käyttöön yhtenäiset ulkotullit.

Tulliliiton sääntöjen mukaan kuluvan vuoden alusta lähtien muuttui useiden sellaisten tuotteiden tuonti Venäjälle lisenssinvaraiseksi, joilta lisenssiä ei aiemmin vaadittu. Tällaisia tuotteita ovat mm. viinit ja jotkin väkevät alkoholijuomat (aiemmin vain vodka tarvitsi tuontilisenssin), vitamiinit ja monet teleoperaattorien käyttämät telekommunikaatiolaitteet, mm. osa 3G-verkkojen rakentamiseen tarvittavasta tekniikasta. Lisäksi mm. matkapuhelinten ja tietokoneiden tuontimenettelyt muuttuivat, koska salaustekniikkaa sisältävien laitteiden tuonti edellyttää nyt,

että siitä on annettu turvallisuusviranomaisille ennakkoilmoitus.

Tuojat saivat tietää muutoksista vasta vuoden vaihteen tienoilla, minkä vuoksi suuri osa ko. tuotteiden tuonnista on ollut keskeytyksissä. Viivettä pitkittää se, että kaikkia lisenssien myöntämiseen liittyviä käytännön menettelytapoja ei ole vielä vahvistettu eikä vastuuviranomaisia nimetty.

Uusia matkapuhelinverkkoja rakentavat operaattorit pelkäävät viiveiden hidastavan verkkojen valmistumista. Suurimmat operaattorit ovat vedonneet viranomaisiin, jotta tuontilisenssien myöntämisen menettelytavoista päätettäisiin mahdollisimman pian.

Alkoholijuomien osalta tilannetta paransi, että tulli antoi tammikuun puolivälissä niiden tullaukselle väliaikaisen luvan. Tämä helpotti tuojien asemaa, sillä tavaran varastointimaksut rajoilla ovat korkeat.

Tulliliiton päättävä elin, komissio, jatkoi tällä viikolla Moskovassa tulliliiton toimintaperiaatteiden laatimista ja käsitteli mm. ehdotusta tuontitullitulojen jaosta jäsenmaiden kesken. Asiassa ei päästy sopimuksen, sillä Valko-Venäjä ei ollut tyytyväinen sille ehdotettuun 5 prosentin osuuteen. Kazakstanin osuus tuontituloista olisi 8,5 % ja Venäjän 86,5 %. Komissio käsitteli lisäksi tulliliiton organisaatiota ja mahdollisuutta perustaa yhteinen ylikansallinen tullivirasto jäsenmaiden tullilaitosten toimia johtamaan.

Venäjä ja Valko-Venäjä sopuun öljytoimituksista.

Kuukauden kestäneiden neuvottelujen jälkeen Venäjä ja Valko-Venäjä pääsivät tällä viikolla sopimukseen kuluvaa vuotta koskevista venäläisen raakaöljyn toimituksista. Viime vuoden loppuun asti voimassa olleen edellisen sopimuksen mukaan Valko-Venäjä sai raakaöljyä Venäjältä edullisesti, koska Venäjä ei kantanut siitä vientitullia täysimääräisenä. Tämän vuoden alusta Venäjä halusi nostaa tullia, mutta Valko-Venäjän mukaan tulli on vastoin vuoden alussa voimaan astuneen Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliiton periaatteita.

Valko-Venäjän talous hyötyy merkittävästi venäläisestä öljystä, jota se toi viime vuonna 21 milj. tonnia. Valko-Venäjä käyttää öljystä itse noin neljäsosan ja jalostaa loput öljytuotteiksi, jotka se vie ulkomaille. Uuden sopimuksen mukaan Valko-Venäjä voi tuoda tullitonta öljyä kaikkiaan 6,3 milj. tonnia, mikä vastaa sen kotimaan kulutusta. Sen sijaan jalostukseen menevästä raakaöljystä vientitulli kanetaan täysimääräisenä.

Valko-Venäjän varapääministeri Vladimir Semashko ja hänen venäläinen virkaveljensä Igor Setshin allekirjoittivat neuvottelujen yhteydessä sopimuksen Valko-Venäjän kautta tapahtuvista venäläisen öljyn transitokuljetuksista Eurooppaan. Sopimuksen mukaan Valko-Venäjän saama korvaus kuljetuksista nousi 11 %.

Kiina

Tutkimusjulkaisujen määrällä mitaten Kiinan on jo tieteen suurvalta. Financial Timesin teettämän selvityksen mukaan kiinalaiset julkaisivat vuonna 2008 noin 112 000 tieteellistä artikkelia vertaisarvioituissa lehdissä. Ainoastaan yhdysvaltalaisilla tutkijoilla oli enemmän julkaistuja artikkeleita (333 000). Brasilian, Venäjän, Intian ja Kiinan muodostaman BRIC-maiden ryhmässä Kiina on kasvattanut ylivoimaisesti nopeimmin julkaisujen lukumäärää. Kiinalaiset näyttävät olevan erityisen vahvoja kemiassa ja materiaalitieteissä. Kiinalaisten tuottamien artikkelien laatu on vielä hyvin vaihteleva, mutta tiedeyhteisön kansainvälistymisen ja kasvavassa määrin ulkomaisten tutkijoiden kanssa tehtävien yhteisartikkelien myötä myös laatu paranee vääjäämättä.

Selvityksen mukaan myös Brasilia on onnistunut kasvattamaan voimakkaasti tieteellisten artikkelien lukumäärää ja sen vahvuus näyttää muista poiketen olevan maatalous ja biotieteet. Sen sijaan Intian ja erityisesti Venäjän kehitys on ollut vaatimatonta suhteessa odotuksiin.

Kiina on 2000-luvulla satsannut tuntuvasti koulutukseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan, mikä näkyy hyvin kansainvälisissä vertailuissa. Yhdysvalloissa ja Euroopassa opiskelleilla paluumuuttajilla on tärkeä rooli Kiinan kehityksessä. Kiina on onnistunut myös T&K-toiminnan viemisessä käytännön sovellutuksiin, mistä esimerkkinä on patenttihakemusten voimakas kasvu. FT:n selvityksen tulokset vahvistavat kuvaa Kiinan nopeasta kehityksestä tieteen ja teknologian saralla.

Automarkkina kasvoi maailman suurimmaksi. Viime vuonna Kiina nousi maailman suurimmaksi automarkkinaksi, kun autoja myytiin lähes 50 % enemmän kuin vuonna 2008. Hieman yli 10 miljoonan henkilöauton lisäksi Kiinassa valmistettuja kuorma-autoja, busseja yms. myytiin yli 3 miljoonaa. Suosittujen katumaastureiden myynti kaksinkertaistui kahteen miljoonaan autoon. Kiinan vaurastuminen luo pohjan nopealle autokannan kasvulle, mutta sen lisäksi valtio tuki viime vuonna pienimoottoristen autojen ostoa verohelpotuksin ja valtion hallinnon eri tasot ostivat joidenkin arvioiden mukaan vähintään satoja tuhansia henkilöautoja.

Lähes kaikilla suurilla ulkomaisilla autonvalmistajilla on tuotantoa Kiinassa, mikä on mahdollista vain yhteisyrityksenä kiinalaisen osapuolen kanssa. Viime vuonna nämä yhteisyritykset tuottivat noin puolet kaikista Kiinassa valmistetuista henkilöautoista. Ulkomaisista valmistajista etenkin amerikkalainen GM ja korealainen Hyundai ovat nousemassa haastamaan Kiinan markkinoilla perinteisesti suurinta Volkswagenia, jonka markkinaosuus henkilöautoissa supistui viime vuonna noin 15 prosenttiin.

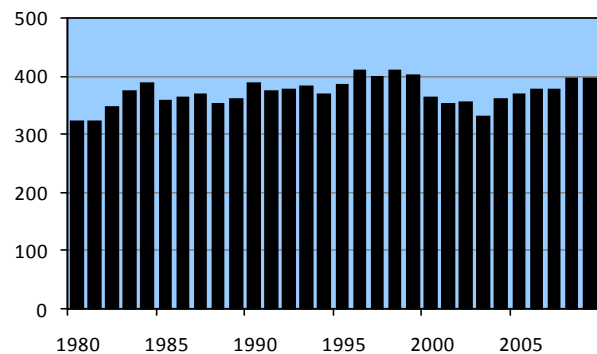
Autoteollisuus on määritelty Kiinassa yhdeksi talouden tukipylväistä, ja pakottamalla ulkomaiset yhteisyrityksiin kiinalaisten kanssa viranomaiset ovat pyrkineet parantamaan kotimaisten toimijoiden osaamista. Lisäksi kiinalaisyrietykset ovat ostaneet ulkomaisia autotehtaita ja -brändejä. Kiinalaiset ostivat osan Saabin teknologiasta ja malleista ja Volvo päätynee kokonaisuudessaan kiinalaisomistukseen helmikuussa. Ainakin toistaiseksi kiinalaisten kokemukset ulkomaisista hankinnoista ovat kuitenkin huonoja. Englantilaisista hankittu Rover ei ole menestynyt Kiinan markkinoilla ja korealaisen Ssangyongin tehtaan työntekijät ovat lakkoilleet ja Korean valtion kanssa on syntynyt kiista yrityksen teknologiasta.

Lähes kaikki Kiinassa valmistetut autot myydään kotimaanmarkkinoille, vaikka autojen vienti on valtion kannustamana kasvanut 2000-luvulla nopeasti. Autojen vienti kärsi kuitenkin merkittävästi viime vuonna, kun vietyjen autojen määrä supistui sataan tuhanteen eli puoleen vuoden 2008 verrattuna. Vaikka kiinalaisvalmistajat ovat jo tuttu näky suurissa autonäyttelyissä Euroopassa ja Yhdysvalloissa, niillä on ollut ongelmia läpäistä turvallisuuksvaatimuksia. Joidenkin arvioiden mukaan EU-alueelle tuotiin viime vuonna noin 1 000 kiinalaisautoa.

Kiinan autoistuminen on käynyt käsi kädessä päästömäärien kasvun kanssa. Saasteiden lisäksi liikenne Kiinan suurissa kaupungeissa on usein pahoin ruuhkautunut, vaikka julkista liikennettä on parannettu merkittävästi. Tilanteen kohentamiseksi viranomaiset Pekingissä ovat ryhtymässä jälleen kannustamaan polkupyöräilyä lisäämällä mm. pyöriteitä ja polkupyörävuokraamoja.

Viljelykasvien sato hyvä viime vuonna. Viljelykasvien (vilja, perunat ja pavut) sato oli viime vuonna 531 miljoonaa tonnia, mikä rikkoi edellisen vuoden ennätyksen miljoonalla tonnilla. Hyvästä sadosta huolimatta viljan vienti supistui miljoonaan tonniin viime vuonna. Vuoden 2006 ongelmista edelleen toipuva lihantuotanto kasvoi viime vuonna 75 miljoonaan tonniin. Kiina on maataloustuotteiden osalta pitkälti omavarainen.

Viljelykasvien sato kiinalaista kohti 1980–2009, kg

Lähde: Kiinan tilastovirasto

Venäjä

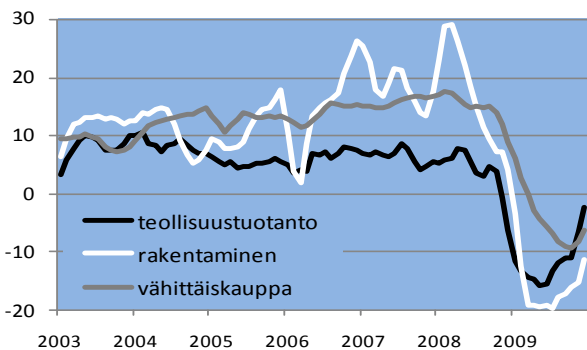
Erityisesti investoinnit supistuivat voimakkaasti vuonna 2009. Venäjän bruttokansantuotteen arvo oli Rosstatin ennakoarvion mukaan viime vuonna 39 000 mrd. ruplaa eli 885 mrd. euroa. Reaalisesti BKT supistui 7,9 % eli hieman vähemmän kuin mitä talousministeriö arvioi viime vuoden lopussa.

Kiinteiden investointien osuus BKT:stä eli investointiaste pieni kaksiprosenttisyyskikköä ja oli 20 %. Rosstatin kuukausiseurannan mukaan kiinteät investoinnit vähenivät vuoden aikana 17 %. Supistuminen hidastui vuoden loppua kohden, ja joulukuussa kiinteät investoinnit olivat 9 % pienemmät kuin vuoden 2008 joulukuussa.

Yksityinen kulutus supistui investointeja vähemmän ja sen osuus BKT:stä kasvoi 54 prosenttiin. Kulutuskysynnän kehityksestä kertova vähittäiskaupan myynti väheni vuoden aikana 6 % ja palveluiden 4 %. Julkinen kulutus lisääntyi jonkin verran mm. talouden kriisitukien vuoksi ja sen osuus BKT:stä nousi 20 prosenttiin.

Käytettävissä olevat reaalitytulot kasvoivat 2 %, mihin vaikuttivat mm. eläkkeiden korotukset. Palkat sen sijaan olivat reaalisesti 3 % alempana kuin edellisvuonna.

Päätuotantoalojen kehitys (muutos edellisen vuoden vastaava ajasta, 3 kk:n liukuva keskiarvo)

Lähde: Rosstat

Tehdasteollisuuden tuotanto väheni viime vuoden aikana 16 %, mutta väheneminen hidastui kesästä alkaen. Eniten supistui kuljetusvälineiden tuotanto (38 %), sähkölaitteiden tuotanto (32 %) ja koneiden ja laitteiden tuotanto (28 %). Yksittäisistä tuoteryhmistä supistuminen oli huomattavaa mm. henkilöautojen tuotannossa, joka väheni 59 % sekä työstökoneiden tuotannossa, jossa laskua oli noin 40 %. Elintarvikkeiden tuotanto sen sijaan pysyi lähes edellisvuoden tasolla.

Rakentaminen väheni viime vuonna 16 %. Supistuminen oli pienintä asuinrakentamisessa. Uusia asuntoja valmistui 7 % vähemmän kuin edellisvuonna.

Raakaöljyn tuotanto kasvoi viime vuonna runsaan prosentin Itä-Siperian uusien öljykenttien käyttöön oton myö-

tä. Venäjä tuotti raakaöljyä ennätyselliset 494 milj. tonnia (9,925 milj. tynnyriä päivässä). Keskimääräisellä päivätuotannolla mitattuna Venäjä ohittaa nyt niukasti maailman tähän asti suurimman öljyntuottajan Saudi-Arabian. Toisin kuin Saudi-Arabiassa, Venäjällä tuotantokapasiteetti on kuitenkin täyskäytössä. Maakaasun tuotannossa Venäjä puolestaan menetti ykkössijan Yhdysvalloille, sillä Venäjällä kaasuntuotanto väheni 12 % vientimarkkinoiden kysynnän supistuttua. Vähennys palautti Venäjän maakaasun tuotannon vuoden 2000 tasolle.

Maataloustuotanto kasvoi runsaan prosentin. Viljasato oli viime vuonna hyvä, 97 milj. tonnia, vaikka jäikin 10 % edellisvuoden huippusadosta. Lihantuotanto lisääntyi 7 %, mutta karjan määrä supistui edelleen hieman.

Rahtikuljetukset vähenivät 10 %. Vähennys oli suurin (17 %) auto- ja sisävesikuljetuksissa. Rautatiekuljetukset vähenivät 12 %. Merikuljetukset sen sijaan kasvoivat 6 %. Viljan vientikuljetukset meritse yli kaksinkertaistuivat, hiilen kuljetukset kasvoivat 20 % ja nestemäisten lastien 9 %.

Harmaan talouden osuus BKT:stä kasvanut hieman taantuman aikana.

Rosstatin uuden pääjohtajan Aleksandr Surinovin mukaan harmaa talous muodostaa noin viidennes Venäjän BKT:stä. Viime vuonna harmaan talouden tuotannon arvo oli siten noin 7 800 mrd. ruplaa (180 mrd. euroa). Osuudessa ei viime vuosina ole tapahtunut merkittäviä muutoksia Rosstat arvioi harmaan talouden osuuden 2000-luvun nopean talouskasvun vuosina kuitenkin jonkin verran supistuneen, mutta kääntyneen jälleen kasvuun taantuman aikana. Arvio harmaasta taloudesta saadaan epäsuorasti tilastoviraston makrotalouden seurannan avulla.

Myös huomattavasti korkeampia arvioita Venäjän harmaan talouden koosta on esitetty. Joidenkin arvioiden mukaan harmaan talouden koko vastaisi jopa lähes puolta Venäjän BKT:stä.

Rosstat lukee harmaaseen talouteen laittoman taloudellisen toiminnan (esim. huumekauppa), nk. piilossa tapahtuvan toiminnan (mm. veronkierto), epävirallisen toiminnan (esim. pienimuotoinen yksityishenkilön suorittama työ) sekä elintarvikkeiden yksityisen tuotannon palstaviljelmillä. Rosstat sisällyttää virallisiin tilastolukuihinsa arviot kolmesta viimeksi mainitusta harmaan talouden muodosta. Niistä kahta viimeksi mainittua seurataan kyseilyjen avulla.

Pääjohtaja Surinovin mukaan harmaan talouden viimeaikainen kasvu on kulkenut käsi kädessä talouskriisin myötä lisääntyneen työttömyyden kanssa työttömiksi joutuneiden pyrkiessä korvaamaan menetetyt palkkatulot muilla keinoin. Keskimääräinen työttömyysaste oli Venäjällä viime vuonna 8,4 %, kun vuonna 2008 se oli 6,3 %.

Rosstat suunnittelee aloittavansa ensi vuonna pienyritysten tutkimusprojektin. Tarkoituksena on kehittää henkilökohtaisten tulosten seuranta ja parantaa tätä kautta arviota harmaasta taloudesta.

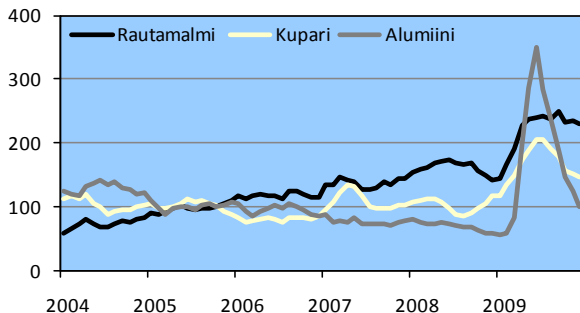
Kiina

Kiinan vaikutus perusmetallien markkinoilla korostui finanssikriisin aikana. Viimeisen vuoden aikana Kiinan rautamalmin ja perusmetallien tuonti on vaihdellut huomattavasti. Rautamalmin tuonti on ollut tasaisessa kasvussa koko viime vuosikymmenen, mutta kriisiin iskettyä maailmantalouteen tuontimäärät kasvoivat aikaisempaa selvästi nopeammin ja samalla tuontimäärien vaihtelut lisääntyivät. Kuparin tuontimäärissä ei aikaisemmin ollut selvää kasvutrendiä, mutta viime vuonna kuparin tuonti kasvoi äkillisesti ja heilahtelut tuontimäärissä olivat isoja. Alumiinin tuonti puolestaan oli laskussa ennen viime vuotta, mutta vuoden alkupuolella tuonti suorastaan räjähti, joskin loppuvuonna tuontimäärät taas laskivat jyrkästi. Sen sijaan kuparimalmin ja alumiinioksidin tuonnissa ei kriisin aikana näytä tapahtuneen vastaavia hyppäyksiä.

Metallien tuonnin suurten vaihteluiden taustalla on tuotteesta riippuen erilaisia tekijöitä, mutta maailmanmarkkinahintojen romahdus vuoden 2008 jälkipuoliskolla on ollut tärkeä tuonnin lisäyksen selittäjä. Kotimaista kysyntää on pitänyt yllä valtion tukema infrastruktuurirakentaminen ja yritykset ovat täydentäneet varastojaan hintojen ja rahtikustannusten ollessa edullisia. Myös valtio on kasvattanut strategisia reservejään. Kiinan omaa kasvuvälineistöä vaivaa usein korkea kustannustaso ja heikko laatu.

Raaka-aineiden tuonti on hyvä esimerkki Kiinan kasvavasta merkityksestä maailmanmarkkinoilla ja samalla muistutus siitä, millaisia yllätyksiä Kiina voi aiheuttaa eri toimialoilla tai yksittäisillä markkinoilla. Perusmetallien hinnat laskivat voimakkaasti vuoden 2008 jälkipuoliskolla, mutta ovat sen jälkeen paljolti Kiinan kysynnän ansiosta elpyneet. Viime viikkoina metallien hinnat ovat kuitenkin olleet laskussa, mikä heijastaa mm. pelkoa siitä, että Kiinan on pakko kiristää talouspolitiikkaansa, mikä heijastuu myös metallien kysyntään. Kiinan roolia raaka-aineiden maailmanmarkkinoilla kasvattaa kiinalaisyriyksen halu ostaa alan yrityksiä eri puolilta maailmaa.

Kiinan metallien tuontimääriä, 2005 = 100, 3kk liukuva ka.

Lähde: CEIC

Hiilentuonti poikkeuksellisen suurta viime vuonna.

Kiina toi viime vuonna 130 miljoonaa tonnia hiiltä ulkomailta, mikä on yhtä paljon kuin tuonti vuosina 2006–2008 yhteensä. Tuontimäärä oli 4 % Kiinan omasta tuotannosta. Kiinasta tuli hiilen nettotuojia ensimmäistä kertaa ainakin 30 vuoteen.

Kiina on selvästi maailman suurin hiilimaa, kun sen osuus koko maailman hiilentuotannosta ja -kulutuksesta on yli 40 %. Mittavan hiilenkäytön taustalla on energiatuotteen riippuvuus. Kiinalla on omassa maaperässään 14 % maailman kaikista todetuista hiilivarannoista, eli kolmanneksi eniten Yhdysvaltojen ja Venäjän jälkeen.

Perinteisesti Kiina on tuonut eniten hiiltä Indonesiasta ja Vietnamista. Viime vuonna Australia kuitenkin ohitti nämä maat, kun tuonti sieltä yli kymmenkertaistui. Myös tuonti Venäjältä kasvoi voimakkaasti. Mainitut neljä maata kattoivat Kiinan hiilen tuonnista yhteensä 80 %. Kuten muihinkin ulkomaisiin raaka-ainevarantoihin kiinalaiset ovat sijoittaneet viime vuosina yhä enemmän myös hiilikaivoksiin. Viime vuoden aikana mm. valtion sijoitusyhtiö sijoitti vaikeuksissa olleisiin mongolialaiseen ja indonesialaiseen hiilentuottajaan.

Nopean hiilentuonin kasvun taustalla on useita tekijöitä. Hiilen tuontiin on kannustanut sen kotimaanmarkkinoilla noussut hinta, kun taas maailmanmarkkinahinta ja kuljetuskustannukset laskivat voimakkaasti finanssikriisin yhteydessä. Joidenkin arvioiden mukaan kotimaassa olisi ollut vaikeuksia siirtää hiiltä tuotantoalueilta sen kysyntäalueille etenkin loppuvuonna, kun sää oli normaalia kylmempi. Lisäksi pieniä hiilikaivoksia on suljettu turvallisuussyistä.

Virallisten tilastojen mukaan Kiinan kotimainen hiilentuotanto kasvoi kuitenkin viime vuonna hieman aiempia vuosia nopeammin ja toisaalta hiilen kulutuksen kasvu oli hitaampaa kuin aiemmin. Myöskään muissa energiatuotteissa kuten raakaöljyssä ei viime vuonna nähty poikkeuksellisia tuontimäärien kasvuja. Vaikuttaakin siltä, että joko kotimaista tai ulkomaista hiiltä on kasautunut kiinalaisiin varastoihin kaupallisista ja/tai strategisista syistä. Kiina ei julkaise tilastoja hiilen varastotilanteesta.

Kehittyvien talouksien energiayhtiöiden markkina-

arvot nousussa. PFC Energyn tekemän vertailun mukaan PetroChina oli viime vuoden lopussa 350 miljardin dollarin markkina-arvolla maailman suurin energia-alan yhtiö ennen amerikkalaista ExxonMobilia. Brasilialainen Petrobras nousi listalla kolmanneksi ja kiinalainen Sinopec oli kuudenneksi suurin. Venäjän suurin energiayhtiö kaasujätti Gazprom oli vertailussa yhdeksäs. Kehittyvien talouksien yhtiöiden nousu liittyy osittain finanssikriisiin. Pörssikurssit kehittyivät suotuisasti näissä maissa, kun taas Yhdysvalloissa ja Euroopassa osakekurssit toipuvat edelleen finanssikriisistä.

Venäjä

Talouden elvytystä jatketaan kuluvana vuonna. Viime vuoden federaatiobudjettiin sisältyi 1 200 mrd. ruplaa (27 mrd. euroa) varoja talouskriisin vastaisia toimia varten. Summa muodosti 12 % budjetin menoista, ja se vastasi 3 %:a BKT:stä. Tämän lisäksi elvytysrahaa tuli myös keskuspankilta.

Yrityssektorin tukiin käytettiin noin 300 mrd. ruplaa budjettirahaa. Tukeen oikeutetuiksi valittiin mm. runsaat 340 strategista tai muuten merkittävää yritystä. Suurin osa tuesta oli lainoja. Eniten tukea sai vakavissa vaikeuksissa oleva autonvalmistaja AvtoVAZ. Pankkisektori sai budjettitukea 280 mrd. ruplaa, jonka lisäksi se sai tukea myös keskuspankilta. Budjettituki ohjattiin kahden valtionomistuksen pankin, VTB:n ja kehityspankki VEB:n kautta muiden pankkien rahoittamiseen. Aluebudjettien tasapainottamiseksi federaatiobudjetista maksettiin noin 200 mrd. ruplaa ylimääräisiä tukia.

Sosiaalisen elvytystoimiin sisältyvät mm. ylimääräiset työllistämistoimet, joihin käytettiin 36 mrd. ruplaa. Viime vuoden budjetista jäi käyttämättä 230 mrd. ruplaa kriisitukirahaa, joka siirrettiin käytettäväksi kuluvana vuonna.

Kuluvan vuoden budjettiin sisältyvän kriisitukipaketin kokonaisarvo on huomattavasti viimevuotista pienempi, 195 mrd. ruplaa (4,7 mrd. euroa). Suuri osa varoista suunnataan tuotantosektorille. Talouden kannalta merkittävät yritykset saavat tukea yhteensä 63 mrd. ruplaa. 31 mrd. ruplaa käytetään ajoneuvojen hankintaan: valtio ostaa kotimaisia autoja 20 mrd. ruplalla ja 11 mrd. ruplalla tuetaan kotimaisia autoja ostavia kuluttajia. Asuntorahasto saa 15 mrd. ruplaa asuntojen rakentamiseen ja peruskorjaukseen. Vaikeuksissa olevien ns. yhden yrityksen kaupunkien tilannetta kohennetaan 10 mrd. ruplalla. Loput kriisipaketin varoista, 56 mrd. ruplaa, jaetaan myöhemmin tarpeen vaatiessa.

Kotimaista tuotantoa tukeakseen hallitus ryhtyi talouskriisin aikana lukuisiin tuontia rajoittaviin toimiin. Talousministeriön selvityksen mukaan Venäjä otti käyttöön useampia suoja-toimia kuin muut maat. Venäjän tuontitullit nousivat 5–10 % ja korotukset koskivat 39 prosenttia tuontinimikkeistä. Seuraukset eivät aina olleet kuluttajien kannalta toivottuja. Käytettyjen autojen tuontitullin nosto lähes lopetti ko. tuonnin, mutta kotimaiset valmistajat vastasivat tilanteeseen korottamalla valmistamiensa autojen hintoja kolmanneksella.

Hallituksen laskelmien mukaan kriisituen ansiosta Venäjän BKT supistui viime vuonna pari prosenttiyksikköä vähemmän kuin mitä ilman kriisitukea olisi tapahtunut. Tuki auttoi sosiaalisen tilanteen vakauttamisessa ja työttömyyden kasvun hillinnässä. Erityisesti rahoitussektorin

nopeasti käynnistetty kriisituki lisäsi Venäjän talouspolitiikan uskottavuutta.

Hallituksen kriisitoimia on arvosteltu siitä, että ne keskittyvät liaksi elinkelvottomien neuvostoajalta peräisin olevien suuryritysten tukemiseen ja siten talouden vanhojen rakenteiden ylläpitämiseen modernisoinnin sijasta. Hallituksen näkemyksen mukaan tehottomiakin yrityksiä on pakko tukea paitsi sosiaalisista syistä myös siitä syystä, että ko. teollisuudenalojen ei haluta kokonaan katoavan Venäjältä.

Viktor Janukovitsh talouskriisissä kamppailevan Ukrainan johtoon. Oppositiojohtaja Viktor Janukovitsh kiri täpärästi ohi nykyisen pääministerin Julia Timoshenkon sunnuntaina pidetyissä Ukrainan presidentinvaaleissa.

Presidentinvaalien teemoja hallitsivat vakava talouskriisi ja nopeasti kasvanut työttömyys. Ukrainan bruttokansantuote väheni vuonna 2009 alustavien arvioiden mukaan 10 %. Ukrainan BKT on kasvanut 2000-luvulla hyvin vaihdellen, mutta keskimäärin 7 %:n vuosivauhtia.

Keskimääräinen työttömyysaste oli vuoden ensimmäisten yhdeksän kuukauden aikana 9,4 %, kun se oli vuosi sitten 6,5 %. Työllisyystilanne kuitenkin parani vuoden toisella puoliskolla.

Investoinnit ja rakentaminen ovat vähentyneet jyrkästi taantuman seurauksena. Vuonna 2009 investoinnit putosivat 36 % edellisvuodesta, kun rakentaminen supistui jo toista vuotta peräkkäin (-48 % vuonna 2009).

Teollisuustuotanto väheni vuoden 2009 aikana 22 %, ja kulutuskysynnän kehitystä kuvaava vähittäiskaupan myynti putosi 17 %. Maataloustuotanto pysyi lähes ennallaan. Lihan ja maidon tuotanto lisääntyi 4 %, mutta viljasato jäi 2 % vuodentakaista ennätysastoa pienemmäksi.

Muihin kuin IVY-maihin suuntautuvan viennin arvo romahti vuoden 2009 tammi-marraskuussa 43 % Ukrainan päävientituotteisiin kuuluvien rautametallien viennin 58 prosentin pudotuksen siivittämänä. Tuonnin arvo väheni 53 %.

Vuoden keskipalkka oli alustavien tietojen mukaan 1 900 grivnaa (170 euroa). Reaalisesti palkat laskivat 9 %. Vuosi-inflaatio oli joulukuussa 12 %. Hintojen nousu hidastui vuodentakaisesta, jolloin se oli 22 %.

Rahapulasta kärsivä Ukraina kamppailee mm. Venäjän kaasutoimitusten erääntyneiden maksujen kanssa. Vuoden 2009 lopussa IMF eväsi kahden miljardin dollarin apupaketin, koska Ukraina ei ollut täyttänyt kaikkia lainaehdotuksia. Evätyt lainaerät sisältyi IMF:n Ukrainan kanssa neuvottelemaan 16 miljardin dollarin lainaan, josta suurin osa on jo maksettu Ukrainalle.

Kansainvälisten rahoituslaitosten keskimääräinen konsensusennuste ennakoii Ukrainan BKT:n kääntyvän kuluvaan vuonna lähes kolmen prosentin kasvuun.

Kiina

Globaalit epätasapainot pienenevät viime vuonna, kun Kiinan vaihtotaseen ylijäämä supistui selvästi. Vaihtotaseen ylijäämä supistui hieman alle 6 prosenttiin BKT:stä. Ylijäämän osuus BKT:stä oli 10 % vuonna 2008 ja 11 % vuonna 2007. Valtaosa ylijäämän pienemisestä johtui tavarakaupan ylijäämän supistumisesta. Myös tuotannontekijäkorvausten ja tulonsiirtojen ylijäämät supistuivat ja palvelukaupan alijäämä kasvoi. Vaihtotaseen BKT-osuutta pienensi myös BKT:n voimakas kasvu viime vuonna.

Pääoma- ja rahoitustaseen kautta sen sijaan Kiinaan virtasi aiempia vuosia enemmän varoja, vaikka suorat sijoitukset Kiinaan (90 mrd. dollaria) supistuivat ja suorat sijoitukset Kiinasta (56 mrd. dollaria) kasvoivat selvästi. Muilta osin tasetta ei vielä eritelty, mutta lehtitietojen mukaan rahoitustaseen ylijäämä johtui suurelta osin kiinalaisyriyten luopumista ulkomaisista portfoliosijoituksista.

Kiinan keskuspankin alaisuudessa toimiva valuuttaviranomainen SAFE on aiempina vuosina julkistanut maksutasetiedot vasta myöhään keväällä tai alkukesällä. Nopeutun julkistusaikataulun lisäksi virasto aikoo jatkossa julkistaa maksutasetiedot vuosineljänneksittäin.

Maksutaseen pääerät ja valuuttavaranto, mrd. dollaria

	2007	2008	2009
Vaihtotase	372	426	284*
Pääoma- ja rahoitustase	73	19	169**
Tilastovirhe	16	-26	-
Valuuttavarannon kasvu	462	418	453
Valuuttavaranto 31.12.	1 528	1 946	2399

Lähde: SAFE

* Alustava tieto. ** Sisältää tilastovirheen.

Ulkomaankaupan elpyminen jatkui tammikuussa; kiistat lisääntyneet. Kiinan tullin mukaan vienti oli tammikuussa 109 miljardia dollaria ja tuonti 95 miljardia dollaria. Sekä vienti että tuonti olivat huomattavasti suurempia kuin vuotta aiemmin, jolloin kauppa kärsi maailmantalouden vaikeasta tilasta ja tammikuulle osuneesta kiinalaisesta uudesta vuodesta pitkin lomineen. Jos kausivaihtelun vaikutus poistetaan, sekä vienti että tuonti supistuivat joulukuusta joitakin prosentteja, mutta ne olivat marraskuuta suuremmat.

Ulkomaankauppaan liittyvät kiistat ovat lisääntyneet etenkin Yhdysvaltojen kanssa, kun Kiinan talous kasvaa nopeasti ja juanin kurssi on pysynyt tiukasti sidottuna dollariin. Marraskuun 2009 jälkeen Yhdysvallat on asettanut neljä polkumyynnitullia kiinalaistuotteille ja Kiina kaksi tullia yhdysvaltalaisuustuotteille. Lisäksi Maailman kauppajärjestön WTO:n selvittävänä on useita kiistoja. Eripuraa ovat lisänneet myös Yhdysvaltojen aiheet toimittaa puolus-

tusmateriaalia Taiwanille ja presidentti Barack Obaman aikomus tavata Dalai Lama.

Kriisi käänsi Kiinan Venäjän-kaupan alijäämäiseksi.

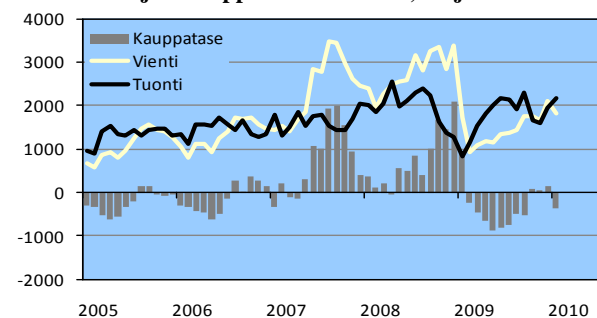
Vuosina 2007–2008 Kiinan kauppa Venäjän kanssa oli Kiinalle voimakkaasti ylijäämäinen, mutta talouskriisin myötä kauppataase kääntyi viime vuonna alijäämäiseksi. Kriisi iski merkittävästi kiinalaistuotteiden kysyntään Venäjällä ja Kiinan vienti Venäjälle lähes puolittui edellisvuodesta 18 miljardiin dollariin. Tuonnin arvo sen sijaan pieneni vain 11 % noin 21 miljardiin dollariin.

Venäjän rooli Kiinan ulkomaankaupassa on vaatimaton, sillä sen osuus viennissä ja tuonnissa on noin 2 %. Venäjän kannalta tilanne on toinen, sillä Kiina on sen suurin tavara-toimittaja 14 prosentin tuontiosuudella ja Venäjän viennistäkin 6 % suuntautuu Kiinaan. Tullitilastoissa on suurehko ero viime vuoden osalta, sillä Kiinan tilastojen mukaan maiden välinen kauppa on Kiinalle lähes 3 miljardia dollaria alijäämäinen, kun taas venäläistilastojen mukaan Kiinalla olisi 6 miljardin ylijäämä. Tuonnin kirjaamiskäytäntö (vakuutus- ja rahtimaksut, cif) selittää osan erosta.

Kiinan viennistä erilaiset koneet ja laitteet muodostavat lähes 30 %. Vaatteiden, tekstiilien ja kenkien yhteenlaskettu osuus lähentelee 30 prosenttia. Loput 40 % viennistä jakautuu melko tasaisesti erilaisiin raaka-aineisiin ja valmistettuihin tavaroihin. Tuonti Venäjältä sitä vastoin koostuu täysin raaka-aineista ja välituotteista, sillä raakaöljy ja muut energiatuotteet kattavat tuonnista noin puolet, perusmetallit 18 % ja metsäteollisuustuotteet 14 %. Lopuistakin tuotteista suuri osa on erilaisia välituotteita, kun taas koneiden ja laitteiden osuus jää alle 2 prosenttiin.

Kiinalaistilastojen mukaan suorat sijoitukset Venäjältä olivat viime vuonna vain noin 30 miljoonaa dollaria, mikä on häviävän pieni osuus Kiinan saamista 90 miljardin sijoituksista. Kiinalaisyriyten investoinnit Venäjälle olivat vuonna 2009 noin 400 miljoonaa dollaria ja sijoitusten kanta on kiinalaistilastojen mukaan vajaat 2 miljardia dollaria. Kiinalaisyriyten suorat sijoitukset Manner-Kiinan ulkopuolelle olivat viime vuonna kaikkiaan 56 miljardia dollaria ja sijoitusten kanta 184 miljardia dollaria (Hongkongin osuus 63 %).

Kiinan Venäjän-kauppa kuukausittain, milj. USD

Lähteet: CEIC ja Kiinan tulli

Venäjä

Suomenlahden satamien merkitys Venäjän merenkulussa kasvaa. Venäjän merikauppasatamien yhdistyksen mukaan maan merisatamissa käsiteltiin viime vuonna 496 milj. tonnia rahtia. Tämä oli 9 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Rahdin kasvun taustalla on öljyn ja öljytuotteiden kasvaneen viennin ohella kivihiilen, metallien ja viljan viennin lisääntyminen. Lannoitteiden ja puutavaran vienti sekä konttikuljetukset sen sijaan vähenivät. Venäjän satamat ovat korostuneesti vientisatamia, ja viennin osuus kokonaisrahtimäärästä on yli 90 %. Sekä tonneissa että arvossa mitattuna suurin osa rahdista on raakaöljyä ja öljytuotteita. Kuivarahdin osuus satamien tavaravirroista on vajaat 40 %.

Tonnimäärällä mitattuna Mustanmeren rannalla sijaitseva Novorossijsk on selkeästi maan suurin satama. Seuraavaksi merkittävimmät satamat ovat Suomenlahdella sijaitsevat Primorsk/Koivisto ja Pietarin suursatama. Koiviston satama käsittelee yksinomaan öljyä ja öljytuotteita, ja se on Venäjän suurin öljysatama. Pietarin suursatama puolestaan on yleissatama, jossa tuonnin osuus on ollut noin kolmannes. Muut Suomenlahden satamat ovat pääosin vientisatamia.

Itämeren satamien merkitys Venäjän viennille on viime vuosina kasvanut uusien satamien käyttöönoton ja vanhojen satamien laajennusten myötä. Viime vuonna Itämeren satamien rahtimäärä oli jo lähes sama kuin Mustanmeren satamien rahtimäärä.

Venäjän satamien rahtikuljetukset vuonna 2009

	milj. tn	%-muutos
<i>Yhteensä</i>	496	9
<i>Luoteinen alue, mm.</i>	223	4
Primorsk/Koivisto	79	5
Pietari	50	-16
Vysotsk/Uuras	17	8
Kaliningrad	12	-20
Ust-Luga/Laukaansuu	10	53
Murmansk	37	30
<i>Eteläinen alue, mm.</i>	181	14
Novorossijsk	124	9
<i>Kaukoitää, mm.</i>	92	15
Vanino (Habarovsk)	24	14

Lähde: Venäjän merikauppasatamien yhdistys

Hallitus tukee yhden yrityksen kaupunkeja. Hallituksen kriisinvastainen komissio hyväksyi joulukuussa listan vaikeuksissa olevista nk. yhden yrityksen kaupungeista, jotka ovat oikeutettuja federaation tukeen. Ensimmäisen varapääministerin Igor Shuvalovin mukaan budjettituen suuruus on tänä vuonna 10 mrd. ruplaa (240 milj. euroa), minkä lisäksi budjetin investointirahastosta myönnetään

vielä toiset 10 mrd. ruplaa lainoina. Tukeen oikeutetut kaupungit laativat itselleen kehitysohjelmat, joihin ne saavat hallituksen hyväksynnän jälkeen federaation rahoitusta. Hallituksen pyrkimyksenä on, että kehitysohjelmiä rahoittavat federaation lisäksi myös alue- ja paikallishallinnot sekä yritykset.

Tukea saa yhteensä 20 kaupunkia. Tukeen oikeutettuja ovat mm. Toljatin, Baikalskin ja Pikalevon kaupungit. Toljatti on tullut tunnetuksi vaikeuksissa olevasta Ladoja valmistavasta AvtoVAZin tehtaasta (ks. [Viikkokatsaus 42/2009](#)). Tuotantoteknologialtaan vanhentunut tehdas sai jo viime vuonna huomattavaa rahoitusta federaatiolta. Vuoden 2009 puolivälissä AvtoVAZin palveluksessa oli 102 000 henkilöä. Sen jälkeen yritys oli vähentänyt 25 000 työntekijää, joista 14 000 on siirtynyt eläkkeelle ja 7 000 tytäryrityksiin ja ulkoistettuihin yrityksiin. Paikallisviranomaisten Toljattia varten laatima kehitysohjelma sisältää mm. suunnitelmia erityistalousalueen ja teollisuuspuistojen perustamisesta.

Viime vuonna perustettu Asuntolainojen uudelleenjärjestelyvirasto on kehittänyt tukiohjelman, jolla työttömiksi jääneitä yhden yrityksen kaupunkien asukkaita autetaan muuttamaan työhön toiselle paikkakunnalle tarjoamalla heille edullista asuntolainaa ja apua asunnon vaihdossa. Ensimmäisenä tukiohjelman piiriin otettiin AvtoVAZ, jonka työntekijöille tarjotaan mahdollisuutta siirtyä työskentelemään Tihvinässä Leningradin alueella tänä vuonna toimintansa aloittavaan junanvaunutehtaaseen.

Leningradin alueella sijaitsevan 23 000 asukkaan Pikalevon kaupungin päätyönantajia ovat olleet alumiinimoksi- ja sementtitehtaat, jotka lopettivat toimintansa vuonna 2008. Viime kesänä työttömyyden ja palkkasaatavien aiheuttama tyytymättömyys kärjistyivät laajamittaisiksi valtakunnallista huomiota saaneiksi protesteiksi. Teollisuusministeriö on talven aikana valmistellut ehdotuksen tuotantolaitosten modernisointiohjelmaksi, jonka se on esittänyt yrityksille. Ohjelman kustannukset ovat noin 300 milj. euroa. Investointien rahoitukseen yritykset voivat saada valtion takuita.

Baikalin rannalla sijaitseva 17 000 asukkaan Baikalsk on rakentunut 1960-luvulla perustetun sellu- ja paperikombinaatin ympärille. Kombinaatti on ollut Baikal-järven suurin saastuttaja, ja se lopetti tuotantonsa vuonna 2008 ympäristönormien kiristämistä aiheutuneiden taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Venäjän hallituksen päätöksellä ympäristönormeja helpotettiin tammikuussa, ja tehtaan on määrä aloittaa toimintansa uudelleen kuluvana vuonna. Mm. ympäristöjärjestöt vastustavat voimakkaasti tuotannon käynnistämistä. Kombinaatti tulee toimimaan tappiolla, jota kompensoidaan budjetista.

Hallituksen listalla olevista asutuskeskuksista ainoastaan yhdellä, Murmanskin alueella sijaitsevalle 9 500 asukkaan Revdalla, ei ole tulevaisuutta. Paikkakunnan ainoana työllistäjänä ollut kaivos on ehtynyt, ja Revdan asukkaita autetaan siirtymään muualle.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

7 • 18.2.2010

Kiina

Rahapolitiikkaa kiristetään jälleen. Kiinan keskuspankki päätti nostaa liikepankkien varantovaatimusta puolella prosenttiyksiköllä. Suurten pankkien pitää 25.2. alkaen säilyttää 16,5 % saamistaan talletuksista keskuspankissa ja pienempien rahoituslaitosten 14,5 %. Vastaavan suuruinen korotus tehtiin tammikuussa. Varantovaatimuksen käyttö rahapolitiikan työkaluna on keskuspankille kohtalaisen halpaa, sillä pakollisille talletuksille maksetaan melko matalaa 1,6 prosentin korkoa. Lisäksi keskuspankki on imenyt likviditeettiä pois taloudesta lisäämällä velkakisurjojen myyntiä. Tietävästi viranomaiset ovat rajoittaneet pankkien lainanannon kasvua myös suorilla määräyksillä (window guidance).

Viime vuonna osana elvytyspakettia keskuspankki antoi rahamäärän kasvua poikkeuksellisen nopeasti. Joulukuun lopussa laveaa rahaa oli taloudessa 28 % enemmän kuin vuotta aiemmin, kun aiempina vuosina kasvu on pysytellyt alle 20 prosentissa. Kuluvana vuonna keskuspankki tavoittelee lehtitietojen mukaan lavean rahamäärän 17 prosentin kasvua.

Nopea rahamäärän kasvu on johtanut kasvaviin inflaatiopaineisiin. Tammikuussa kuluttajahinnat olivat 1,5 % korkeammat kuin vuotta aiemmin ja 0,6 % korkeammat kuin joulukuussa. Kuukausitasolla hinnat ovat nousseet lähes yhtäjaksoisesti viime vuoden elokuusta lähtien. Todennäköisesti kehitys jatkuu myös helmikuussa, sillä kiinalaisen uuden vuoden juhlinta lisää yleensä kysyntää ja nostaa samalla hintoja. Kuluttajahintojen lisäksi tuottajahintojen nousu on kiihtynyt voimakkaasti viime kuukausina.

Rahapolitiikan kiristäminen on varsin odotettua, kun nopea talouskasvu vaikuttaa turvatulta ja talouden inflaatiopaineet ovat lisääntymässä. Lisää kiristystoimia lienee luvassa. Hintapaineita hälventäisi osaltaan myös se, että juanin kurssi päästettäisiin vahvistumaan.

Vähimmäispalkkoja nostetaan useissa kaupungeissa ja provinseissa. Ainakin Pekingin, Chongqingin ja Dongguanin kaupungit sekä Jiangsun provinssi ovat päättäneet nostaa vähimmäispalkkoja, ja useissa muissa provinseissa nostoa harkitaan. Päätetyt vähimmäispalkkojen korotukset ovat 10–12 %. Esimerkiksi Pekingissä vähimmäiskuukausipalkka nousee 880 juaniin (94 euroa) huhtikuun alussa. Vähimmäispalkat koskevat ainoastaan kaupunkeja, ja ne vaihtelevat provinseittain ja jonkin verran provinssien sisällä.

Vähimmäispalkkojen korotukset vaikuttavat tuotantokustannuksiin etenkin siirtotyövoimaa käyttävillä työvoimaintensiiivisillä aloilla. Vähimmäispalkkaa saavien määrästä ei ole virallisia arvioita, mutta joidenkin tutkimusar-

vioiden mukaan 85 % kuukausipalkkaisista siirtotyöläisistä ja paikallisista työntekijöistä tienasi vähintään vähimmäispalkan verran vuonna 2005. Vähimmäisrajoja on asetettu myös tuntipalkkaa saaville, mutta niitä ei ainakaan vielä vuonna 2005 noudatettu kovin tarkasti.

Kiinalla hyvät edellytykset jatkaa laaja-alaisia reformeja. OECD:n helmikuun alussa julkaistava katsaus on kattava kuvaus Kiinan taloudesta ja talouspolitiikan tärkeimmistä haasteista. Raportti ottaa selkeästi kantaa siihen, millaisia muutoksia kaivattaisiin talouden eri sektoreille. Kiinan ilmiömainen talouskehitys on pitkälle yksityisen sektorin ansiota. Markkinavoimien merkitys maassa on kasvanut huomattavasti, mutta kehityksen jatkuminen edellyttää rakenneuudistusten jatkamista. Julkisen sektorin rooli on kuitenkin monella sektorilla edelleen perusteettoman suuri.

Rahoitusmarkkinoiden kehittämiseksi OECD suosittaa mm. inflaation painoarvon lisäämistä rahapolitiikan tavoitteissa, rahoitusjärjestelmän avaamista nykyistä enemmän ulkomaiselle kilpailulle, yritysten velkakisurjojen kehittämistä, talletustakuujärjestelmän luomista tasapuolisten kilpailuolosuhteiden varmistamiseksi sekä rahoitusvalvonnan tehostamista.

Vaikka hyödykemarkkinoilla kilpailu on monella sektorilla riittävää, ovat julkisen sektorin väliintulot tavallisia, ja kriisin myötä vanhakantainen teollisuuspolitiikka on jälleen nostanut päätään. Valtion interventioiden laajuuden suhteen Kiina vertautuu Venäjään. OECD:n mukaan Kiinan pitäisi tarkemmin määrittellä valtion ja suurten valtionyritysten rooli, sillä nykyinen käytäntö vääristää kilpailua ja saattaa rajoittaa talouden kasvumahdollisuuksia.

Työmarkkina-, sosiaaliturva- ja terveydenhuoltokysymyksiä korostaessaan OECD kiinnittää huomiota kyseisiin sektoreita koskevien järjestelmien pirstoutuneisuuteen (alueelliset erot; kaupungit vs. maaseutu; siirtotyöläiset) ja tarpeeseen yhdenmukaistaa käytäntöjä koko valtakunnan tasolla. Erityinen huolenaihe ovat siirtotyöläiset, joiden osuus kaupunkien työvoimasta saattaa olla jopa 40 %. Nykyistä suuremmat koulutusinvestoinnit palvelisivat monia tasa-arvoon, työmarkkinoihin ja sosiaaliturvaan liittyviä tavoitteita. Yhtäläisen eläketurvajärjestelmän luominen kaupunkien ja maaseudun asukkaille edellyttää puolestaan keskushallinnon suurempaa roolia eläkejärjestelmässä sekä nykyisten alhaisten eläkeikien (naiset 55 ja miehet 60 vuotta) selvää nostamista. Selvityksen mukaan tuloerojen kasvu näyttää kuitenkin pysähtyneen tai jopa kääntyneen laskuun, vaikka alueelliset erot ovat edelleen kansainvälisesti erittäin suuria.

Kiinan lähtökohta reformien jatkamiselle on poikkeuksellisen hyvä moneen muuhun maahan verrattuna. Julkisen talouden tila ei aseta esteitä uudistusten läpiviemiselle, vaikka niistä koituu lyhyellä aikavälillä kustannuksia.

Venäjä

Tammikuun talousluvut eivät herätä erityistä optimismia. Venäjän teollisuustuotanto oli kuluvan vuoden tammikuussa lähes 8 % suurempi kuin edellisvuoden tammikuussa. Kuukausitasolla tuotanto väheni 20 % joulukuusta, mutta tutkimuslaitosten arvioiden mukaan kausivaihtelun vaikutuksesta puhdistettuna vähennys oli noin prosentin luokkaa. Kehityksen arviointi on kuitenkin vaikeaa, sillä Rosstat uudisti vuoden alusta teollisuustuotantosarjan rakennetta vastaamaan EU:n käytäntöä ja otti samalla sarjan uudeksi perusvuodeksi vuoden 2008, jonka suhteellisilla osuuksilla eri sektorien tuotanto painotetaan. Viime vuoden lukuja ei vielä ole laskettu uuden menetelmän mukaan, joten vertailu viime vuoteen ei välttämättä anna oikeaa tulosta.

Kiinteät investoinnit olivat tammikuussa lähes 9 % pienemmät kuin vuotta aiemmin. Yhtenä syynä heikkoon investointikehitykseen voidaan pitää poikkeuksellisen ankaraa talvea.

Kulutuskysyntää kuvaava vähittäiskaupan myynti lissäntyi tammikuussa vuoden takaisesta vain 0,3 %. Reaalipalkat sen sijaan olivat vajaat 3 % ja reaalitytulot 7 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Työttömyyden kehitys oli viranomaisten odotuksia heikompi ja työttömyysaste kasvoi 9,2 prosenttiin, kun se joulukuussa oli 8,2 %. Työttömyyden pelätään lisääntyvän edelleen, sillä vuoden ensimmäinen neljännes on tyypillisesti vaikeinta työttömyysaikaa.

Keskuspankki laski korkoja 0,25 prosenttiyksiköllä, ruplalla nousupaineita. Jälleenrahoituskorko on 24,2. lähtien 8,5 % ja tärkeimmän rahoitusinstrumentin, yhden päivän repo-luoton minimikorko 5,75 %. Keskuspankki perusteli korkojen alentamista mm. edelleen hidastuvalla inflaatiolla. Tammikuussa kuluttajahinnat olivat 8 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin (joulukuussa 8,8 %).

Keskuspankki pyrkii korkojen laskulla myös heikentämään ruplan vahvistuspaineita. Korkean öljyn hinnan myötä rupla on viime viikosta lähtien vahvistunut voimakkaasti dollarista ja eurosta muodostettua koriaan vastaan huolimatta keskuspankin mittavista dollarin tukioista. Ruplan korikurssi alitti viime viikolla vaihtelualueensa alarajan, mikä tapahtui ensimmäistä kertaa sitten viime vuoden marraskuun, jolloin keskuspankki ilmoitti siirtävänsä noudattamaan ruplan uutta kapeampaa vaihteluväliä. Uuden vaihteluvälin alaraja oli 35 ruplaa ja yläraja 38 ruplaa koriin nähden. Keskuspankin arvellaan viime viikolla siirtäneen vaihteluväliä, ja sen rajat olisivat nyt 34,75 ja 37,75 ruplaa. Rupla on nyt vahvimmillaan sitten viime vuoden tammikuun. Ruplan eurokurssi oli 25. helmikuuta 40,6 ruplaa ja dollarikurssi 30,0 ruplaa.

Pankkisektorin kasvu pysähtyi viime vuonna. Pankkisektorin yhteenlasketun taseen loppusumma oli vuoden 2009 lopussa 29 400 mrd. ruplaa (677 mrd. euroa) eli nimellisesti 5 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Reaalitase kuitenkin supistui edellisestä vuodesta. Venäjän pankkisektorin suhteellisen pienestä koosta kertoo se, että tase vastasi runsasta 70 prosenttia bruttokansantuotteesta, mikä on vähemmän kuin kehittyneissä ja monissa kehittyneissä maissa. Taseen alkuvuoden kasvu johtui pitkälti valtion tukitoimista ja ruplan heikkenemisestä, loppuvuonna taas kotitalouksien talletusten kasvusta, kun reaali-korot kääntyivät inflaation hidastumisen ansiosta positiivisiksi. Taantumaa edeltävinä vuosina pankkisektori kasvoi nimellisesti keskimäärin 40 % vuodessa.

Huolimatta hallituksen pyrkimyksistä saada pankit lisäämään lainanantoa rahoituksen välittäminen ei lähtenyt käyntiin, ja pankkien antolainauskanta supistui vuoden aikana nimellisesti vajaat 3 %. Kotitalouksille myönnettujen lainojen kanta supistui 11 %, kun taas yritysainojen kanta oli vuoden lopussa samalla tasolla kuin edellisen vuoden lopussa. Luotonannon supistuminen ei johtunut pankkisektorin likviditeetin puutteesta vaan talouden lamasta ja pankkien tarpeesta vahvistaa vakavaraisuuttaan.

Järjestämättömien luottojen osuus koko luottokannasta kasvoi keskuspankin mukaan runsaasta 2 prosentista yli 6 prosenttiin, mutta keskuspankki ei odota osuuden enää kasvavan merkittävästi. Laskelmat järjestämättömistä luotoista vaihtelevat kuitenkin suuresti, ja useat asiantuntijat ovat keskuspankkia pessimistisempiä. Heidän mukaansa uudelleenjärjestellyt lainat huomioon ottaen järjestämättömien luottojen osuus voi olla 15–20 % luottokannasta.

Viime vuonna pankit keskittyivät Venäjällä – kuten monissa muissakin maissa – vakavaraisuutensa turvaamiseen ja taserakenteensa parantamiseen. Pankkien tärkein rahoituslähde olivat kotitalouksien talletukset, jotka kasvoivat vuoden aikana nimellisesti 27 % eli melkein kaksi kertaa nopeammin kuin vuonna 2008. Kotitalouksien talletukset vastasivat vuoden lopussa 19 %:a BKT:stä, mikä on vähän verrattuna mm. muihin kehittyviin talouksiin. Pankkisektorin pienuuden vuoksi Venäjän rahoitussektori ei talouskasvun käynnistyttyä ja lainojen kysynnän elvyttyä pysty edelleenään yksin tyydyttämään kotimaan rahoitustarpeita.

Pankit ohjasivat väestöltä vastaanottamia talletuksia viime vuonna erityisesti lainojen lyhennyksiin. Pankkien velka keskuspankille supistui vuoden aikana vajaaseen 5 prosenttiin sektorin taseesta. Viime vuoden alussa velka oli pankkien keskuspankilta saaman kriisirahoituksen vuoksi poikkeuksellisen suuri, 12 % taseesta. Ulkomaisten lainojen määrä pieneni vuoden aikana noin neljänneksellä.

Ylimääräistä likviditeettiä pankit sijoittivat mm. joukkovelkakirjoihin. Ko. sijoitukset lähes kaksinkertaistuivat ja muodostivat vuoden lopussa 12 % pankkisektorin taseen loppusummasta.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

8 • 25.2.2010

Kiina

Maankäyttöoikeuksien myynti on tuottoisaa valtiolle.

Kiinan maa- ja luonnonvaraministeriön mukaan määräaikaisten maa- ja luonnonvarainoikeuksien myynti tuotti viime vuonna valtiolle 1 600 miljardia juania (170 mrd. euroa). Käyttöoikeuksia myytiin aiempia vuosia enemmän, kaikkiaan 3 200 neliökilometriä, mikä vastaa noin puolta Uudenmaan maa-alueesta. Maankäyttöoikeuksista saadut tulot ovat tärkeää tulonlähde etenkin paikallishallinnoille.

Kiinassa maanomistus on jaettu kahteen osaan: kollektiiviset (yleensä kyläyhteisöt) omistavat pääosin maatalousmaan ja kyläasukkaiden, ja muu maa (ml. kaikki kaupunkialueet) on valtion omistuksessa. Kyläläisillä on 30 vuoden käyttöoikeussopimukset maatalousmaahan. Sopimukset uusitaan omaisuuslain mukaan vuokra-ajan päätyttyä. Laki jättää kuitenkin paljon tulkinnanvaraa mm. mahdollisten uusimiskustannusten osalta. Käyttöoikeuden omistajat voivat halutessaan antaa maan vuokralle tai myydä käyttöoikeutensa eteenpäin, mutta käytännössä vain toiselle saman kylän asukkaalle. Maa- ja luonnonvarainoikeudet on mahdollista myös periä. Maanviljelijöiden asemat on viime vuosina pyritty parantamaan mm. vaikeuttamalla tehtaiden ja asuintalojen rakentamista maatalousmaalle sekä parantamalla kompensatiota mahdollisesta valtion haltuunotosta. Sääntöjen valvonnassa on kuitenkin edelleen puutteita.

Muuhun kuin kollektiivien omistamaan maahan valtio myy käyttötarkoituksen mukaan määräaikaista oikeuksia. Käyttöoikeus maan kaupalliseen käyttöön on mahdollista saada enintään 40 vuodeksi, teollisuuden käyttöön enintään 50 vuodeksi ja asumiseen 70 vuodeksi. Yleensä käyttöoikeudet huutokaupataan. Teollisuusmaalle valtio asetti vähimmäishinnat vuoden 2007 alussa. Vähimmäishintoja alennettiin kesällä 2009 talouden tukemiseksi. Teollisuuden käyttöön tarkoitettu maa on jaettu alueittain 15 hintaluokkaan, ja vähimmäishinnat vaihtelevat alennuksen jälkeen 42 juanista (4,5 euroa) 588 junaan (64 euroa) neliometriä kohden.

Kiinalaistilastojen mukaan suomalaisyritysten suorat sijoitukset Kiinaan vähäisiä. Kiinan kauppaministeriön mukaan suomalaisyritysten Kiinaan tekemien suorien sijoitusten kanta oli vuoden 2009 kesäkuun lopussa yhteensä 626 miljoonaa dollaria. Suomalaisijoitusten osuus kaikista Kiinaan tehdyistä suorista sijoituksista oli alle 0,1 %. Vuosittain Kiinaan on Suomesta virrannut noin 50 miljoonaa dollaria. Kiinalaistilastojen mukaan Ruotsilla oli vuoden 2008 lopussa lähes kolme ja Tanskalla kaksi kertaa enemmän suorita sijoituksia Kiinassa kuin Suomella.

Suorien sijoitusten tilastointi on kansainvälistyvässä maailmassa erittäin vaikeaa ja tilastoihin liittyy suurta

epävarmuutta. Esimerkiksi Suomen pankin maksutasetilaston mukaan suomalaisyritysten Kiinaan tekemien suorien sijoitusten kanta olisi noin 2 miljardia euroa. Joidenkin muiden suomalaisarvioiden mukaan sijoitukset olisivat yli 5 miljardia euroa.

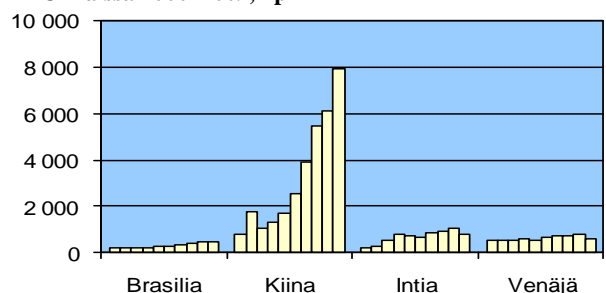
Muut BRIC-maat eivät pysy Kiinan vauhdissa kansainvälisten patenttihakemusten määrässä. Vaikka kansainvälinen patenttiyhteistyösopimus (PCT) tarjoaa vain yhden mahdollisen tavan saada patenttihakemus viireille useassa maassa samanaikaisesti, kertoo hakemusten määrän kehitys eri maissa toimivien yritysten kansainvälisen toiminnan laajuudesta ja laajenemissuunnitelmista. Kiinnostavaa kehityksessä on erityisesti Aasian maiden aktiivisuus patenttirintamalla.

Talouselämyksen myötä PCT:n piiriin kuuluvien patenttihakemusten määrä supistui alustavien tietojen mukaan viime vuonna 4,5 prosenttia 156 000 hakemukseen. Näistä lähes kolmasosa tuli Yhdysvalloista, melkein viidennes Japanista ja 11 % Saksasta. Yhdysvaltojen ja Saksan patenttihakemusten määrä kuitenkin väheni selvästi, kun taas Japanista tulleiden hakemusten määrä jatkoi kasvuaan. Myös neljäntenä olevan Korean hakemusten määrä kasvoi, ja viidenneksi Korean rinnalle nousseen Kiinan hakemusten määrä (8 000) kasvoi lähes kolmanneksella vuodesta 2008. Kiinalainen tietoliikennealan yritys Huawei menetti ykkössijansa japanilaiselle Panasonicille eniten maailmassa PCT-hakemuksia jättäneiden yritysten listalla, ja 100 suurimman yrityksen listalle ylsi kiinalaisyhtymästä Huawei lisäksi ainoastaan tietoliikennealan yritys ZTE.

Mikäli PCT-patenttihakemusten määrä kertoo jotain oleellista maiden teknologisen tason ja kansainvälistymisen kehittymisestä 2000-luvulla, Kiina erottuu selvästi muista ns. BRIC-maista. Brasilian, Venäjän ja Intian PCT-hakemusten yhteenlaskettu määrä on alle neljänneksen Kiinan tuottamien hakemusten määrästä. Intiassa ja Venäjällä hakemusten määrä lisäksi väheni huomattavasti edellisvuodesta.

Suomi on PCT-hakemusten määrällä mitattuna vajaalla 2 200 hakemuksellaan sijalla 13. Vajaa kolmannes Suomen hakemuksista on peräisin Nokia-yhtymästä.

Kansainvälisten patenttihakemusten (PCT) määrän kehitys BRIC-maissa 2000–2009, kpl

Lähde: www.wipo.int

Venäjä

Finanssministeriö tavoittelee paluuta kireään finanssipolitiikkaan. Ministeriön mukaan Venäjä ei jatkossa enää tule kokemaan 2000-luvun kaltaista öljytulojen nopeaa kasvua, minkä vuoksi verotulot alkavat vähentyä. Vuosina 2000–2008 Venäjän raakaöljyn tuotanto lisääntyi keskimäärin 4,5 % vuodessa, mutta tulevaisuudessa tuotannon odotetaan kasvavan korkeintaan 1–2 % vuodessa. Myös öljyn kansainvälisen hintakehityksen arvioidaan rauhoittuvan. Öljyverotulojen supistumiseen vaikuttavat lisäksi uusille Itä-Siperian öljykentille myönnetty huomattavat verohelpotukset, joilla pyritään kannustamaan investointeja. Vuosina 2007–2009 raakaöljystä saadut verotulot muodostivat 30–36 % koko budjettijärjestelmän tuloista (federaatiobudjetti sekä alue- ja paikallisbudjetit), mutta osuus alkaa tästä lähtien supistua.

Venäjä noudatti budjetin tiukkaa menokuria 2000-luvulla aina vuoteen 2006 asti, jonka jälkeen menoja alettiin kasvattaa vuosien 2007 ja 2008 duuman- ja presidentinvaalien lähestyessä. Vuonna 2008 menot kasvoivat reaalisesti yli 10 % ja vuonna 2009 talouden kriisituen vuoksi yli 20 %. Vuonna 2009 budjetti kääntyi alijäämäiseksi.

Julkisen talouden menojen suhde BKT:hen kasvoi viime vuonna 41 prosenttiin, kun suhde edellisenä vuonna oli 34 %. Suomessa vastaava suhdeluku on 2000-luvulla ollut 50 prosentin paikkeilla.

Kuluvan vuoden budjetin menot ovat reaalisesti lähes 10 % pienemmät kuin viime vuonna. Tälle tasolle finanssministeriö pyrkii budjetin menot lähivuosien ajaksi jättämään. Menojen käyttöä aiotaan jälleen tehostaa ja sitoa menot hallituksen pitkän ajan talouspoliittisiin linjauksiin, mikä vähentäisi lyhytjännitteisiä menolisäyksiä. Menojen rajoittaminen suunnitellussa määrin voi olla vaikeaa osin siitä syystä, että osa viime vuosien menonlisäyksistä muodostuu mm. sosiaaliturvan ja eläkkeiden pysyväisluonteisista parannuksista.

Hallituksen virallisen arvion mukaan tämän vuoden budjettialijäämä on 7 % BKT:stä (raakaöljyn 58 dollarin tynnyrihinnalla), kun viime vuonna vaje oli 6 %. Tavoitteena on supistaa vaje ensi vuonna 4 prosenttiin BKT:stä ja seuraavana vuonna 3 prosenttiin.

Ensi vuodesta lähtien palataan kolmivuotiseen liukuvaan budjettisuunnitteluun, joka ehdittiin käynnistää juuri ennen talouskriisiä. Finanssministeriö esittää hallitukselle budjettivajeen koon rajoittamista lainsäädännöllä, kuten ennen kriisiä tehtiin. Öljy- ja kaasuverotulojen rahastointia pahan päivän varalle jatketaan, kun budjetti on tasapainotettu.

Shtokmanin kaasukentän investointipäätöksiä lykätään. Shtokman Development Company ilmoitti helmi-

kuussa, että kaasun tuotanto Shtokmanin kentällä alkaisi kolme vuotta suunniteltua myöhemmin eli vuonna 2016. Nesteytetyn kaasun tuotanto käynnistyisi sekkin kolme vuotta aiottua myöhemmin, vuonna 2017. Projektin kohtalo varmistuu kuitenkin vasta vuonna 2011, jolloin lopulliset investointipäätökset tehdään. Monet asiantuntijat epäilevät kalliin projektin toteutumista nykyisessä epävarmas- ja kasvavan tarjonnan leimaamassa markkinatilanteessa. Erityisen epävarmaa on nesteytetyn kaasun tuotantolaitoksen rakentaminen, josta kaasua on tarkoitus toimittaa laivoilla Yhdysvaltoihin. Eurooppaan osa Shtokmanin kaasusta on tarkoitus kuljettaa Nord Stream -kaasuputkea pitkin.

Vuonna 1988 löydetty Shtokman on yksi maailman suurimmista merellisistä kaasuesiintymistä. Se sijaitsee Barentsinmerellä 550 kilometriä Murmanskin kaupungista koilliseen. Esiintymä sisältää 3 800 mrd. m³ kaasua ja 37 milj. tonnia kaasukondensaattia. Shtokmanin kaasukentän projektisenssin omistaa Gazpromin tytäryhtiö Sevmorneftegaz. Projektin toteuttaja on Sveitsiin rekisteröity Shtokman Development Company, josta Gazprom omistaa 51 %, ranskalainen Total 25 % ja norjalainen StatoilHydro 24 %.

Gazpromin asemaa eurooppalaisilla kaasumarkkinoilla ovat heikentäneet taloustaantumien seurauksena vähentynyt kaasun kysyntä sekä lisääntynyt tarjonta, mm. liuskekaasun tuotanto Yhdysvalloissa. Vuonna 2009 Gazpromin kaasun vientimäärä Eurooppaan supistui 11 %.

Kiristynyt kilpailu markkinaosuuksista on ajanut Gazpromin muuttamaan 1970-luvulta peräisin olevaa hinnoitteluaan joustavammaksi. Talven aikana Gazprom on sopinut joidenkin eurooppalaisten suurasiakkaiden kanssa (mm. Eni ja E.On Ruhrgas) siirtävänsä osittain sovelta- maan spot-hintoja. Tähän asti kaasun myynti pitkäaikais- ja sangen joustamattomin sopimuksin, joissa hinta on sidottu öljyn hintaan. Pitkäaikaiset sopimushinnat ovat nykytilanteessa paljon spot-hintaa korkeampia. Tämä on saanut eurooppalaiset ostajat siirtämään hankintojaan spot- markkinoille, joilla nesteytetyn kaasun tarjonta on lisääntynyt. Gazprom ei uusissakaan sopimuksissa ole luopunut käytännöstä, jonka mukaan se edellyttää asiakkaiden vuosittain maksavan tietystä minimimäärästä kaasua riippumatta siitä, tarvitsevatko ja ottavatko ne vastaan koko määrän.

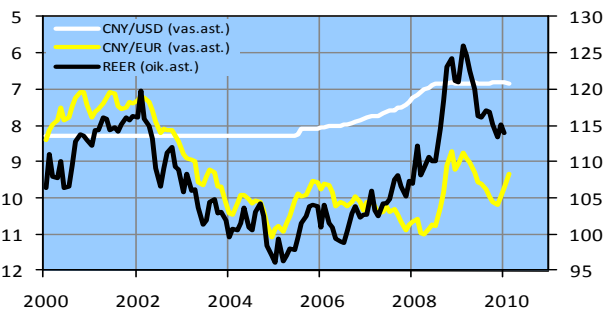
Gazprom on vääntänyt kättä Venäjän tullin kanssa kaasun vientiverosta. Tulli on jo pitkään esittänyt, että vero laskettaisiin kaasun vientimäärän mukaan, kun se nyt lasketaan Gazpromin ilmoittamasta viennin arvosta, jota viranomaisten on tietojen luottamuksellisuuden vuoksi mahdoton todentaa. Gazprom on puolestaan pyytänyt verohelpotuksia useille kaasukentilleen. Finanssministeriö suhtautuu pyyntöön kielteisesti, sillä kaasuverotulot ovat viime vuosina vähentyneet, kun kaasusta maksettava rullamääräinen luonnonvarojen käyttömaksu on pysynyt muuttumattomana vuodesta 2006.

Kiina

Juanin kurssi pysyy edelleen tiukasti sidottuna dollariin. Kasvavista paineista huolimatta Kiinan johto ei ole muuttanut valuuttakurssipolitiikkaansa vaan juanin dollari-kurssi on pysynyt vakaana. Hintakilpailukyvyyn mittarina pidetty juanin reaalin kauppapainotettu valuuttakurssi on samalla heikentynyt voimakkaasti viimeisten 12 kuukauden aikana, mikä on parantanut kiinalaistuotteiden hintakilpailukykyä. Kuluvalla viikolla Kansainvälinen valuuttarahasto IMF arvioi juanin kurssin olevan tuntuvasti aliarvostettu. IMF korosti, että nykyinen valuuttakurssipolitiikka vaikeuttaa Kiinan kotimaista talouspolitiikkaa lisäämällä inflaatio- ja varallisuushintojen nousupaineita.

Kiina jäädettiin juanin dollarikurssin heinäkuussa 2008, kun maailmantalouden tila heikkeni nopeasti. Valuuttakurssipolitiikan taustalla on halu tukea etenkin työvoimaintensiivistä vientisektoria ja toisaalta halu vakauttaa tilannetta. Bloombergin kuluvalla viikolla kiinalaisilla yritysmaisuilla haastattelemat vientiyritykset arvioivat liiketoimintansa kestävän kuluvana vuonna vain juanin pienen vahvistumisen.

Dollarin ja euron juankurssi (käänteinen asteikko) sekä reaalin kauppapainotettu valuuttakurssi REER; käyrän noustessa juan vahvistuu.

Lähteet: Reuters ja BIS

Kiinteät investoinnit ja muuttoliike maalta kaupunkiin selittävät työn tuottavuuden ripeää kasvua Kiinassa.

Conference Boardin tuoreiden tilastojen mukaan työn tuottavuus mitattuna ostovoimakorjatulla BKT:lla työntekijää kohden kasvoi Kiinassa viime vuonna yli 8 %. Samalla mittarilla mitattuna työn tuottavuuden kasvu Yhdysvalloissa oli 1 %, kun taas useimmissa Euroopan maissa tuottavuus heikkeni. Venäjällä työn tuottavuus heikkeni talouskriisin seurauksena lähes 4 %.

Kriisivuonna 2009 tuottavuuden muutokset olivat poikkeuksellisen suuria ja useimmissa maissa ne heijastelevat sitä, kuinka nopeasti yritykset sopeuttivat työvoimaansa tuotannon supistuessa. Kiinassa sen sijaan tuotannon kasvu jatkui nopeana julkisen sektorin voimakkaan kysynnän

lisäyksen ansiosta, mikä heijastui myös hyvänä tuottavuuskehityksenä.

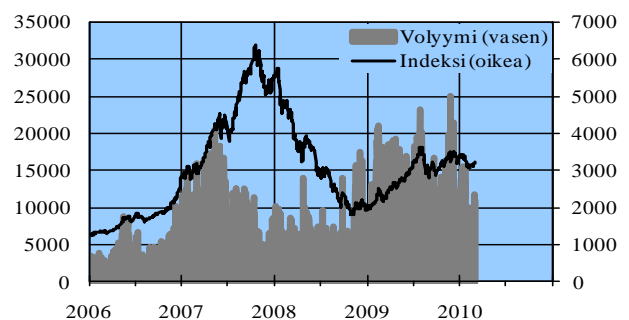
Kehittyvissä maissa työn tuottavuuden kasvattaminen on huomattavasti helpompaa kuin teollisuusmaissa. Conference Board arvioi tuottavuuden tason olevan Kiinassa vain 15 % Yhdysvaltojen tasosta. Venäjällä työn tuottavuus on 37 % Yhdysvaltojen tuottavuudesta. Tuottavuusvertailuja vaikeuttaa se, että kehittyvistä maista ei ole saatavilla tietoja tehdyistä työtunneista, mikä antaisi luotettavamman pohjan tuottavuuslaskelmille.

Tuotanto työntekijää kohden on hyvin karkea tuottavuusmittari, sillä se jättää pimentoon pääomapanosten (investointien) merkityksen. Conference Boardin laskelmien mukaan Kiinan runsaan 9 prosentin BKT-kasvusta vuonna 2008 yli 7 prosenttiyksikköä tuli pääomapanosten lisäämisestä ja noin puoli prosenttiyksikköä työvoiman määrän sekä laadun kasvusta. Jäljelle jäävä puolitoista prosenttiyksikköä edustaa panosten kokonaistuottavuuden kasvua (TFP), mutta jäännöseränä se pitää sisällään kaikki jäljelle jäävät tuottavuuteen vaikuttavat tekijät. Kiinassa keskeinen kokonaistuottavuutta parantava tekijä on työvoiman siirtyminen alhaisen tuottavuuden maataloudesta teollisuuteen ja palvelualoilta.

Vaikka TFP on jäännöseränä vaikeasti tulkittava, pidetään sitä edellä mainittua karkeaa työn tuottavuutta parempana tuottavuuden mittarina. TFP:llä mitaten Kiinan tuottavuuden kasvu näyttää Conference Boardin tilastojen mukaan hidastuneen vuonna 2008 edellisiin vuosiin verrattuna. Samaan tulokseen päätyy myös OECD helmikuussa julkaisemassaan Kiina-raportissa.

Pörssikurssien kehitys tasaantunut; vaihdon volyyymi vähentynyt. Kiinan pörseissä kurssit ovat kehittyneet melko tasaisesti viime heinäkuun miniromahduksen jälkeen, jolloin Kiinan keskuspankki ilmoitti rajoittavansa lainanantoa loppuvuonna. Vaihdon volyyymi on puolestaan vähentynyt viime vuodesta. Kuluvalla viikolla kurssit ovat olleet hienoisessa nousussa, vaikka maanantaina julkistettu ostopäällikköindeksi osoitti teollisuuden tilanteen parantuneen helmikuussa aiempia kuukausia hitaammin.

Shanghai A-osakeindeksi ja vaihdon volyyymi, milj. juania

Lähde: Bloomberg

Venäjä

Suomen ja Venäjän välinen kauppa supistui jyrkästi vuonna 2009. Suomen tullin tietojen mukaan Suomen viennin arvo Venäjälle väheni 47 % ja oli 4 mrd. euroa. Tuonti Venäjältä supistui arvoltaan 31 % ja oli 7 mrd. euroa. Suomen vienti Venäjälle väheni enemmän kuin Suomen kokonaisvienti (-32 %), kun taas tuonti Venäjältä supistui saman verran kuin Suomen kokonaistuonti.

Vuoden viimeisellä neljänneksellä Venäjän-viennin supistuminen hidastui, ja vienti oli tuolloin arvoltaan 40 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Venäjän-tuonnin arvo sen sijaan oli viimeisellä neljänneksellä lähes samansuuruinen kuin vuotta aiemmin, mikä pääosin johtui vuoden loppua kohden kallistuneesta raakaöljystä.

Vuonna 2009 Venäjän osuus Suomen viennistä oli 9 % ja tuonnista 16 %. Venäjä oli Suomen kolmanneksi suurin vientimarkkina Saksan ja Ruotsin jälkeen ja suurin tuontimaa. Venäjän tullin tilastojen mukaan Suomen osuus Venäjän viennistä oli noin 3 % ja tuonnista runsaat 2 %. Suomi on viime vuosina menettänyt hienoisesti markkinaosuuttaan Venäjällä. Venäjän suurimmat tuontimaat olivat Kiina (14 % tuonnista), Saksa (13 %) ja USA (6 %).

Suomen Venäjän-tuonnista lähes 80 % muodostui energiasta. Venäjän-viennissämme tärkeimpiä tuotteita olivat paperi ja paperituotteet (10 %), televiestintä-, radio- ja TV-laitteet (9 %), lääkkeet (8 %) ja autot (8 %).

Suomen Venäjän-viennin tuoteryhmärakenne, 2009

	milj. €	%
Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	1 645	41
Kemialliset aineet ja tuotteet	866	21
Valmistetut tavarat	689	17
Erinäiset valmiit tavarat	280	7
Elintarvikkeet	256	6
Poltto- ja voiteluaineet	227	6
Muut	81	2
Yhteensä	4 044	100

Lähde: Suomen tullit

Osa Suomen vientitilastoihin sisältyvistä tavaroista on muualla valmistettuja, mutta ne kirjautuvat tullin tilastoissa Suomen vienniksi. Siten todellisuudessa Suomen vienti Venäjälle on pienempi kuin edellä esitetyt tilastoluvut osoittavat. Tullin tuore selvitys tästä nk. jälleenviennistä koskee vuotta 2008. Tuolloin arviolta 30 % Suomen Venäjän-viennistä oli jälleenvientiä. Venäjälle suuntautuvan jälleenviennin suurimmat yksittäiset hyödykeryhmät olivat henkilöautot, matkapuhelimet sekä radio-, TV- ja video-laitteet.

Suomen kautta itään suuntautuvat maantietransitokuljetukset vähenivät viime vuonna 53 %. Kuljetusten arvoksi

tulli arvioi 14 mrd. euroa, mikä on yli kolme kertaa enemmän kuin Suomen vienti Venäjälle.

Tärkein syy kauttakulkukuljetusten supistumiseen oli henkilöautojen kauttakulun väheneminen lähes 80 prosentilla. Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet muodostivat kuitenkin edelleen suurimman yksittäisen tavararyhmän, jonka osuus transitokuljetusten arvosta oli 40 %.

Venäjän vastaus talouden modernisointitarpeisiin:

innovaatiot. Venäjän talouden viime vuosina entisestään kasvaneen energia- ja raaka-aineriippuvuuden vähentämisessä talouspolitiikan iskusanaksi on tullut innovointi. Presidentti Dmitri Medvedev vetosi helmikuussa suuryrityksiin, jotta ne lisäisivät tutkimusta ja tuotekehittelyä.

Presidentin aloitteesta jo tänä vuonna on tarkoitus perustaa valtion tuella innovaatiokaupunki, johon huippututkimus keskitetään. Päätös keskuksen sijaintipaikasta tehdään lähiaikoina. Kaupunkiin rakennetaan korkealuokkaiset asunnot ja palvelut 30 000–40 000 hengelle, ja sinne sijoitetaan tutkimustoiminnan lisäksi mm. yrityshautomoja ja markkinointipalveluita. Kaupunkiin toivotaan ulkomaisia investoijia, joilla on kokemusta innovaatioiden kaupallistamisesta, sekä ulkomaisia ja kotimaisia kansainvälisen tason tutkijoita.

Teollisuusministeriö esittää innovaatiotoiminnalle monenlaisia tukia ja verohelpotuksia. Hallitus on lisäksi suunnittelemassa tukea useiden alueellisten innovaatioklustereiden perustamiseen. Talousministeriö kerää parhaillaan alueilta ehdotuksia klusterien perustamisesta. Esimerkkinä menestyksekkästä klusterista mainitaan Moskovasta lounaaseen sijaitseva Kalugan autoteollisuuskeskittymä, joka alkoi kehittyä vuonna 2006, kun Volkswagen perusti sinne tuotantolaitoksen.

Hallituksen mukaan innovaatioiden kysynnän luovat lähes kokonaan valtio ja suuryritykset. Tätä kysyntää pyritään nyt kannustamaan mm. sillä, että julkisen sektorin hankinnoista yhä suurempi osa kohdistuisi innovaatioita sisältäviin tuotteisiin. Tarjouskilpailuissa hintaa tärkeämpänä valintakriteerinä olisi tuotteiden innovaatioaste.

Tutkimuksen yleisenä ongelmana on Venäjällä siihen käytetyn rahoituksen vähäisyys niin yrityksissä kuin koko taloudessa. Tutkimus- ja kehitysmenojen osuus BKT:stä on Venäjällä runsaat 1 %, kun se Yhdysvalloissa on vajaat 3 % ja EU:ssa vajaat 2 %. Venäjällä suurin osa tutkimuksesta ja tuotekehityksestä tapahtuu julkisin varoin, mutta nykyisessä taloudellisessa tilanteessa budjettirahoituksen huomattavaa lisäämistä ei liene odotettavissa.

Valtion innovaatiopoliittisia toimia on arvosteltu laajalti. Niillä ei kriitikkojen mukaan näytä olevan selvää päämäärää, ja tuloksena voi olla varojen tehoton käyttö. Innovaatioprojekteja kritisoidaan siitä, että ne jälleen kerran jättävät huomiotta yritysten toimintaa ja kasvua haittaavat todelliset ongelmat kuten byrokratian ja korruption. Innovaatioklusterien kaltaiset yksittäiset toimet eivät niitä pysty ratkaisemaan.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

10 • 11.3.2010

Kiina

Kiina tavoittelee 8 prosentin talouskasvua myös kuluvana vuonna. Viime viikolla alkanut kymmenen päivää kestävä kansankongressin vuosikokous kokoa 3 000 edustajaa Pekingiin päättämään maan keskeisistä poliittisista ja talouspoliittisista linjauksista ja hyväksymään tärkeimpiä lakimuutoksia. Vaikka kansankongressi on virallisesti Kiinan korkein päättävä elin, yleensä sen tehtävä on vain hyväksyä korkeimman johdon tekemät esitykset.

Kansankongressissa pitämässään puheessa pääministeri Wen Jiabao painotti, että Kiinan on vauhditettava siirtymistä kohti tasapainoisempaa talouskasvua. BKT:n vuosikasvutavoite pidettiin ennallaan 8 prosentissa, mikä tammihelmikuun talouslukujen perusteella vaikuttaa saavutettavalta. Sen sijaan hallituksen tavoittelema maltillinen kolmen prosentin kuluttajahintojen nousu saattaa olla liian vaikea tavoite. Hintojen vuosinousu kiihtyi jo helmikuussa kolmeen prosenttiin, ja hintapaineet ovat yhä kasvamassa.

Useat kongressin puhujat ovat korostaneet, että talouspolitiikan kannalta kuluvana vuosi on erityisen vaikea, sillä nopea talouskasvu ja työpaikat on turvattava, kun samalla hintojen nousu lisää talouspolitiikan kiristämispaineita. Vientimarkkinoidenkin kehitykseen liittyy vielä riskejä. Lisäksi kokonaan uusia julkisia investointeja ei kuluvana vuonna tulla hyväksymään viime vuoden tahtiin. Julkisia hankkeita pyritään jatkossa myös valvomaan aiempaa paremmin, jotta varojen väärinkäyttöä pystyttäisiin vähentämään.

Kiinan keskuspankin pääjohtaja Zhou Xiaochuan piti nykyistä juanin tiukkaa dollariryöstöstä väliaikaisena, ja Kiinan on muutettava valuuttakurssipolitiikkaansa ennemmin tai myöhemmin. Myös juanin kansainvälisen roolin lisääminen jatkuu, kun juanin käyttömahdollisuuksia ulkomaankaupassa pyritään parantamaan edelleen kuluvana vuonna.

Kansankongressissa on ollut esillä myös lukuisia muita kiinnostavia teemoja. Esimerkiksi asuinpaikkalupajärjestelmää (hukou) vapautetaan asteittain ja siirtotyöläisten asemaa parannetaan. Energiansäästöä korostetaan jatkossa aiempaa enemmän. Kiina toivoo lähentymisen Taiwanin kanssa jatkuvan. Lisäksi käsittelyssä on muutoksia vaalilakiin ja budjettilakiin.

Paikallistason lainanotto kasvattaa julkisen velan määrää huomattavasti. Kiinassa finanssipolitiikan toteutus on suurelta osin hajautettu alue- ja paikallishallinnoille. Alue- ja paikallistason rooli on nykykriisin yhteydessä korostunut entisestään, sillä suuri osa elvytyspaketin infrastruktuuri-investoinneista on ollut alue- ja paikallishallintojen vastuulla. Laki kuitenkin kieltää paikallistasoa velkaantu-

masta. Paikallisviranomaiset ovat sääntöjen kiertämiseksi ja projektien rahoituksen turvaamiseksi perustaneet yhtiöitä, jotka ovat lainanneet rahaa pankeilta paikallisten projektien rahoittamiseksi.

Paikallishallinnon vastuiden kokonaismäärästä ei kenelläkään ole selvää kuvaa, mutta ne ovat kaikesta päätellen mittavat. Kiinalaisen investointipankin CICC:n karkean arvion mukaan paikallistason velka saattoi viime vuonna kasvaa 2 800 miljardilla juanilla (300 mrd. €), ja velan kokonaismäärä voisi olla 5 600 miljardia juanin (600 mrd. €) luokkaa. Amerikkalaisprofessori Victor Shih puolestaan arvioi äskettäin paikallistason velan olevan peräti 11 400 miljardia juania (1 200 mrd. €).

Paikallistason vastuiden laskeminen mukaan julkiseen velkaan muuttaa melkoisesti kuvaa Kiinan julkisen sektorin bruttovelkaantumisesta. Esimerkiksi IMF ei toistaiseksi ole sisällyttänyt omiin velkalaskelmiinsa paikallistason vastuita, ja sen arvioiden mukaan Kiinan julkinen bruttovelka oli vuoden 2009 lopussa noin 21 % suhteessa BKT:hen. CICC arvioi paikallistason bruttovelan olevan noin 17 prosenttia suhteessa BKT:hen ja Shih 33 %, joten todellisuudessa julkisen bruttovelan kokonaismäärä saattaa olla 40 prosenttia tai enemmänkin. Tämäkään ei ole paljon verrattuna useimpiin muihin maihin, mutta luvut kuvaavat hyvin asiaan liittyviä epävarmuuksia. Tilannetta tasapainottaa se, että Kiinassa julkisella sektorilla on poikkeuksellisen paljon rahoitus- ja maaomaisuutta bruttovelkojen vastapainoksi.

Luottojen määrän ohella epäselvää on, kuinka suuri osa rahoituksesta on mennyt kohteisiin, joiden tuotot mahdollistavat velkojen takaisinmaksun. Epäilyksiä on, että paikallishallinto on käyttänyt luottoja myös kiinteistö- ja osakemarkkinoilla pelaamiseen, jolloin hintojen lasku näillä markkinoilla heijastuisi paikallishallinnon maksukykyyn ja pankkien järjestämättömien luottojen kasvuun. Tällä viikolla Kiinan valtiovarainministeriö antoi ymmärtää viranomaisten suunnittelevan määräyksiä, jotka kieltäisivät paikallishallinnon antamat lainatakuut näiden omistamille rahoitusyrityksille. Käytännössä hallituksen on kuitenkin vaikea päästä irti vastuista, sillä sekä velalliset että velkojapankit ovat pääosin julkisen sektorin omistuksessa.

Tilanne kuvaa hyvin Kiinan rahoitusmarkkinoiden kehittymättömyyttä, läpinäkyvyyden puutetta ja kokonaisvaltaista julkisen sektorin budjettijärjestelmän reformitarvetta. Osana finanssisektorin reformia aluehallinnon rahoituksen läpinäkyvyyttä lisäksi se, että alueille myönnettäisiin rajoitettu oikeus laskea liikkeelle velkakirjoja sillä ehdolla, että ne avaisivat taloudenpitoaan sijoittajille ja riskiluokituskilvoille. Näin aluehallintoon kohdistuisi keskushallinnon lisäksi markkinoiden valvonta. Samalla yrityksille, pankeille ja kotitalouksille tarjoutuisi vaihtoehtoisia sijoitusmahdollisuuksia.

Venäjä

Kunnallispalveluiden hinnat sitkeässä nousussa. Kunnallispalveluiden (lämmitys-, kaasu-, sähkö-, vesihuolto, ja asuminen sekä asumispalvelut mm. jätehuolto) hinnat ovat säänneltyjä, ja niitä nostettiin jälleen kuluvan vuoden alussa hallituksen päätöksen mukaisesti. Esimerkiksi moskovalaiset maksavat kunnallispalveluistaan tänä vuonna 26 % enemmän kuin vuonna 2009. Kunnallispalvelut kallistuivat vuoden 2009 aikana Venäjällä keskimäärin 20 %.

Kunnallispalveluiden hintoja on nostettu Neuvostoliiton hajoamisesta lähtien, mutta vasta viime vuosina nimeliskorotukset ovat ylittäneet inflaation. Tarkoituksena on nostaa ennen käytännössä lähes ilmaisten palveluiden hinnat markkinaperusteisiksi.

Tammikuusta 2010 lähtien kotitalouksien sähkön hinta nousi 10 %, kun taas teollisuuden sähkön hinta nousi 8 %. Vuonna 2009 kotitalouksien sähkön hinta nousi keskimäärin 25 %.

Sähkön hinnoittelu on Venäjällä täysin säänneltyä kotitalouksille tai osittain säädeltyä yrityksille.

Venäläisten kulutusmenoista keskimäärin 8 % käytettiin asumis- ja kunnallispalvelumaksuihin vuonna 2009. Kokonaisuudessaan kaikkien palveluiden osuus kulutusmenoista oli 25 %. Kaikkiaan 38 % menoista kohdistui ruokaan, mukaan lukien alkoholiin, kun taas kestokulutustavaroiden osuus oli 37 %.

Hintojen korotukset ovat keränneet vastustusta kansalaisten keskuudessa ja mm. Kaliningradissa eri lähteistä riippuen 7 000-12 000 ihmistä osoitti mieltään helmikuussa liikenne- ja kunnallispalveluhintojen korotuksia vastaan.

Kuluttajahinnat ovat nousseet vuosina 2000–2009 keskimäärin 13 % vuodessa. Kuluttajainflaatio hidastui Venäjällä vuonna 2009 ennätykselliseen yhdeksään prosenttiin. Helmikuussa 2010 kuluttajahinnat olivat 7 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin.

Taluskriisi on kohdellut IVY-maita vaihdellen. Itsenäisten valtioiden yhteisön tilastokeskuksen CIS-Statin mukaan IVY-maiden bruttokansantuote supistui vuonna 2009 keskimäärin 7 %. Tuotannon lasku oli suurinta Ukrainassa (-15 %), Armeniassa (-14 %) sekä Venäjällä ja Moldovassa (-8 %). Valko-Venäjän BKT pysyi edellisvuoden tasolla. BKT kasvoi Kazakstanissa 1 %, Kirgisiassa 2 %, Tadžikistanissa 3 %, Uzbekistanissa 8 % ja Azerbaidzhanissa 9 %. Turkmenistanin tietoja ei ole saatavissa.

Taluskriisi on heijastunut IVY-maihin pääasiassa joko maailmanmarkkinahintojen laskun, vientimäärien tai ulkomaisten rahälähetysten supistumisen kautta.

Raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen lasku on vaikuttanut etenkin Venäjän, Kazakstanin ja Ukrainan talouksiin, joiden keskeisten vientituotteiden hinnat laskivat etenkin vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla voimakkaasti.

Huolimatta öljyn hinnan romahduksesta ja sitä seuranneesta 39 % viennin pudotuksesta Kazakstanin onnistui säilyttää positiivinen talouskasvu vuoden aikana. Kasvu hidastui kuitenkin merkittävästi, sillä vielä vuosina 2000–2007, se oli keskimäärin 10 % vuodessa. Vuosina 2000–2007 keskimäärin 26 %:n vuosivauhdilla kasvaneet investoinnit hidastuivat ja kasvoivat lopulta 2 %:a vuonna 2009. Työttömyysaste Kazakstanissa oli 6,3 %.

Valko-Venäjään kriisi heijastui etenkin sen Venäjän kanssa käytävän ulkomaankaupan supistumisen kautta. Vuonna 2008 Venäjä kattoi 73 % Valko-Venäjän viennistä. Vuonna 2009 Valko-Venäjän vienti supistui sekä IVY-että muihin maihin noin 35 %. Ulkomaankaupan pudotuksesta huolimatta Valko-Venäjä onnistui kasvamaan muilla talouden aloilla. Mm. sen investoinnit kiinteään pääomaan lisääntyivät vuoden aikana 9 %. Myös vähittäiskauppa jatkoi kasvuaan (3 %).

Azerbaidzhanin suotuisaa talouskehitystä on selittänyt viime vuosina kasvanut öljyvienti. Vuosina 2000–2009 Azerbaidzhanin BKT on kasvanut keskimäärin 16 % vuodessa ja investoinnit keskimäärin 34 % vuodessa.

Uzbekistanin talous säästyi kriisiltä osittain samoista syistä kuin Azerbaidzhan. Maa kasvatti vuonna 2009 energiavientiään 42 % edellisvuoteen verrattuna. Näin ollen vaikka öljyn hinnat laskivatkin vuoden aikana, vientimäärien kasvu kompensoi pudotusta. Muilta osin Uzbekistanin talous on edelleen hyvin maatalousvaltainen ja melko sulkeutunut, mistä syystä maa on välttänyt suurimmat kansainvälisen kriisin vaikutukset. Sen sijaan monet indikaattorit osoittivat vuoden aikana kovaa kasvua (mm. investoinnit 25 % ja rakentaminen 33 %).

IVY-alueen köyhimpiin ja kehittymättömpiin talouksiin lukeutuvat Kirgisia, Tadžikistan ja Moldova. Näihin suhteellisen sulkeutuneisiin maihin taluskriisi on heijastunut pääasiassa ulkomailta tulevien rahälähetysten kautta. Maailmanpankin arvion mukaan ulkomailta työskentelevien kansalaisten kotimaahansa suuntaamat rahälähetykset vastaavat Kirgisiassa ja Moldovassa noin kolmasosaa ja Tadžikistanissa noin puolta BKT:stä. Armeniassa rahälähetykset ovat viime vuosina vastanneet 10–15 %:a BKT:stä. Etenkin Venäjän työttömyyden kasvu ja ulkomaisen työvoiman irtisanomiset ovat heijastuneet näiden maiden talouksiin.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

11 • 18.3.2010

Kiina

Vuodelle 2009 laadittu valtion budjetti toteutui lähes pilkulleen. Kiinan kansankongressi hyväksyi viime viikolla valtion toteutuneet tulot ja menot sekä vuoden 2010 budjetin. Vuoden 2009 valtion (keskus- ja paikallishallinnot) toteutunut budjetti oli täsmälleen 950 miljardia juania alijäämäinen (100 mrd. euroa, 2,8 % BKT:stä) kuten Kiinan johto oli päättänyt maaliskuussa 2009. Sen sijaan sekä valtion tulot että menot olivat hieman budjetoitua pienemmät.

Kiina laati myös vuodelle 2010 alijäämäisen budjetin, mikä vastaa syksyllä 2008 päätettyä elvytysohjelmaa. Valtion menoja kasvatetaan 11 % viime, ja budjettialijäämän arvioidaan pysyvän 2,8 prosentissa vuoden 2010 odotetusta BKT:stä (37 500 mrd. juania). Alijäämä saattaa kuitenkin jäädä ennakoitua pienemmäksi, sillä Kiina on budjetoitunut valtion tuloihin hyvin maltillisen 8 prosentin kasvun, joka olisi hitaampaa kuin viime vuonna.

Vuotuisissa budjettikertomuksissa vain noin kolmannes valtion kaikista menoista eritellään tehtävittäin. Paikallishallintojen toimista ilmoitetaan vain niiden tulot ja menot yhteensä, vaikka ne kattavat valtion menoista 80 %. Toinen budjettikertomuksista selviävä seikka on se, että keskushallinto siirtää yli puolet tuloistaan paikallistasolle. Osa siirretyistä varoista korvamerkitään tarkasti hankkeisiin, osa löysemmin ja osa on sellaista, josta budjettikertomuksissa ei mainita mitään.

Kiinan valtiontalous on hyvin vaikeasti seurattava alue myös päätöksiksi tekeville kiinalaisviranomaisille, sillä paikallishallintojen budjetoitavat hyvin epämääräisiä. Lisäksi ne toimivat laajasti budjetin ulkopuolella (ks. BOFIT Viikkokatsaus 10/2010).

Kiina vie yhä enemmän aseita ulkomaille. Ruotsissa toimivan rauhantutkimusinstituutin SIPRI:n tilastojen mukaan Kiina vei viime vuonna eniten aseita maailmalle vuoden 1995 jälkeen. Samalla Kiina nousi maailman seitsemänneksi suurimmaksi asetoimittajaksi. Yhdysvallat oli viime vuonnakin selvästi suurin aseviejä ja Venäjä toiseksi suurin, vaikka sen viennin volyyymi supistui neljänneksen. Etenkin Venäjän vienti Kiinaan supistui, mikä kuvastaa Kiinan oman asetuotannon kehittymistä. Kiinan ulkomailta ostamista aseista 90 % tulee Venäjältä, 2 % Ukrainasta ja loput Euroopasta (moottoreita ja tutkia).

Pakistan on tärkein aseiden vientimarkkina Kiinalle, sillä maa on ostanut 2000-luvulla selvästi yli 40 % Kiinan myymistä aseista. Pakistanin ilmavoimat käyttävät lähes pelkästään kiinalaiskalustoa, maavoimien panssarivaunut ovat kiinalaisten suunnittelemlia ja merivoimat ovat hankineet neljä kiinalaisfregattia. Lisäksi Kiina toimittaa Pa-

kistaniin ohjuksia ja tutkia, ja se on auttanut Pakistanin oman aseellisuuden modernisoinnissa.

Pakistanin ohella toinen Kiinan merkittävä vientimarkkina on Iran, johon on suuntautunut 15 % viennistä 2000-luvulla. Egypti ja Bangladesh ovat ostaneet molemmat noin 5 % aseista ja Myanmar 4 %, joskin maahan ei ole SIPRI:n tietojen mukaan toimitettu juuri kiinalaisaseita vuoden 2005 jälkeen. Hieman yli 10 % kiinalaisista aseista on 2000-luvulla viety Afrikkaan (pl. Egypti), mutta toimitukset ovat vähentyneet selvästi viime vuosina.

Kiina kasvattaa osuuttaan Suomen ulkomaankaupassa.

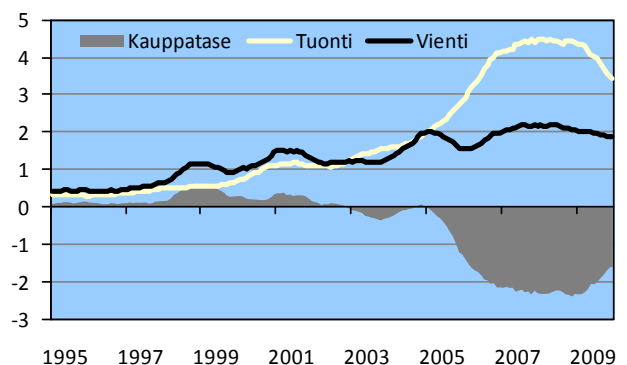
Suomen tullitilastojen mukaan Suomen tuonti Kiinasta (3,4 mrd. €) laski 21 % vuonna 2009, kun koko tuonnin arvo vähentyi lähes kolmanneksella. Kiinan osuus Suomen koko tuonnista kasvoi lähes prosenttiyksikön 8 prosenttiin, mikä oikeuttaa Venäjän, Saksan ja Ruotsin jälkeen neljänteen tilaan suurimpien tuontimaidemme joukossa. Suomen vienti Kiinaan (1,9 mrd. €) supistui ainoastaan 10 %, kun koko vientimme väheni kolmanneksella. Kiina nousi viime vuonna 4,1 prosentin markkinaosuudellaan Ranskan ja Italian ohi Suomen seitsemänneksi tärkeimmäksi vientikohteeksi.

Koneet ja laitteet kattavat kaksi kolmasosaa Suomen Kiinan-tuonnista ja monissa näistä tuoteryhmistä Kiinan osuus koko tuonnissa on merkittävä. Puhelin- ja radiolaitteista 45 % tulee Kiinasta ja toimistokoneistakin lähes kolmannes. Vaatteiden osuus Kiinan-tuonnistamme on 13 %, ja yli kolmannes Suomen vaatetuonnista tulee Kiinasta.

Myös Suomen viennissä Kiinaan erilaisten koneiden ja laitteiden osuus on kaksi kolmasosaa. Muita tärkeitä tuoteryhmiä ovat paperimassa ja paperi sekä malmit ja metallit. Vaikka paperimassasta sekä malmeista ja metalliromusta viidennes menee Kiinaan, tärkeissä kone- ja laiteryhmissä Kiinan osuus Suomen koko viennistä jää hieman yli 10 prosenttiin.

Hongkongin ja Taiwanin yhteenlaskettu osuus Suomen ulkomaankaupassa on noin prosentti.

Suomen Kiinan-kauppa, 12-kk liukuva summa, mrd. €

Lähde: Suomen Tulli

Venäjä

BOFIT ennustaa Venäjän kokonaistuotannon palaavan nopean kasvun uralle vuosina 2010–2012. Kuluvana vuonna kansainvälisen taloustilanteen rauhoittuminen ja raaka-aineiden hintakehitys tukevat sekä Venäjän kulutusta vientikysyntää. BOFIT on nostonut Venäjän vuoden 2010 kokonaistuotannon kasvuennustettaan edellisestä ennusteesta parantuneiden maailmantalouden näkymien perusteella 6 prosenttiin (aikaisempi ennuste 3 %). Kuluva vuoden kasvulukuja nostaa myös viime vuoden jyrkän tuotannon laskun aiheuttama alhainen vertailutaso. Vuosina 2011–2012 kasvun odotetaan hidastuvan 4–5 prosenttiin.

Venäjän kokonaistuotannon reaalin vuosimuutos, %						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
BKT	8,1	5,6	-7,9	6	5	4

Lähde: Rosstat ja BOFIT

Rahoitusmarkkinoiden vähitellen normalisoituessa yritysten investointien arvioidaan alkavan varovaisesti kasvaa. Tästä huolimatta investointien lisääntyminen tulee olemaan hyvin maltillista, ja investointien ennakoitaan käynnistyvän voimakkaammin vasta vuosina 2011–2012.

Kuluvana vuonna vientimäärät kasvavat jo vuositasolla selvästi, mutta tulevaisuudessa viennin kasvu jää tuotantorajoitteiden vuoksi hitaaksi. Noin 65 % Venäjän viennistä koostuu energiatuotteiden viennistä, eikä viennin rakenteeseen ole odotettavissa suuria muutoksia.

Tuonnin ennakoitaan tänä vuonna kasvavan kulutuskysynnän piristymisen vauhdittamana. Tuontikysyntää tukee ruplan hienoinen vahvistuminen, sillä ruplan reaalkurssi on liki samalla tasolla kuin ennen alkuvuoden 2009 heikkenemistä.

Hyvistä näkymistä huolimatta kuluva vuoden kehitykseen liittyy huomattavia riskejä, sillä Venäjän talous on edelleen hyvin riippuvainen kansainvälisten raaka-aine- ja rahoitusmarkkinoiden kehityksestä. Myös kotimaisen kulutuksen elpymiseen liittyy vielä selviä riskejä, sillä niin tulo- kuin työttömyyskehitysikin voivat heiketä uudelleen. Tulevien vuosien talouskehitykseen liittyy selvä riski kasvun hidastumisesta, mikäli yritysten toimintaympäristössä ei tapahdu merkittävää kohentumista. ([BOFIT-ennuste](#))

Talousoikeus edelleen epävakaa. Suurin osa Venäjän talouden indikaattoreista osoitti helmikuussa heikkenemistä. Talousministeriö arvioi, että kausitasoitettu BKT supistui helmikuussa 0,9 % tammikuusta, kun tammikuussa kasvua oli 0,3 %. Vuositasolla BKT:n arvioidaan helmikuussa kasvaneen 3,9 %.

Teollisuustuotannon arvioidaan supistuneen helmikuussa 0,6 % tammikuusta ja rakentamisen peräti 5 %.

Osasyynä heikkoon tilanteeseen on poikkeuksellisen kylmä talvi, joka on hidastanut mm. rakentamista. Lisäksi rahoituksen saatavuus on edelleen vaikeaa, mikä haittaa investointeja.

Talousministeri Elvira Nabiullinan mukaan epävakaa kehitys voi jatkua vielä kesään asti. Tämä johtuu kotimaisen kysynnän heikkoudesta. Kiinteät investoinnit eivät ole lähteneet käyntiin, ja helmikuussa ne olivat vajaan prosentin pienemmät kuin tammikuussa. Myös vähittäiskaupan liikevaihto supistui prosentin verran.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset Venäjän talouspolitiikkaan. Presidentti Dmitri Medvedevin johdolla 17.3. kokoontunut turvallisuusneuvosto käsittelee Venäjän varautumista ilmaston lämpenemiseen. Turvallisuusneuvosto antoi hallitukselle tehtäväksi valmistella toimia mm. rakennusnormien uudistamiseksi ikuisen roudan alueella ja yritysten kannustamiseksi ottamaan toiminnassaan huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset.

Presidentti ehdotti istunnossa, että Pohjoisnavalla aloitetaan ilmaston tilan jatkuva seuranta, ja määräsi hallituksen selvittämään Arktika-avaruusjärjestelmän toteuttamista. Pohjoisnavan ilmastoa ja alueen luonnonvaroja tutkivan avaruusjärjestelmän suunnitelmat valmistuivat vuonna 2008.

Presidentti Medvedev totesi, että Venäjän on vastattava ilmastonmuutoksen aikaan saamiin poliittisiin ongelmiin, joita aiheutuu mm. eri maiden yhä aktiivisemmista toimista energiatarpeensa tyydyttämiseksi, bioresurssien hallitsemiseksi ja meriväylien käyttämiseksi.

Presidentin mukaan Pohjoisnavan lähivaltiot lisäävät läsnäoloaan napa-alueella pyrkien rajoittamaan Venäjän mahdollisuuksia alueen luonnonvarojen käyttöön. Lisäksi kehittyneet maat aikovat ilmastonmuutoksen varjolla ryhtyä protektionistisiin toimiin, mikä uhkaa vääristää kilpailua ja rajoittaa Venäjän vientimahdollisuuksia. Mm. Yhdysvalloissa käydään keskustelua mahdollisista lisätulleista tuonnille sellaisista maista, jotka eivät ole vähentäneet päästöjään riittävästi.

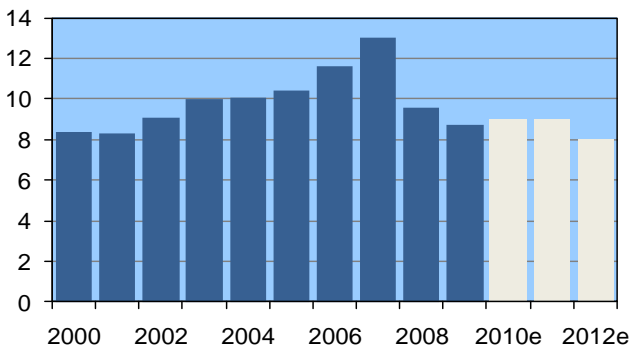
Turvallisuusneuvoston kokouksen jälkeen luonnonvaraministeri Juri Trutnev ilmoitti, että vastatoimena Venäjä voi rajoittaa raakapuun vientiä ottamalla käyttöön korotetut vientitullit, joita on toistaiseksi lykätty vuoden 2011 alkuun. Trutnevin totesi, että Venäjä on kauppakumppaninsa pyynnöstä jo pitkään lykännyt vientitullien korotusta eli sellaisen mekanismin käyttöön ottoa, joka mahdollistaisi raakapuun enenevän jalostuksen kotimaassa. Korostusten lykkääminen ei liene tarpeen, jos kumppanit alkavat suojata markkinoitaan venäläisiltä tuotteilta.

Pääministeri Vladimir Putin ilmoitti tapaamisessaan presidentti Tarja Halosen kanssa Pietarissa 22.3., että nykyiset raakapuun vientitullit ovat voimassa aiemman päätöksen mukaisesti kuluva vuoden loppuun.

Kiina

BOFIT odottaa talouskasvun jatkuvan vahvana; talouspoliittinen tilanne edelleen haastava. BOFIT ennustaa Kiinan BKT:n kasvavan reaalisesti 9 % vuosina 2010 ja 2011. Vuoden 2010 ennustetta on tarkistettu syksyn ennusteeseen nähden prosenttiyksikön suuremmaksi parantuneiden talousnäkymien vuoksi. Vuonna 2012 kasvun odotetaan hidastuvan 8 prosenttiin. Kiina on jo nyt Japanin kokoinen talous, ja talouden koon kasvaessa entisestään maan on yhä vaikeampi ylläpitää 10 prosentin tuntumassa olevaa kasvua.

BKT:n reaalin vuosikasvu 2000–09 ja ennuste 2010–12, %

Lähde: Kiinan tilastovirasto ja BOFIT

Talouskasvu alkaa vähitellen nojata yhä enemmän kotimaiseen kulutuskysyntään. Kansainvälinen finanssikriisi osoitti Kiinan talouden haavoittuvuuden ulkoisten häiriöiden suhteen, ja viranomaiset ovat alkaneet korostaa yhä enemmän talouden rakennemuutoksen tarvetta. Investointikysynnän kasvu oli viime vuonna poikkeuksellisen nopeaa ja kasvuvauhti tulee hidastumaan, kun valtiovetoisia investointihankkeita ei enää aloiteta viime vuoden tahtiin. Sen sijaan investointipäätöksiään kriisin aikana lykänneen yksityisen sektorin odotetaan lisäävän investointejaan maailmantalouden elpymisen jatkussa.

Ulkomaankaupassa Kiinan odotetaan vahvistavan asemaansa maailman suurimpana viejänä, vaikka edullisten tuotantokustannusten tuoma kilpailuetu tulee vähitellen kapenemaan.

Talouden hyvistä näkymistä huolimatta talouspolitiikan suunnittelu ja toteutus on tulevina vuosina vaikeaa. Nopean talouskasvun ja työpaikkojen turvaamisen lisäksi Kiina joutuu painimaan kasvavien inflaatiopaineiden kanssa. Hintojen nousun kiihtyessä maan hallinto joutuu harkitsemaan viitekorkojen nostoa kansalaistensa säästöjen arvon turvaamiseksi, vaikka koronnostot saattavat hidastaa investointien kasvua ja lisätä entisestään Kiinaan suuntautuvia spekulatiivisia pääomavirtoja. Samalla juuniin kohdistuu voimakkaita vahvistuspaineita. Vahvistuminen vähentäisi hintojen nousupaineita ja kauppakiistojen mahdollisuuksia.

Ongelmaluottojen pelätään tulevina vuosina kasvavan, kun pankkien lainasalkkujen laatu on kriisin aikana heikentynyt. Tilannetta pahentaisi entisestään asuntomarkkinoille mahdollisesti syntyneen kuplan puhkeaminen. Koska pankkisektori on lähes kokonaan valtion hallussa, ongelmat siirtyvät nopeasti keskushallinnon vastuulle. Vaikka valtion-talouden tila paikallistason suuret velka-arviotkin huomioon ottaen on hyvä, mahdolliset tulevat veronkiristykset voisivat vähentää osaltaan kiinalaisten ostovoimaa ja hidastaa samalla kulutuksen kasvua.

Amerikkalaisyritykset vyöryttävät esiin yritystoiminnan ongelmia Kiinassa ja lisäävät paineita kauppapoliitikoille. Lisääntyneiden ongelmien taustalla on suurelta osin viime marraskuussa esitelty Kiinan julkisia hankintoja koskeva ohjelma (indigenous innovation), joka suosii Manner-Kiinassa tutkimus- ja kehitystyötä tekeviä yrityksiä. Virallisesti ohjelma pyrkii lisäämään innovaatiotoimintaa Kiinassa, mutta ulkomailla ohjelman luonteesta ollaan huolissaan, ja joidenkin tarkkailijoiden mielestä se on selkeä kaupaneste. Kiina ei ole mukana WTO:n julkisia hankintoja koskevassa sopimuksessa, mikä vaikeuttaa muiden maiden puuttumista varsinaisiin julkisiin hankintoihin.

Kiinassa toimiva Amerikkalainen kauppakamari julkaisi kuluvalla viikolla jäsenyrityksilleen suunnatun kyselyn, jonka mukaan 38 % yrityksistä uskoo uuden ohjelman vaikeuttavan niiden toimintaedellytyksiä Kiinassa, kun paria kuukautta aikaisemmin tehdyssä kyselyssä saman vastauksen antoi 26 % yrityksistä. Korkean teknologian ja tietotekniikka-alan yrityksistä 57 % uskoo vaikutusten olevan negatiivisia. Yritykset ovat lisäksi huolissaan siitä, että julkisten hankintojen määräykset koskevat käytännössä myös kiinalaisten valtionyhtiöiden ostoja, mikä olisi Kiinan WTO-sitoumusten vastaista. Kyselyyn vastasi 203 amerikkalaista yritystä, mutta myös muiden maiden yritysten tiedetään valittaneen kilpailuosuhteiden huononemisesta.

Amerikkalaisen, maailman ylivoimaisesti käytetyimmän hakukoneyhtiön, Googlen päätös kuluvalla viikolla vetäytyä Manner-Kiinasta Hongkongiin korostaa Kiinan toimintaympäristöön liittyviä ongelmia. Googlen vetäytymisen taustalla ovat Manner-Kiinassa tehdyt vakavat tietomurrot Googlen järjestelmiin ja asiakastietoihin sekä kiinalaisviranomaisten vaatima sensurointipakko. Googlen tapauksen yhteydessä on nostettu esiin vastaavia muihin eri alojen suuriin yrityksiin kohdistuneita tietomurtoja.

Kiinan ja Yhdysvaltojen taloussuhteita räsittävät useat viimeaikaiset polkumyyntiä ja kaupan rajoittamista koskevat syytökset sekä niihin liittyvät tullien korotukset ja vasta-toimet. Huhtikuussa Yhdysvaltojen hallitus antaa kongressille selvityksen maailmantalouden ja valuuttakurssien kehityksestä, jossa se joutuu ottamaan kantaa Kiinan harjoittamaan valuuttakurssipolitiikkaan. Maiden seuraava ministeritason strateginen vuoropuhelu on määrä pitää toukokuussa.

Venäjä

Keskuspankki alensi jälleen korkoja. Jälleenrahoituskorkoa alennettiin 29.3.2010 lähtien 0,25 prosenttiyksikköä 8,25 prosenttiin ja yhden päivän repoluoton minimikorkoa 5,5 prosenttiin. Keskuspankin koronalennusten odotetaan jatkuvan lähikuukausina inflaation edelleen hidastuessa ja rahoitusmarkkinoiden elpymisen viipyessä.

Koronalennuksilla keskuspankki pyrkii myös hidastamaan lyhytaikaisen pääoman virtausta maahan. Keskuspankki on joutunut jatkuvasti turvautumaan dollarin tukistoihin rajoittaakseen ruplan vahvistumista, mikä on lisännyt rahamarkkinoiden likviditeettiä. Likviditeettiä on kasvattanut myös budjettialijäämän rahoittaminen reservirahastoja purkamalla.

Likviditeettiä supistaakseen keskuspankki on viime kuukausina laskenut liikkeelle yhä enemmän velkakirjoja (OBR), joita erityisesti valtion omistamat pankit ostavat. Maaliskuussa keskuspankin velkakirjoja oli liikkeellä yli 600 mrd. ruplan arvosta (15 mrd. euroa), kun arvo lokaussa oli 30 mrd. ruplaa.

Keveydestä likviditeettitilanteesta nauttivien pankkien ongelmaksi on muodostunut sopivien sijoituskohteiden löytäminen tilanteessa, jossa talouskehitys on epävarmaa eikä luottosalkkujen laadun heikkenemiseen ole varaa. Pankit ovat lainanannon sijaan maksaneet takaisin talouskriisin aikana saamaansa tukirahoitusta. Pankkien lokausta 2008 lähtien keskuspankilta saamien vakuudettomien luottojen kanta on helmikuun 2009 huippuarvostaan 1 900 mrd. ruplasta (48 mrd. euroa) supistunut nykyiseen 70 mrd. ruplaan. Vastaavasti ovat supistuneet myös pankkien finanssiministeriöltä vastaanottamat budjettivarojen talletukset, joita ministeriö huutokauppasi pankeille niiden maksuvalmiuden ylläpitoon. Molemmat rahoitustavat ovat nykytilanteessa markkinarahoitusta kalliimpia.

Vaikka pankeilla ei yleisesti ole ongelmia pääomien riittävyys kassa, antolainauksen vähäys pienentää huomattavasti pankkien tuottoja, mistä keskuspankki on huolissaan.

Taloustilanteen parannuttua keskuspankki on asteittain vähentämässä kriisitukeaan pankeille. Keskuspankki harmitsee mm. rajoittavansa vakuudettomien luottojen myöntämistä ja peruuttavansa kriisin aikana käyttöön otetut reservivaatimusten lievennykset. Kalliita vakuudettomia luottoja ottavat nykyään vain heikoimmassa tilanteessa olevat pankit, eikä järjestelmä ole enää tarpeen pankkisektorin likviditeetin turvaamiseksi.

Uusi Pohjois-Kaukasian federaatiopiiri pyrkii ratkomaan alueen ongelmia. Tammikuussa 2010 presidentti Dmitri Medvedev jakoi Eteläisen federaatiopiirin kahtia erottaen sen kaakkoisosan uudeksi Pohjois-Kaukasian

federaatiopiiriksi. Federaatiopiirit syntyivät Venäjälle vuonna 2000 silloisen presidentin Vladimir Putinin aloitteesta. Federaatiopiirejä on nyt tehdyn uudistuksen jälkeen kahdeksan. Jokaisessa piirissä toimii presidentin edustaja, jonka tarkoituksena on olla federaation ja aluetason yhdisteenä ja valvoa, että piiriin kuuluvat alueet noudattavat federaation lakeja.

Uuteen federaatiopiiriin kuuluu seitsemän aluetta: Dagestanin, Ingušian, Kabardi-Balkarian, Karatšai-Tšerkessian, Pohjois-Ossetia-Alanian ja Tšetšenian tasavallat sekä Stavropolin aluepiiri. Federaatiopiirin pääkaupunki on Stavropolin alueella sijaitseva Pjatigorsk. Presidentin edustajaksi federaatiopiiriin nimitettiin Krasnojarskin aluepiirin kuvernööri Aleksandr Hloponin.

Presidentti Medvedev perusteli uuden federaatiopiirin muodostamista alueen taloudellisella kehittämättömyydellä, korkealla työttömyydellä sekä hallinnon korruptiolla, jotka vaativat federaation erityishuomiota.

Pohjois-Kaukasian federaatiopiirin alueet kuuluvat Venäjän köyhimpiin. Rosstatin mukaan vuoden 2009 keskipalkka oli koko Venäjällä 18 800 ruplaa/kk (470 euroa), kun Pohjois-Kaukasian federaatiopiirissä keskipalkka oli 11 300/kk (285 euroa).

Federaatiopiirin alueiden talous perustuu pitkälti maatalouteen. Kaivosteollisuudella on pieni rooli muutamilla alueilla, ja joillakin alueista tuotetaan jonkin verran maa-kaasua ja öljyä.

Pohjois-Kaukasian federaatiopiiri on Venäjän toiseksi tiheimmin asuttu alue Keskeisen federaatiopiirin jälkeen, johon mm. Moskova kuuluu. Väestötiheys on Pohjois-Kaukasiassa 54 henkeä/km², kun se koko Venäjän federaatiossa on 8 henkeä/km².

Tammikuussa 2010 Pohjois-Kaukasian federaatiopiirin työttömyysaste oli 19 %, mikä oli 10 prosenttiyksikköä enemmän kuin koko Venäjällä keskimäärin. Työttömyysilanne on vakavin Ingušian ja Tšetšenian tasavalloissa, joissa työttömyysasteet olivat 56 % ja 43 %.

Venäläisen Ekspert RA -luokitussyhtiön mukaan Ingušia ja Tšetšenia ovat investointi-ilmapiirinsä suhteen Venäjän kaikkein riskilähteimmät alueet. Myös useimmat muut federaatiopiirin alueet sijoittuvat Venäjän 83 alueen investointi-ilmapiirivertailussa 60. sijan heikommalle puolelle. Ainoan poikkeuksen tekee federaatiopiirin kehittynein alue, Stavropolin aluepiiri, joka on tunnettu mm. mineraalivesistään ja kylpylöistään.

Viime vuosina Venäjän hallitus on ohjannut merkittävästi varoja Pohjois-Kaukasian alueiden kehittämiseen, erityisesti Tšetšenian jälleenrakentamiseen. Hallituksella on tällä hetkellä käynnissä kolme federaatiopiirin eri alueille suunnattua tukiohjelmaa. Niillä pyritään mm. vähentämään työttömyyttä, kunnostamaan asuntokantaa sekä parantamaan kulkuyhteyksiä. Presidentin alueellisen edustajan Aleksandr Hloponinin on määrä kesään mennessä valmistella koko federaatiopiirille kehitysstrategia.

Kiina

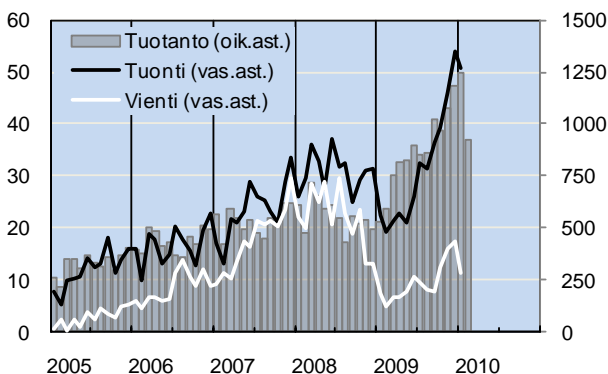
Volvon siirtyminen kiinalaisomistukseen ilmentää Kiinan autoteollisuuden kasvavaa voimaa ja dynaamisuutta. Kiinalainen Geely ja amerikkalainen Ford pääsivät pitkään kestäneen valmistelun jälkeen maaliskuun lopulla sopimukseen, jolla Volvon henkilöautotuotanto siirtyi kiinalaisomistukseen. Länsimaisen autoteollisuuden ahdingossa tappiollisen Volvon kauppahinta painui 1,8 miljardiin dollariin, mikä on alle kolmanneksen Fordin Volvosta kymmenkunta vuotta sitten maksamasta hinnasta.

Geely lupaa säilyttää Volvon pääkonttorin Göteborgissa ja nykyiset päätuotantolaitokset Ruotsissa sekä Belgiassa, mutta se ilmeisesti valmistelee ruotsalaismerkin tuotannon nopeaa aloittamista Kiinassa paikallisia markkinoita varten. Geely on Kiinan suurin yksityinen ja riippumaton autonvalmistaja, jolla on Kiinan lisäksi tuotantoa Venäjällä, Ukrainassa ja Indonesiassa. Se on hankkinut autonosien tuotantoteknologiaa lisensein ja yritysostoin jo aiemmin. Geely valmisti Kiinassa 330 000 henkilöautoa vuonna 2009, mikä on muutama tuhat autoa vähemmän kuin Volvon maailmanlaajuinen myynti viime vuonna.

Geelyllä on hurjat laajentumissuunnitelmat, sillä se aikoo viidessä vuodessa kymmenkertaistaa Volvojen myyntimäärän Kiinassa viime vuoden runsaasta 20 000:sta noin 200 000 autoon vuodessa. Bloombergin mukaan Geely luottaa ensivaiheessa erityisesti virka-autojen myyntiin, joilla markkinoilla Volvo kilpailee mm. Audin ja BMW:n kanssa.

Geelyn kehitys autonvalmistajana on vaikuttava, ja Volvon osto on suurin yksittäinen kiinalaisen autotehtaan tekemä länsiyrittäjien osto. Silti Geely on vielä suhteellisen pieni toimija Kiinassa, sillä se oli viime vuonna vasta kymmenennellä sijalla myytyjen henkilöautojen määrässä. Volkswagenin kiinalaisyritysten kanssa muodostamat yhteisyritykset johtavat myyntitilastoa noin 1,4 miljoonan auton myynnillä.

Kiinan henkilöautojen tuotanto, vienti ja tuonti, 1000 kpl

Lähde: China Association of Automobile Manufacturers/CEIC

Kiinan autoteollisuus selvisi 2008–2009 taluskriisistä valtion voimakkaiden tukitoimien ansiosta hyvin, ja viime vuonna maassa valmistettiin noin 10,3 miljoonaa henkilöautoa. Vaikka autotuotannon kasvuvauhti hiipui 5 prosenttiin vuonna 2008, viime vuonna henkilöautojen tuotanto kasvoi jo yli 50 % ja tammi-helmikuun 2010 tuotantomäärät olivat kaksinkertaiset viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.

Kiinan suuret pankit tahkosivat ennätysvoitot vuonna 2009. Industrial and Commercial Bank of China (ICBC), China Construction Bank (CCB) ja Bank of China (BoC) tekivät viime vuonna voittoa yhteensä 320 miljardia juania (35 mrd. euroa). Kolmen listatun suurpankin lisäksi pörssi-listautumista vasta valmisteleva Agricultural Bank of China on ilmoittanut tehneensä vuonna 2009 voittoa 65 miljardia juania (7 mrd. euroa). Viime vuonna neljän suurpankin voitot kasvoivat 15–30 %.

Maailmanlaajuisen taluskriisin aikana kiinalaiset suurpankit nousivat markkina-arvolla mitaten maailman suurimmiksi pankeiksi. Viime vuosi oli kiinalaispankeille muutenkin poikkeuksellinen, sillä julkisen sektorin elvytystoimiin liittynyt 32 prosentin luottokannan kasvun oli silmiinpistävä nopeaa ja heijastui myös pankkien voittojen määrään. Vaikka kiinalaispankkien keskimääräinen nettokorkomarginaali kapeni viime vuonna vuoden 2008 jo ennestään suhteellisen alhaiselta 3 prosentin tasolta noin puoli prosenttiyksikköä, pankkien luotonannon valta määrä ja sen nopea kasvu auttoivat niitä tekemään hyvän tuloksen. Tulokseen vaikutti tietysti myös se, että rajuun luoton kasvuun liittyvät ilmeiset ongelmat eivät vielä ole rasittaneet pankkien tulosta. Itse asiassa pankkien järjestämättömien luottojen (NPL) määrä suhteessa luottokantaan laski alle 2 prosentin.

Pankkien tilanne jatkossa riippuu pitkälti Kiinan koko talouden ja asiakasyritysten kyvystä jatkaa nopeaa kasvua. Hallitus pyrkii rajoittamaan luottojen kasvun tänä vuonna hieman alle 20 prosenttiin.

Vaikka asiantuntijoiden mukaan pankkisektoria ei uhkaa välittömät ongelmat, on mm. FitchRatings kiinnittänyt huomiota seuraaviin ongelmiin. Pankit ovat oppineet myymään velkojaan eteenpäin tai paketoimaan ne osaksi omaisuudenhoitotuotteita, mikä luo tilaa pankkien luoton lisäämiselle. Ongelmana kuitenkin on, että tällainen toiminta on heikosti raportoitu ja se lisää riskiä ylisuuresta luotuksesta koko talouden tasolla. Pitemmällä aikavälillä riskinä on myös pankkien lainasalkkujen heikkeneminen. Pankkien luotoista noin 80 % suuntautuu yrityksille, jolloin uhkana on, että yritysten viime aikoina raportoitu kannattavuuden parantuminen ei ole todellista, vaan perustuu halpoihin luottoihin. Yritysriskejä lisää se, että ne ovat investoineet laajamittaisesti kiinteistösektorille, jossa pelätään hintakuplaa ja sen puhkeamista.

Venäjä

Vaihtotaseen ylijäämä voimakkaassa kasvussa. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Venäjän vaihtotaseen ylijäämä oli keskuspankin ennakkotietojen mukaan 34 mrd. dollaria eli yli kolme kertaa suurempi kuin vuotta aiemmin. Vaihtotaseen ylijäämä on ollut tätä suurempi vain vuoden 2008 ensimmäisellä neljänneksellä. Viennin arvon kasvu oli lähes 60 %. Kasvuun vaikutti raakaöljyn, maakaasun ja öljytuotteiden viennin arvon noin 80 prosentin lisäys. Tuonnin arvo kasvoi 18 %. Tuonnin kasvun odotetaan kiihtyvän talouden elpessä, mikä jatkossa pienentää vaihtotaseen ylijäämää.

Palvelutase on koko ajan pysynyt alijäämäisenä. Alijäämä oli ensimmäisellä neljänneksellä runsaat 4 mrd. dollaria, mikä oli hieman enemmän kuin vuotta aiemmin.

Venäjän ulkomaisessa velassa ei ole ensimmäisellä vuosineljänneksellä tapahtunut suuria muutoksia. Keskuspankin ennakoarvion mukaan velka oli maaliskuun lopussa 474 mrd. dollaria, mikä on 2 mrd. dollaria enemmän kuin vuoden alussa. Velan määrä suhteessa BKT:hen oli 38 %, eli Venäjä on erittäin maltillisesti velkaantunut maa. Valtion velka oli ennallaan 31 mrd. dollarissa, mikä on runsaat kaksi prosenttia BKT:stä. Pankeilla oli ulkomaista velkaa 129 mrd. dollaria ja muilla yrityksillä 302 mrd. dollaria.

Venäjän saamat ulkomaiset suorat sijoitukset vähenivät puoleen viime vuonna. Keskuspankin täsmennettyjen maksutasetietojen mukaan Venäjä sai viime vuonna suoria ulkomaisia sijoituksia 39 mrd. dollarin arvosta, kun vuonna 2008 suoria sijoituksia tuli 76 mrd. dollarin arvosta. Venäjä itse teki suoria sijoituksia ulkomaille viime vuonna 46 mrd. dollarin arvosta. UNCTADin mukaan suorien sijoitusten virrat supistuivat viime vuonna maailmanlaajuisesti lähes 40 %.

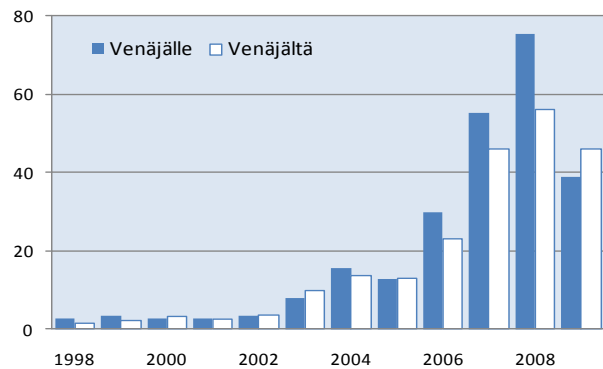
Venäjälle suuntautuneiden suorien sijoitusten virta suhteutettuna maan BKT:hen oli viime vuonna 3 %, mitä voidaan pitää kansainvälisesti keskimääräisenä arvona. Se oli hieman enemmän kuin kehittyneissä talouksissa keskimäärin, mutta vähemmän kuin kehittyvissä talouksissa.

Venäjän tilastokeskus Rosstat kokoaa ulkomaisten suorien sijoitusten tilastoa eri periaattein kuin keskuspankki, mutta myös Rosstatin tilastot osoittavat suorien sijoitusten virran Venäjälle pienentyneen viime vuonna huomattavasti. Rosstatin mukaan viime vuonna tehtiin eniten suoria sijoituksia teollisuuteen, jonka osuus suorista sijoituksista oli 26 %. Kaupan ala sai 22 % sijoituksista, kaivosteollisuus (ml. öljynporaus) 20 % ja kiinteistöala 17 %. Sekä teollisuuden että kaupan osuudet sijoituksista ovat viime vuosina olleet kasvussa, kun taas kaivostoiminnan ja kiinteistöalan osuudet ovat pienentyneet.

Hallitus toivoo Venäjälle suuntautuvien suorien sijoitusten elpävän niin, että seuraavien 2–3 vuoden kuluttua ne ovat jälleen taantumaa edeltäneellä tasolla eli 60–70 mrd. dollaria vuodessa. Hallituksen mukaan tärkeä tekijä sijoitusten houkuttelemisessa on sijoitustoimiin liittyvien käytäntöjen helpottaminen. Parhaillaan on suunnitteilla joitakin helpotuksia hallinnollisiin menettelytapoihin, mutta asiantuntijat eivät pidä niiden merkitystä suurena.

Tärkeä yksittäinen tekijä suorien sijoitusten suuntautumisessa Venäjälle lähivuosina on raakaöljyn hinta. Mikäli se on korkea, houkuttelee talous ulkomaisia sijoittajia suhteellisen vaikeasta toimintaympäristöstä huolimatta.

Suorat sijoitukset Venäjälle ja Venäjältä, mrd. USD

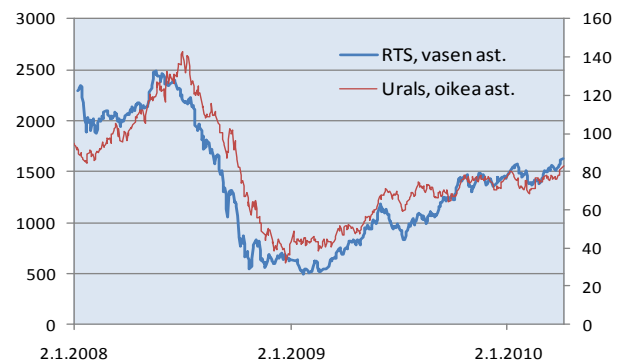

Lähde: Venäjän keskuspankki

Raakaöljyn korkea hinta tukee Venäjän osakemarkkinoiden nousua. Venäjän tärkein pörssi-indeksi RTS on tammikuun alusta noussut yli 10 % eli enemmän kuin useimmat muut maailman pörssit. Yhtenä syynä nousuun on ollut raakaöljyn kallistuminen maailmanmarkkinoilla.

Vaikka Venäjän pörssikehitys on viime vuoden alusta lähtien ollut hyvin nopeaa, ovat venäläiset yhtiöt analyttikkojen mukaan kansainvälisesti vertailtuna edelleen halpoja tuottoihin nähden.

Urals-raakaöljyn hinta (USD/tyunnyri) ja RTS-pörssi-indeksi

Lähde: Bloomberg

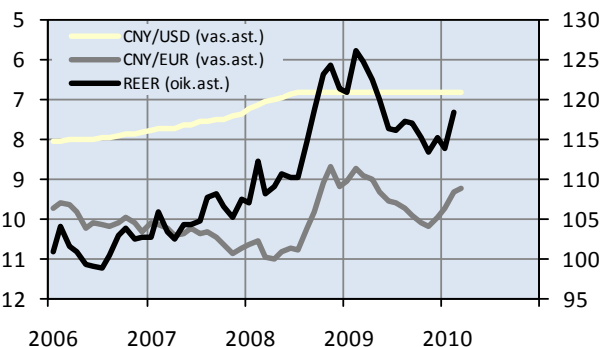
Kiina

Kiina ja Yhdysvallat hakevat lisäajalla sopua valuuttakurssikysymykseen. Kiinan ja Yhdysvaltojen suhteita ovat viime kuukausina rasittaneet Yhdysvaltojen ja Taiwanin sopimat asekaupat, presidentti Barack Obaman ja Dalai Laman tapaaminen, Googlen ongelmat Kiinassa, Iranin pakotteet sekä kauppapoliittiset kiistat, jotka johtuvat Kiinan päätöksestä pitää juan edelleen tiukasti sidottuna dollariin. Yhdysvaltojen hallituksen oli määrä huhtikuun puolivälissä julkaista raportti, jossa se olisi voinut syyttää Kiinaa valuutan manipuloinnista viennin edistämiseksi, mutta nyt hallitus on päättänyt lykätä raportin julkaisua.

Raportin lykkäyksen syiksi mainitaan presidentti Hu Jintaon ja presidentti Barack Obaman ensi viikon tapaaminen Washingtonissa, tulevat G20-maiden kokoukset sekä toukokuuksi suunniteltu Kiinan ja Yhdysvaltojen strateginen vuoropuhelutapaaminen. Näin Kiina saa vielä aikaa muuttaa valuuttakurssipolitiikkaansa ilman, että Yhdysvallat syyttää sitä suoraan valuutan manipuloinnista ja aloittaa kauppapakotteiden lisäämiseen johtavan prosessin. Valtiovarainministeri Timothy Geithner tapasi 8.4. asian tiimoilta yllättäen pääministeri Wen Jiabaon.

Lähes kaikki asiantuntijat ovat pitkälle yksimielisiä siitä, että Kiinan tulisi pelkäästään oman taloustilanteensa tasapainottamiseksi ja rahoitusmarkkinoiden terveen kehityksen tukemiseksi sallia joustavampi valuuttakurssi. Tilanne on kuitenkin ajautunut arvovaltakiistaksi, mikä viivyyttää ratkaisuja. Kiinan sisälläkin monet tahot olisivat jo valmiita palaamaan kesää 2008 edeltäneeseen valuuttakurssijärjestelmään. Tämä ratkaisu toisi tarvittavaa joustoa Kiinan talouspolitiikkaan ja estäisi kauppapoliittisten kiistojen kärjistyksen.

Dollarin ja euron juankurssi (käänteinen asteikko) sekä kauppapainotettu reaalkurssi (indeksi 2005=100); käyrän noustessa juan vahvistuu

Lähde: Reuters, BIS

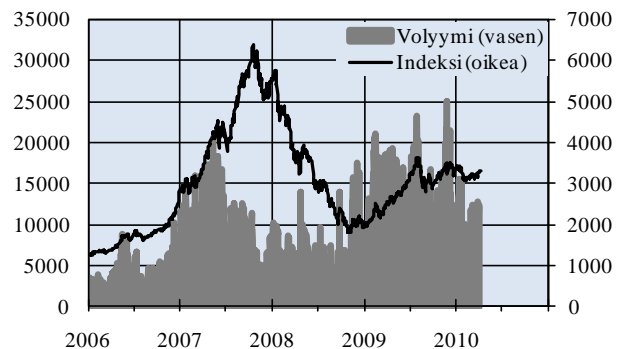
Kiinan talous kasvaa muihin maihin verrattuna ylivoimaista vauhtia ja inflaatiopaineet ovat löysän rahapolitiikan vuoksi nousseet nopeasti. Samalla juanin reaalin, kauppakumppaneiden valuuttakurssit ja inflaatioerot huomioon ottava valuuttakurssi vahvistuu. Tämä vahvistuminen on luonnollinen osa talouskehitystä ja talouspolitiikalla pystytään lähinnä vaikuttamaan vain siihen, tapahtuuko se nimellisen valuuttakurssin vahvistumisen vai muita maita nopeamman inflaation kautta.

Osakekurssit toipuneet tammikuun lopun lievän putouksen jälkeen. Shanghain A-osakeindeksi on noussut viime viikkojen aikana 3 300 pisteeseen, kun kuluvan vuoden alin lukema mitattiin helmikuun alussa (vajaat 3 100 pistettä). Kurssikehitys on ollut kohtalaisen tasaista viime vuoden puolivälistä lähtien. Yksi kurssikehitykseen tällä hetkellä vaikuttava tekijä ovat odotukset rahapolitiikan tiukentamisesta. Kiinan rahapolitiikkaviranomaiset ovat pitäneet viitekorot pitkään vakaina reaalityöelämän elpymisestä ja inflaation kiihtymisestä huolimatta. Markkinoilla on keskusteltu myös Kiinan suurten, pääasiassa valtion omistamien pankkien aikeista kerätä lisää pääomaa osakeantien ja velkakirjojen myynnin kautta.

Vaikka Kiinan osakekurssit nousivat viime vuonna lähes 75 %, on Shanghain osakeindeksi edelleen lähes 3 000 pistettä alempana kuin vuoden 2007 osakekurssin huipulla. Kiinan osakekurssit ovat historiallisesti ennakoineet heikosti muun talouden tapahtumia. Kurssikehitykseen ovat merkittävästi vaikuttaneet viranomaistoimenpiteet kuten muutokset osakekauppoihin liittyvässä leimaverossa.

Kiinan osakekurssien dynamiikka on eronnut muun maailman tärkeiden pörssien dynamiikasta etupäässä ulkomaisiin pääomanliikkeisiin kohdistuvien rajoitusten vuoksi. Nämä rajoitukset ovat tärkeä syy siihen, että samojen kiinalaisyriyten kurssit ovat eri tasolla Hongkongin ja Manner-Kiinan pörseissä. Tulevaisuudessa yhteisliikkeiden Kiinan ja maailman muiden merkittävien pörssien välillä voidaan olettaa kasvavan, jos Kiina jatkaa pääomanliikkeiden asteittaista vapauttamista.

Shanghain A-osakeindeksi ja vaihdon volyyymi, milj. juania

Lähde: Bloomberg

Venäjä

Budjettimenojen kasvu jatkui ensimmäisellä neljänneksellä nopeana. Federaatiobudjetin menot kasvoivat nimellisesti 28 % viime vuoden ensimmäisestä neljänneksestä eli samaan tahtiin kuin vuosien 2008 ja 2009 menot. Tämä tapahtui huolimatta siitä, että kuluvan vuoden budjetissa koko vuoden menojen nimelliskasvu on rajoitettu kolmeen prosenttiin. Menojen alkuvuoden kasvu ei kuitenkaan välttämättä ennakoisi samanlaista kehitystä koko vuodelle, sillä tänä vuonna menojen käyttö on ollut tuntuvasti tavanomaista etupainotteisempaa. Tämä on johtunut huomattavista siirroista vajeelliseen eläkerahastoon, mutta myös tarpeesta aientaa muun rahoituksen maksatusta.

Budjettihallinnon yhtenä ongelmana on jo kauan ollut, että hallinnollisista syistä vuosittaisten varojen käyttö pääsee vauhtiin vasta toisella tai kolmannella neljänneksellä. Tämä on saanut aikaan sen, että vuoden lopussa hallinnonaloilla on ollut vielä huomattavasti varoja, jotka on täytynyt käyttää kiireellä, mikä on usein johtanut niiden tehottomaan kohdentamiseen.

Federaatiobudjetin tulot lisääntyivät ensimmäisellä neljänneksellä nimellisesti 13 % vuotta aiemmasta. Odotettua suurempi tulokertymä johtui paitsi öljyn nousseesta vientihinnasta myös muiden kuin energian liittyvien tulojen nopeasta kasvusta, mikä kertoo parantuvasta taloustilanteesta.

Budjetin vajeeksi muodostui ensimmäisellä neljänneksellä runsaat 3 % ajankohdan arvioidusta BKT:stä. Koko vuoden vajeen ennustetaan jäävän pienemmäksi kuin budjetissa hyväksytty lähes 7 % BKT:stä. Useimmat asiantuntija-arviot viittaavat 3–5 prosentin vajeeseen. Odotukset pienemmästä vajeesta perustuvat kohonneen öljyn hinnan ohella ennusteiden viime kuukausina korottuneisiin arvioihin tämän vuoden talouskasvusta. Asiantuntijat eivät myöskään odota, että menoja lisättäisiin merkittävästi yli hyväksytyyn budjetin, vaikka tulonäkymät ovat kohentuneet.

Ensimmäisellä neljänneksellä budjettivajeen rahoittamiseen käytettiin 170 mrd. ruplaa (4,3 mrd. euroa) reservi-rahaston varoja. Vararahastoihin jäi siirron jälkeen 4 180 mrd. ruplaa (106 mrd. euroa).

Venäjän autoteollisuuden tunnelin päässä heikkoa valoa. Venäjän autoteollisuus on kasvanut 2000-luvulla nopeasti väestön tulojen kasvun ja ulkomaisten toimijoiden markkinoille tulon siivittämänä. Rosstatin mukaan henkilöautotuotanto kasvoi vuodesta 2003 vuoteen 2008 keskimäärin 8 % vuodessa. Voimakkaimmin lisääntyi ulkomaisia osia käyttävä kokoonpanotuotanto, joka kasvoi vuodesta 2003 vuoteen 2008 keskimäärin 97 % vuodessa.

Autoala joutui vaikeuksiin talouskriisin isettyä Venäjälle. Alan tilastointiin erikoistuneen Autostatit mukaan vuonna 2009 henkilöautojen tuotanto pieneni 60 % ja oli

595 000 autoa. Lukuun sisältyvä ulkomaisia komponentteja käyttävä kokoonpanotuotanto supistui hieman vähemmän eli 53 %. Venäjän autoteollisuuden kokonaistuotanto (mukaan lukien rekat, traktorit jne.) oli viime vuonna pienin 38 vuoteen.

Autostatin tietojen mukaan vuonna 2009 Venäjän suurin henkilöautojen valmistaja oli Lada-merkistä tunnettu AvtoVAZ, jonka tuotanto oli 295 000 autoa eli puolet maan henkilöautotuotannosta. Renault omistaa nykyään AvtoVazista neljänneksen. Yrityksen suurin tehdas sijaitsee Samarán alueella Toljattin kaupungissa.

Toiseksi suurin autonvalmistaja on kokoonpanoyritys Avtor, jonka 60 000 auton tuotanto muodosti noin 10 % Venäjän vuoden 2009 henkilöautotuotannosta. Avtorin merkkeihin kuuluvat BMW, Kia sekä General Motorsin automerkit kuten Cadillacin ja Chevroletin eri mallit. Avtorin keskeinen tuotantoyksikkö sijaitsee Kaliningradin alueella.

Kolmannella sijalla on venäläinen mutta melkein kokonaan Renaultin omistuksessa oleva ja sen automerkkejä valmistava Avtoframos, joka valmisti viime vuonna 49 500 autoa eli 8 % maan henkilöautotuotannosta. Avtoframosin tuotanto on keskittynyt Moskovaan.

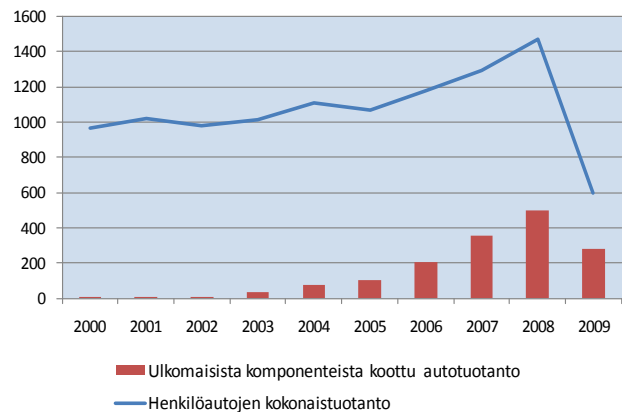
Yhdessä seuraaville sijoille sijoittuvien Volkswagenin ja Fordin kanssa em. yritykset muodostavat yli 80 % Venäjän autotuotannosta.

Autostatin ennusteen mukaan toimiala kääntyy kasvuun kuluvan kevään aikana. Autostatin tietojen mukaan esimerkiksi AvtoVAZ kasvatti maaliskuussa 2010 myyntiään 70 % helmikuusta ja 13 % maaliskuusta 2009.

Venäjän autotuonti supistui vuoden 2009 aikana 74 % 472 500 autoon. Supistumiseen vaikutti osaltaan ulkomaisten autojen tuontivero, joka korotettiin viime vuonna 30–35 %:iin autotyypistä riippuen. Korotuksen tarkoituksena oli suojella kotimaista autotuotantoa.

Vuonna 2009 Venäjällä rekisteröitiin kaikkiaan 3 % kaikista maailmassa rekisteröidyistä henkilöajoneuvoista, kun Kiinan osuus oli 16 % ja EU:n 27 %.

Venäjän henkilöautotuotanto (1000 kpl)

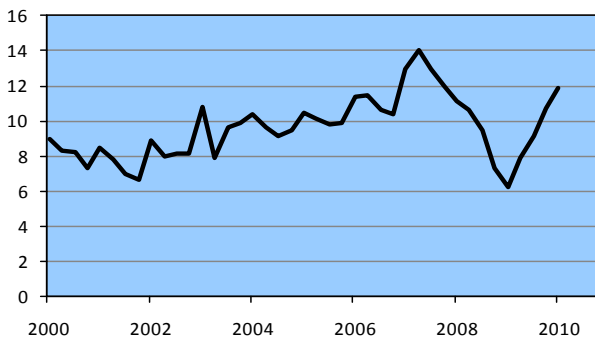
Lähde: Rosstat, Autostat

Kiina

Taloukasvu jatkui odotetusti voimakkaana. Tilastoviraston mukaan BKT kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä reaalisesti 11,9 % vuotta aiemmasta teollisuustuotannon vetämänä. Osa nopeasta kasvusta on seurausta viime vuoden vastaavan ajanjakson heikosta kehityksestä. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä BKT kasvoi kausittaiset vaihtelut huomioon ottaen arviolta 2,5–3 % vuoden 2009 viimeisestä neljänneksestä. Kasvun odotetaan kuitenkin hidastuvan vuoden loppua kohti. Useat ennustajat odottavat kasvun olevan noin 10 % tänä vuonna.

Teollisuustuotanto kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä reaalisesti lähes 20 % vuotta aiemmasta. Etenkin raskas teollisuus on piristynyt viime vuodesta. Kysyntää kuvaavista talousluvuista sekä vähittäiskaupan (18 %) että kiinteiden investointien (26 %) nimellinen kasvu jatkui vahvana. Investointien kasvun odotetaan hiljalleen hidastuvan, kun viranomaiset eivät enää aloita viime vuoden tahtiin uusia julkisia investointihankkeita ja liikepankkien lainanantoa rajoitetaan viime vuotta tiukemmin. Maaliskuussa lainakanta kasvoi aiempia kuukausia hitaammin.

BKT:n reaalin vuosikasvu neljänneksittäin, %

Lähde: Kiinan tilastovirasto

Kuluttajahintojen nousu hieman hidastui maaliskuussa. Kuluttajahinnat olivat maaliskuussa 2,2 % korkeammat kuin vuotta aiemmin. Hintojen nousu hidastui helmikuusta, jolloin kiinalaisen uudenvuoden juhlinta aiheutti kuluttajahintoihin piikin. Inflaation odotetaan kuitenkin kiihtyvän uudelleen tulevina kuukausina, kun taloudessa on hyvin paljon mittavan luototuksen tuomaa likviditeettiä. Paineita kuluttajahintoihin tuo myös tuottajahinnat, jotka olivat maaliskuussa 5,2 % vuotta aiempaa korkeammat. Lisäksi viranomaiset korottivat kuluvalla viikolla polttoainehintoja noin 4 %, mikä lisää nousupaineita kuluttajahintoihin, kun tuotteiden kuljetuskustannukset nousevat.

Kiinteistö hinnat nousivat tammi-maaliskuussa 11 % vuotta aiemmasta, vaikka viranomaiset ovat joulukuusta asti pyrkineet hidastamaan nousua monin keinoin. Kiin-

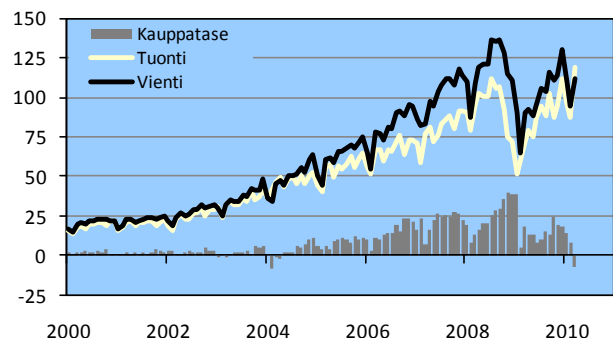
teistömarkkinoille pelätään syntyneen kuplan, jonka puhkeaminen hidastaisi etenkin rakennusinvestointien kasvua ja vaikuttaisi samalla koko talouden kehitykseen. Vaikka kiinteistöjen hinnat nousevat lähes jokaisessa kaupungissa, erot ovat suuria kaupunkien ja kaupunginosien välillä. Keskimäärin kiinteistöt ovat Kiinassa kallistuneet viimeisen neljän vuoden aikana yhtä paljon kuin kaupunkilaisten käytettävissä olevat tulot, joskin virallisten kiinteistöhintaindeksien arvellaan yleisesti aliarvioivan todellista hintakehitystä. Mahdollisen kuplan puhkeamisen vaikutuksia rahoitussektorille puolestaan pienentää kohtalaisen vähäinen velkarahan käyttö kiinteistöhankinnoissa.

Kiinan kauppatase painui miinukselle, valuuttavaranto edelleen kasvussa. Maaliskuussa Kiinan kauppatase oli 7 miljardia dollaria alijäämäinen, kun tuonnin arvo kasvoi 66 % viennin kasvun jäädessä 24 prosenttiin. Alijäämäinen kauppatase on Kiinassa hyvin poikkeuksellista, sillä edellisen kerran tuonti oli vientiä suurempaa vuoden 2004 alkupuolella. Tuonnin arvoa kasvattivat sekä energian ja raaka-aineiden kohonneet hinnat että raaka-aineiden ja muiden tavaroiden tuontimäärien kasvu.

Vaikka viennin ja tuonnin rytmiin ja sitä kautta vajeen syntyyn ovat vaikuttaneet kiinalaisen uudenvuoden lomien ajoittuminen, on Kiinan kauppataseen ylijäämä supistunut jo runsaan vuoden ajan. Tammi-maaliskuun yhteenlaskettu kauppataseen ylijäämä oli enää 15 miljardia dollaria, kun viime vuosina ylijäämä on ollut 40–63 miljardia dollaria. Kehitys heijastelee Kiinan vientimarkkinoiden vaikeuksia ja ennen kaikkea maan oman tuotannon ja kysynnän kasvua. Kauppataseen uskotaan kuitenkin nopeasti kääntyvän taas ylijäämäiseksi, mutta nykyisillä raaka-aineiden tuontimäärillä ja maailmanmarkkinahinnoilla koko vuoden kauppatase tulee jäämään viime vuoden 200 miljardin dollarin (4,0 % BKT:stä) ylijäämää pienemmäksi.

Ulkomaankaupan ylijäämän pienenemisen myötä myös valuuttavarannon kasvu hidastui. Tammi-maaliskuussa valuuttavaranto lisäytyi 48 miljardilla dollarilla lähes 2 450 miljardiin dollariin.

Kiinan ulkomaankauppa, mrd. USD, kuukausitilasto

Lähde: Bloomberg

Venäjä

Sosiaaliset kysymykset keskeisiä pääministeri Putinin duumalle antamassa selonteossa. Pääministeri totesi vuosittaisessa hallituksen toimia koskevassa selonteossaan 20.4., että vahvan valtiontaloutensa turvin Venäjä pystyi reagoimaan talouskriisiin nopeasti ja ilman ulkomaista rahoitustukea. Huolimatta budjetin tulojen voimakkaasta vähenemisestä budjetin menoja ei viime vuonna supistettu suunnitellusta, vaan niitä kohdennettiin uudelleen erityisesti sosiaalimenoihin. Väestön reaalitytulot jopa hieman kasvoivat vuoden aikana, mikä johtui pääosin eläkkeiden ja julkisen sektorin palkkojen noususta. Eläkkeet nousivat reaalisesti 11 %. Täsmätukea annettiin pankkisektorille ja suurissa vaikeuksissa olevalle autoteollisuudelle. Pankit ovat jo maksaneet takaisin saamaansa hätärahoitusta.

Hallituksen tavoitteita seuraaville kahdelle vuodelle ovat mm. talouden tasapainottaminen ja budjettivarojen käytön tehostaminen, innovaatioiden tukeminen sekä väestön hyvinvointiin liittyvien alojen (mm. koulutus, terveydenhoito, asuminen) kohentaminen.

Yllätyksenä tuli pääministerin ilmoitus työnantajan sairausvakuutusmaksun korottamisesta ensi vuoden alusta kahdella prosenttiyksiköllä 5,1 prosenttiin. Korotuksella oli alun perin määrä rahoittaa sairausvakuutusjärjestelmän uudistusta, mutta uudistuksen viivästyttyä finanssiministeriö on yhdessä yrityssektorin kanssa ajanut korotuksen lykkäystä kahdella vuodelle. Pääministerin mukaan korotuksesta saatavat lisätulot kohdennetaan kahden vuoden ajan terveydenhuollon infrastruktuurin kohentamiseen eli sairaaloiden kunnostamiseen, informaatiojärjestelmien rakentamiseen sekä laitehankintoihin.

Tulliliitto ja talouden modernisointitarve tuovat muutoksia Venäjän tullipoliittikkaan. Hallituksen maaliskuussa hyväksymät tullipoliittiset peruslinjaukset seuraaville kolmelle vuodelle on julkaistu. Tullipoliittisten linjausten uudistamisen teki ajankohtaiseksi Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliitto, joka aloitti toimintansa vuoden alussa.

Linjauksissa korostetaan sitä, että Venäjän on löydettävä tehokkaita keinoja asemansa edistämiseksi tulliliitossa ja näkökantojensa läpi viemiseksi järjestön päätöksenteossa, jotta sen kansalliset intressit toteutuvat. Venäjän vakava ongelma on huonosti toimiva tullilaitos, jonka toimintatapoja on parannettava. Hallituksen huolena on, että rajatarkastusten poistuttua Venäjän ja kolmansien maiden välillä kulkevat tavaravirrat voivat merkittävässä määrin siirtyä käyttämään Valko-Venäjän ja Kazakstanin rajanylityspaikkoja. Tämä johtuu siitä, että em. kahden maan tullikäytännöt ovat ajanmukaisempia ja toimivampia kuin Venäjän. Pääministeri Putin kritisoi hallituksen istunnossa Venäjän nykyisiä tullikäytäntöjä, jotka vientiä ja tuontia

haittaamalla jopa estävät menestyvien yritysten toiminnan laajentamisen. Esimerkkinä pääministeri mainitsi Vsevolozhskissa toimivan Nokian renkaat -yrityksen.

Tullitarkastukset poistetaan Venäjän ja Valko-Venäjän väliseltä rajalta 1.7.2010. Venäjän ja Kazakstanin rajalta tullitarkastukset poistuvat 1.7.2011. Kolmen maan pääministerit allekirjoittavat tulliliiton toimintaa koskevat sopimukset 21.5.2010, johon mennessä käytännöistä on sovittava. Yksi suurimmista avoimista kysymyksistä on Valko-Venäjälle vietävän venäläisen raakaöljyn tullikohtelu.

Hallituksen tullipoliittisista linjauksista käy selkeästi ilmi tavoite suojella kotimaista tuotantoa. Linjausten mukaan tullipoliittikalla on yhdessä teollisuuspolitiikan kanssa yhä tärkeämpi rooli Venäjän talouden modernisoinnissa. Valikoivalla tullipoliittikalla pyritään mm. helpottamaan huipputeknologisen tuotannon syntymistä tai sen siirtymistä Venäjälle. Tällaista tuotantoa suojellaan aluksi tuontitullein, sen tarvitsemilta tuotantopanoksilta ei peritä tuontitulleja ja sen kohdalla tullauskäytäntöjä yksinkertaistetaan.

Tullipoliittisten linjausten mukaan Venäjä suojaa tullein erityisesti tuotteita, joilla on tulevaisuudessa mahdollisuuksia tulla kilpailukykyisiksi. Myös jo kilpailukykyistä tuotantoa suojataan tarpeen mukaan markkinatilanteen pitämiseksi ennallaan. Vähiten suojataan kilpailukyvyttöntä tuotantoa, jonka osalta tuontitulleilla on lähinnä valtiontaloudellista merkitystä.

Tullit alenevat vähitellen. Tullipoliittisia peruslinjauksia koskevassa hallituksen istunnossa pääministeri Putin toteasi, että Venäjän on asetettava aikataulu taantuman aikana käyttöön otettujen suojatullien korotuksista luopumiselle.

Pääministerin mukaan tulleja korotettiin taantumassa rajoitetusti ja vain niissä tapauksissa, joissa kotimaisen tuotannon suojele oli välttämätöntä. Tuontitullien korotus koski 10 prosenttia IVY-alueen ulkopuolisesta tuonnista. Mm. autojen ja yli 120 kone- ja laitenimikkeen tuontitulleja korotettiin. Toisaalta joidenkin kotimaisessa tuotannossa tarvittavien panosten kuten autonosien ja TV-näyttöjen tuontitulleja alennettiin. Alennus koski 3 prosenttia IVY-alueen ulkopuolisesta tuonnista.

Tuontitullien keskimääräinen taso (ottaen huomioon erityistapauksissa myönnetty alennukset) laski viime vuonna prosenttiyksiköllä edellisvuodesta ja oli 10,6 %. Lasku johtui suurelta osin tullitariffeista myönnettyistä erityisalennuksista. Tuontitullien tason on tarkoitus laskea edelleen tänä ja ensi vuonna.

Tullipoliittisissa peruslinjauksissa todetaan, että raaka-putuun vientitullin korotuksen lykkäys kahdella vuodelle vastasi täysin Venäjän kansallisia intressejä ja oli oikeutettua kauppasuhteiden kehittämistä silmällä pitäen. Linjausten mukaan keskipitkällä aikavälillä kysymykseen on kuitenkin palattava, sillä se on ratkaiseva tekijä uuden puunjalostuskapasiteetin rakentamisessa ja metsäteollisuuden viennin tehostamisessa.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

16 • 22.4.2010

Kiina

Ulkomaisia suoria sijoituksia vetäytyi Kiinasta ennätysmäärä viime vuonna. Kiinan valuuttahallinto SAFE julkisti kuluvalla viikolla viime vuoden lopulliset maksutaseluvut. Kun tavarakaupan ylijäämä supistui viime vuonna, vaihtotaseen ylijäämä jäi selvästi vuotta 2008 pienemmäksi. Toisaalta Kiinaan virtasi viime vuonna aiempaa enemmän sijoituspääomaa.

Ulkomaisten yritysten Kiinaan viime vuonna tekemien suorien sijoitusten nettovirta jäi 78 miljardiin dollariin. Nettovirta supistui, kun Kiinaan tehtiin aiempaa vähemmän sijoituksia ja toisaalta ulkomaiset yritykset vetivät suoria sijoituksiaan pois Kiinasta huomattavasti aiempina vuosina enemmän. Vetäytyminen kuvastanee kansainvälisten yritysten talouskriisin myötä kasvaneita likviditeettitarpeita. Kiinalaisten into tehdä suoria sijoituksia ulkomaille hieman laantui viime vuonna. Sijoitusten virta ulkomaille oli 44 miljardia dollaria, kun se vuonna 2008 oli 53 miljardia dollaria.

Vuonna 2009 Kiinan viranomaiset siirtyivät uuteen tilastointikäytäntöön, jossa pyritään arvioimaan todelliset valuuttavirratt jättämällä valuuttavarannon arvomuutokset pois maksutasetilastosta. Arvostusmuutoksia syntyy valuuttakurssivaihtelusta ja muutoksista niiden rahoitusinstrumenttien arvossa, joihin valuuttavaranto on sijoitettu. Mittavan valuuttavarannon vuoksi arvostuserät ovat Kiinassa suuria. Viime vuoden lopussa sijoitusten arvon ja valuuttakurssien muutosten vuoden aikana tuoma lisä valuuttavarantoon oli noin 55 miljardia dollaria eli lähes Suomen valtion budjetin suuruinen. Kiinan uusi tilastointikäytäntö on kansainvälisten tilastointitapojen mukainen ja käytössä mm. Suomessa.

Maksutase ja valuuttavaranto, mrd. dollaria

	2007	2008	2009
Vaihtotase	372	426	297
Tavarakaupan tase	315	361	250
Muut	57	65	47
Pääoma- ja rahoitustase	74	19	145
Suorat sij. Kiinaan	138	148	78
Suorat sij. Kiinasta	-17	-53	-44
Muut	-47	-76	111
Tilastovirhe	16	-26	-44
Valuuttavarannon muutos	462*	418*	398
Valuuttavarannon arvostusmuutos	-	-	55
Valuuttavaranto 31.12.	1 528	1 946	2 399

Lähde: SAFE

* Arvostusmuutos ei tiedossa.

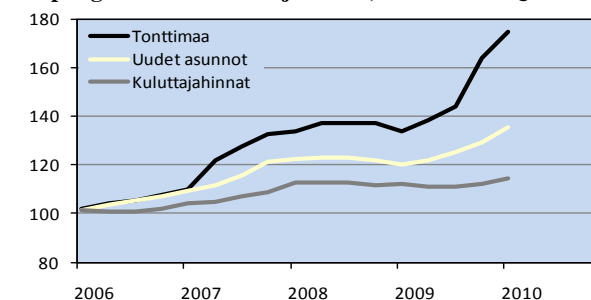
Kiina yrittää hillitä asuntomarkkinoita hallinnollisin määräyksin. Tämän vuoden tammi-maaliskuussa uusien asuntojen hinnat olivat 70 kiinalaiskaupungissa 13 % korkeammat kuin vuosi sitten. Tilanteen kärjistymistä kuvaa se, että hinnat nousivat lähes 5 % viime vuoden viimeisestä neljänneksestä, mikä vuositasolle korotettuna vastaa yli 20 prosentin hintojen nousua. Hintakehitys on kuitenkin eri kaupungeissa hyvin erilaista. Kun Pekingissä hinnat nousivat vielä jyrkästi, näyttää tilanne Shanghaissa tasaantuneen ja Guangzhoussa uusien asuntojen hinnat jopa laskivat maaliskuussa. Tilanteen hahmottamista vaikeuttavat huonot, vaikeasti tulkittavat ja osin ristiriitaiset tilastot. Monien mielestä viralliset tilastot antavat liian maltillisen kuvan asuntohintojen todellisesta noususta.

Asuntojen kallistumisen ohella tilannetta vaikeuttaa se, että asuintalojen tonttimaan hinta nousee keskimäärin vielä asuntoja nopeammin. Tammi-maaliskuussa tonttimaan hinta kaupungeissa oli lähes kolmanneksen korkeampi kuin vuosi sitten.

Ehkä varmin merkki tilanteen vakavuudesta ovat viranomaisten yhä tiukemmiksi käyvät toimet ylikuumentuneiden asuntomarkkinoiden rauhoittamiseksi. Jo aikaisemmin luotonantoa on pyritty rajoittamaan ja asunnon myyntitulojen verollisuutta koskevaa aikaa on pidennetty takaisin kriisiä edeltäneelle tasolle. Viimeisimmät toimet on kohdistettu suoraan asuntoluototukseen ja erityisesti spekuloinnin estämiseen. Toisen asunnon ostajien käteismaksusuosuuksia on nostettu 50 prosenttiin ja lainakoron minimitasoa on korotettu. Myös ensiasuntojen ostajien käteismaksusuosuuksia on nostettu 30 prosenttiin, mikäli ostettava asunto on yli 90 m². Pankkien pitää lisäksi vaatia asunnostajaa todistamaan, että tämä on asunut vähintään vuoden kaupungissa, josta aikoo asunnon ostaa.

Tonttimaan hintakehityksen hillitsemiseksi ja asuntotarjonnan lisäämiseksi hallitus aikoo edelleen panostaa tonttimaan tarjonnan lisäämiseen ja edullisten asuntojen rakentamiseen. Keskushallinto on myös pannut asuntohintojen vedäyksestä syytetyn paikallishallinnon tilivelvolliseksi siitä, että hintakehitys saadaan kuriin.

Uusien asuntojen ja asuintonttimaan hintakehitys kiinalaiskaupungeissa sekä kuluttajahinnat, indeksi 2005Q4=100

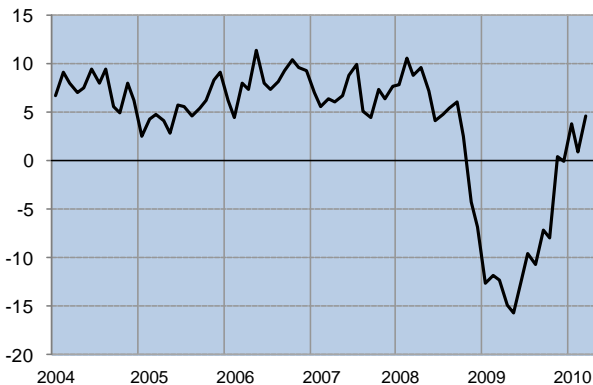
Lähteet: CEIC ja BOFIT

Venäjä

Venäjän talouskasvu hidastui vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Talousministeriön alustavien kausitasoitettujen tietojen mukaan BKT:n kasvutahti hidastui viime vuoden kolmannen ja neljännen neljänneksen kasvuvauhdista (vajaa 2 % edeltävästä neljänneksestä) huomattavasti (0,6 prosenttiin). BKT oli ministeriön alustavien tietojen mukaan 4,5 % suurempi kuin viime vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jolloin toisaalta vastaava BKT:n vuosipudotus oli lähes 10 %.

Yksityisen kulutuksen kehitystä heijastava vähittäiskaupan myynnin määrä kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ministeriön kausitasoitamana vajaan prosentin edeltävästä neljänneksestä eli hieman hitaammin kuin viime vuoden lopulla. Vähittäiskaupan kasvu jäi, samaan tapaan kuin viime vuoden mittaan, selvästi hitaammaksi kuin reaalityulojen ja reaali-palkkojen nousu. Taustalla on kotitalouksien säästämisalttiuden pysyminen edelleen korkeampana kuin ennen taantumaa. Investoinnit kuten myös teollisuustuotanto vähenivät kausitasoitettuina vuoden ensimmäisellä neljänneksellä hieman, kasvettuaan viime vuoden toisella puoliskolla.

Talouden viisi pääsektoria (teollisuus, maatalous, kauppa, rakentaminen ja kuljetukset), volyymin %-muutos vuotta aiemmasta

Lähde: Rosstat

Venäjä laski liikkeelle velkakirjoja kansainvälisillä markkinoilla. Maailmalla pitämänsä rahoitus –road show’n päätteeksi Venäjän valtio palasi näin kansainvälisille joukkovelkakirjamarkkinoille ensimmäistä kertaa noin kymmenen vuoteen. Liikkeelle laskettiin dollarimääräisiä eurobondeja nimellisarvoltaan yhteensä 5,5 mrd. dollaria, kahtena eränä. Velkakirjojen kysyntä ylitti tarjotut velkakirjasummat roimasti. Viiden vuoden velkakirjojen (2,0 mrd. dollaria) koroksi liikkeelle laskussa muodostui 3,6 % ja kymmenen vuoden velkakirjojen (3,5 mrd.

dollaria) koroksi 5,0 %. Korot ovat Venäjän valtion velalle historiallisen matalia.

Velkakirjojen liikkeellelasku on nähty etenkin viitehinnan hakuna venäläisten yritysten ulkomaisen luotonoton tarpeita ajatellen, sillä valtion on nykyarvioiden mukaan mahdollista kattaa budjettivaje tänä vuonna valtion reservirahastosta ja lainaamalla kotimaasta. Finanssiministeriön mukaan valtio ei ehkä ota luottoa ulkomailta enää tänä vuonna, ja vuosina 2011-2012 ulkomaista luottoa saateen ottaa aiemmin kaavailtua vähemmän, noin 7 mrd. dollaria vuodessa. Lisääntyvä luotonotto kotimaasta puolestaan tukisi inflaation hidastamista.

Liikkeelle lasketuille velkakirjoille kansainväliset luottoluokituslaitokset FitchRatings ja Standard & Poor’s (S&P) antoivat Venäjän maaluokituksia vastaavan BBB-luokituksen. Luokituksen tueksi todettiin, että Venäjän budjettivaje on tänä vuonna aiemmin arvioitua pienempi ja vajeen odotetaan pienenevän lähivuosina. Lisäksi otettu velka jättää valtion reservirahastoa puskuriksi öljyn hinnan mahdollista putoamista vastaan. Vaihdotaseen ylijäämä ja valuuttavaranto säilyvät suurina. Toisaalta S&P toteaa antamiensa luokitusten voivan laskea, jos Venäjä ei saa toteutettua budjettimenojen tiukkaa kontrollia lähivuosina. Talouden kasvunäkymien riskeinä se pitää etenkin ulkomaisten suorien investointien esteitä sekä pankkisektorin epäselviä näkymiä ja suunniteltuja julkisten investointien leikkauksia.

Venäjä ja Ukraina strategiseen sopuun kaasusta. Venäjän ja Ukrainan parlamentit hyväksyivät tällä viikolla sopimuksen, jossa Venäjä sitoutuu laskemaan Ukrainaan myytävän kaasun hintaa noin 30 %. Käytännössä tämä tapahtuu poistamalla valtaosalta Ukrainaan vietävältä kaasulta vientitulli. Kaasun alennussopimus ulottuu vuoteen 2019 saakka. Vientitullin poisto vähentää Venäjän budjettituloja tänä vuonna noin 100 mrd. ruplaa (2,5 mrd. euroa) eli noin 0,25 % BKT:stä.

Kaasun tuontihinnan lasku helpottaa Ukrainan valtion rahoitusasemaa, sillä tuontihinnan ja säädeltyjen alhaisten kotimarkkinahintojen välinen erotus katetaan Ukrainan valtion budjetista. Arvioiden mukaan Ukraina tulee säästämään alennusten johdosta seuraavien kymmenen vuoden aikana noin 4,4 mrd. dollaria (3,2 mrd. euroa) vuodessa. Ukrainan pääministerin Mikola Azarovin mukaan sopimuksen seurauksena valtion vuoden 2010 budjettialijäämä supistuu tuntuvasti, 5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Hallitus näki supistumisen mahdollistavan IMF:n apupaketin jatkon, jota talouskriisissä kamppaileva Ukraina kipeästi tarvitsee (ks. [BOFIT-viikkokatsaus 6/2010](#)).

Vastauksena hinnanalennuksiin Ukraina pidentää Venäjän vuokrasopimusta Mustallamerellä sijaitsevasta Sevastopolin laivastotukikohdasta vähintään vuoteen 2042 asti.

Kiina

IMF ennustaa Kiinan kasvun jatkuvan voimakkaana ja vaihtotaseyliäämien taas lisääntyvän tulevina vuosina. Kansainvälisen valuuttarahaston tuoreessa World Economic Outlook (WEO) -raportissa ennustetaan maailmantalouden elpyvän kriisistä aiemmin arvioitua nopeammin ja maailmantalouden kokonaistuotannon kasvavan tänä vuonna 4,2 prosentilla. Elpyminen on kuitenkin epätasaista. Kasvua vetävät jo nopealle kasvu-uralle palanneet kehittyvät maat, kun taas kehittyneissä maissa väisua taluskasvua varjostavat vielä valtioiden velkaantumiseen ja rahoitusmarkkinoihin liittyvät epävarmuudet.

Kiinan talouskasvun IMF arvioi jatkuvan 10 prosentin vauhdilla, mikä vastaa viime aikoina julkaistuja muita arvioita. Järjestö varoittaa kuitenkin Aasian maiden kehityksen olevan edelleen vahvasti sidoksissa kehittyneiden maiden elpymiseen. Venäjän osalta IMF on 4 prosentin ennusteellaan useimpia muita ennustajia varovaisempi.

Vaikka rahoituskriisin myötä paljon puhutut globaalit epätasapainot korjautuivat huomattavasti viime vuonna, IMF uskoo epätasapainojen - suuremmin sanottuna Yhdysvaltojen vaihtotaseen alijäämän ja Kiinan ylijäämän - jälleen kasvavan maailmantalouden tilanteen normalisoiduessa. WEO:n yhteydessä julkaistun keskipitkän aikavälin perusskenaarion mukaan Yhdysvaltojen vaihtotaseen alijäämä kasvaa 420 mrd. dollarista (-2,9 % BKT:sta) vuonna 2009 lähes 640 miljardiin dollariin (-3,5 %) vuoteen 2015 mennessä. Vastaavasti Kiinan ylijäämä kasvaa viime vuoden 300 mrd. dollarista (5,8 % BKT:sta) noin 760 mrd. dollariin (8,0 %) seuraavan kuuden vuoden aikana.

WEO-raportissa käsitellään laajasti aikaisempia kokeimuksia siirtymisestä vientivetoisesta kasvumallista ja suurista sekä pysyvistä vaihtotaseyliäämistä kohti kotimarkkinavetoisempaa ja tasapainoisempaa kasvumallia. Viesti Kiinalle on selkeä: talouspolitiikalla voidaan merkittävästi vaikuttaa vaihtotasekehitykseen eivätkä uhraukset talouskasvun osalta ole välttämättömiä, sillä finanssipolitiikan tukema kotimaisen kysynnän kasvu kompensoi siirtymään liittyvää valuuttakurssin reaalisen vahvistumisen vaikutusta kasvuun. Valuuttakurssin vahvistuminen ei ole kasvua ajatellen pelkästään huono asia, sillä joissain tapauksissa se on auttanut tai pakottanut yritykset nostamaan tuotantonsa uudelle laatutasolle. Myös rakenneuudistukset ovat omiaan auttamaan vaihtotaseyliäämien tasapainottumista ja toisaalta tukemaan talouskasvua.

Rahoitusmarkkinoiden uudistukset jatkuvat. Huhtikuun puolivälissä alkoi kaupankäynti ensimmäisellä osakeindeksifutuurilla, joka pohjautuu Shanghaiin ja Shenzhenin pörssien 300 pörssi-arvoltaan suurimman A-osakelistetun yrityksen osakeindeksiin (CSI 300). Futuurikaupan

tuotteista ja toiminnasta on vastuussa vuonna 2006 perustettu China Financial Futures Exchange. Jos raaka-ainefutuuereita ei huomioida, kyseessä on ensimmäinen futuuri Kiinan lähes olemattomilla johdannaismarkkinoilla 1990-luvun puolivälin jälkeen, jolloin valtionvelkakirjafutuurien kauppa lopetettiin. Futuurimarkkinoiden avaamista pidetään tärkeänä askeleena Kiinan rahoitusmarkkinoiden kehityksessä.

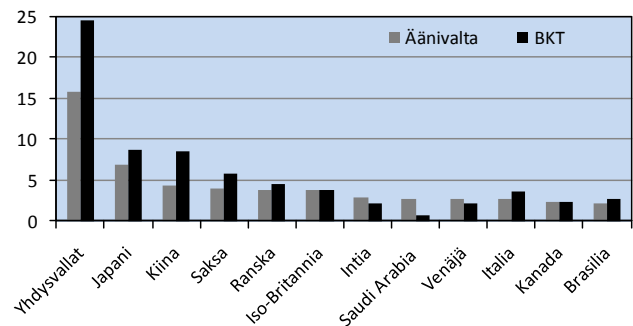
Kiinan rahoitusmarkkinoilla on tapahtunut paljon viime aikoina. Huhtikuun alussa sallittiin kokeiluluontoisesti kaksi uutta kaupankäyntitapaa osakkeilla. Lyhyeksi myynnissä (short selling) osake lainataan ja myydään eteenpäin siinä toivossa, että se voidaan ostaa myöhemmin takaisin halvemmalla ja palauttaa voitolla lainajalle. Sijoittaja siis hyötyy pörssikurssin laskusta. Lyhyeksi myynti kiellettiin tilapäisesti useassa kehittyneessä maassa finanssikriisin aikaan. Toinen uudistus on mahdollisuus käydä kauppaa velaksi (margin trading). Lainata voi enintään puolet osakkeiden ostoon tarvittavista rahoista ja lainan vakuutena käytetään osakkeita. Molempia uudistuksia on valmisteltu jo useita vuosia.

Shanghaiin A-osakeindeksin kehitys on ollut suhteellisen tasaista kesästä 2009 lähtien, kun indeksin arvo on koko ajan pysynyt hieman yli kolmessa tuhannessa. Huhtikuun aikana indeksin arvo on supistunut 7 %.

Kiinan vaikutusvalta kansainvälisissä järjestöissä kasvaa. Maailmanpankki uudisti äänivallan jakoaan viime viikon lopulla vastaamaan paremmin kansantalouksien nykyistä kokoa ja merkitystä. Uudistuksessa kehittyvien talouksien suhteellinen äänivalta kasvoi hieman yli kolmella prosenttiyksiköllä, joista yli puolet siirtyi Kiinalle. Kiinan äänivalta (4,4 %) on nyt kolmanneksi suurin Yhdysvaltojen (15,9 %) ja Japanin (6,8 %) jälkeen. Vallanjakoa on määrä tarkistaa uudelleen vuonna 2015.

Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on myös muuttamassa äänivaltarakennettaan. Vaikka uudistusta ei ole vielä saatu vietyä läpi, on selvää, että Kiinan vaikutusvalta tulee kasvamaan myös IMF:ssä.

Suurimpien maiden osuudet Maailmanpankin äänistä ja maailman nimellisestä BKT:stä, %

Lähde: IMF WEO

Venäjä

Tuoreet ennusteet heijastelevat Venäjän talouden ennuste-epävarmuuksia. Viimeksi kuluneen kuukauden aikana julkaistut ennusteet ennakoivat BKT:n kasvavan selvästi, joskin tälle vuodelle odotetussa kasvutahdissa on hieman eroja: Maailmanpankki 5-5,5 %, kansainvälinen valuuttarahasto IMF 4 %, EU-komissio 3,7 % ja Venäjän talousministeriön ennusteluonnos 4 %.

Ennusteiden erot BKT:n kasvusta tänä vuonna käyvät osin ristiin ennusteisiin sisältyvien maailmantalouden ja -kaupan kasvuarvioiden erojen kanssa, ja kasvuarvioiden erot ovat pääosin erisuuntaisia kuin erot Venäjän taloudelle keskeistä öljyn maailmanmarkkinahintaa koskevissa oletuksissa (76-85 dollaria tämän vuoden keskihintana).

Taustalla korostuvatkin erot odotuksissa, jotka koskevat nykyisessä taantumien jälkeisessä tilanteessa varsin vaikeasti ennakoitavan kotimaisen kysynnän – kulutuksen, investointien ja varastojen muodostuksen – kehitystä sekä osin sitä, miten paljon kotimainen kysyntä voisi lisätä tuontia. Kyseiset neljä ennustetta odottavat suurimman vedon tulevan tänä vuonna yksityisen kulutuksen kasvusta (talousministeriö 4,4 % ja EU-komissio 4,8 %). Investointien kasvun arvioidaan olevan epävarmempaa (talousministeriö 2,9 % ja EU-komissio 4,5 %).

Inflaation ei odoteta enää hidastuvan nykyisestä vaan olevan edelleen 6-8 % tämän vuoden lopussa. Ruplan nimelliskurssin ennakoitaan vahvistuvan tai vahvistumis-paineiden ainakin jatkuvan. Talousministeriö arvioi nopeahkon inflaation ja ruplan vahvistumisen nostavan ruplan reaalkurssia 12 % tämän vuoden mittaan.

Keskuspankin koronlaskujen jatkumisesta kahtalaisia odotuksia. Keskuspankki laski jälleen 29.4. korkojaan 0,25 prosenttiyksiköllä. Yhden päivän repo-luoton minimikorko on 5,25 %, jälleenaikakorko 8 % ja pankkien keskuspankkiin tekemien talletusten korot 2,5-3,25 %.

Keskuspankki totesi jälleen inflaation hidastumisen mahdollistavan korkojen laskun ja korosti tarvetta tukea kotimaista kysyntää, koska talouden elpyminen on epävaaka. Korkojen lasku on tarkoitettu etenkin virkistämään pankkiluototusta, jonka kasvu oli keskuspankin mukaan vielä maaliskuuhintakausien vähäistä. Useimmat pankit ovat toisaalta edelleen sen perusseikan edessä, ettei luottojen kysyntä kasva paljoa.

Keskuspankin mukaan mahdollista inflaation nopeutusta tämän vuoden toisella puoliskolla ei voida sulkea pois. Tämän pohjalta aiemmin vallinneet odotukset korkojen laskun jatkumisesta ovat saaneet rinnalleen tuoreita odotuksia elvyttävän korkopolitiikan väistymisestä.

Keskuspankilla onkin toisaalta tarvetta sitoa pankkien edelleen runsasta likviditeettiä, joka näkyy mm. pankkien

edelleen suurina pysytelleinä talletuksina keskuspankissa (toukokuun ensimmäisellä viikolla 550-640 mrd. ruplaa eli 14-17 mrd. euroa) huolimatta ko. talletuskorkojen laskusta. Likviditeetin sitomiseksi keskuspankki on jatkanut velkakirjojensa (OBR) liikkeellelaskua kasvattaen niiden liikkeellä olevaa määrää (lähes 850 mrd. ruplaan eli vajaa 22 mrd. euroon).

Pankkitalletusten kasvun ohella likviditeettiä talouteen ovat tuoneet mm. keskuspankin operaatiot kotimaan valuuttamarkkinoilla, joilla se on hillinnyt ruplan kurssin vahvistumista, sekä valtion reservirahaston käyttö budjetitivajeen kattamiseen. Keskuspankin valuuttavaranto kasvoikin maaliskuuhintakuun aikana noin 30 mrd. dollarilla (yli 460 mrd. dollariin huhtikuun lopussa). Toisaalta ruplankin on annettu vahvistua – dollarista ja eurosta koostuvaan ohjauksoriinsa nähden rupla oli kuluvan viikon alkupuolella noin 8 % vahvempi kuin vuoden alussa.

Väestön supistuminen varjostaa Venäjän kehitystä.

Venäjän väkiluku oli tammikuussa 2010 noin 142 miljoonaa, mikä tekee siitä maailman yhdeksänneksi väkirikkaimman valtion.

Vuonna 2008 venäläismiesten elinajanodote oli 62 vuotta ja -naisten 74 vuotta. OECD-maiden keskimääräinen elinajanodote on noin kymmenen vuotta korkeampi. Elinajanodote vaihtelee alueittain. Moskovan keskimääräinen odotettu elinikä oli 73 vuotta, mutta esimerkiksi Etelä-Siperiassa sijaitsevassa Tuvan tasavallassa 61 vuotta.

Venäjän tulevasta väestökehityksestä on useita ennusteita. Rosstatin ennusteen keskimmäisen variantin mukaan väestö vähenee vuoteen 2030 mennessä noin 2,5 miljoonalla mutta alimman variantin – samoin kuin YK:n ennusteen – mukaan noin 14 miljoonalla, eli noin 128 miljoonaa. U.S. Census Bureauun mukaan jo kymmenen vuoden päästä väestö olisi vähentynyt 9 miljoonalla ja vuoteen 2030 mennessä 18 miljoonalla.

Syinä väestön vähenemiseen ovat mm. korkea kuolleisuus, alhainen syntyvyys ja hedelmällisessä iässä olevien naisten lukumäärän jatkuva supistuminen.

Myös väestön ikärakenne muuttuu. YK:n ennusteen mukaan vuoteen 2030 mennessä työikäisen väestön osuus putoaa nykyisestä 57 %:sta 49 %:iin. Työikäisen väestön väheneminen merkitsee kasvavaa rasitusta kansantalouden huoltosuhteelle.

Työvoiman määrän vähenemisestä alkoi näkyä merkkejä ennen kriisin puhkeamista vuosina 2007–2008. Mm. Moskovan ja Pietarin työttömyysasteet kävivät alle kahdessa prosentissa ja etenkin korkeaa koulutusta vaativilla aloilla alkoi olla pulaa työntekijöistä.

Viranomaiset ovat mm. kansallisen väestöohjelman puitteissa alkaneet esittää erilaisia keinoja väestön supistumisen estämiseksi; esimerkiksi maahanmuutosta on pitkään toivottu helpotusta väestön vähenemiseen.

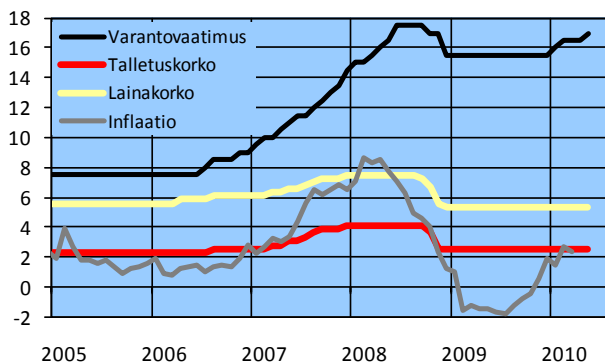
Kiina

Kiina kiristi jälleen rahapolitiikkaa ilman viitekorkojen nostoa. Kiinan keskuspankki ilmoitti nostavansa liikepankkien varantovaatimuksia, eli sitä määrää rahaa, joka liikepankkien pitää säilyttää talletuksina keskuspankissa ja joka ei siten ole lainattavissa eteenpäin. Maanantaina 10.5. varantovaatimus nousee 17 prosenttiin suurille liikepankeille ja 15 prosenttiin pienille luotottajille.

Vuoden mittaisten lainojen reaalin viitekorko on kulluttajainnoilla deflatoiden noin 3 %. Koroilla mitaten rahapolitiikka on siis edelleen keveää ottaen huomioon talouden nopean kasvuvauhdin. Vaikka keskuspankki ei vielä noston viitekorkoja hillitäkseen nopeasti kasvavaa taloutta ja estääkseen inflaation kiihtymistä, rahapolitiikkaa on kiristetty muilla toimenpiteillä. Varantovaatimusten nosto oli jo kolmas tänä vuonna ja keskuspankki on suoraan määrännyt liikepankkeja vähentämään luotonantoon. Pankkivalvontaviranomaiset ovat myös kiinnittäneet huomiota liikepankkien lainasalkkujen laatuun, jossa erityisenä huomion kohteena ovat elvytyspaketin myötä myönnettyt lainat paikallishallitusten perustamille yrityksille.

Kiinan keskuspankin kyselytutkimuksen mukaan kiinalaispankkiireista suurin osa ei oleta rahapolitiikassa tapahtuvan suuria muutoksia tulevalla neljänneksellä vuoden ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. Toisaalta kiinalaiset kotitaloudet odottavat kulluttajahintainflaation edelleen kiihtyvän ja yhä suurempi osa kyselyyn vastanneista piti asuntojen hintatasoa liian korkeana. Kyselyn mukaan suuri osuus kotitalouksista aikoo myös säästää entistä enemmän, joten kotitaloussektorin kontribuutio Kiinan korkeaan säästämisasteeseen ei ainakaan tällä mittarilla ole supistumassa.

Varantovaatimus (% talletuksista), 12-kk viitekorot (% p.a.) ja kulluttajahintainflaatio (%-muutos vuotta aiemmasta)

Lähde: Kiinan keskuspankki ja tilastovirasto

Kiinalaispankit hakevat lisää pääomia. Elvytyspolitiikkaan liittyvän nopean luototuksen kasvun seurauksena kiinalaispankeilla on vaikeuksia täyttää niiden omia pääomia koskevia vakavaraisuusvaatimuksia. Useilla suurilla pankeilla vakavaraisuus on painunut jo hieman vaaditun 11,5 prosentin alle. Tilannetta hankaloittaa se, että valtaisan luototuksen kasvun uskotaan parin vuoden sisällä johtavan järjestämättömien luottojen (NPL) kasvuun, mikä lisää entisestään omien pääomien tarvetta. Pankkien lisäpääoman tarvetta ei riitä poistamaan se, että pankkien luottokannan vuosikasvu hidastui 32 prosentista viime vuoden lopulla 22 prosenttiin maaliskuussa ja suurimpien pankkien voitot kasvoivat ensimmäisellä neljänneksellä huomattavasti edellisvuoden vastaavasta ajasta.

Kolme jo listautunutta valtionpankkia ovat ilmoittaneet aikeistaan nostaa markkinoilta osakeanneilla ja vaihtovelkakirjoja myymällä yhteensä useita kymmeniä miljardeja dollareita. Kiinalaislähteiden mukaan Agricultural Bank of China, joka on pienin neljästä suuresta valtionpankista, aikoo pitkän valmistelun jälkeen listautua heinäkuussa Shanghai ja Hongkongin pörssiin. Viimeisimmän tiedon mukaan se havittelee noin 20 miljardin dollarin jättiantia.

Pankkien rahantarve on johtanut kilpailutilanteeseen, jossa osakemarkkinoille on lyhyen ajan sisällä tulossa myyntiin paljon uusia pankkiosakkeita. Tämä yhdessä rahapolitiikan kiristämisen ja kansainvälistä taloutta koskevan epävarmuuden kanssa on vetänyt Kiinan pörssikursseja alas. Valtion sijoitusyhtiöön kuuluva Central Huijin on luvannut osallistua huomattavalla osuudella pankkien pääomien lisäämiseen, mikä pienentää vapaille markkinoille tulevaa potentiaalista osakkeiden tarjontaa.

Shanghai maailmannäyttelyllä mittavat vaikutukset kaupungin talouteen. Toukokuun alussa avatusta ja puoli vuotta kestävästä Shanghai maailmannäyttelystä on arvioiden mukaan tulossa maailman suurin koskaan järjestetty tapahtuma. Näyttelyyn osallistuu valtaosa maailman maista ja suuri joukko kansainvälisiä organisaatioita ja yrityksiä. Järjestäjät odottavat tapahtumaan 70–100 miljoonaa vierasta, mikä tarkoittaisi pääsylipputuloina noin 10–15 miljardia juania (1,1–1,6 mrd. euroa). Maaliskuussa järjestäjät ilmoittivat, että oheistavarana oli myyty etukäteen jo 8 miljardilla juanilla. Lisäksi turistien tuomat tulot kaupungin palvelusektorille ovat merkittäviä.

Tapahtuman järjestelyihin käytetään joidenkin kiinalaisarvioiden mukaan varoja yhteensä noin 400 miljardia juania (45 mrd. euroa). Summa vastaa prosenttia koko Kiinan ja neljänestä Shanghai viime vuoden BKT:stä. Kuluja on kuitenkin hyvin vaikea arvioida, sillä ne pirstaloituvat moneen osaan, kun näytteilleasettajat vastaavat omista kuluistaan. Lisäksi järjestelyjä on tehty Shanghaisa jo vuosia ja monet investoinnit (esim. metroyhteydet) palvelevat shanghaialaisia pitkään näyttelyn jälkeenkin.

Venäjä

Venäjän öljyntuotanto hienoisessa kasvussa. Raakaöljyn tuotanto kasvoi tammi-maaliskuussa 3 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Huhtikuun lopussa saavutettiin tärkeä virstanpylväs, kun ensimmäinen öljykenttä Venäjän hallitsemalla sektorilla Kaspianmerta avattiin virallisesti. Kentän omistaa Venäjän suurin yksityinen öljy-yhtiö Lukoil, joka löysi kentän vuonna 2000. Yhtiö on kartoittanut alueelta useita muitakin öljykenttiä, mutta niiden kehittämistä on toistaiseksi lykätty. Lukuisat öljyalan toimijat ovat varoittaneet, ettei Kaspianmeren öljykenttien kehittäminen ole kannattavaa ilman merkittäviä helpotuksia Venäjän nykyiseen öljyntuotannon ja -viennin verotusjärjestelmään.

Venäjän öljyntuotanto on viime vuodet kasvanut hyvin hitaasti, eikä tuotantomäärien uskota enää merkittävästi suurenevan lähivuosina. Viime vuonna öljyntuotanto kasvoi 1,5 % lähinnä valtion kontrolloiman öljy-yhtiön Rosneftin omistaman Vankorin kentän käynnistymisen myötä. Myös Sahalinin alueen öljyntuotanto lisääntyi hienoisesti. Venäjä tuotti viime vuonna öljyä 480 milj. tonnia eli keskimäärin 9,6 milj. tynnyriä päivässä. Raakaöljyn vienti kasvoi viime vuonna aavistuksen ja oli Rosstatin tilastojen mukaan 248 milj. tonnia (4,9 milj. tynnyriä päivässä).

Venäjän öljyalan investointeja eivät nykyisellään ohjaa niinkään öljyn markkinahintojen kehitystä koskevat odotukset kuin öljysektorin verotusta koskevat odotukset. Öljyntuotannon ja -viennin verotus perustuu Venäjällä tuotantomääriin eikä yritysten voittoihin. Järjestelmä on kohtuullisen tehokas ja läpinäkyvä, mutta se ei kannusta investoimaan uusiin tuotantoalueisiin, jotka väistämättä ovat entistä vaikeammin saavutettavissa.

Uusien investointien houkuttelemiseksi öljyn vientitulit poistettiin tilapäisesti muutamilta Itä-Siperiassa sijaitsevilta öljykentiltä (mm. Vankorilta) viime vuoden lopulla. Tullihelpotus jatkuu vain kuluvan vuoden loppuun. Vientitullien pysyvämmästä alentamisesta ja koko verojärjestelmän muuttamisesta keskustellaan jatkuvasti, mutta nopeita päätöksiä tuskin on luvassa. Öljyn ja kaasun vientitulit ovat yksi federaatiobudjetin keskeisistä tulonlähteistä.

Talouden taantumasta huolimatta köyhyys väheni viime vuonna. Rosstatin mukaan köyhien määrä pieneni viime vuonna 400 000 hengellä eli muutamalla prosentilla kymmenyksellä. Köyhiä oli vuoden lopussa 18,5 miljoonaa, mikä on 13,1 % väestöstä. Köyhiksi luokitellaan Venäjällä henkilöt, joiden tulot jäävät alle virallisesti asetetun toimeentulominimin. Toimeentulominimin suuruus vaihtelee väestöryhmittäin ja alueittain, ja viime vuonna se oli keskimäärin 5 153 ruplaa (117 euroa) kuukaudessa.

Köyhien määrän vähenemiseen vaikuttivat erityisesti viime vuoden aikana tehdyt tuntuvat eläkkeiden korotukset, jotka tilastoissa kompensoivat palkkojen laskua. Joidenkin arvioiden mukaan ilman eläkkeiden korotuksia köyhien määrä olisi voinut kasvaa jopa 17 prosenttiin väestöstä.

Eläkkeiden korotukset olivat osa hallituksen ennen talouskriisiä hyväksymää sosiaalipakettia. Viime vuonna nostettiin erityisesti vanhimpien eläkeläisten hyvin pieniä eläkkeitä painottamalla korotuksissa Neuvostoliiton aikana kertyneitä työvuosia.

Samoin kuin useissa muissa maissa myös Venäjällä köyhyys koettelee erityisesti lapsiperheitä. Rosstatin mukaan 18 % lapsista eli vuonna 2008 köyhyysrajan alapuolella. Eläkeläisistä köyhiä oli 8 % ja työikäisistä 13 %.

Köyhyys on vähentynyt merkittävästi viime vuosikymmeninä. Vuonna 1992 köyhien osuus väestöstä oli huipussaan 34 prosentissa. Osuus väheni melko tasaisesti vuoden 1998 ruplakriisiin asti, jonka seurauksena se alkoi kasvaa ja oli vuonna 2000 29 %. Vuodesta 2007 lähtien köyhien osuus väestöstä on pysytellyt alle 14 prosentissa.

Köyhyyttä mitataan eri maissa eri tavoin, joten köyhyyden taso on vaikea verrata kansainvälisesti. Virallisten tilastojen mukainen köyhien osuus Venäjällä on kuitenkin selkeästi pienempi kuin useissa muissa vastaavan tulotason maissa. Jotkut venäläiset asiantuntijat ovat sitä mieltä, että virallinen tilasto aliarvioi systemaattisesti köyhyyttä ja että oikeampi arvio köyhien osuudesta on 5–6 prosenttiyksikköä virallista lukua suurempi.

Suomen vienti Venäjälle supistuu edelleen. Kuluvan vuoden tammi-helmikuun aikana Suomen Venäjän-viennin arvo väheni 16 % viime vuoden vastaavasta ajasta ja oli 500 milj. euroa. Vienti Venäjälle supistui huomattavasti enemmän kuin Suomen kokonaisvienti, joka väheni samaan aikaan 4 % ja oli 6,8 mrd. euroa. Venäjä jäi neljänneksi Suomen kokonaisviennissä 7 prosentin osuudella. Suomen tärkeimmät vientimarkkinat olivat Ruotsi (12 % viennistä), Saksa (11 %) ja Alankomaat (8 %).

Suomen Venäjän-viennin suurimpia yksittäisiä tuoteriikkejä olivat paperi ja pahvi (13 % viennistä) sekä lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet (11 %).

Tuonti Venäjältä kasvoi tammi-helmikuussa arvoltaan 33 % vuoden 2009 vastaavasta ajankohdasta ja oli 1,3 mrd. euroa. Suomen kokonaistuonti sen sijaan supistui 3 % vuodentakaisesta ja oli 6,9 mrd. euroa. Venäjän osuus Suomen kokonaistuonnista nousi 20 prosenttiin. Seuraavaksi suurimpien tuontimaiden Saksan ja Ruotsin osuudet olivat 13 % ja 10 % Suomen tuonnista.

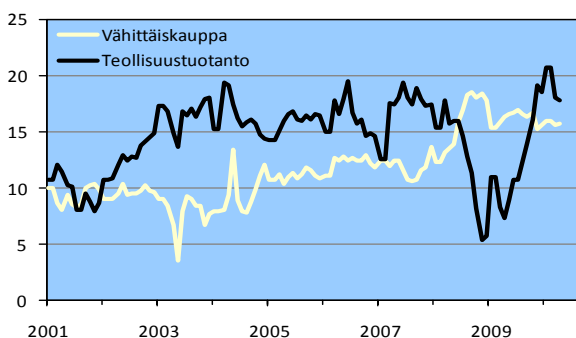
Suomen Venäjän-tuonnin kasvu perustui valtaosin raakaöljyn hinnan nousulle. Vuoden 2009 tammi-helmikuussa öljy oli noin 30 dollaria halvempaa tynnyriltä kuin kuluvan vuoden tammi-helmikuussa, jolloin keskihinta oli 74 dollaria. Energia kattoi 87 % tuonnista Venäjältä.

Kiina

Huhtikuun talusluvuissa ei yllätyksiä. Kiinan tilastoviraston mukaan teollisuustuotannon kasvu jatkui vahvana huhtikuussa, kun tuotanto lisääntyi reaalisesti 18 % vuotta aiemmasta. Tammi-huhtikuussa etenkin kulkuneuvoihin liittyvä teollisuus on kasvattanut tuotantoaan vahvasti (yli kolmanneksen). Teollisuuden ostopääliköille kuukausittain tehtävä kysely osoittaa yritysten tilanteen parantuneen huhtikuussa maaliskuuhun verrattuna. Ostopääliköiden mukaan etenkin tilaukset kotimaasta ovat lisääntyneet voimakkaasti. Myös vientitilaukset kasvoivat, mutta kotimaisia tilauksia maltillisemmin. Teollisuuden tilanteen odotetaan jatkuvan hyvänä myös tulevina kuukausina.

Kiinan kotimaisen kulutuskysynnän kehitystä kuvaava vähittäiskauppa jatkoi vahvaa kasvuaan huhtikuussa (reaalisesti 15 % vuotta aiemmasta). Erityisen nopeasti on kasvanut niiden tuotteiden myynti, joiden ostoon valtio on myöntänyt tukea. Esimerkiksi autojen myynti on kasvanut tammi-huhtikuussa nimellisesti 40 % vuotta aiemmasta. Kodinkoneiden kauppa on käynyt lähes yhtä vilkkaasti, kun maaseudun asukkaiden kodinkoneostotuen ehtoja parannettiin vuoden alussa. Lisäksi syksyllä useissa kaupungeissa käynnistetty valtion tukema ”vaihdä vanha laitteesi uuteen” -kampanja on osoittautunut suosituksi.

Teollisuustuotannon ja vähittäiskaupan kehitys, reaalinen %-muutos vuotta aiemmasta

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja BOFIT

Hintojen nousu kiihtyi huhtikuussa. Kuluttajahintojen nousu kiihtyi huhtikuussa 2,8 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun maaliskuussa inflaatio oli 2,2 %. Hintojen nousun odotetaan kiihtyvän edelleen tulevina kuukausina. Tuottajahintojen nousu kiihtyi huhtikuussa jo 6,8 prosenttiin vuotta aiemmasta. Tuottajahintojen nousua vetää etenkin raaka-ainehintojen nousu. Varallisuushinnoista asuntojen kallistuminen kiihtyi edelleen huhtikuussa. Viranomaiset ottivat huhtikuun puolivälissä käyttöön useita määräyksiä asuntohintojen nousun hidastamiseksi. Määräysten odotetaan alkavan vaikuttaa tulevina kuukausina.

Hintojen nousua kiihdyttää pääasiallisesti viime vuonna nopeasti lisääntynyt talouden likviditeetti, kun Kiina elvytti talouttaan voimakkaasti. Normaalista nopeampi rahan määrän kasvu aiheuttaa painetta hintoihin viiveellä, joka joidenkin arvioiden mukaan on Kiinassa noin 18 kuukautta. Vaikka lavean rahan (M2) vuosikasvu hidastui huhtikuussa 22 prosenttiin, sen kasvuvauhti on edelleen selvästi nopeampi verrattuna aiempiin vuosiin, mikä tulee pitämään yllä hintojen nousupaineita myös vuonna 2011.

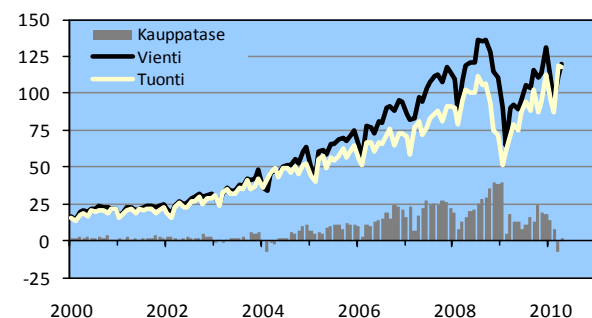
Kiinan kauppataase palasi ylijäämäiseksi huhtikuussa.

Kiinan vienti oli huhtikuussa 120 mrd. dollaria (kasvua edellisvuodesta 31 %) ja tuonti 118 mrd. dollaria (50 %), joten kauppataaseen maaliskuun 7 mrd. dollarin poikkeuksellinen alijäämä kääntyi odotetusti parin miljardin dollarin ylijäämäksi. Tammi-huhtikuussa Kiinan vienti oli 436 mrd. dollaria ja tuonti 420 mrd. dollaria, joten alkuvuoden kauppataaseen ylijäämä jäi 16 mrd. dollariin, kun samaan aikaan viime vuonna ylijäämä oli 76 mrd. dollaria.

Viime vuoden keväällä talouskriisi oli pahimmillaan, joten alkuvuoden 2010 kehitystä on kiinnostavaa verrata myös kriisiä edeltäneeseen aikaan. Tämän vuoden tammi-huhtikuussa Kiinan vienti oli kymmenisen mrd. dollaria suurempi kuin alkuvuonna 2008, mutta tuonnin arvo oli peräti yli 50 mrd. dollaria suurempi, vaikka tuonti- raaka-aineet ovat tänä vuonna olleet halvempia kuin alkuvuonna 2008. Kauppataaseen ylijäämä oli tammi-huhtikuussa 2008 noin 57 miljardia dollaria.

Kiinan vientikehityksen määrää päävientimarkkinoiden elpyminen, kun taas maan tuontia voi jatkossa heiluttaa raaka-aineiden hintakehityksen lisäksi kiinalaisyriyten raaka-ainetarjojen tilanne. Kiinan muuta maailmaa nopeampi talouskasvu voi kuitenkin pitää yllä sellaista tuonnin kasvua, että kaupan ylijäämä jää aiemmin arvioitua pienemmäksi etenkin, jos päävientimarkkinoiden elpyminen jää Euroopan ja Yhdysvaltojen finanssipoliittisten ongelmien vuoksi hitaaksi. Kiinan viennin ja tuonnin omaan historiaan perustuva puhdas aikasarjamalli ennustaa kauppataaseen ylijäämän kuluvaan vuonna puolittuvan runsaaseen 100 miljardiin dollariin vuoden 2009 noin 200 miljardista dollarista.

Kiinan vienti, tuonti ja kauppataase, mrd. USD

Lähde: Kiinan tulli

Venäjä

Talouden tuoreeseen kasvukuvaan lisää epävarmuuksia. Rosstatin viime viikon lopulla julkaiseman ensimmäisen arvion mukaan Venäjän bruttokansantuote kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 2,9 % vuoden 2009 ensimmäisestä neljänneksestä. Kasvu on huomattavasti hitaampaa kuin mitä talousministeriö esitti omassa alustavassa arvioissaan huhtikuun lopussa. Talousministeriön ennakoarvio kasvuksi oli 4,5 %.

Rosstatin tilastojen mukaan kotimaisen kysynnän kehitys oli ensimmäisellä neljänneksellä epätasaista; vähittäiskaupan myynnin määrä lisääntyi runsaan prosentin vuoden takaisesta kun taas kiinteiden investointien määrä väheni edelleen 5 %. Teollisuustuotanto kasvoi samaan aikaan 6 %, mutta rakentaminen väheni lähes 9 %. Tulli arvioi tuonnin määrän lisääntyneen 13 %, mikä painoi kotimaisen tuotannon kasvua. Alustavan arvion mukaan viennin määrä kasvoi 20 %.

Asiantuntijoilla on erilaisia näkemyksiä Rosstatin matlasta BKT:n kasvuluvusta. Osa odottaa, että lukua mahdollisesti tarkennetaan ylöspäin lähikuukausina. Osa taas arvelee, että Rosstat on korjannut vertailupohjana käytetyn vuoden 2009 ensimmäisen neljänneksen BKT:n kehitystä siten, että tuolloinen pudotus ei olisikaan ollut niin syvä kuin alun perin laskettiin.

Nykyisten tietojen perusteella näyttää siltä, että tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä Venäjän kausitasoitettu BKT pysyi lähellä viime vuoden viimeisen neljänneksen tasoa. Laskelmissa käytetystä kausitasoitustelmästä riippuen BKT joko kasvoi tai väheni hieman edellisestä neljänneksestä.

Pankkien lainananto väheni edelleen, käänne saattaa olla tulossa. Venäjän keskuspankin tietojen mukaan yrityslainojen kanta oli kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen lopussa 12 424 mrd. ruplaa (314 mrd. euroa), mikä on nimellisesti noin 5 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Kotitalouksille myönnettyjen lainojen kanta supistui vuoden aikana nimellisesti vajaat 9 % ja oli maaliskuun lopussa 3 536 mrd. ruplaa (89 mrd. euroa). Lainakantojen reaalin supistuminen oli vielä paljon suurempaa, sillä vuosinflaatio oli ensimmäisellä neljänneksellä noin 7 %.

Kasvua voi kuitenkin olla pian odotettavissa, sillä kuu-kausitasolla nimellinen lainakanta kääntyi varovaiseen nousuun maaliskuun huhtikuussa.

Keskuspankin 1. varapääjohtaja Gennadi Melikjan arvioi liikepankkien antolainauskannan kasvavan tämän vuoden aikana nimellisesti 15–20 % huolimatta alkuvuoden heikosta kehityksestä. Korkotason laskun sekä talouskasvun elpymisen arvioidaan tukevan antolainauskannan kasvua. Pankkien keskimääräinen antolainauskorko on ollut tasai-

nessa laskussa rahoituskriisin aikaisesta vuoden 2008 huipusta. Maaliskuussa keskimääräinen korko oli laskenut 11,8 prosenttiin.

Inflaation hidastuessa keskuspankki on viime keväästä lähtien ohjeistanut pankkeja alentamaan ruplamääräisten talletusten ylisuuria korkoja. Korko saa olla enimmillään kymmenen ottolainaukseltaan suurimman pankin talletuskorkojen keskiarvo + 1,5 prosenttiyksikköä. Maaliskuussa pankkisektorin keskimääräinen toteutunut talletuskorko oli 6,9 %.

Tämän vuoden huhtikuussa keskuspankki alkoi kehoittaa pankkeja alentamaan ulkomaanvaluutan määräisten talletusten ylisuuria korkoja. Keskuspankki ei ole asettanut näille koroille ylärajaa, mutta pankkien antamien tietojen mukaan keskuspankki katsoo 7–8 prosentin vuotuisen koron liian korkeaksi.

Ulkomaiset yritykset allekirjoittivat huhtikuussa korruptionvastaisen sopimuksen. Kaikkiaan 61 Venäjällä toimivaa kansainvälistä yritystä on allekirjoittanut tai sitoutunut allekirjoittamaan korruptionvastaisen sopimuksen, jolla ne ilmoittavat pysyvänsä erossa lahjonnasta. Suorien lahjusten antamisen lisäksi sopimuksen allekirjoittajat sitoutuvat olemaan antamatta epäsuoria lahjuksia kuten erilaisia näennäisesti esim. hyväntekeväisyystarkoituksiin tehtyjä lahjoituksia. Allekirjoittajat pidättäytyvät myös poliittisten puolueiden tukemisesta. Sopimuksella pyritään lisäksi edistämään ulkomaisten yritysten paikallisten yhteistyökumppaneiden pidättäytymistä lahjonnasta.

Sopimuksen allekirjoittaneiden yritysten joukko on koottu saksalaisten yritysten aloitteesta, minkä vuoksi suurin osa sopimukseen toistaiseksi liittyneistä yrityksistä on saksalaisia. Allekirjoittajiin lukeutuvat mm. Mercedes-Benz Russia, Deutsche Bank ja Siemens. Sopimukseen sitoutuneiden yritysten määrän odotetaan kasvavan lähiaikoina, sillä mm. Venäjällä toimivien eurooppalaisten liikeyritysten yhdistys Association of European Businesses tukee aloitetta.

Lahjonta on edelleen vakava ongelma Venäjällä. Sisäministeriön talousturvallisuusosaston mukaan lahjusten keskimääräinen suuruus yli kaksinkertaistui viime vuonna. Tuolloin keskimääräinen lahjus oli suuruudeltaan 23 000 ruplaa (690 euroa).

Venäläisen riippumattoman tutkimuslaitoksen Levada Centerin huhtikuussa tekemässä kyselyssä 55 % vastaajista piti tyypillisimpinä lahjuksen antajina kaikkia, jotka joutuvat tekemisiin virkamiesten kanssa, 30 % tavallisia kansalaisia, joilla ei ole muuta keinoa ratkaista ongelmiaan ja 10 % rikollisia. Vastaajista 15 % kertoi antaneensa lahjuksen viimeksi kuluneen vuoden aikana.

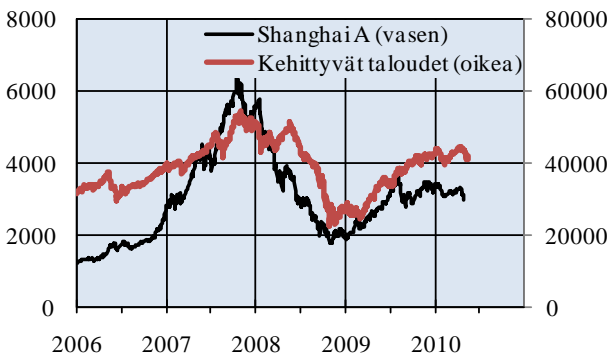
Presidentti Medvedev allekirjoitti huhtikuussa uuden korruptionvastaisen strategian vuosille 2010–2011. Strategiapäivitys keskittyy mm. valtionhallinnon eri tasojen budjetteihin liittyvään korruptioon.

Kiina

Kiinan osakeindeksit laskeneet vuoden takaiselle tasolle. Viimeksi kuluneen kuukauden aikana kurssikehitys Kiinan pääpörssissä Shanghaissa on ollut alavireistä ja A-osakeindeksi on menettänyt arvostaan yli 10 %. Pörssikursseja ovat painaneet alas Euroopan velkakriisi, viranomaistoimet asuntomarkkinoiden ylikuumenemisen hillitsemiseksi sekä hivenen kiristetty rahapolitiikka. Euroopan velkakriisin aikana Shanghain osakeindeksi on laskenut enemmän kuin muiden kehittyvien talouksien osakeindeksit.

Viime vuoden puolivälistä kohtalaisen vakaana pysynyt Shanghain A-osakeindeksi on laskenut 23 % edellisestä huipustaan, joka oli marraskuussa 2009. Osakekurssien nousua on hillinnyt markkinakelpoisten osakkeiden nopea lisääntyminen. Niiden osuus on kasvanut noin 68 prosenttiin kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta markkina-arvosta, kun vuosi sitten osuus oli noin 40 %. Osakkeiden arvostusta kuvaava P/E-luku (price/earnings) on Shanghain pörssissä laskenut noin 20:een eli alimpaan arvoonsa yli vuoteen. Shenzhenin pörssissä arvostusluku on 32 ja Hongkongin pörssissä 15. Molemmissa pörsseissä arvot ovat vuoden takaisella tasolla.

Shanghain A-osakeindeksi ja kehittyvien talouksien MSCI-osakeindeksi

Lähteet: Bloomberg ja Morgan Stanley

Kiistoista huolimatta Kiinan ja Japanin välinen kauppa kukoistaa. Vaikka Kiinan ja Japanin suhteita painaa edelleen merkittävästi vuosien 1937–45 sota, ovat suhteet lämmenneet huomattavasti viimeisen neljän vuoden aikana. Viime kuukausina suhteet ovat kuitenkin olleet jälleen koetuksella, kun maat ovat kahinoineet kiistellyillä rajaviesillä, mikä on saanut Japanin lähettämään useita nootteja Kiinaan. Lisäksi Japani vaati viime viikolla Kiinaa lopettamaan ydinasearsenaalin kasvattamisen. Kiina piti vaatimusta täysin perusteettomana ja vastuuttomana. Touko-

kuussa maiden välillä on otettu kuitenkin myös positiivisia askelia, kun Japani ilmoitti helpottavansa kiinalaisten viisuminsaantia, minkä japanilaiset odottavat moninker- taistavan maahan tulevien kiinalaisturistien määrän. Viime kuukausien tapahtumat tulevat olemaan varmasti esillä touko-kesäkuun vaihteessa, kun Kiinan pääministeri Wen Jiabao vierailee Japanissa. Maiden väliset korkean tason tapaamiset olivat melko harvinaisia ennen vuotta 2006, jonka jälkeen tapaamisia on ollut säännöllisesti.

Japani on Kiinalle merkittävä kauppakumppani. Kiina tuo Japanista enemmän tavaraa kuin mistään muusta maasta. Viime vuonna 13 % Kiinan tuonnista tuli Japanista ja osuus on tammi-huhtikuussa pysynyt ennallaan. Myös vientimarkkinana Japani on merkittävä Kiinalle, sillä Japaniin suuntautuu noin 8 % Kiinan viennistä. Kauppa on ollut vuosikaudet tuntuvasti alijäämäistä Kiinalle.

Japani on tärkeä suorien sijoitusten lähde Kiinalle, joskin sijoitusvirrat ovat suhteellisesti pienentyneet viime vuosina. Kiinan kauppaministeriön mukaan vuosituuhannen vaihteessa hieman alle 10 % Kiinaan tehdyistä suorista sijoituksista oli peräisin Japanista, mutta osuus on supistunut viime vuosina noin neljään prosenttiin. Kiinalaisia suoria sijoituksia ei sen sijaan ole tehty juuri lainkaan Japaniin, joka on perinteisesti hyvin vaikea toimintaympäristö ulkomaisille yrityksille.

Kiina kehittämään Nigerian energiainfrastruktuuria.

Kiina ja Nigeria sopivat viime viikolla alustavasti kolmen öljyjalostamon ja yhden petrokemianlaitoksen rakentamisesta Nigeriaan. Sopimus on tarkoitus viimeistellä lähi-kuukausina, vaikka avoinna on vielä joitakin keskeisiä seikkoja kuten se, kumpi maa tulee operoimaan laitoksia. Arvioiden mukaan hankkeeseen kuluu kiinalaista rahaa yhteensä 23 miljardia dollaria. Sijoituksen avulla Kiina toivoo saavansa entistä paremman otteen Nigerian öljyvaroista.

Jalostamot olisivat hyvin tärkeitä Nigerialle, sillä maa joutuu tuomaan valtaosan tarvitsemistaan öljyjalosteista ulkomailta, vaikka se on yksi Afrikan suurimmista öljyntuottajista. Muutamalla kansainvälisellä energiayhtiöllä on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut aikeita rakentaa jalostamoita maahan, mutta hankkeet ovat kariutuneet.

Vaikka Kiinan raakaöljyn tuontimäärät Nigeriasta ovat kasvaneet viime vuosina nopeasti, Nigerian merkitys öljyn toimittajana Kiinaan on edelleen vähäinen. Viime vuonna Kiinan koko öljyntuonnista selvästi alle prosentti tuli Nigeriasta, ja Kiinalle maa oli vasta seitsemänneksi tärkein afrikkalainen öljyn toimittaja.

Kiina tuottaa itse hieman alle puolet tarvitsemastaan raakaöljystä, mutta sen kotimainen tuotanto kasvaa hyvin hitaasti ja maa joutuu tuomaan joka vuosi yhä suuremman osan tarvitsemastaan öljystä ulkomailta. Lähi-itä kattaa noin puolet Kiinan öljyn tuonnista ja afrikkalaisen öljyn osuus tuonnista on noin 30 %.

Venäjä

Vuoden 2011 federaatiobudjetin valmistelu alkanut – lähtöoletuksista eriäviä näkemyksiä. Hallituksen tavoitteena on asteittain pienentää viime vuonna talouskriisin seurauksena syntynyttä federaatiobudjetin vajetta jäädyttämällä lähivuosien menot reaalisesti kuluvan vuoden tasolle. Viime vuonna vaje oli 6 % suhteessa BKT:hen. Finanssiministeri Aleksei Kudrinin mukaan budjetti pyritään tasapainottamaan vuoteen 2015 mennessä. Mikäli raakaöljyn keskimääräinen maailmanmarkkinahinta on lähivuosina yli 70 dollaria tynnyriltä, budjetti saadaan tasapainoon jo aiemmin.

Yksi tärkeimmistä budjettilaskelmien lähtökohdista on raakaöljyn hintaennuste, sillä noin 40 % budjetin tuloista muodostuu suoraan energiasektorin veroista. Finanssiministeriö noudattaa varovaista linjaa ja ehdottaa ensi vuoden budjettilaskelmien perustaksi raakaöljyn 70 dollarin tynnyrihintaa. Ministeriön mukaan 70 dollarin hinta tuottaa budjetin vajeeksi ensi vuonna 4 % suhteessa BKT:hen. Mikäli öljyn hinta on korkeampi, pienenee budjettivaje vastaavasti.

Talousministeriö puolestaan tavoittelee julkisten investointien lisäämistä talouskasvun tukemiseksi ja ehdottaa budjettilaskelmien perustaksi öljyn 76 dollarin tynnyrihintaa, mikä mahdollistaisi suuremmat menot. Ministeriö on laskenut BKT:n kasvavan vuonna 2011 tällä oletuksella 3,5 %. Jos julkiset investoinnit ovat pienempiä, on BKT:n kasvu ministeriön mukaan hitaampaa.

Osana budjetin valmistelua hallitus hyväksyi viime viikolla finanssiministeriön esittämät ensi vuoden veropolitiikan peruslinjaukset. Yhtenä tärkeimmistä kysymyksistä on uusien tuotantoalojen ja innovaatioiden edistäminen veropolitiikan avulla. Verohelpotuksia saavat ensisijaisesti erityistalousalueilla ja korkeakoulujen yhteydessä toimivat innovaatioyritykset sekä informaatioteknologiayritykset. Linjaukset antavat myös mahdollisuuden poistaa määräajaksi kaivannaisvero pohjoisen uusien öljykenttien tuotannolta.

Viime viikolla hallitus hyväksyi finanssiministeriön pitkään valmisteleman ehdotuksen budjettimenojen käytön tehostamisesta. Uudistus tuo budjetointiin mm. kiistellyn tulosohjauksen, jonka avulla paitsi varojen käytön myös julkisen sektorin toimintojen pitäisi tehostua. Uudistuksen jälkeen pääosa budjetin menoista muodostuu erillisistä ohjelmista, joiden toteutumista voidaan arvioida erilaisten mittareiden avulla. Uudistus astuu voimaan vuoden 2012 budjetista lähtien.

Finanssiministeri Kudrinin mukaan julkisen sektorin toiminnan tehostaminen tuo toteutuessaan huomattavia säästöjä. Ministeri toteaa, että esimerkiksi terveydenhuollon ja tienrakennuksen tehostaminen säästäisi alojen menoja arviolta ainakin 30 % ja puolustusvoimien hankintojen tehostaminen 15–20 %.

Kuluvan vuoden budjettitilanne aiemmin arvioitua parempi. Finanssiministeri Aleksei Kudrinin mukaan federaatiobudjetin vaje on vuoden lopussa enintään 5,4 % suhteessa BKT:hen, kun alun perin vajeen suuruudeksi arvioitiin vajaat 7 %/BKT. Alkuvuonna Urals-raakaöljyn keskihinta on ollut 76 dollaria tynnyriltä eli 18 dollaria korkeampi kuin mitä budjettia laadittaessa oletettiin.

Ministeri Kudrinin totesi, että jos Urals-öljyn keskihinta olisi kuluvana vuonna 95 dollaria tynnyriltä, pystyttäisiin federaatiobudjetin vaje kattamaan kokonaan reservirahaston jäljellä olevilla varoilla. Huhtikuun lopussa reservirahastossa oli varoja 3 800 mrd. ruplaa (130 mrd. dollaria).

18. toukokuuta tuli kuluneeksi 10 vuotta siitä, kun Aleksei Kudrin nimitettiin Venäjän finanssiministeriksi ja vuoden 1998 ruplakriisissä romahtanut valtiontalous saatiin tasapainotettua.

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin välisen tulliliiton käynnistämässä ongelmia. Maiden pääministerit tapasivat viime viikon lopussa Pietarissa tarkoituksenaan allekirjoittaa 30 tulliliiton toimintaa koskevaa sopimusta. Osapuolet eivät kuitenkaan päässeet sopuun kaikista kysymyksistä. Kuluvan vuoden alussa perustetun tulliliiton on määrä aloittaa varsinainen toimintansa heinäkuun alusta, mutta pääministeri Putin ilmoitti neuvottelujen jälkeen, että erimielisyyksien vuoksi toimintaa ei voi aloittaa täydessä laajuudessa.

Suurin kiistakysymys koskee edelleen Venäjän Valko-Venäjälle toimittaman raakaöljyn vientitullia. Valko-Venäjä haluaa saada kaiken Venäjältä tuomansa öljyn ilman tullia 1.7. lähtien, kun Venäjä nykyään toimittaa tullitta vain Valko-Venäjän kotimaiseen käyttöön tarkoitettua öljymäärän. Venäläinen raaka-öljy on tärkeää Valko-Venäjän taloudelle, sillä maa jalostaa valtaosan tuomastaan öljystä vientiä varten. Venäjä ei puolestaan ole halukas luopumaan vientitulleista edes tulliliiton puitteissa.

Avoimeksi jäi myös kysymys käytettyjen autojen tuonnista, jota Venäjä toisin kuin muut kaksi jäsenmaata rajoittaa korkein tullein suojellakseen omaa tuotantoaan. Muita avoimia kysymyksiä ovat lentokoneiden ja niiden osien tuontitullit, joita Venäjä vaatii muita jäsenmaita korottamaan, sekä Venäjän vaatimus vähentää yksityishenkilöiden tullitta maahan tuomien tavaroiden enimmäismäärää.

Neuvotteluissa on nyt parin viikon tauko, jonka aikana asiantuntijoiden on määrä ratkoa ongelmia. Mahdollista on, että tulliliitto alkaa toimia 1.7. ilman, että kaikki sopimukset ovat voimassa, mikä vaikuttaa toiminnan laajuuteen. Muina mahdollisuuksina on mainittu alkamisajankohdan siirtäminen tai jopa Valko-Venäjän pois jääminen tulliliitosta.

Pääministeri Putin ilmoitti kolmen maan tulliliiton muodostamisesta yllättäen kesäkuussa 2009. Aikaa valmisteluille on ollut vähän, ja nopeasti voimaan saatetut hallinnolliset uudistukset ovat aiheuttaneet monenlaisia ongelmia mm. Venäjän ulkomaankaupan käytännöissä.

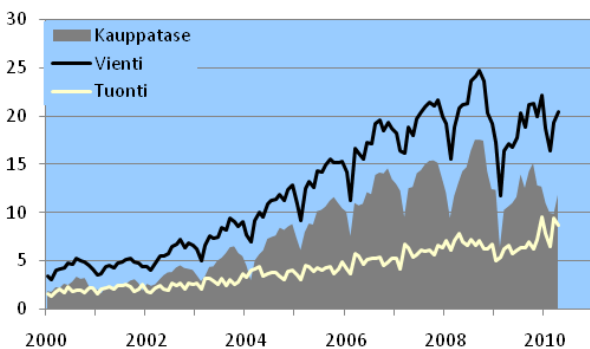
Kiina

Strategisessa vuoropuhelussa löydettiin ratkaisuja Kiinan ja Yhdysvaltojen välisiin erimielisyyksiin. Pekingissä toukokuun 24. päivä alkaneessa tapaamisessa keskusteltiin ajankohtaisten talousasioiden lisäksi Iranin ja Pohjois-Korean ydinaseohjelmista sekä energia-asioista. Presidentti Barack Obaman hallinnon aikana toista kertaa järjestettävän vuoropuhelun tavoitteena on kehittää maiden välisiä taloussuhteita, joita ovat varjostaneet viime aikoina etenkin Kiinan valuuttakurssipolitiikka, Yhdysvaltojen asetoimitukset Taiwanille ja Obaman tapaaminen Dalai Laman kanssa alkuvuodesta. Päähuomion tapaamisessa veivät kuitenkin Pohjois-Korean tilanne ja Euroopan velkakriisi.

Vuoropuhelussa vaihdettiin näkemyksiä maiden välisen kauppasuhteiden kehittämistä. Kauppasuhteita hieittävä vuonna 1989 Yhdysvaltojen asettamat rajoitukset korkean teknologian viennille, joiden lieventämistä Yhdysvallat nyt lupasi harkita. Kiinalaiset argumentoivat, että tuontirajoituksen poistaminen tasapainottaisi maiden välisiä kauppaa. Huipputeknologian osuus Kiinan tuonnista Yhdysvalloista oli Kiinan kauppaministeriön mukaan viime vuonna 8 %. Yhdysvallat puolestaan oli huolissaan protektionismista. Sen mielestä Kiinan julkisten hankintojen säännöt suosivat vieläkin huomattavasti kiinalaisia yrityksiä, vaikka Kiina lievensi sääntöjä huhtikuussa. Kiina ja Yhdysvallat päättivät lisäksi perustaa puhtaan energian tutkimukseen keskittyvän laboratorion ja tukea puhtaaseen energiaan liittyvää tutkimusta.

Seuraavan kerran maat tapaavat G20-maiden huippukokouksessa Torontossa kesäkuun lopussa. Vuoropuhelun merkeissä Kiina ja Yhdysvallat tapaavat vasta vuoden 2011 puolella.

Kiinan kaupan kehitys Yhdysvaltojen kanssa, mrd. dollaria

Lähteet: CEIC ja Kiinan tullit

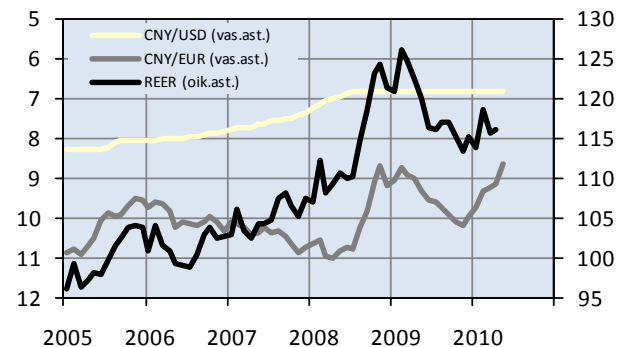
Juanin nimelliskurssin dollarisidonnaisuus tuo vain näennäistä vakautta, valuutta vahvistuu reaalisesti.

Juan on toukokuussa vahvistunut lähes 9 % suhteessa euroon, kun Kreikan aiheuttama velkakriisi kärjistyti ja euro heikkeni suhteessa dollariin, johon juan on ollut tiukasti sidottuna kesästä 2008 lähtien. Kun myös hintojen nousu Kiinassa on kiihtynyt, maan suhteellista hintakilpailukykyä mittaava reaalin valuuttakurssi on noussut eli kapeasti määritelty hintakilpailukyky on laskussa. Vaikka juanin reaalkurssin vaihtelut ovat nykykriisistä ja päävaluuttojen huomattavasta heilumisesta johtuen olleet suuret, on reaalkurssin vahvistuminen ollut trendinomaista jo vuodesta 2005 lähtien. Juanin reaalkurssi oli huhtikuussa noin 5 % vahvempi kuin heinäkuussa 2008, jolloin juan kiinnitettiin uudelleen dollariin.

Reaalkurssin vahvistuminen, kauppataseen ylijäämän pieneneminen sekä Euroopan tilanteen Kiinan viennille aiheuttamat vaikeudet ovat saaneet monet arvelemaan, että Kiina lykkää edelleen päätöstään nimelliskurssin jouston lisäämisestä, mikä kasvattaa kauppapoliittisten vastatoimien uhkaa. Muiden huolien (Pohjois-Korea, Eurooppa) takia valuuttakurssiasia jäi Kiinan ja Yhdysvaltojen strategisessa vuoropuhelutapaamisessa vähemmälle huomiolle.

Tärkein peruste juanin kurssin joustavuuden lisäämiselle on kuitenkin se, että dollari kiinnityksen vuoksi Kiinan rahapolitiikka on liiaksi sidottu Yhdysvaltain dollarin kehitykseen eikä maa pysty riittävässä määrin käyttämään rahapolitiikkaa oman taloutensa tasapainoisen kehityksen tukemiseen. Kuvaavaa tilanteelle on, että Kiinassa talouskasvu on erittäin vahvaa, mutta kiihtyneen inflaation myötä reaalkorot ovat laskussa. Talletusten reaalkorot ovat jo painuneet negatiivisiksi.

Dollarin ja euron juankurssi (käänteinen asteikko) sekä kauppapainotettu reaalkurssi (indeksi 2005=100); käyrän noustessa juan vahvistuu

Lähde: Reuters, BIS

Venäjä

Keskuspankki laski useimpia korkojaan 0,25 prosenttiyksikköä 1.6. lähtien. Jälleenrahoituskorko on nyt 7,25 % ja tärkeimpien rahoitusinstrumenttien eli yhden ja seitsemän päivän repoluottojen vähimmäiskorko 5 %. Samalla keskuspankki alensi yhden viikon talletuskorkoa poikkeuksellisen paljon eli 0,5 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin.

Keskuspankki on viime vuoden huhtikuusta lähtien alentanut korkoja keskimäärin kerran kuukaudessa. Kulu- neen runsaan vuoden aikana jälleenrahoituskorko on tullut alas 5,25 prosenttiyksikköä. Samaan aikaan vuosi-inflaatio on hidastunut 7 prosenttiyksikköä 6 prosenttiin. Ilmoituksessaan korkojen laskusta keskuspankki totesi, että tarvetta uusiin muutoksiin ei lähikuukausina näyttäisi olevan.

Keskuspankki pyrkii korkojen laskulla edistämään pankkien antolainausta, joka viimein on käynnistymässä pitkään jatkuneen supistumisen jälkeen. Toimenpiteen vaikutukset jäänevät edelleen vähäisiksi, mikä johtuu pankkien erittäin kevyestä likviditeettitilanteesta sekä hyvien laina-asiakkaiden puutteesta. Yritykset eivät nykytilanteessa ole vielä halukkaita ryhtymään pitkäaikaisiin investointeihin.

Lainanannon sijasta pankit mm. tallettavat yhä enemmän varojaan keskuspankkiin, mitä keskuspankki haluaa talletuskoron alentamisella vähentää.

Hallitus pyrkii hidastamaan inflaatiota. Hallitus päätti hinnanmuodostusta koskevassa laajennetussa istunnessaan 1.6. rajoittaa ns. luonnollisten monopolien ensi vuodeksi suunnittelemaa säänneltyjen hintojen korotuksia. Kotitalouksien käyttämän kaasun hinta nousee ensi vuoden alusta 15 % aiemmin sovitun 21 prosentin sijaan. Kotitalouksien lämmitysenergian hinta saa nousta 12–14 % ja sähkön 13–15 %. Kunnallisteknisten palveluiden hinnat saavat nousta enimmillään 15 %. Rautatierahdit voivat kallistua 8 %. Tuottajat olivat esittäneet kaikkia em. hintoja korotettaviksi hallituksen päätöstä enemmän.

Hallituksen aiempänä tavoitteena oli nostaa teollisuuden maakaasusta maksama hinta vuoden 2011 alusta samalle tasolle kuin kaasun vientihinta (pl. vientiverot ja kuljetuskustannukset). Nyt tätä tavoitetta on lykätty, ja kotimainen teollisuus maksaa hallituksen mukaan ensi vuonna kaasusta 55 % kaasun vientihinnasta (pl. vientiverot ja kuljetuskustannukset). Lisäksi pääministeri Putin totesi, että Venäjän sisällä kotitalouksille myytävä kaasu pysyy edelleen teollisuudelle myytävää kaasua halvempaina.

Sähkön tukkuhintoja on vapautettu asteittain säätelystä usean vuoden ajan. Pääministeri vahvisti hallituksen istun- nossa säätelyn loppuvan kokonaan ensi vuoden alussa. Hallitus kuitenkin suosittelee valtion omistamia sähköyh-

tiöitä karsimaan turhia kustannuksia, jotta hinnannostopai- neet vähenisivät. Myös yksityisten sähköyhtiöiden on pääministerin mukaan osallistuttava kustannusten ja hintojen nousun hillitsemiseen. Pääministeri totesi, että lain mukaan kilpailuvirasto voi rajoittaa yksityisten yhtiöiden hintoja alueilla, joilla sähköntuotannossa ei ole kilpailua. Hän toivoi viraston käyttävän aktiivisesti tätä mahdollisuutta.

Vuonna 2008 Venäjä yksityisti 20 alueellista sähkön tuotantoyhtiötä, joista muutamat siirtyivät ulkomaiseen omistukseen. Yhtiöt sitoutuivat sopimuksissaan tiettyihin vuosittaisiin investointeihin. Hallitus on nyt valmistele- massa määräystä, jonka nojalla sähköyhtiöt voivat tarpeen vaatiessa myöhentää investointejaan, jotta suurilta kulutta- jahintojen korotuksilta vältytään ensi vuonna.

Autoteollisuus, öljyputkien valmistajat ja Venäjän rau- tatiet ovat viime aikoina valittaneet pääministerille ja kil- pailuvirastolle metallien nopeasta kallistumisesta. Johtavat metalliteollisuusyritykset ilmoittivat pari viikkoa sitten nostavansa heinäkuun alusta hintoja 25–30 %. Asiaa käsi- teltiin hallituksen istunnossa, ja pääministeri velvoitti osapuolet solmimaan pitkäaikaisia toimitussopimuksia äkkinäisten hinnankorotusten välttämiseksi. Pääministeri Putin totesi, että nykyisessä taloustilanteessa ei kotimark- kinahintoja voida nostaa kymmeniä prosentteja kerralla, vaikka maailmanmarkkinahinnat ovatkin nousseet. Kilpai- luvirasto sai tehtäväkseen valmistella vaihtoehtoisia pitkän aikavälin hinnoittelumalleja, joita yritysten välisissä toimi- tussopimuksissa voitaisiin soveltaa.

EU:n ja Venäjän huippukokouksessa 1.-2.6. ei läpi- murtoja. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman van Rompuy ja Venäjän presidentti Dmitri Medvedev allekir- joittivat Donin Rostovissa Etelä-Venäjällä yleisluontoisen julkilausuman EU:n ja Venäjän modernisaatiokumppa- nuudesta, jonka avulla pyritään tukemaan presidentti Medvedevin tavoitetta modernisoida Venäjää. Osapuolet pyrkivät edistämään kauppaa ja kilpailua mm. Venäjän WTO-jäsenyyden avulla sekä toimimaan yhteistyössä korkean teknologian, innovaatioiden ja energiatehokkuu- den aloilla. Lisäksi pyritään edistämään venäläisen tuo- mioistuinlaitoksen toimintaa, voimistamaan korruptionvas- taista taistelua sekä lisäämään dialogia kansalaisyhteis- kunnan kanssa. Viimeksi mainitut tavoitteet sisällytettiin julkilausumaan EU:n esityksestä.

Asialistalla olleessa EU:n ja Venäjän välisessä viisumi- vapauskysymyksessä ei saavutettu konkreettisia tuloksia. Venäjä jätti EU:lle oman viisumivapautta koskevan esityk- sensä, joka periaatteiltaan pohjautuu Venäjän ja Israelin väliseen viisumivapaus sopimukseen.

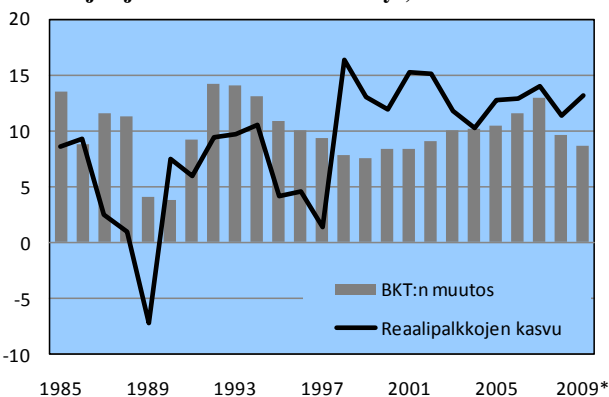
Valtioiden välisiä neuvotteluja on käyty viime viikolla myös Suomessa. Pääministerit Vladimir Putin ja Matti Vanhanen allekirjoittivat Lappeenrannassa sopimuksen, jolla Saimaan kanavan vuokra-aikaa jatketaan 50 vuodella vuoteen 2063 asti.

Kiina

Palkkojen nousupaineet lisääntyneet. Maailman toiseksi suurin autonvalmistaja Honda joutui sulkemaan viime viikolla kaikki neljä Kiinassa toimivaa tehdastaan, koska työntekijät maan etelärannikolla sijaitsevassa vaihteistotehtaassa menivät lakkoon. Lakon syyinä oli työntekijöiden vaatima palkankorotus. Honda tarjosi 1 900 lakkolaiselle tällä viikolla 24 prosentin korotusta aloituspalkkoihin, mihin vain osa lakossa olevista oli tyytyväisiä. Tarjous nostaisi aloituspalkan vähintään 1 900 juaniin (230 €). Hondan lisäksi taiwanilainen elektroniikkavalmistaja Foxconn ilmoitti tällä viikolla 30 prosentin palkankorotuksesta kaikille työntekijöillensä Kiinassa. Viimeaikaiset korotukset valmistussektorilla saattavat aiheuttaa paineita muissakin yrityksissä nostaa palkkoja.

Ammattiliitot ja työnantajat ovat ilmoittaneet lisääntyneistä työnseisauksista. Kiinan ainoan työntekijäjärjestön mukaan syyinä lakkoihin on työntekijöiden kasvanut tietoisuus oikeuksistaan ja palkoista muissa yrityksissä. Kiinassa reaali-palkkojen kasvuvauhti hiipui lähelle nolaa Aasian kriisin aikana vuonna 1998. Siitä lähtien palkat ovat kasvaneet tasaisesti yli 10 prosentin vuosivauhtia. Viime vuonna reaali-palkkojen kasvu oli arviolta 13 %. Palkkatilastot eivät ole kattavia, sillä niistä puuttuvat mm. yksityisten yritysten palkat. Huolimatta palkkojen kasvusta palkkataso on Kiinassa vielä matala.

Palkkojen ja BKT:n reaalin kehitys, 12 kk:n %-muutos

*Palkkakehitys 1-3Q 2009

Lähde: Tilastovirasto

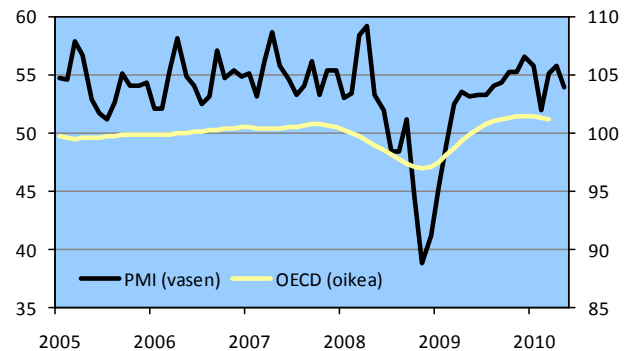
Teollisuuden kasvu hidastumassa. Teollisuusyritysten ostopäälliköille kuukausittain tehdyn kyselyn mukaan yritysten tilanne parani toukokuussa hitaammin kuin aiempina kuukausina, kun etenkin yritysten kotimaisten tilausten kasvu hidastui.

Ostopäällikkökyselyn mukaan suurin osa teollisuusyrityksistä on kesän 2009 jälkeen joka kuukausi palkannut

lisää työntekijöitä. Palkansaajien hyvät työllistymisnäkymät ja pula tiettyjen alojen osaavista työntekijöistä myötävaikuttavat osaltaan työtaistelujen lisääntymiseen.

Teollisuuden kasvun heikkeneminen liittyy Kiinan talouskasvun yleiseen hidastumiseen, kun valtion voimakkaan elvytyksen tuki on hiljalleen poistumassa. BKT:n kasvun odotetaan hidastuvan vuoden loppua kohti, eikä ensimmäisen neljänneksen huimaa lähes 12 prosentin kasvua tulla enää näkemään. Myös OECD:n Kiinan talouden tulevaa kehitystä ennakoiva indikaattori viittaa Kiinan talouden olevan hidastumassa kohti trendikasvua.

Ostopäällikköindeksi PMI (arvo yli 50 tarkoittaa kasvua edeltävästä kuukaudesta) ja OECD:n ennakoiva indikaattori (trendikasvu = 100)

Lähteet: CFLP ja OECD

Kriisistä huolimatta amerikkalaisyrityksillä meni hyvin Kiinassa viime vuonna. Kiinassa toimiva Amerikkalainen kauppakamari tekee vuosittain laajan kyselytutkimuksen maassa toimiville amerikkalaisille yrityksille. Uusimman, huhtikuun lopussa julkistetun kyselyn mukaan vuosi 2009 oli yrityksille hyvä. Kaksi kolmasosaa vastanneista yrityksistä lisäsi tuotantoaan, yli puolella yrityksistä tulot kasvoivat ja yli 70 % yrityksistä tuotti voittoa. Voittoa tuottavien yritysten osuus on pysynyt viimeiset neljä vuotta yhtä suurena. Hyvän kehityksen taustalla on Kiinan viime vuonna nopeasti kasvanut kotimainen kysyntä. 60 % yrityksistä ilmoitti toimivansa Kiinassa ensisijaisesti suurten kotimarkkinoiden vuoksi. Vain alle 20 % yrityksistä toimii Kiinassa ensisijaisesti vientiä varten.

Vaikka valtaosa amerikkalaisyrityksistä koki Kiinan kotimaisen talouskasvun mahdollisen hidastumisen suurimmaksi riskiksi, luottamus tulevaisuuteen oli erittäin vahva. Peräti 90 % haastatelluista oli optimistisia oman liiketoimintansa kehitysnäkymien suhteen seuraavan viiden vuoden aikana. Odotukset suotuisasta kehityksestä näkyvät lähitulevaisuuden sijoitussuunnitelmissa, sillä lähes 80 % yrityksistä pitää Kiinaa yhtenä kolmesta tärkeimmästä investointikohteestaan. Valtaosa kyselyn tuloksista on todennäköisesti yleistettävissä muihinkin Kiinassa toimiiviin ulkomaisiin yrityksiin.

Venäjä

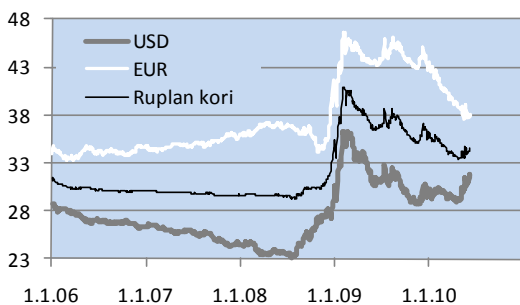
Rupla heikentynyt. Ruplan viime vuoden lopusta jatkunut vahvistuminen pysähtyi huhtikuussa, josta lähtien rupla on heikentynyt dollarista ja eurosta muodostettua koriaan vastaan, joskin toukokuusta lähtien melkoisesti heilahdellen, kuten valuutat maailmanlaajuisesti.

Dollariin nähden rupla on heikentynyt huhtikuun vahvimmasta arvostaan noin 28 ruplasta 31,7 ruplaan. Rupla on nyt dollariin nähden syyskuun 2009 tasolla. Euroon nähden rupla on sen sijaan huhtikuusta hieman vahvistunut, ja 10.6. sen arvo oli 37,9 ruplaa. Ruplan eurokurssi on nyt samalla tasolla kuin vuoden 2008 lopussa.

Keskuspankki pitää lyhyellä tähtämellä ruplan kurssia interventioillaan kolmen ruplan levyisen vaihtelualan sisällä, mutta siirtää putkea tilanteen mukaan. Jos ulkomaanvaluutan ostot tai myynnit ylittävät 700 milj. dollaria, keskuspankki katsoo kyseessä olevan markkinatilanteen perustavaa laatua olevan muutoksen ja siirtää vaihtelualuetta 5 kopeekalla ylös- tai alaspäin. Keskuspankki on ruplan vahvistuspaineiden alla siirtänyt putkea useasti sen jälkeen, kun se ilmoitti liikkuvan valuuttaputken käyttöön otosta marraskuussa 2009. Tuolloin vaihteluala oli 35–38 ruplaa dollarista ja eurosta muodostuvalta korivaluuttayksiköltä. Vaihteluala on tällä hetkellä 33,40–36,40 ruplaa.

Keskuspankin ensimmäinen varapääjohtaja Aleksei Uljukajev totesi viime viikolla, että ruplan pitkäaikainen vahvistumistendenssi on päättymässä. Venäjän vientimäärät ja vientihinnat eivät enää kasva aiempien vuosien tapaan, mutta tuonti lisääntyy voimakkaasti. Tästä syystä kauppataaseen ylijäämä ja siitä johtuva valuuttavirta tulevat supistumaan.

Ruplan euro-, dollari- ja korikurssit

Lähde: Venäjän keskuspankki

Kansainvälisen finanssikeskuksen valmistelut jatkuvat.

Presidentti Dmitri Medvedev totesi viime viikolla, että työtä Moskovan kehittämiseksi kansainväliseksi finanssikeskukseksi on tiivistettävä, sillä talouskriisin jälkeisessä uudessa kansainvälisessä tilanteessa Moskovan mahdollisuudet saavuttaa tällainen asema ovat jopa aiempaa paremmat.

Idea Moskovasta kansainvälisenä finanssikeskuksena virisi Venäjällä talouskriisiä edeltäneellä nopean kasvun kaudella. Vuoden 2009 alussa hallitus hyväksyi finanssikeskusta koskevan suunnitelman. Tarkoituksena on vauhdittaa Venäjän rahoitusmarkkinoiden kehitystä ja vakiinnuttaa markkinoiden asema tekemällä Moskovasta IVY-alueen sekä itäisen Keski-Euroopan tärkein finanssikeskus ja yksi Euraasian merkittävimmistä alueellisista keskuksista. Perustelujen mukaan Venäjän pienet kansalliset rahoitusmarkkinat uhkaavat kadota, ellei niitä pystytä laajentamaan monikansallisiksi.

Venäjän rahoitusmarkkinat ovat vielä kehittymättömät ja lainsäädäntö puutteellista. Idea kansainvälisestä finanssikeskuksesta voi vauhdittaa jo pitkään vireillä olleiden lakien valmistumista. Viime vuoden kesällä hallitus vahvisti kehitysohjelman, joka sisältää lähes 50 muun muassa markkinoiden toimintaa, valvontaa ja verotusta koskevaa kehityskohdetta toteutusaikatauluineen.

Valmistelutyö on edennyt asetettuja aikatauluja hitaammin, mikä osin johtuu talouskriisin hoidon viemästä ajasta. Lisäksi eri intressiryhmillä on erilaisia näkemyksiä lakien sisällöstä. Valmisteilla ovat edelleen mm. pörssilaki, lait arvopaperien selvityskeskusta, arvopaperien säilytyksestä sekä sisäpiirikaupoista ja kurssimanipulaatiosta. Finanssiministeri Aleksei Kudrinin mukaan finanssikeskusta varten tarvittava lainsäädäntö saadaan valmiiksi 2–3 vuoden kuluessa.

Presidentti Medvedev totesi, että finanssikeskuksen kehittäminen vaatii myös muita kuin pelkästään keskuksen infrastruktuuriin liittyviä uudistuksia. Tällaisia ovat mm. verotukseen ja tulleihin liittyvät kysymykset sekä ylipäättään toimiva oikeusjärjestelmä ja omaisuuden suoja.

10 vuotta Putinin talousohjelmasta. Viime viikolla Moskovassa järjestetyssä konferenssissa käsiteltiin vuonna 2000 Putinin ensimmäisen presidenttikauden alussa hyväksytyn talousohjelman toteutumista. Ohjelman laatijoista tunnetuimpia ovat silloinen talousministeri German Gref ja finanssiministeri Aleksei Kudrin. Vuoteen 2010 ulottuneen ohjelman tavoitteista on sen laatijoiden mukaan toteutunut noin 40 %. Valtiontalous saatiin tervehdytettyä ja suuret ulkomaiset velat maksettua. Bruttokansantuotteen kaksinkertaistuminen (dollarimääräinen BKT henkeä kohden laskettuna) toteutui. Menestykseen näissä kysymyksissä vaikutti merkittävästi raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan huima nousu vuosikymmenen aikana.

Edistystä on sen sijaan ollut vähäistä tuotantorakenteen monipuolistamisessa, kilpailukykyyn lisäämisessä ja valtiotalon uudistamisessa. Vielä heikoimmin ovat toteutuneet institutionaaliset muutokset, kuten tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistaminen, kansalaisyhteiskunnan kehitys ja omistusoikeuksien takaaminen. Yhtenä syynä epäonnistumisiin on German Grefin mukaan ollut se, ettei valtarakenteiden muuttamiseen kiinnitetty riittävästi huomiota.

Kiina

Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä repesi jälleen suureksi. Kiinan tullin mukaan ulkomaankaupan ylijäämä oli toukokuussa lähes 20 miljardia dollaria, kun ylijäämää kertyi tammi-huhtikuussa yhteensä 16 miljardia dollaria. Toukokuussa vienti kohosi lähelle ennätyslukemia ja samalla tuonti jäi hieman vähäisemmäksi kuin maalisi- ja huhtikuussa. Aiempiin kuukausiin nähden vienti veti hyvin Kiinan päämarkkinoille Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin. Toukokuun ylijäämä ei kuitenkaan ole poikkeuksellisen suuri vaan samaa kokoluokkaa kuin keskimäärin joka kuukausi vuosina 2006–2009.

Kiina laskenut tuontitulleja. Maailman kauppajärjestö WTO julkaisi viime viikolla Kiinan kauppapolitiikkakatsauksen (Trade Policy Review). WTO:n raportin tarkoituksena on arvioida Kiinan kauppapolitiikan kehittymistä ja toteutumista sekä vaikutuksia globaaliin kauppajärjestelmään. Raportin mukaan Kiina on pyrkinyt monipuolistaamaan talouttaan ja vähentämään riippuvuutta valmistussektorista vähentämällä palvelusektorin sääntelyä. Uudistukset ovat helpottaneet myös ulkomaisten yritysten toimintamahdollisuuksia Kiinan palvelusektorilla etenkin tietoliikenteessä ja turismissa. Lisäksi Kiina on uudistanut verotusjärjestelmänsä oikeudenmukaisemmaksi mm. yhdenmukaistamalla Kiinassa toimivien ulkomaisten ja kotimaisten yritysten tuloveron.

Kiina on WTO:n mukaan viimeisen kahden vuoden aikana alentanut tulleja jonkin verran. Vuosina 2007–2009 keskimääräiset tuontitullit laskivat 9,7 prosentista 9,5 prosenttiin. Toisaalta viennin esteitä on edelleen paljon. Tarkastelujakson aikana Kiina on kiristänyt harvinaisten maametallien sekä saastuttavien ja energiaa kuluttavien tuotteiden vientirajoituksia. Lieventääkseen globaalin kriisin vaikutuksia vientiin Kiina alensi joitakin vientiveroja (riisi, teräs ja vehnä) heinäkuussa 2009.

Kiina ei ole liittynyt kansainväliseen julkisten hankintojen sopimukseen. Raportin mukaan julkisten hankintojen menettelytavoissa ei ole viime vuosina tapahtunut muutoksia. Menettelytavat suosivat edelleen merkittävästi kiinalaisia yrityksiä, mitä erityisesti Yhdysvallat on kritisoinut voimakkaasti. Lisäksi Kiinassa on edelleen useita kansainvälisistä standardeista poikkeavia omia standardeja, jotka vaikeuttavat yritysten toimintaa etenkin ulkomaankaupan osalta. WTO toivoo parannusta myös Kiinan talouspolitiikan ja sen valmistelun läpinäkyvyyteen.

Kiinan vetoapu hyödytti myös Suomea kriisin aikana. Kuten monet muutkin maailman maat myös Suomi hyötyi Kiinan kotimaisen talouden rivakasta kasvusta kansainvä-

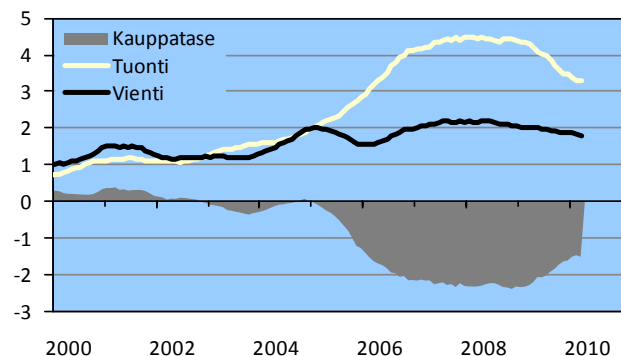
lisen finanssikriisin vaikeimpina aikoina. Suomen viennin arvo Kiinaan supistui vain 10 % viime vuonna, kun taas vienti muualle maailmaan supistui kolmanneksen. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä vienti Kiinaan on jatkanut hienoista supistumista. Kriisin aikana tavara-tuonnin arvo Kiinasta sen sijaan supistui merkittävästi. Supistuminen on kuitenkin pysähtynyt, ja tuonti kääntyi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä hienoiseen nousuun. Vuonna 2009 Suomen kauppataseen alijäämä Kiinan kanssa supistui noin neljänneksen vuodesta 2008. Puhtaat aikasarjaennusteet ennakoivat alijäämän pysyvän kuluvana vuonna samalla tasolla kuin viime vuonna.

Suomen viennistä 4 % suuntautuu Kiinaan ja maa on Suomen seitsemänneksi tärkein vientimarkkina. Vienti koostuu pääasiassa koneista ja laitteista (65 prosentin osuus vuonna 2009). Muita keskeisiä vientituotteita ovat erilaiset paperiteollisuuden tuotteet, metallit, kemianteollisuuden tuotteet, erilaiset mittauslaitteet ja turkikset. Suomen viennin rakenne Kiinaan pysyi viime vuonna lähes ennallaan, joskin kemikaalien ja sähkölaitteiden osuus hieman kasvoi ja mekaanisten koneiden pieniä.

Kiina on Suomelle neljänneksi tärkein tavaroiden toimittaja ja se kattaa Suomen tuonnista 8 %. Vaikka koneiden ja sähkölaitteiden osuus on yli 60 % myös Suomen Kiinan-tuonnista, on tuonti huomattavasti monipuolisempaa kuin vienti Kiinaan. Kiinasta tuodaan etenkin vaatteita, kenkiä, nahkatavaraa, kemianteollisuuden tuotteita, huonekaluja ja leluja.

Presidentti Tarja Halonen vieraili Kiinassa toukokuun lopulla, jolloin tuli kuluneeksi 60 vuotta Suomen ja Kiinan välisten diplomaattisuhteiden solmimisesta. Matkan aikana suomalainen kauppa- ja teollisuusministeriö solmi kiinalaisten kanssa sopimuksia ympäristöteknologian alalta. Sopimusten yhteenlaskettu arvo on noin 200 miljoonaa euroa. Lisäksi yritykset tekivät yhteensä yli miljardilla eurolla aiesopimuksia.

Suomen kauppa Kiinan kanssa, 12 kk:n liukuva summa, mrd. euroa

Lähde: Suomen tulli

Venäjä

Valtion budjetin tämän vuoden näkymät tarkentuvat. Hallituksen viime viikolla käsittelemän lisäbudjetin 2010 mukaan federaation budjettitulot ylittävät tänä vuonna alkuperäisen tuloarvion 12 prosentilla, jos öljyn maailmanmarkkinahinta säilyy nykyisessä noin 75 dollarissa tynnyriltä loppuvuoden ajan. Kohonneen öljyn hinnan tuomista lisätuloista (17 % alkuperäisestä tuloarviosta) ennakoitua vahvempi ruplan kurssi syö lähes puolet.

Lisätuloista 40 % aiotaan käyttää tämän vuoden budjettimenoihin, jotka säilyvät reaalisesti suunnilleen viime vuoden menojen suuruisina. Lähes puolet lisämenoista käytetään varojen siirtoon valtion eläkerahastolle. Federaatiobudjetin menot muuhun kuin eläkkeisiin, sosiaalituikiin ja varojen siirtoihin sosiaalirahastoille ovat koko tämän vuoden osalta reaalisesti supistumassa noin 7 % viime vuodesta. Sosiaalimenot nousevat tänä vuonna yli kolmasosaan Venäjän koko julkisen talouden menoista ja 14 prosenttiin BKT:stä (johon sisältyen eläkemenot nousevat 10-11 prosenttiin BKT:stä).

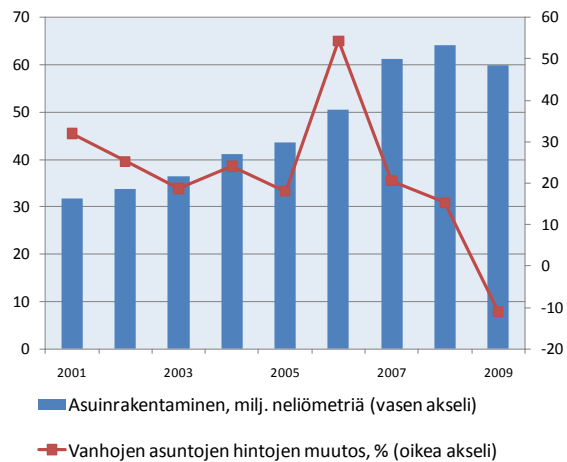
Lisäbudjetin mukaan federaatiobudjetin tämän vuoden vaje tulee olemaan sen verran suuri – jo aiemmin finanssiministeriön esittämä 5,4 % BKT:stä –, että valtion reservirahasto ei yksinään riittäisi kattamaan sitä. Vajeesta yli 60 % aiotaan kattaa reservirahastosta, jota jätetään myös ensi vuoteen. Finanssiministeri Kudrinin mukaan aiemmista kaavailuista poiketen kansallisen hyvinvoinnin rahaston varoja ei tänä vuonna käytetä vajeen kattamiseen. Kolmasosa vajeesta katettaneen kotimaisella luotonotolla, sillä ulkomailla huhtikuussa tapahtuneen valtion velkakirjojen liikkeellelaskun (7 % ennakoidusta vajeesta) jälkeen ei ole suunnitteilla enempää luotonottoa ulkomailta tänä vuonna.

Valtion budjetin ensi vuoden näkymät hahmottuvat. Vuoden 2011 federaatiobudjetin laadinnassa finanssiministeriö joutui taipumaan korkeampaan öljynhintaoletukseen, jossa hinta säilyy myös ensi vuonna 75 dollarissa tynnyriltä. Finanssiministeri Kudrinin mukaan ensi vuoden vajatavoitetta olisi näin ollen syytä pienentää tähän asti suunnitellusta (4 % BKT:stä).

Toisaalta menopaineita on paljon, ja niitä lisäävät tulossa olevat duuman vaalit (jouluukuussa 2011) kuten myös presidentin vaali (maaliskuussa 2012). Talousministeriön tuoreessa ennusteessa julkisen sektorin palkkoja oletetaan korotettavan inflaation tahtiin ja eläkkeitä korotettavan samaan tahtiin kuin palkat koko taloudessa nousevat. Lisäksi varafinanssiministeri Siluanov ilmoitti hiljattain puolustusmenojen kasvavan tuntuvasti vuosina 2011-2013. Finanssiministeriön alainen talousasiantuntijakeskus EEG on laskelmissaan varautunut siihen, että koko julkisen talouden menot kasvavat ensi vuonna hieman nopeammin kuin maan BKT.

Asuntorakentaminen odottaa kasvua. Vuosina 2000–2008 asuntorakentaminen kasvoi neliöissä mitattuna 8 prosentin vuosivauhdilla. Taloustaantuma heijastui asuntorakentamiseen, joka supistui Rosstatin tietojen mukaan viime vuonna 7 % ja vielä vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä 8 % vuoden takaisesta. Vuonna 2009 rakennettiin kaikkiaan 701 300 uutta asuntoa, joiden kokonaispinta-ala oli 60 milj. neliömetriä.

Asuntorakentaminen, milj. m² (vasen akseli), vanhojen asuntojen hintojen muutos, % (oikea akseli) vuosina 2001–2009

Lähde: Rosstat

Vanhojen asuntojen hinnat nousivat voimakkaasti vuosina 2001–2008, keskimäärin lähes 30 % vuodessa, kunnes ne taantuman myötä laskivat 11 % vuonna 2009. Vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä asuntojen hinnat kasvoivat noin 2 % vuoden takaisesta.

Keskimääräinen vanhan asunnon hinta oli tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 59 000 ruplaa (runsas 1 400 euroa) neliömetriltä. Moskova oli edelleen Venäjän ylivoimaisesti kallein alue asuntojen hintojen suhteen, ja keskimääräinen asunnon neliöhinta oli kaupungissa noin 165 000 ruplaa (noin 4 000 euroa). Pietarissa keskimääräinen neliöhinta oli hieman yli puolet Moskovan hinnoista, 84 000 ruplaa (noin 2 000 euroa).

Venäjän keskuspankin tietojen mukaan asuntoluottoja on myönnetty tänä vuonna selvästi enemmän kuin taantumavuonna 2009 mutta huomattavasti vähemmän kuin ennen taantumaa. Asuntoluottojen kanta on edelleen hieman pienempi kuin vuoden 2008 lopussa. Keskimääräinen asuntolainakorko on kuluvana vuonna laskenut vain hiukan ja ollut noin 14 %.

Presidentti Dmitri Medvedev esitteli uuden asuinrakentamishjelmansa vuonna 2008. Presidentin mukaan lähes neljä viidesosa venäläisistä asuu osin neuvostoajoilta perityissä kerrostaloasunnoissa. Erityisesti omakotitaloasumisen lisääminen on presidentti Medvedevin mukaan tärkeää Venäjän keskiluokan vahvistamiseksi.

Kiina

Kiina etsii mahdollisuuksia Kreikasta. Kiinan varapääministeri Zhang Dejiang vieraili kuluvalle viikolla Kreikassa kiinalaisen yritysdelegaation kanssa. Varapääministeri Zhang ilmoitti, että Kiinan valtio kannustaa kiinalaisyrittäjiä etsimään yhteistyömahdollisuuksia Kreikasta. Vierailun aikana yritykset solmivat useita sopimuksia, joiden tarkasta sisällöstä on kuitenkin saatu vain vähän tietoja.

Tietävästi merkittävimmät sopimukset tehtiin kiinalais-tuotteiden tai -palvelujen toimittamisesta Kreikkaan. Kreikkalaiset laivanvarustamot ilmoittivat ostavansa 11 rahtilavaa kiinalaiselta laivatoimittajalta ja -kuljetusten monialayhtiöltä Coscolta. Laivat rakennetaan Kiinassa. Lisäksi Cosco vuokraa useita rahtilavoja kreikkalaisvarustamoille. Cosco alkoi viime vuonna operoida osaa Ateenan satamakaupungin Piraeuksen rahtiliikenteestä 35 vuoden sopimuksella. Laivakauppojen lisäksi kiinalainen rakennusyhtiö BCEGI muuntaa tornitalon luksushotelliksi Piraeuksessa.

Kiinalaiset puolestaan sopivat ostavansa kreikkalaisia oliiviöljyjä. Kiina on yksi maailman suurimmista oliiviöljyntuottajista. Erilaisten kasvisperäisten öljyjen kulutus Kiinassa on kasvanut viime vuosina hyvin voimakkaasti.

Hintojen nousu kiihtyi toukokuussa. Kiinan tilastoviraston mukaan kuluttajahintojen nousu kiihtyi toukokuussa 3,1 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun inflaatio oli huhtikuussa 2,8 %. Nousupaineita kuluttajahintoihin luo osaltaan tuottajahintojen nousun kiihtyminen toukokuussa jo 7,1 prosenttiin vuotta aiemmasta, mikä on nopein vauhti finanssikriisin puhkeamisen jälkeen. Tuottajahintoja ovat nostaneet etenkin raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat, jotka ovat edelleen korkeammalla kuin vuosi sitten.

Sekä kuluttaja- että tuottajahintoihin nousupaineita lisää työvoimakustannusten nouseminen. Kuluvana vuonna minimipalkkoja on nostettu useissa provinseissa ja kaupungeissa noin 10 prosentilla. Lisäksi useat yritykset ovat joutuneet nostamaan palkkoja, kun työntekijät ovat osoittaneet mieltään liian matalista palkoista. Mediassa näkyvästi esillä olleet tapaukset lisäävät myös muiden yritysten paineita korottaa palkkoja.

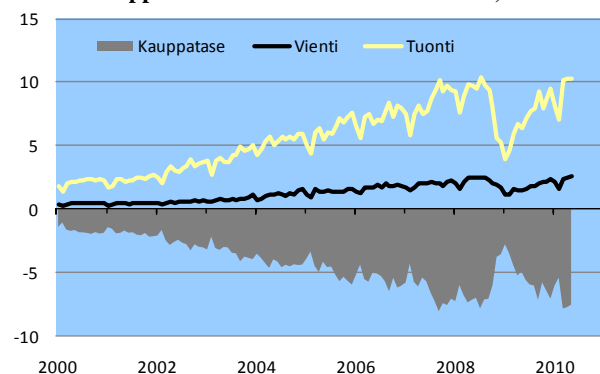
Kiinassa yleisiä hintapaineita aiheuttaa edelleen voimakkaan elvytyksen talouteen tuoma mittava likviditeetti. Verrallisuushinnoista etenkin asunnot alkoivat kallistua nopeasti jo viime vuonna. Kuluttajahintoihin nopea rahanmäärän kasvu vaikuttaa hitaammin, ja kuluttajahintojen nousupaineet pysyvät yllä vielä pitkään. Vaikuttaakin siltä, että kuluttajahintojen nousu tulee olemaan kuluvana vuonna hallituksen asettamaa 3 prosentin tavoitetta nopeampaa. Inflaation kiihtymisen myötä kiinalaistalletusten reaalikorot ovat painuneet jo negatiivisiksi, mikä lisää Kiinan hallinnon paineita nostaa nimelliskorkoja.

Manner-Kiina ja Taiwan vähentävät keskinäisiä tulleja ja muita kaupanesteitä. Kiina ja Taiwan ovat edenneet talousyhteistyöohjelman (Economic Co-operation Framework Agreement) suunnittelussa. Ohjelman puitteissa Kiina tulee vähentämään tulleja tai poistamaan muita kaupan esteitä noin viideltä sadalta Taiwanista tuotavalta tuotteelta ja palvelulta ja Taiwan kahdelta sadalta Kiinasta tuotavalta tuotteelta. Kiina laskee tulleja mm. autonosilta, petrokemikaaleilta, koneilta ja tekstiileiltä, mitkä yhdessä muodostavat noin 15 % Taiwanin viennistä Kiinaan. Lisäksi palvelusektorilla markkinoiden avaaminen tulee näkymään mm. pankkisektorilla, maiden välisten suorien lentoreittien lisäämisessä, tietotekniikkapalveluissa ja mahdollisuudessa perustaa joihinkin Manner-Kiinan provinseihin täysin taiwanilaisomisteisia sairaaloita. Vastaavasti Taiwan alentaa tulleja tekstiileiltä, petrokemikaaleilta ja koneilta. Taiwanin presidentti Ma Ying-jeoun esitti talusyhteistyöohjelman suunnittelun puitteissa Kiinalle toiveen, ettei se vaatisi Taiwania avaamaan markkinoitaan maataloustuotteille tai kiinalaisille työntekijöille. Sopimus on tarkoitus viimeistellä kesä-heinäkuun vaihteessa ja ottaa virallisesti käyttöön 1. tammikuuta 2011.

Talusyhteistyöohjelman myötä Taiwan toivoo, että se voi ryhtyä neuvottelemaan vapaakauppasopimuksista muiden maiden kanssa. Taiwan ei ole pystynyt solmimaan vapaakauppasopimuksia, koska monikaan maa ei tunnusta Taiwania itsenäiseksi valtioksi, eikä Manner-Kiina ole suostunut puoltamaan sopimuksia. Tullien laskeminen parantaa myös Taiwanin kilpailukykyä suhteessa maihin, joilla on jo vapaakauppasopimus Kiinan kanssa ja saattaa kannustaa yrityksiä Euroopasta, Yhdysvalloista ja Japanista käyttämään Taiwania reittinä Manner-Kiinan markkinoille.

Viennistä riippuvaisen Taiwanin elpyminen finanssikriisistä alkoi keväällä 2009, kun vienti Kiinaan alkoi jälleen vetää. Taiwanin viennistä noin 27 % suuntautui viime vuonna Manner-Kiinaan, joka on Taiwanin tärkein kauppakumppani. Tuonnista 14 % tuli Manner-Kiinasta. Manner-Kiinan tuonnista puolestaan 9 % tuli Taiwanilta ja viennistä 2 % suuntautui Taiwanille.

Kiinan kauppa Taiwanin kanssa kuukausittain, mrd. dollaria

Lähde: Kiinan tulli

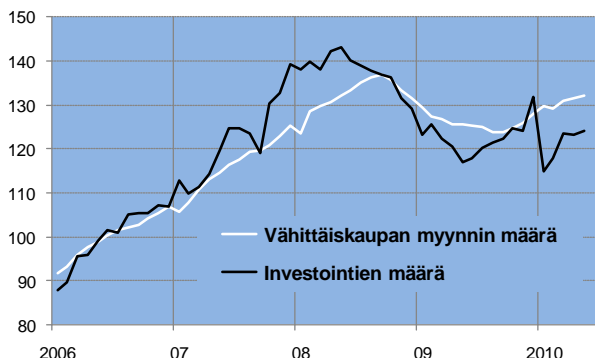
Venäjä

Venäjän kotimaisen kysynnän elpyminen oli loppukevällä edelleen kohtalaista – tuonti on kasvanut nopeasti. Vähittäiskaupan ja investointien määrä kasvoi huhti- ja toukokuussa kausitasoitettuna hitaammin kuin useimpi- na edellisinä kuukausina viime syksyn elpymisen jälkeen. Kasvuvauhti oli silti kohtalainen: Mikäli vähittäiskaupan määrä, joka heijastaa talouden elpymisen kannalta keskeis- tä yksityistä kulutusta, jatkaa loppuvuoden ajan kasvuaan huhti- ja toukokuun alle puolen prosentin tahtiin, koko kuluvan vuoden osalta kasvuksi muodostuu yli 5 %. Investointien osalta vastaava vuosilukema olisi pari prosenttia.

Kulutuksen elpymiselle on antanut pohjaa palkkojen nousun jatkuminen myös tämän vuoden mittaan siinä määrin, että tilastoidut reaali-palkat olivat huhti- ja touko- kuussa 6-7 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Lisäksi eläkkeet nousivat joului- ja tammikuun suurten korotusten jälkeen jälleen huhtikuussa. Työllisyys lisääntyi myös kevään mittaan tavanomaista kausinousua enemmän. Toi- saalta kulutusta jarruttavasti säästäminen etenkin pankkei- hin on jatkanut kasvuaan mittavampana kuin keväällä hienoiseen nousuun kääntynyt kotitalouksien pankkiluoto- tus.

Kotimaisen kysynnän elpyminen on taantumaa edeltä- neeseen tapaan lisännyt tuontia voimakkaasti. Tuonin arvo oli huhti-toukokuussa nelisenkymmentä prosenttia suurempi kuin vuodentakaisessa syvässä pohjassa ja suun- nilleen kymmenesosan pienempi kuin ennen taantumaa huhti-toukokuussa 2008.

Vähittäiskaupan ja investointien määrä kausitasoi- tettu, indeksi (vuosi 2006 = 100)

Lähde: Rosstat, BOFIT

Gazprom vähensi kaasukuljetuksiaan Valko-Venäjälle 60 %. Viime viikolla Venäjän valtion kontrolloima kaasu- jätti Gazprom ilmoitti Valko-Venäjälle, että sillä on viisi päivää aikaa maksaa erääntyneet kaasovelkansa. Maanan- taina Gazprom vähensi kaasukuljetuksia Valko-Venäjälle

15 % sekä lisäsi leikkausta tiistaina 30 prosenttiin ja kes- kiviikkona 60 prosenttiin. Gazpromin pääjohtajan Aleksei Millerin mukaan kaasuntarjontaa tullaan mahdollisesti pudottamaan 85 prosenttiin. Valko-Venäjän erääntyneen velan määrä on Venäjän mukaan 192 milj. dollaria ja Val- ko-Venäjän mukaan 187 milj. dollaria.

Valko-Venäjä on maksanut kaasusta viime vuoden hin- tojensa mukaisesti 150 dollaria tuhatta kuutiometriä kohden huomioimatta sitä, että kaasun hinnan tulisi määräytyä Gazpromin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Sen mukaan vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä kaasun hinta nousi 169 dollariin/1 000 kuutiometriltä ja seuraaval- la neljänneksellä 184 dollariin/ 1 000 kuutiometriä. Venä- jän kaasun keskimääräinen vientihinta oli vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä 238 dollaria/1 000 kuutiometriä.

Valko-Venäjän presidentti Aljaksandr Lukašenka myönsi tiistaina järjestetyssä kokouksessa Venäjän ulko- ministeri Sergei Lavroville, että maa ei ole maksanut vel- kaansa ja vetosi maksulykkäyksissä mm. talouskriisin jälkeiseen maan heikkoon taloustilanteeseen. Lukašenka kuitenkin lisäsi, että myös Gazprom on velkaa Valko- Venäjälle 260 milj. dollaria öljyn transitokuljetuksista. Lukašenka ilmoitti, että Valko-Venäjä katkaisee Venäjältä Valko-Venäjän kautta Länsi-Eurooppaan kulkevat kaasun transitokuljetukset. Gazpromin edustaja on myöntänyt transitokuljetusmaksujen velan, mutta sanoo yrityksen maksulykkäysten johtuvan Valko-Venäjän toimista.

Gazprom on suurin yksittäinen kaasunmyyjä EU:ssa. Sen markkinaosuus on noin 40 % EU-alueen kaasuntuon- nista ja alle 25 % kaasun kokonaiskulutuksesta. Valko- Venäjä ja Ukraina muodostavat Venäjän Eurooppaan suuntautuvan kaasun päätransitoreitit. Noin 80 % Venäjäl- tä Länsi-Eurooppaan kulkevasta kaasusta kulkee Ukrainan kautta. Lopusta valtaosa kulkee Valko-Venäjän kautta. Venäjä on vakuuttanut, että Ukrainan kautta kulkevan kaasuputken käytössä on vielä vapaata kapasiteettia, joten kaasukuljetukset eivät vaarannu, vaikka Valko-Venäjän kuljetukset toistaiseksi supistuisivat.

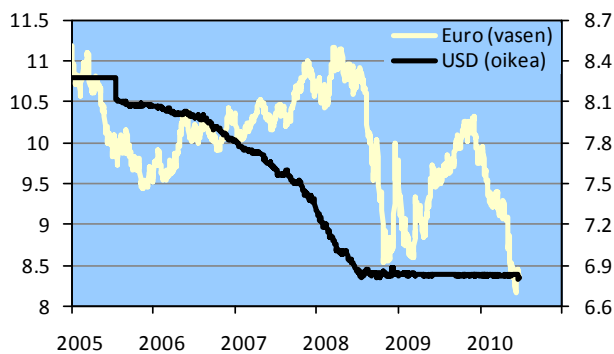
Strategisten yritysten määrä vähenee. Presidentti Dmitri Medvedev allekirjoitti 18.6. samana päivänä Pietarin kan- sainvälisessä talousfoorumissa mainitsemansa asetuksen, joka vähentää strategisten valtionyhtiöiden määrää 208 yrityksestä 41 yritykseen ja ilman yhtiömuotoa toimi- vien valtionyritysten määrää 230:stä 159 yritykseen. Tä- mä mahdollistaa päättämisen listalta poistettujen yritysten yksityistämisestä. Tällä strategiseksi katsottujen yritysten listalla oli vuonna 2004 yli 500 valtionyhtiötä ja yli 500 yhtiöittäjäntöntä valtionyritystä.

Strategisiin aloihin puolestaan lukeutuvat edelleen mm. energia-, puolustus- ja media-alat. Niitä koskeva laki astui voimaan vuonna 2008 (ks. [BOFIT Viikkokatsaus 13/2008](#)). Laki rajoittaa ulkomaisten sijoittajien investoin- teja näille aloille.

Kiina

Kiina päästi juanin dollarikurssin jälleen liikkumaan. Kiinan keskuspankki ilmoitti lauantaina 19.6., että juanin valuuttakurssin vaihtelua tullaan lisäämään. Valuuttakurssijärjestelmän muutos tarkoittaa käytännössä paluuta vastaavaan järjestelmään, joka oli käytössä heinäkuusta 2005 heinäkuuhun 2008, jona aikana juan vahvistui 21 % suhteessa dollariin. Kun finanssikriisin merkkejä alkoi ilmaantua kesällä 2008, Kiina sitoi valuuttansa tiukasti dollariin. Kiina on koko tiukan dollarikytköksen ajan korostanut, että kyseessä on kriisiajan tilapäisjärjestely. Markkinoiden avauduttua maanantaina juanin kurssi lähti hitaasti vahvistumaan, mutta kurssi heikkeni aavistuksen tiistaina. Kun dollarikytköksen aikana dollarilla sai 6,83 juania, keskiviikkona 23.6. dollarilla sai 6,81 juania.

Dollarin ja euron juankurssit

Lähde: Reuters

Valuuttatermiinimarkkinoilla juanin kurssin ennakoidaan vahvistuvan seuraavan 12 kuukauden aikana 2–3 %. Useimmat viime vuosina juanin valuuttakurssista tehdyt tutkimukset arvioivat juanin kurssin olevan aliarvostettu. Aliarvostuksen suuruudesta ei kuitenkaan ole yksimielisyyttä vaan arviot vaihtelevat hyvin paljon (ks. BOFIT Focus/Opinion 4/2010). Vahvistumispaineista huolimatta keskuspankki on kuitenkin pyrkinyt korostamaan, että juanin kurssin voidaan myös aika ajoin antaa heiketä. Toimella keskuspankki pyrkii mm. hillitsemään Kiinaan kohdistuvia spekulatiivisia pääomavirtoja ja toisaalta myös totuttamaan kiinalaisyrittäjiä molempiin suuntiin valuuttakurssivaihteluihin ja -riskeihin.

Valuuttakurssijärjestelmän muutos oli odotettu, sillä Kiinan vienti on lähtenyt vetämään vahvasti ja inflaatio on Kiinassa kiihtymässä. Juanin vahvistuminen vähentää osaltaan inflaatiopaineita, kun ulkomailta tuotujen hyödykkeiden juanimääräinen hinta halpenee. Toisaalta juanin kallistuminen heikentää Kiinassa tuotettujen vientituotteiden hintakilpailukykyä, mutta tätä vaikutusta taas heikentää useilla sektoreilla tuotannossa laajasti käytettyjen ulkomailta tuotujen komponenttien halpeneminen. Lisäksi suuri osa

ulkomaisista yrityksistä toimii Kiinassa pääasiassa Kiinan kotimaisten markkinoiden vuoksi, jolloin tuontikomponenttien halpeneminen hyödyttää niitä.

Viimeisen kiinalaisen suurpankin listautuminen pörssiin etenee. Kiinan neljänneksi suurin pankki, valtion omistama Agricultural Bank of China (ABC) tarjoaa listautumisannissaan yhteensä 15 prosenttia pankin osakkeista Hongkongin ja Shanghain pörsseissä. Listautumisannilla ABC tavoittelee 23 miljardin Yhdysvaltojen dollarin arvosta uutta pääomaa. Muut kolme suurta kiinalaista valtionpankkia listautuivat pörssiin vuosina 2005–2006.

Markkinatilanne osakeannille on vaikea. Vielä huhtikuussa ABC uskoi keräävänsä annillaan noin 30 miljardia dollaria, mutta sen jälkeen Kiinan osakekurssit ovat laskeneet viidenneksen. Lisäksi ABC on suurista kiinalaispankeista vähiten kannattava ja sen lainakannassa uskotaan olevan enemmän ongelmaluottoja kuin kolmessa muussa suurpankissa, vaikka hallitus käytti pari vuotta sitten kymmeniä miljardeja dollareita puhdistukseen pankin tasetta.

Houkuttimina ovat kuitenkin pankin 320 miljoonaa asiakasta, lähes 24 000 konttorin verkosto sekä näihin liittyvä kasvupotentiaali. ABC onkin allekirjoittanut useita yhteistyösopimuksia kansainvälisten pankkien kanssa ja listautumisannin merkittävöiksi on tietävästi jo ilmoittanut myös Lähi-idän öljyntuottajamaiden valtiollisia sijoitusrahastoja. Toteutuessaan ABC:n listautumisanti olisi maailman suurin.

Kiina jatkaa autoteollisuuden tukemista. Kiinan valtio ilmoitti kesäkuun alussa, että se on päättänyt jatkaa talouselvyytensä osana viime kesänä aloitettua autoteollisuuden tukipakettia tämän vuoden loppuun asti. Alunperin tukipaketin piti loppua toukokuun lopussa. Tukipaketin taustalla on tavoite edistää ympäristöystävällisten autojen tuotantoa ja myyntiä sekä vähentää ilmansaasteita kaupungeissa.

Laajennetun tukipaketin myötä tuki autonostajille, jotka vaihtavat vanhan autonsa uuteen, nousee maanlaajuisesti 6 000 juanista (700 €) korkeintaan 18 000 juaniin (2 000 €) ostettua autoa kohti. Lisäksi valtio myöntää pienimoottoristen (alle 1,6 litraa) autojen ostajille 3 000 juanin tuen ja verovähennyksen, jonka ansiosta heidän tarvitsee maksaa normaalin 10 prosentin kulutusveron sijasta vain 7,5 %. Viidessä Kiinan kaupungissa (Shanghai, Changchun, Shenzhen, Hangzhou ja Hefei) sähköautojen ostajat saavat tukea 60 000 juania (7 000 €) ja hybridi-autojen ostajat 50 000 juania (6 000 €) yhtä ostettua autoa kohti. Valtion myöntämiä tukia ei makseta suoraan kuluttajille, vaan valtio maksaa tuet autonvalmistajille, jotka alentavat tukijärjestelmän piiriin kuuluvien sähköautomallien hintoja. Autonostajien tukia vähennetään, kun jokainen sähkö- ja hybridi-autoja myyvä autonvalmistaja on myynyt 50 000 autoa.

Viime kuukausina henkilöautojen valmistus ja myynti ovat vähentyneet. Siitä huolimatta tammi-toukokuun myynti on ollut 56 % suurempi kuin viime vuonna.

Venäjä

Kasvaviin eläkemenoihin etsitään ratkaisuja. Federaation budjetista joudutaan siirtämään yhä suurempia summia eläkerahaston vajeen kattamiseen. Tänä vuonna jo lähes puolet federaatiobudjetin ennakoidusta 2 400 mrd. ruplan (63 mrd. euron) vajeesta muodostuu eläkerahaston tukemisesta.

Yhtenä eläkemenoja pitkällä tähtäimellä pienentävänä keinona on viime aikoina julkisuudessa otettu esiin sosiaalisesti arka kysymys yleisen eläkeiän nostosta. Voimassa on edelleen Neuvostoliiton ajalta periytyvä eläkeikä, joka on naisilla 55 vuotta ja miehillä 60 vuotta. Todellisuudessa miehet jäävät eläkkeelle keskimäärin 54 vuoden iässä ja naiset 52 vuoden iässä, sillä yli 30 % nykyään eläkkeelle jäävistä on työskennellyt ammateissa, joissa eläkeikä on normaalia alempi. Alennettu eläkeikä on mm. kaivostyöntekijöillä, metsureilla, pelastushenkilöstöllä ja lentäjillä.

Finanssiministeri Aleksei Kudrin sanoi Pietarin kansainvälisessä talousfoorumissa kesäkuussa, että yleistä eläkeikää on pakko nostaa lähivuosina. Nosto tehtäisiin asteittain 5–10 vuoden kuluessa. Lähestymässä ovat kuitenkin vuoden 2011 duuman vaalit ja vuoden 2012 presidentinvaalit, ja tarkkailijoiden mukaan päätökset saatetaan siirtää niiden jälkeiseen aikaan. Terveys- ja sosiaaliministeri Tatjana Golikova totesi viime viikolla, että eläkeikää ei todennäköisesti aleta nostaa ennen vuotta 2015. Golikovan mukaan väestön voi olla vaikea ymmärtää eläkeiän noston oikeutusta, sillä venäläisten miesten eliniänodote on erittäin alhainen, noin 60 vuotta. Keskusteluissa ei vielä ole esitetty, mikä uusi eläkeikä olisi.

Venäjällä on 38 miljoonaa eläkeläistä. Heistä noin neljännes eli 10 miljoonaa henkeä jatkaa työssäkäyntiä eläkkeelle jäätyään, koska eläkkeiden viimeaikaisista merkittävistä korotuksista huolimatta eläkkeet ovat edelleen pieniä. Keskimääräinen eläke oli huhtikuussa 7 600 ruplaa (200 euroa), kun keskipalkka oli 20 400 ruplaa (530 euroa). Työnteko eläkeiän täytyttyä ei vaikuta eläkkeen maksamiseen.

Vuodesta 2005 lähtien eläkerahasto on ollut kasvavassa määrin vajeellinen. Parina viime vuonna merkittävänä syynä on ollut eläkkeiden nopea nostaminen, kun talouspolitiikassa on kiinnitetty enemmän huomiota eläkeläisten vaikeaan tilanteeseen. Vuonna 2008 eläkkeiden reaalin vuosinousu oli 18 % ja viime vuonnakin 11 %. Eläkkeiden korotukset ovat jatkuneet kuluvana vuonna, ja ensimmäisellä neljänneksellä eläkkeet nousivat reaalisesti 22 % viime vuoden viimeisestä neljänneksestä, kun vanhimpien eläkeläisten eläkkeisiin tehtiin tuntuva tasokorotus.

Federaation budjetista on rahoitettu eläkerahaston vajeita vuonna 2008 540 mrd. ruplalla ja vuonna 2009 990 mrd. ruplalla. Kuluvana vuonna rahoitusta arvioidaan

tarvittavan jo 1 150 mrd. ruplaa (30 mrd. euroa). Ensi vuoden alusta työnantajan eläkemaksu nostetaan 6 prosenttiyksiköllä 26 prosenttiin palkkasummasta, mikä heittää jossakin määrin eläkerahaston tilannetta.

Venäjän eläkejärjestelmä uusittiin perusteellisesti vuonna 2002, jolloin aloitettiin siirtyminen ns. osittain rahastoitavaan eläkejärjestelmään. Järjestelmässä työntekijälle kertyvä eläke koostuu kolmesta osasta: vakuutusosasta ja rahastoitavasta henkilökohtaisesta osasta, jotka muodostuvat työnantajan maksamista eläkemaksuista, sekä työntekijän itsensä maksamista vapaaehtoisesta rahastoitavasta osasta. Uudistus osoittautui epäonnistuneeksi mm. rahoituksen riittämättömyyden vuoksi, kun työnantajan eläkemaksua vuonna 2005 alennettiin tuntuvasti.

Ongelmia on lisäksi tuottanut eläkkeen toinen osa eli työnantajan maksamista eläkemaksusta kertyvä henkilökohtainen rahastoitava osuus, jonka sijoittajaksi työntekijä on voinut valita valtiollisen tai yksityisen eläkerahaston. Rahastoitavan osuuden reaaliarvo on laskenut järjestelmän koko voimassaoloajan, sillä keskimääräinen tuotto on ollut huomattavasti inflaatiota alempi. Hallitus on parhaillaan pohtimassa eläkejärjestelmän korjauksia, joista on määrä päättää viimeistään ensi vuonna.

Kansainvälinen valuuttarahasto kehottaa Venäjää budjettimalttiin. 28.6. julkaistussa vuosittaisessa Venäjän taloutta käsittelevässä lausunnossaan IMF kiittää Venäjää nopeista talouden elvytystoimista kansainvälisen rahoituskriisin vaikutusten levittyä maahan. Toimet teki mahdolliseksi aiempien vuosien maltillinen finanssipolitiikka. Öljyverotuloista kerätyn vararahaston ansiosta Venäjän valtio kykeni mittavaan elvytykseen ilman lainarahaa, ja sen ulkomainen velka on edelleen erittäin pieni.

IMF esittää kuitenkin vakavan huolensa budjettikehiytyksestä. IMF:n mukaan on ilmeistä, että vuosien 2007–2008 duuman- ja presidentinvaalien alla ja vuosien 2008–2009 talouskriisin aikana voimakkaasti lisättyjä julkisia menoja ei suhdannetilanteen muuttuessa pystytä supistamaan. Tätä osoittaa mm. hallituksen pari viikkoa sitten hyväksymä kuluvan vuoden menoja kasvattanut lisäbudjetti. Jotta hallituksen tavoite valtiontalouden tasapainotamisesta vuoteen 2015 mennessä toteutuisi, olisi budjettimeinojen supistaminen ollut IMF:n mukaan aloitettava kuluvana vuonna.

Ongelmana on, että suuri osa viime vuosina hyväksytyistä menonlisäyksistä on pysyviä, kuten eläkkeiden nostot ja julkisen sektorin palkankorotukset. Tässä tilanteessa IMF näkee välttämättömäksi julkisen sektorin toiminnan tehostamisen. IMF:n jo vuosien ajan Venäjälle suosittelulla reformeilla – etenkin terveydenhuollon ja sosiaalitoimen rakenteellisilla uudistuksilla – saataisiin aikaan merkittäviä säästöjä. IMF kehottaa Venäjää myös nostamaan yleistä eläkeikää eläkejärjestelmän vakauden turvaamiseksi.

Kiina

Palkkariidat ja lakkoilu edelleen japanilaisyritysten kiusana Kiinassa. Autonvalmistaja Hondan alihankkijoiden työntekijöiden lakkoilu sai jatkoa kesäkuun loppupuolella, kun myös Toyotan ja Nissanin tehtailla kärsittiin tuotantoseisokeista alihankkijoiden työntekijöiden lakkojen takia. Kuukausi sitten Honda sopi autonomisia valmistavissa yrityksissä 24 prosentin palkankorotuksista. Taiwanilainen elektroniikkavalmistaja Foxconn, jonka kiinalaistehtaiden työoloja on kritisoitu voimakkaasti, ilmoitti samoihin aikoihin 30 prosentin palkankorotuksista (BOFIT Viikkokatsaus 22/2010).

Palkkakustannusten osuus ulkomaisten yritysten lopputuotteiden hinnasta on tyypillisesti hyvin pieni, ja lakkojen kohteena olevat yritykset kärsivätkin ennen kaikkea tuotantokatkoksisista johtuvista tulojen menetyksistä. Suuretkaan palkankorotukset eivät siten ole välitön uhka niiden suunnitelmille Kiinassa, ja palkkojen nousuun vastataan tuotantoa tehostamalla. Japanilaisten autonvalmistajien ongelmat kiinalaistyöntekijöiden kanssa ovat jo saaneet eräät muiden alojen japanilaisyritykset päättämään, että niiden Kiinassa olevien toimintojen johto annetaan kiinalaiskäsiin.

Palkkojen nousupaineet ovat lisääntyneet inflaation kiihtymisen ja asumisen kallistumisen myötä. Rannikolla työmarkkinatilannetta kiristää se, että palkkojen nousu ja työmahdollisuuksien lisääntyminen Kiinan sisäosissa vähentävät siirtotyöläisten virtaa rannikon teollisuusalueille.

Tärkeä rooli työmarkkinatilanteen muutoksessa on Kiinan väestökehityksellä, sillä yhden lapsen politiikka ja väestön vanheneminen rajoittavat jo nyt työvoiman tarjontaa, ja tilanne tulee kiristymään kuluvalle vuosikymmenellä. Työvoiman riittävyys koskee erityisesti alle 30-vuotiaiden ryhmää. Työoloihin liittyvät työnseisaukset eivät sinällään ole poikkeuksellisia Kiinassa, ja nyt nähdyt esimerkit tuskin jäävät viimeisiksi, vaikka ilmiön leviämistä pyritään estämään paikallisen lehdistön lakkouutisointia rajoittamalla.

Tilintarkastusvirasto huolestunut paikallishallintojen velan kasvusta. Kiinan kansallinen tilintarkastusvirasto julkisti viime viikolla vuosittaisen tilintarkastuskertomuksensa ja ilmaisi samalla huolensa paikallishallintojen velan nopeasta kasvusta. Viranomaiset tarkistivat 18 provinssin, 16 kaupungin ja 36 piirikunnan tilit, eli yli puolet provinseista, mutta murto-osan kaupungeista ja piirikunnista. Kertomuksen mukaan tarkastetuilla paikallistason hallinnoilla oli viime vuoden lopussa velkaa yhteensä 2 800 miljardia juania (290 mrd. euroa, 8,3 % BKT:stä), josta hieman yli kolmannes syntyi viime vuoden aikana. Lähes puolella paikallistason toimijoista velka oli vuosittaisia tuloja suurempi.

Paikallishallintojen pitäisi Kiinan lakien mukaan pitää budjetti tasapainoisena viime vuonna tehtyä poikkeusta lukuun ottamatta. Paikallishallintojen paineet ja kannustimet ylläpitää nopeaa talouskasvua ovat kuitenkin suuret, ja ne ovat laajasti rikkoneet tai kiertäneet lakia mm. perustamalla budjetin ulkopuolella toimivia yrityksiä. Kiinan pankkivalvontaviranomaisten tekemän oman selvityksen mukaan pankit olivat myöntäneet kyseisille yrityksille luottoa viime vuoden lopussa yhteensä 7 400 miljardia juania (750 mrd. euroa, 22 % BKT:stä).

Paikallishallintojen kasvaneiden velkojen lisäksi tilintarkastajat löysivät lähes kaikkien ministeriöiden ja suurten kansallisten hankkeiden tileiltä epäselvyyksiä tai huomauttamista. Yhteensä miljardeja juaneja julkisia varoja oli käytetty väärin tarkoituksiin, kadonnut tai tilinpitokäytännöt eivät vastanneet määräyksiä.

Kiinassa toimivat eurooppalaiset yritykset huolissaan ulkomaisten yritysten kohtelusta. Kesäkuun lopussa Eurooppalainen kauppakamari julkaisi Kiinassa toimiville jäsenyrityksilleen suunnatun vuosittaisen kyselyn tulokset. Kyselyyn vastasi yli 500 yritystä kauppakamarin runsaasta 1 500 jäsenyrityksestä. Kyselyn mukaan yritykset uskovat Kiinan talouskasvun olevan jatkossakin vahvaa ja maasta on tullut aikaisempaa tärkeämpi osa niiden liiketoimintastrategiaa. Kolmannekselle vastanneista eurooppalaisyrityksistä Kiina on tällä hetkellä tärkein sijoituskohde ja 68 % yrityksistä uskoo Kiinan olevan kolmen tärkeimmän kohdemaan joukossa vuosikymmen puolivälissäkin. Noin neljänneksellä yrityksistä on tutkimus- ja kehityskeskus Manner-Kiinassa, joskin keskustun päätehtävä on yleensä vain olemassa olevien tuotteiden muuttaminen Kiinan markkinoille sopiviksi.

Eurooppalaisyritykset uskovat kilpailun Kiinan markkinoilla lisääntyvän ja voittojen kasvun jäävän markkinoiden kasvua hitaammaksi. Yritykset näkevät vahvuuksikseen suhteessa kiinalaisyrityksiin laadun, innovaatiot, muotoilun, teknologian, tuotantoprosessien hallinnan sekä johtamisen, joskin etumatka näyttää näiltä osin viime vuosina supistuneen. Kuvaavaa on, että kiinalaisjohtajien osuus ylimmässä johdossa on eurooppalaisomisteisissakin yrityksissä nopeasti kasvamassa.

Näkymiä varjostavat ulkomaisiin yrityksiin kohdistuvan viranomaissäätelyn lisääntyminen ja siihen liittyvä toimintaympäristön ennakoimattomuus. Noin 60 % yrityksistä uskoo tilanteen olevan huononemassa tai pysyvän ennallaan ja ainoastaan joka kymmenes näkee tilanteen paranevan parin seuraavan vuoden aikana. Vaikka viranomaistoimintaan liittyvät ongelmat ovat eri toimialoilla erilaisia, suurimpien vaikeuksien listalla ovat vuodesta toiseen harkinnanvaraisuus lakien ja säännösten toimeenpanossa, hankaluudet rekisteröitymisessä, tekijänoikeuspuutteen, hankalat viisumi- ja työlupakäytännöt sekä valtakunnallisten standardien paikallinen soveltaminen.

Venäjä

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin tulliliitto aloitti toimintansa. Kuluvan vuoden alussa perustettu tulliliitto aloitti toimintansa 6. heinäkuuta jäsenmaiden ratifioitua tullikoodeksin, jossa tulliliiton periaatteet määritellään. Viime hetkeen asti oli epävarmaa, ratifioiko Valko-Venäjä koodeksia, sillä se on kiistellyt Venäjän kanssa tulliliiton ehdoista. Valko-Venäjä ei hyväksy sitä, että Venäjä kantaa sille myymästään raakaöljystä vientitullia tulliliiton voimassa ollessa. Lopulta Valko-Venäjä antoi periksi, mutta se ei ole kokonaan luopunut vaateistaan, ja odotettavissa on, että kiista jatkuu tulliliiton sisällä.

Varmaa ei vielä ole, miten tulliliitto käytännössä alkaa toimia. Monet tulliliiton valmistelut ovat vielä kesken ja avoinna on useita menettelytapakysymyksiä, joista määrätään kansallisissa laeissa. Esimerkiksi Venäjällä tullikoodeksia tarkentava tullisääntelylaki on vielä duuman käsittelyssä, minkä vuoksi aiempi tullilaki on edelleen osittain voimassa. Tilanne aiheuttanee jälleen ongelmia ulkomaankaupalle, sillä yritykset eivät aina voi olla varmoja siitä, mitä sääntöjä missäkin tapauksessa sovelletaan.

Heinäkuun alussa jäsenmaat siirtyivät yhteisiin ulkotulleihin, joiden suuruudesta on neuvoteltu koko alkuvuoden ajan. Valko-Venäjän ja Kazakstanin tullimääräykset ovat olleet sallivampia ja tuontitullit alempia kuin Venäjällä. Koska tulliliiton ulkotullit perustuvat valtaosin Venäjän tulleihin, merkitsee se kahdelle muulle jäsenmaalle monien tullien nousua. Korotukset vaativat talouden sopeutumista, ja osa korotuksista astuu voimaan vasta siirtymäajan jälkeen. Valko-Venäjä ja Kazakstan säilyttävät siirtymäkaudella alemmat tuontitullit esimerkiksi henkilöautoille. Jos näitä tuotteita viedään edelleen Venäjälle, on ne tullattava uudestaan Venäjän rajalla, jolloin niistä kannetaan ko. maan ja tulliliiton tuontitullin erotus.

Periaatteessa rajatarkastukset siirtyvät Venäjän ja Valko-Venäjän väliseltä rajalta ulkorajoille heinäkuussa. Tarkastusten Venäjän ja Kazakstanin välisellä rajalla on määrä siirtyä ulkorajoille vuotta myöhemmin, 1.7.2011, sillä Kazakstanin ulkorajojen valvontaa on vielä vahvistettava. Tarkastukset kuitenkin jatkuvat myös tulliliiton sisärajoilla niin kauan kuin joistakin tuotteista kannetaan ulkorajalla tulliliiton yhteisiä tulleja alempia tulleja.

Tulliliiton alueelle tuotavia tavaroita ei voi edelleenkaan tullata missä tahansa jäsenmaassa, vaan ne tullataan tuontiyrityksen kotimaassa. Venäjällä vallinneeseen tilanteeseen verrattuna uudet säännökset kuitenkin nopeuttavat tullausta: tuotteet on tullattava ja luovutettava tuojalle yhden (käytännössä kahden) työpäivän kuluessa, kun ennen aikaraja oli kaksi päivää pidempi.

Yksityishenkilöt voivat heinäkuusta lähtien tuoda tulliliiton alueelle tullitta mukanaan tavaroita 1 500 euron arvosta ja enintään 50 kilon verran, kun tähän asti Venäjä on rajoittanut tuonnin arvon 65 000 ruplaan (nykykursilla

vajaat 1 700 euroa) ja painon 35 kiloon. Erityisesti Kazakstan olisi halunnut lievempiä määräyksiä.

Heinäkuusta lähtien tullimaksut kerätään tulliliiton yhteiselle tilille, josta ne jaetaan siten, että Venäjän osuus on 88 %, Valko-Venäjän 4,7 % ja Kazakstanin 7,3 %.

Seuraava integraatiovaiheen on määrä olla Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin yhteinen talousalue, jonka suunnitellaan toteutuvan vuonna 2012.

Innovaatiokaupunkihanke etenee. Duuma hyväksyi heinäkuun alussa ensimmäisessä käsittelyssä lait Moskovan lähelle Skolkovoon perustettavasta innovaatiokaupungista. Idea erityisen kaupungin muodostamisesta innovaatioita ja niiden kaupallistamista varten syntyi alkuvuodesta presidentinhallinnossa, kun etsittiin konkreettisia keinoja Venäjän talouden monipuolistamiseksi ja raaka-aineriippuvuuden vähentämiseksi.

Skolkovon tarkoituksena on saattaa yhteen julkisen valtion ja yksityisen sektorin toimia tutkimus- ja kehitystyössä ja tuoda Venäjälle kansainvälistä korkeatasoista tutkimusta. Kaupungissa tullaan keskittymään viiteen tutkimusalaan: energiatehokkuus, ydinteknologia, avaruusteknologia, lääketiede sekä strateginen tietokoneteknologia ja ohjelmistotuotanto. Alueelle toivotaan huippututkijoita ja innovaatioyrityksiä sekä kotimaasta että ulkomailta, ja sinne rakennetaan ensiluokkaiset tilat tutkimustyötä ja asumista varten 25 000–30 000 hengelle kaikkine palveluineen. Kaupungin ensimmäisen vaiheen on määrä olla valmis vuonna 2012, jolloin se ottaa vastaan ensimmäiset yritykset ja asukkaat.

Alueen houkuttelevuus perustuu suurelta osin siihen, että sen on määrä olla muuta Venäjää yritysystävällisempi. Kaupunkia hallinnoi voittoa tavoittelematon yhtiö, jolle on annettu paikallishallinnon ja valtionhallinnon oikeuksia. Mm. maahanmuutto-, vero- ja tullihallinnolla sekä miliisillä on alueella omat erityisyksiköt, joiden on määrä toimia tavanomaista joustavammin. Lisäksi alueen yritykset saavat huomattavia veroetuja.

Rakennustöiden kustannuksiksi arvioidaan 50–60 mrd. ruplaa (1,3–1,5 mrd. euroa) seuraavien runsaan kahden vuoden aikana, joskin paljon suurempiakin arvioita on esitetty. Rakentamisen rahoitus tulee federaation budjetista, mutta muuhun toimintaan odotetaan myös yksityistä rahoitusta.

Monet asiantuntijat kritisoivat Skolkovo-projektia siitä, että sen sisältöä ei ole riittävästi konkretisoitu. Tiedekaupunki käynnistetään kalliilla rakennusprojektilla, mutta ilman varmuutta siitä, syntykö alueelle toivottua tutkimusta. Skolkovolle myönnettävät lukuisat hallinnolliset helpotukset kertovat Venäjän yleisen liiketoimintaympäristön puutteista. Vastaavia muutoksia kaivattaisiin koko maan mittakaavassa.

Innovaatiokaupunkia koskevien lakien toinen ja ratkaiseva käsittely on duumassa syksyllä. Presidentin aloitteesta syntyneiden lakien odotetaan menevän läpi vaikeuksista.

Kiina

Kiinan osakemarkkinat jatkavat laskuaan; PMI viittaa kasvun hidastumiseen. Kahden viime kuukauden aikana kurssikehitys Kiinan pääpörssissä Shanghaissa on ollut laskusuuntaista. A-osakeindeksi on menettänyt huhtikuun lopun arvostaan noin 18 % ja marraskuun 2009 huipusta lähes 30 %. Osasyinä laskuun ovat valtioiden velkakriisi, inflaation kiihtyminen ja tiukemmat säädökset asuntomarkkinoilla. Markkinakelpoisten osakkeiden osuus kaikkien osakkeiden yhteenlasketusta markkina-arvosta on kasvanut vuoden alusta 9 %, mikä on myös hidastanut osakekurssien nousua. Osakkeiden arvostusta kuvaava P/E-luku (price/earnings) on Shanghain pörssissä laskenut noin kahdeksaantoista. Shenzhenin pörssissä A-osakkeiden arvostusluku on 31 ja Hongkongin pörssissä 15.

Myös teollisuuden kasvua mittaavan ostopäällikköindeksin (PMI) pieneneminen touko- ja kesäkuussa on merkki kasvun hidastumisesta. Kesäkuussa indeksi sai arvon 52,1, jossa laskua toukokuun arvosta oli 1,8 prosenttiyksikköä. Indeksi on edelleen yli kriittisen 50 prosentin rajan, mikä kuvaa teollisuustuotannon näkymien vahvistumista, vaikkakin kasvu on ollut hidastumaan päin. Ostopäällikköindeksin yhdestätoista aluerästä ainoastaan valmiiden tuotteiden määrää kuvaavan indeksin arvo nousi toukokuun arvosta kertoen varastojen suurenemisesta. Uusia tilauksia ja uusia vientitilauksia kuvaavien alaindeksien pieneneminen kertoo sekä kotimaisen että ulkomaisen kysynnän kasvun hidastumisesta.

Shanghain A-osakeindeksi ja kehittyvien talouksien MSCI-osakeindeksi

Lähteet: Bloomberg ja Morgan Stanley

Kiinan valvontaviranomaiset varoittavat pankkisektorilla olevista riskeistä; epävirallisella pankkisektorilla tärkeä rooli. Maan pankkisektoria valvova viranomaistaho China Banking Regulatory Commission (CBRC) on huolissaan eritoten paikallishallinnon perustamille yrityk-

sille ja kiinteistösektorille myönnettyistä lainoista. Paikallishallinnot ovat perustaneet yrityksiä, jotka ovat lainanneet rahaa liikepankeilta rahoittaakseen projekteja talouskasvun tukemiseksi (ks. BOFIT Viikkokatsaus 26/2010). Kiinan viranomaiset ovat suoraan määränneet pankkeja rajoittamaan lainanantoon näille yrityksille, joiden olemassa oleva lainakanta kasvoi yli 70 prosentilla viime vuonna. Ongelmallisia ovat erityisesti toimijat, jotka eivät rahoittamiensa projektien tuotoilla kykene maksamaan takaisin lainojaan, vaan tarvitsevat siihen muuta julkisen sektorin rahoitusta.

Nopea lainananto on heijastunut pankkien laina- ja talletuskannan väliseen suhdeluksiin (loan-to-deposit ratio), joka on monen suuren pankin kohdalla kohonnut yli viranomaisten asettaman 75 prosentin rajan. Vaikka lainankan vuosikasvu on maaliskuusta lähtien selkeästi hidastunut viime vuoden huippulukemista, juanmääräinen lainakanta oli toukokuussa 22 prosenttia korkeampi kuin vuotta aiemmin. Uusien juanmääräisten lainojen määrä tammi-toukokuussa oli yhteensä 4 013 miljardia juania (471 mrd. euroa).

Virallisen pankkisektorin ohella Kiinassa toimii merkittävä epävirallinen pankkisektori, joka tarjoaa varsinkin lyhytaikaista pääomaa. Joidenkin arvioiden mukaan epävirallisen sektorin lainakannan koko vastaa jopa 20 prosenttia virallisen pankkisektorin lainakannasta. Koska suuret pääasiassa valtion omistamat pankit suuntaavat lainansa erityisesti suuryrityksille, epävirallisten pankkien lainannolle on kysyntää niiden usein perimästä huomattavan korkeasta korosta huolimatta. Niiden tarjoamat korkeat korot houkuttelevat myös talletuksia. Epäviralliset rahoituslaitokset vaikeuttavat makro- ja vakauseräpolitiikkaa, sillä lainanannon rajoittaminen virallisella sektorilla saattaa ohjata lainanantoa viralliselta epäviralliselle sektorille, joka on vaikeammin viranomaisten säädeltävissä.

Kiinan kommunistisen puolueen jäsenmäärä nousi viime vuonna lähes 78 miljoonaan.

Maailman suurimman puolueen (Communist Party of China) jäsenmäärä vastaa nyt jo melkein Saksan asukaslukua. 1980-luvun alusta lähtien järjestäytymisaste on pysynyt jatkuvasti samana ja viime vuonna se kohosi kuuteen prosenttiin.

Yli 20 miljoonaa kiinalaista haki viime vuonna puolueen jäsenyyttä, mutta hakijoista vain 10 % hyväksyttiin. Puolueen mukaan hakijoiksi hyväksytään yli 18-vuotiaat kiinalaiset, jotka hyväksyvät puolueen säännöt ja ovat valmiita toimimaan aktiivisesti jossakin puolueen organisaatiossa. Vuonna 2009 puolueen kokonaisjäsenmäärästä 24 prosenttia oli alle 35-vuotiaita ja 36 prosenttia oli suorittanut yliopistotasoisin tutkinnon.

Jäsenyys kommunistisessa puolueessa tarjoaa laajemat verkostoitumismahdollisuudet Kiinan hallitsevan luokan kanssa ja sitä kautta paremmat uramahdollisuudet ja edut terveydenhuollossa sekä eläkkeissä.

Venäjä

Sekä vaihto- että pääomatase ylijäämäisiä vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla. Venäjän keskuspankin alustavien maksutasetietojen mukaan vaihtotaseen ylijäämä oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla 50 mrd. dollaria, eli liki kolminkertainen vuoden 2009 ensimmäiseen puoliskoon verrattuna. Vaihtotaseen ylijäämä kuitenkin supistui vuoden toisella neljänneksellä vuoden ensimmäiseen neljännekseen verrattuna tuonin kasvun vilkastumisen johdosta.

Tavaraviennin arvo oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla 188 mrd. dollaria ja tavaratuonin 104 mrd. dollaria. Vienti kasvoi nimellisesti 51 % ja tuonti 26 % vuotta aiemmasta. Viennin kasvu johtuu pitkälti öljyn hinnan noususta. Vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla keskimääräinen Urals-öljyn hinta oli 51 dollaria/barreli, kun vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla keskihinta oli 76 dollaria/barreli.

Palvelukaupan tase oli 9 mrd. dollaria alijäämäinen vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Palveluvienti kasvoi nimellisesti 11 % ja palvelutuonti 13 % vuotta aiemmasta.

Vuodesta 2008 pääosin alijäämäisenä pysynyt pääomatase oli ensi kertaa ylijäämäinen vuoden 2010 toisella neljänneksellä, mikä nosti vuoden ensimmäisen puoliskon taseen 4 mrd. dollaria ylijäämäiseksi. Pääomataseen kehitykseen vaikutti etenkin pankkien viemän pääoman väheneminen. Pankit maksoivat edellisvuonna voimakkaasti ulkomaisia lainoja takaisin, mikä on heijastunut taseessa. Vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla pankkien viemä pääoma oli enää 2 mrd. dollaria, kun se vielä vuosi sitten oli 28 mrd. dollaria ja koko edellisvuonna 43 mrd. dollaria. Myös valtion huhtikuussa liikkeelle laskemat velkakirjat vahvistivat tasetta 3,4 mrd. dollaria vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Yritysten saamat ulkomaiset sijoitukset kehittyivät vahvasti vuoden toisella neljänneksellä ja olivat lopulta vuoden ensimmäisellä puoliskolla 19 mrd. dollaria. Investointien kasvun voi nähdä kertovan sijoittajien vahvistavasta uskosta Venäjän markkinoita kohtaan.

Valuuttavaranto kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla 43 mrd. dollaria. Heinäkuun alussa sen arvo oli 461 mrd. dollaria.

Venäjän maksutase, mrd. dollaria

	Tammikesäkuu 2010	Tammikesäkuu 2009	2009	2008
Vaihtotase	50	18	50	104
Kauppatase	84	43	111	180
Pääomatase	4	-30	-45	-131

Lähde: Venäjän keskuspankki

Rahoitusmarkkinoiden alkuvuosi vaihteleva. Venäläisten liikepankkien lainananto supistui maaliskuusta 2009

maaliskuuhun 2010, mutta viime kuukausina lainananto on hienokseltaan kasvanut. Venäjän keskuspankin pääjohtajan Sergei Ignatievin mukaan lainakanta olisi huhtikesäkuussa kasvanut jo 3-4 % alkuvuoteen verrattuna. Pankkien yrityslainakanta (12 770 mrd. ruplaa, 338 mrd. euroa) oli kesäkuun alussa hieman suurempi kuin vuoden 2009 alussa. Kotitalouksien lainakanta (3 600 mrd. ruplaa, 95 mrd. euroa) sen sijaan oli kesäkuun alussa yhä noin 10 % pienempi kuin viime vuoden alussa.

Pankkilainoituksen supistuessa joukkovelkakirjoista on tullut monille suuryrityksille merkittävä rahoituslähde. Liikkeellä olevien ruplamääräisten velkakirjojen määrä on alkuvuonna 2010 kasvanut varovaisesti. Kasvu on ollut selvästi hitaampaa kuin viime vuonna, jolloin liikkeessä olevien yritysvelkakirjojen määrä kasvoi liki 40 %. Valuuttamääräisten velkakirjojen (eurobondien) kysyntä vahvistui hieman alkukesällä. Kesäkuun lopussa sekä Sberbank että VEB laskivat liikkeelle 1 mrd. dollarin edestä eurobondeja.

Venäjän keskeisten pörssien (RTS ja MICEX) indeksit liikkuvat yleensä hyvin tarkkaan raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan tahtiin, eikä alkuvuoden 2010 kehitys poikennut tästä säännöstä. Heinäkuun alussa sekä pörssiindeksit ja pörssiosakkeiden markkina-arvo että raakaöljyn hinta olivat hieman alemmalla tasolla kuin vuoden alussa. Alkuvuoden 2009 aallonpohjaan verrattuna pörssiindeksit ovat nyt yli puolitoista kertaa korkeammalla tasolla.

Sähkömarkkinoiden vapauttaminen etenee aikataulussa. Heinäkuun alusta lähtien enää 20 % tukkusähkömarkkinoilla myytävästä sähköstä Venäjällä on tariffisääntelyn piirissä. Ensi vuoden tammikuusta tukku- ja vähittäismarkkinoiden hinnoittelun on määrä olla täysin vapaata. Kotitalouksien sähkönkulutus sen sijaan tulee säilymään tariffisääntelyn piirissä ainakin vuoteen 2014. Sähkön siirron hinnoittelussa on määrä siirtyä tariffipohjaisesta käytännöstä lähemmäs markkinaperusteista hinnoittelua vuoden 2011 alussa. Tariffeja oli määrä nostaa tänä vuonna noin 30 %, mutta osana talouden elvytystoimia hallitus on määrännyt tariffien nostolle 15 prosentin ylärajan. Toistaiseksi on kuitenkin epäselvää, kuinka suuriksi tariffien korotukset tänä vuonna muodostuvat.

Hinnoittelun muuttaminen markkinaperusteiseksi on osa Venäjän sähkösektorin uudistusta, jonka suurista linjoista on määrätietoisesti pidetty kiinni myös talouskriisin oloissa. Kaikkiaan sähkösektorin uudistus on erittäin laaja reformi, jonka tavoitteena on yksityistämisen ja hinnoittelun vapauttamisen kautta houkutellessa sähkötuotantoon ja -siirtoon merkittävästi uusia investointeja.

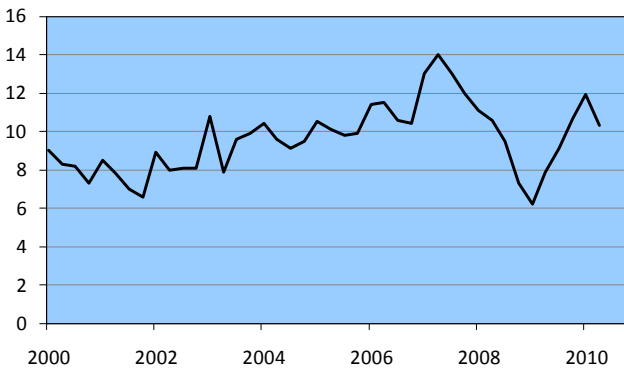
Valtaosa sähkön tuotantoyhtiöistä yksityistettiin huu- tokaupoissa vuosina 2007–2008 ja valtion kontrolloima sähkömonopoli RAO UES lakkautettiin heinäkuussa 2008. Valtion enemmistöomistukseen jäivät valtakunnalliset sähkönsiirtoyhtiöt sekä mm. järjestelmän kokonaisuudesta vastaava Systemioperaattori.

Kiina

Kiinan talouskasvu hidastui lievästi. Tilastoviranomaisten mukaan Kiinan kokonaistuotanto (BKT) kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla 11,1 % vuotta aiemmasta, kun kasvu ensimmäisellä neljänneksellä oli 11,9 %. Kasvu vuoden toisella neljänneksellä on siten noin 10 % vuotta aiemmasta. Kasvun hidastuminen erittäin nopeasta vauhdista entistä kestävämmälle uralle oli odotettua, ja heijastaa viranomaisten pyrkimystä vähentää lainanantoa erityisesti kiinteistösektorille ja uusiin julkisiin investointihankkeisiin. Sekä lainakannan että rahamäärän kasvu on hidastunut vuoden toisella neljänneksellä.

Teollisuustuotanto kasvoi vuoden ensimmäisellä puoliskolla reaalisesti lähes 18 % vuotta aiemmasta. Kasvun hidastuminen oli kuitenkin selkeää erityisesti kesäkuussa, jolloin teollisuustuotanto kasvoi vajaat 14 % vuotta aiemmasta. Kotimaista kysyntää tukee voimakkaana pysynyt vähittäiskauppa, joka kasvoi nimellisesti runsaat 18 % sekä kesäkuussa että vuoden koko ensimmäisellä puoliskolla edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

BKT:n reaalin vuosikasvu neljänneksittäin, %

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja BOFIT

Kiinan kuluttajahinnat olivat kesäkuussa 2,9 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin, kun kuluttajahintainflaatio toukokuussa oli 3,1 %. Myös tuottajahintojen nousu vuotta aiemmasta hidastui ja oli kesäkuussa 6,4 %. Vaikka luotonannon nopea kasvu viime vuonna ja kuluvan vuoden alkupuolella lisäsi talouden likviditeettiä merkittävästi, talouskasvun hidastuminen osaltaan hieman heikentää inflaatiopaineita, etenkin jos kasvu edelleen hidastuu vuoden loppua kohden.

Kiinan viennin arvo kasvoi kesäkuussa lähes 44 % vuotta aiemmasta ja tuonnin arvo vajaat 35 %. Maan vienti veti hyvin sekä kehittyville että kehittyneille markkinoille. Vienti Yhdysvaltoihin on jo ylittänyt vuoden 2008 syyskuun huipputasoa ja vienti EU:hun on lähellä kesällä 2008 koettua tasoa. Samoin Kiinan kokonaistuonti on jo korkeammalla kuin vuoden 2008 kesällä. Kauppataseen ylijäämä kasvoi

hieman toukokuusta ja oli kesäkuussa 20,0 miljardia dollaria. Kiinan valuuttavaranto oli 2454 miljardia dollaria kesäkuun lopussa. Entistä hitaampaan varannon kasvuun (7 miljardia dollaria toisella neljänneksellä) ovat vaikuttaneet pienentyneet kauppataseen ylijäämät ja todennäköisesti myös valuuttakurssimuutokset.

Kiinan yhteistyö Latinalaisen Amerikan kanssa tiivistyy.

Kevään aikana Kiina solmi Venezuelan ja Brasilian kanssa sopimukset, joiden perusteella Kiinan valtion omistama kehityspankki China Development Bank (CDB) lainaa maille rahaa öljytoimituksia vastaan. Brasilialainen Petrobras sitoutuu tarjoamaan 10 miljardin dollarin lainan vastineeksi kiinalaiselle öljy-yhtiölle Sinopecille kymmeneksi vuodeksi eteenpäin öljytoimituksia, joiden osuus Sinopecin vuotuisesta kokonaistuonnista on 10 %. Lisäksi CDB lainaa 20 miljardia dollaria Venezuelalle, joka on Latinalaisen Amerikan suurin ja Kiinalle neljänneksi tärkein öljyntuottaja. Viime vuosina Kiinan ja Venezuelan välinen yhteistyö on ollut kasvussa, mistä kertoo myös kiinalaisvalmisteisen satelliitin laukaisu Venezuelassa sekä kiinalaisten sotilaslentokoneiden ja aseiden myynti maahan.

Kiinalla on ollut vapaakauppasopimus Latinalaisen Amerikan maista ainoastaan Chilen kanssa ennen tämän vuoden maaliskuuta, jolloin Kiinan ja Perun välinen vapaa-kauppasopimus astui voimaan. Sopimuksen seurauksena tullit poistettiin 90 prosentilta perulaisia vientituotteita ja 62 prosentilta kiinalaisia tuotteita. Tullien poiston ulkopuolelle jätettiin tuotteet, jotka ovat tärkeitä Perun työllisyyden kannalta, kuten tekstiilituotteet, jalkineet sekä metallikoneet. Näiden osuus Kiinan viennistä Peruun on 10 %. Kiina puolestaan halusi jättää sopimuksen ulkopuolelle puu- ja papeirituotteet sekä muutamia maataloustuotteita.

Kuluvan vuoden kevään aikana erimielisyydet polkumyynnistä ovat varjostaneet Kiinan ja Argentiinan välejä, minkä seurauksena Kiina esti huhtikuussa soijapapuöljyn tuonnin Argentiinasta. Kiina on maailman suurin kasviöljyn kuluttaja. Suurin osa maan soijapapuöljystä tuodaan Argentiinasta ja Brasiliasta, mutta tuontikiellon aikana Kiina kehotti yrityksiä etsimään toimittajia myös Yhdysvalloista. Viime vuonna Argentiinan osuus soijapapuöljyn kokonaistuonnista Kiinaan oli 77 %. Kuluvalla viikolla Kiinan ja Argentiinan johtajien tapaamisessa Pekingissä maat solmivat 10 miljardin dollarin arvosta sopimuksia liittyen kalastukseen, energiaan ja rautatieprojekteihin. Tapaamisessa tuontikieltoon ei kuitenkaan löydetty ratkaisua.

Viime vuonna Kiinan vienti Latinalaiseen Amerikkaan oli keskimäärin 5 % Kiinan kokonaisviennistä. Tästä yhteensä noin 25 % suuntautui Brasiliaan. Kiinan tuonti Latinalaisesta Amerikasta oli puolestaan 6 % maan kokonaistuonnista. Tästä Brasilian osuus oli 35 % ja neljä maata (Argentiina, Chile, Peru ja Venezuela) kattoivat yhteensä toiset 35 %. Kiinan vienti Latinalaiseen Amerikkaan kuluvan vuoden tammi-toukokuussa oli keskimäärin 70 % suurempi kuin vuotta aiemmin, joskin viime vuoden taso oli matala talouskriisin vuoksi.

Venäjä

Venäjän talouden elpyminen ollut kohtalaista. BKT oli talousministeriön alustavien tietojen mukaan vuoden ensipuoliskolla yli 4 % suurempi kuin viime vuoden ensipuoliskon syvässä pohjassa. Siten BKT oli 6-7 % pienempi kuin ennen taantumaa vuoden 2008 ensipuoliskolla.

Jalostavan teollisuuden tuotanto on palautunut vuoden 2009 hyvin syvästä pudotuksesta osin. Energian tuotanto ylitti vuoden ensipuoliskolla vuoden 2008 ensipuoliskon tason, lähinnä raakaöljyn tuotannosta johtuen. Tammi-kesäkuun aikana koko teollisuustuotanto kasvoi työpäivien määräeroista ja kausivaihteluista puhdistettuna Venäjän tilastokeskuksen mukaan 4 % eli yli 8 prosentin vuositahdilla. Toisaalta kesäkuussa jalostavan teollisuuden tuotanto ja koko teollisuustuotanto vastoin odotuksia supistui.

Rakentamisen alamäki oikeni vuoden toisella neljänneksellä. Tuotannon kasvu puolestaan hidastui maataloudessa, jota on alkanut rasittaa poikkeuksellinen kuivuus.

Yksityisen kulutuksen elpymistä heijastaen vähittäiskaupan myynnin määrä oli toisella neljänneksellä vuoden 2008 toisen neljänneksen tasolla; myynnin kasvu jatkui kausitasoitettuna myös kesäkuussa lähes samaan tahtiin kuin huhti-toukokuussa. Elintarvikkeiden myyntimäärä ylitti toisella neljänneksellä sekä vuoden että kahden vuoden takaisen määrän 5 prosentilla. Muita tavaroita myytiin 5 % enemmän kuin vuotta aiemmin mutta 5 % vähemmän kuin kaksi vuotta aiemmin. Investointien elpyminen jatkui kesäkuussa, ja niitä tehtiin toisella neljänneksellä noin 5 % enemmän kuin vuotta aiemmassa syvässä kuopassa.

Kotimaisen tuotannon kasvua on rajoittanut tuonnin kasvu, joka alustavien tietojen mukaan yltyi hyvin nopeaksi loppukevällä. Lisäksi viennin määrä on – vuoden ensimmäisen neljänneksen kaasun viennin suurten kasvulukujen jälkeen – alustavien tietojen perusteella korkeintaan kasvanut hitaasti toisella neljänneksellä.

Talouden pääsektoreiden toimintavolyymin % -muutos vuotta aiemmasta

	Vuosineljänneks				2010 1. vuosipuolisko
	2009		2010		
	1.	2.	1.	2.	
Teollisuustuotanto	-16	-14	10	11	10
- kaivannaistuotanto	-5	-3	7	5	6
- jalostava teollisuus	-24	-21	12	16	14
- sähkön, kaasun ja veden tuotanto	-5	-6	8	3	6
Maataloustuotanto	2	1	4	2	3
Rakentaminen	-19	-19	-8	0	-3
Vähittäiskaupan myynti	0	-5	2	5	3
Tavarakuljetukset	-17	-18	12	13	12

Lähde: Rosstat

Talouden taantuma heijastuu edelleen Venäjän tuonnin rakenteessa. Tuonti muista kuin IVY-maista oli Venäjän tullin tietojen mukaan tammi-kesäkuussa arvoltaan 80 mrd. dollaria eli noin 60 mrd. euroa, mikä merkitsi lähes 30 prosentin kasvua vuoden 2009 ensimmäiseen puoliskoon verrattuna. Tuonnin arvo oli vielä noin viidesosan pienempi kuin vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla ennen taantumaa.

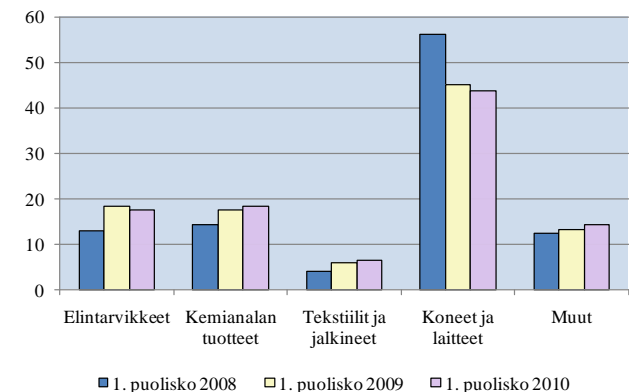
Kaikkien päätuoteryhmien tuonti kasvoi vuoden takaisesta. Suurimman tuoteryhmän, koneiden ja laitteiden tuonti kasvoi neljänneksen niin maa-ajoneuvojen kuin muiden koneiden ja laitteiden (ml. kestopulustustavarat) osalta. Kemian tuotteiden sekä tekstiilien ja jalkineiden tuonti kasvoi runsaan kolmanneksen ja elintarvikkeiden tuonti viidenneksen vuoden takaisesta.

Tuonnin rakenne muuttui jonkin verran edellisvuodesta. Kuljetusvälineiden osuus pieneni entisestään kohti yhtä kymmenesosaa (vuoden 2008 ensipuoliskolla lähemmäs neljäsosa). Muiden koneiden ja laitteiden osuus (ml. kestopulustustavarat) nousi hieman, vajaan kolmanneksen, mutta oli edelleen vähän pienempi kuin kaksi vuotta aiemmin. Suurimmat tuoteryhmät koneissa ja laitteissa olivat mekaaniset laitteet (40 % kone- ja laitetuonnista).

Nopean kasvun ansiosta kemian tuotteet sekä tuonnin päätavararyhmiin kuulumattomat muut tuontituotteet lisäsivät osuuttaan tuonnissa edelleen. Kemian tuotteiden osalta suurimpia tuoteryhmiä olivat farmaseuttiset tuotteet sekä muovit ja kumit. Elintarvikkeiden osuus laski hieman edellisvuodesta mutta oli edelleen huomattavasti suurempi kuin vuoden 2008 ensipuoliskolla. Tekstiili- ja jalkineiden osuus pysyi edellisvuoden tasolla eli suurempana kuin kaksi vuotta aiemmin.

Tuonnin rakennemuutos heijastelee viime vuonna ulkomaankauppaa rankasti koetellutta talouskriisiä. Lama-aikoina investointituotteiden ja kestopulustustavarojen kysyntä heilahtelee voimakkaammin, kun taas elintarvikkeiden kysyntä on melko joustamatonta.

Venäjälle muista kuin IVY-maista tulevan tuonnin rakenne, % -osuudet

Lähde: Venäjän tulli

Kiina

Juan vahvistunut hitaasti suhteessa dollariin mutta heikentynyt euroon nähden; Kiinan valuutan kansainvälinen käyttö lisääntyy edelleen. Sen jälkeen, kun Kiina 19.6. ilmoitti sallivansa jälleen valuuttansa vapaamman liikkeen suhteessa dollariin, juanin kurssi on vahvistunut erittäin maltillisesti dollariin nähden. Keskiviikkona 21.7. dollarilla sai 6,78 juania, kun taluskriisin aikaisen tiukan dollarikytköksen oloissa kurssi oli 6,83. Tämä vastaa vain 0,7 prosentin vahvistumista. Suurin kahden päivän välinen muutos juanin dollarikurssissa on ollut 0,4 %, ja Kiinan keskuspankki on sallinut kahdensuuntaisia liikkeitä valuuttakurssissa. Euron vahvistumisesta dollariin nähden viime viikkoina on kuitenkin seurannut juanin heikentyminen euroon nähden (2,8 % 19.6.–21.7. välisenä aikana).

Yhdysvaltain valtiovarainministeriö julkaisi heinäkuun alussa raportin, jossa se kaksi kertaa vuodessa tarkastelee tärkeimpien kauppakumppaneidensa talous- ja valuuttakurssipolitiikkaa. Raportti ei syyttänyt Kiinaa valuuttakurssinsa manipuloinnista. Yhdysvaltain hallinto pitää Kiinan valuuttakurssipolitiikan muutosta merkittävänä askeleena, mutta mainitsee tärkeäksi sen, miten paljon ja nopeasti juan vahvistuu. Valtiovarainministeriön mukaan juan on edelleen aliarvostettu ja ministeriö ilmoittaa seuraavansa juanin vahvistumisnopeutta tiiviisti. Raportin julkaisua oli lykätty kuluvan vuoden huhtikuulta.

Kiinan ja Hongkongin keskuspankit solmivat 19.7. sopimuksen, joka edistää juanmääräisten pankkipalveluiden kehittymistä Hongkongissa ja näin edesauttaa juanin kansainvälisen roolin kasvua. Hongkongissa on tarjottu eräitä juanmääräisiä pankkipalveluita vuodesta 2004 alkaen, ja viime vuodesta lähtien valitut yritykset ovat saaneet avata juanmääräisiä tilejä Kiinan valuutassa käytävää ulkomaankauppaa varten. Nyt tehty sopimus vapauttaa juanmääräisiä tilisiirtoja ja lisää yritysten mahdollisuuksia vaihtaa valuuttaa juaneiksi entisestään. Lisäksi juanmääräisiä tilejä saavat nyt avata pankkien lisäksi muutkin rahoituslaitokset, kuten vakuutusyhtiöt.

Kiinan keskuspankki on solminut kahdenkeskisen valuutanvaihtosopimuksen (currency swap) Islannin keskuspankin kanssa kesäkuun alussa. Sopimuksen arvo on 3,5 miljardia juania (402 milj. euroa). Kiina solmi taluskriisin aikana vuosina 2008–2009 valuutanvaihtosopimuksia kuuden eri talouden kanssa ja tarjosi niille näin juanmääräistä rahoitusta.

Saksalaiset huolissaan ulkomaisten yritysten asemasta Kiinassa. Viime viikolla Saksan liittokansleri Angela Merkel vieraili Kiinassa ja maat tekivät sopimuksia 4,4 miljardin dollarin arvosta. Mm. saksalainen Siemens ja kiinalainen Shanghai Electric Group Company sopivat tutkimus- ja kehitystyöstä liittyen höyry- ja kaasuturbiineihin. Vierailun aikana saksalaisten yritysten (BASF ja

Siemens) toimitusjohtajat ottivat avoimesti esille ulkomaisten yritysten epätasa-arvoisen kohtelun Kiinassa. Ongelmia aiheuttaa ulkomaisten yritysten pakko siirtää tietotaitoaan kiinalaisille yrityksille päästäkseen markkinoille. Lisäksi kritiikin kohteena oli kiinalaisten yritysten suosiminen julkisissa hankinnoissa, mikä on jo pitempään aiheuttanut erimielisyyksiä Kiinan ja sen kauppakumppaneiden, etenkin Yhdysvaltojen, välillä. Viime viikolla Kiina toimitti Maailman kauppajärjestölle (WTO) parannelun ehdotuksen liittymisestä julkisten hankintojen sopimukseen (Government Procurement Agreement, GPA). Yhdysvaltojen kauppaedustajan Demetrios Marantiksien mukaan Kiinan esityksessä on merkittäviä muutoksia verrattuna vuoden 2007 ensimmäiseen ehdotukseen. Kiinan liittyminen WTO:n julkisten hankintojen sopimukseen avaisi Kiinan valtavat julkisten hankintojen markkinat ulkomaisille yrityksille ja päinvastoin.

Finanssikriisillä ei ole ollut suurempia vaikutuksia Kiinan ja Saksan väliseen kaupankäyntiin. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Kiinan viennistä Euroopan Unioniin noin viidennes on suuntautunut Saksaan. Kiinan EU:n tuonnista Saksan osuus on säilynyt keskimäärin 41 prosentissa. Saksa on Kiinan tärkein kauppakumppani Euroopassa. Tammi-kesäkuussa 2010 Kiinan viennin arvo Saksaan kasvoi keskimäärin 44 % vuotta aiemmasta. Saksan suurimman lentoyhtiön Lufthansan mukaan lentorahdeissa on ensimmäistä kertaa heijastunut myös voimakas vienti Kiinaan.

Kiinan viimeinen suurpankki listautui pörssiin. Kaupankäynti Agricultural Bank of Chinan (ABC) osakkeilla alkoi Kiinan pääpörssissä Shanghaissa torstaina 15.7. ja päivää myöhemmin Hongkongissa. ABC on Kiinan neljästä suurimmasta valtion omistamasta pankista viimeinen, joka listautui pörssiin. Se on myös ollut vähiten kannattava (ks. [BOFIT Viikkokatsaus 25/2010](#)). Shanghaissa yhden A-osakkeen liikkeeseenlaskuhinta oli 2,68 juania (0,30 euroa) ja Hongkongissa H-osakkeen oli 3,20 juania (0,40 euroa). Kurssikehitys jäi vaatimattomammaksi kuin oli odotettu, sillä kurssinousu ensimmäisenä kaupankäyntipäivänä Shanghai pörssissä jäi alle prosenttiin ja Hongkongissa kasvua tuli 2,2 %. Yleisesti odotettu kasvu oli 5–6 prosenttia.

ABC:n A-osakkeista Shanghaissa 40 % meni valtion omistuksessa oleville strategisille sijoittajille, kuten vakuutusyhtiö China Life Insurancelle. Hongkongin osakeannista noin 50 prosentin osuus (5,45 miljardia dollaria) meni yhdelletoista ulkomaalaiselle institutionaalille sijoittajalle, joista Qatar Investment Authority oli yksi merkittävimmistä.

Jos ABC käyttää ns. ylimerkintämahdollisuuden, osakeannista tulee maailman suurin (22,1 miljardia dollaria). Jokatapauksessa osakeannin arvo tulee olemaan vähintään 19 miljardia dollaria. Tammi-kesäkuun aikana Kiinan pörssiin on listautunut jo yli 170 yritystä.

Venäjä

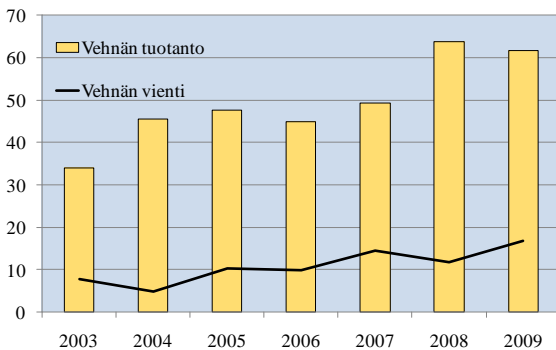
Kuivuus koettelee Venäjän viljasatoa. Venäjän 83 alueesta 23 on julistettu hätätilaan poikkeuksellisten helteiden takia. Maatalousministeri Jelena Skrynnikin mukaan helteet ovat vahingoittaneet viljasatoa 10 milj. hehtaarin alalta eli viidesosalta viljelyalasta. Kuluvan vuoden satoennuste on 85 milj. tn eli 10 milj. tn vähemmän kuin keväällä ennustettiin. Ennustettu sato on melko hyvä ja yhtä suuri kuin 2000-luvun sadot keskimäärin. Vuonna 2008 Venäjällä kirjattiin 2000-luvun ennätyssto, 108 milj. tn. Viime vuonna sato oli 97 milj. tn.

Ministeri Skrynnikin mukaan tällä hetkellä tärkeintä on turvata kotimainen kulutus, joka on noin 75 milj. tn vuodessa. Viljaa on edellisvuosilta varastoissa 24 milj. tn, josta valtion interventiovarastossa 10 milj. tn. Valtio aikoo aloittaa myynnit varastosta elo-syyskuussa rajoittaakseen hintojen nousua, sillä kuivuus on nostanut viljan tuottajahintoja ennätysvauhdilla. Varastot karttuivat kahden viime vuoden suurten satojen seurauksena. Koska varastointijärjestelmät ovat kehittymättömiä, ei vilja säily kauaa pilaantumatta, mistä syystä valtio mielellään tyhjentää varastoja.

Runsaasti yli puolet Venäjän viljasadosta muodostuu vehnästä. Hyvien satojen seurauksena vehnän vientimäärät ovat kasvaneet keskimäärin 25 %:n vuosivauhdilla 2000-luvun loppupuoliskolla. Vuonna 2008 Venäjä nousi 14 %:n osuudella Kanadan kanssa jaetuille toiselle sijalle maailman suurimpana vehnänviejänä Yhdysvaltojen jälkeen.

Venäjänsä valtiollisen viljanvienti-yhtiön mukaan lähes 25 % Venäjän koko viljavientiä suuntautui vuonna 2009 Egyptiin. Seuraavaksi eniten Venäjä vei vehnää Turkkiin (11 %) sekä Saudi-Arabiaan ja Syyriaan (7 %).

Venäjänsä vehnän tuotanto ja vienti, milj. tn

Lähde: Rosstat

Hallitus pyrkii parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä. Viime viikolla hallitus hyväksyi duunaan lähetetävän lakiesityksen, joka vähentää toimilupaa edellyttävien liiketoimintojen lukumäärää ja yksinkertaistaa luvanhakua-

prosessia. Toimilupien hakeminen on nykyisellään hyvin työläs, kallis ja aikaa vievä prosessi. Lakiesityksen mukaan toimilupa vaadittaisiin 49 liiketoiminnolta, kun se nyt vaaditaan noin sadalta toiminnolta. Toimilupia tarvitsevien liiketoimintojen määrää on vähennetty asteittain viime vuosina; 1990-luvun lopulla lähes kaikkien yritysten perustaminen oli luvanvaraista. Lakiesityksen mukaan vuoden 2013 alusta lähtien mm. apteekkien perustaminen ei enää edellytä lupaa vaan viranomaisille tehtävä ilmoitus riittää. Luvanvaraisten liiketoimintojen määrää aiotaan vähentää edelleen. Luvanvaraisiksi jäävät kuitenkin jatkossakin mm. rahoitusalan toiminnot, tietoliikenne, radio ja TV, atomienergia sekä alkoholijuomien valmistus.

Lakiluonnoksessa yhtenäistetään ja selkeytetään toimilupien myöntämisperiaatteita, mikä vähentää tulkinnanvaraisuutta ja korruption mahdollisuuksia. Toimiluvasta ei saa ottaa muita maksuja kuin laissa määritellyn toimitusmaksun. Toimiluvan hakemista helpotetaan siten, että ensi vuoden alusta lähtien sen voi tehdä sähköisesti. Jo toimivien yritysten kannalta merkittävä parannus on, että toimilupa ei olisi enää määräaikainen vaan voimassa toistaiseksi.

Yritysten perustamista on helpotettu viime kesästä lähtien talousministeriön asetuksella, jonka mukaan tietyillä toimialoilla voi aloittaa yritystoiminnan ilman, että kaikki tarvittavat viranomaisluvut on saatu. Tarkastukset suoritetaan toiminnan alkamisen jälkeen. Tällaisia toimialoja on nyt 20, ja niihin kuuluvat mm. vähittäiskauppa ja ravitsemustoiminta. Ministeriön selvityksen mukaan kuluneen vuoden aikana on ko. aloilla perustettu aiempaa enemmän yrityksiä. Talousministeriö aikoo lisätä helpotetun menetelyn piiriin kuuluvien toimialojen lukumäärää edelleen.

Viime vuonna astui voimaan laki, joka rajoittaa pienyrityksiin tehtävien viranomaistarkastusten lukumäärää ja kestoa. Rajoitus koskee kuitenkin vain pientä osaa tarkastuksista, sillä mm. tulli-, vero-, rahoitus-, liikenne-, kilpailusääntö- ja työsuojelutarkastukset jäivät sen ulkopuolelle. Talousministeriö valmistelee parhaillaan esitystä lain laajentamisesta koskemaan valtaosaa muistakin tarkastuksista. Ministeriön mukaan ongelmana on kuitenkin ollut, että viranomaiset eivät aina noudata lain rajoituksia.

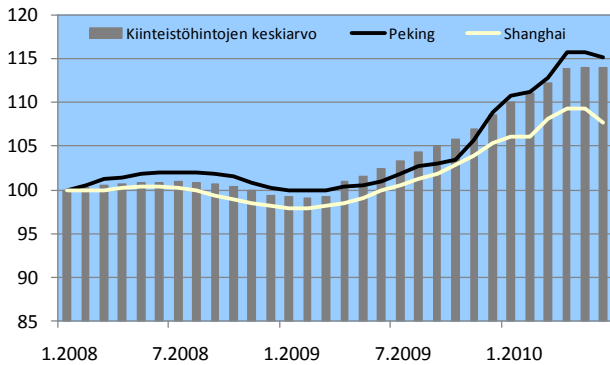
Pakollista sertifiointia vaativien tuotteiden lukumäärää on viime vuosina supistettu. Tällä hetkellä noin 1 000 tuotteelta edellytetään sertifikaattia ja 1 300 tuotteelta ilmoitusta laadusta. Maaliskuussa kosmeettiset tuotteet, elintarvikkeet ja alkoholijuomat siirrettiin sertifiointilistalta hallinnollisesti hieman kevyemmän ilmoitusmenettelyn piiriin. Hallituksen tavoitteena on supistaa sertifiointia vaativien tuotteiden lukumäärää edelleen ja samalla yksinkertaistaa ilmoitusmenettelyä.

Edellä esitetyt toimet ovat osa hallituksen pyrkimystä parantaa yritysten toimintaympäristöä vähentämällä sääntelyä ja sen myötä väärinkäytösten mahdollisuuksia. Talousministeriö on saanut valtuudet tarkastaa muiden ministeriöiden ja laitosten antamat määräykset sen suhteen, miten ne vaikuttavat yritysten toimintaan.

Kiina

Hintakehitys Kiinan kiinteistömarkkinoilla tasaantumassa. Kiinteistöjen hinnat seitsemässäkymmenessä kiinalaiskaupungissa laskivat kesäkuussa keskimäärin 0,1 % toukokuusta. Toukokuussa hinnat nousivat vain 0,2 % (2,4 % vuositasolle korotettuna). Hintakehitys vaihtelee edelleen merkittävästi alueittain. Esimerkiksi Shanghaissa hinnat laskivat kesäkuussa 1,4 % (lähes 17 % vuositasolle korotettuna), kun taas Koillis-Kiinan Jilinissä hinnat nousivat 1,7 %.

Pekingin ja Shanghain kiinteistöhintaindeksi ja 70 kaupungin hintojen keskiarvon indeksi (1.2008=100)

Lähteet: CEIC ja BOFIT

Keskimääräisen hintakehityksen perusteella näyttää siltä, että viranomaistoimenpiteet kiinteistömarkkinoiden rauhoittamiseksi ovat toistaiseksi onnistuneet. Huhtikuussa hallitus määräsi asuntokauppojen käteismaksuosuutta nostettavaksi, tiukensi lainanannon ehtoja ja ilmoitti panostavansa edelleen tonttimaan tarjonnan lisäämiseen. Vaikka hinnat eivät ole vielä lähteneet merkittävään laskuun, asuntokauppojen määrä on vähentynyt selvästi. Suuri osa potentiaalisia ostajia todennäköisesti odottaa edelleen, miten hinnat kehittyvät lähikuukausina.

Asunnot kiinalaiskaupungeissa ovat yleisesti kalliita länsimaisiin kaupunkeihin verrattuna, kun asuntohintoja verrataan tulotasoon. Kiinalaisten tulot ovat kuitenkin kasvaneet nopeammin kuin asuntojen hinnat, joten asunnot ovat ajan myötä tulleet halvemmiksi suhteessa tuloihin. Kiinteistöt on myös koettu houkuttelevaksi sijoituskohteeksi, koska säästötilien reaaliset korot ovat olleet hyvin matalat tai negatiiviset. Kun likviditeetin kasvu Kiinan taloudessa on nyt hidastumassa kireämmän talouspolitiikan myötä, myös kiinteistöjen hintakehitys on tasaantunut.

Jotkut analyytikot ovat ennakoineet, että talouskasvun hidastumisen ja asuntohintakehityksen vuoksi Kiina löytäisi kiinteistömarkkinoiden hallinnollisia määräyksiä jälleen vuoden loppua kohden. Kiinan viranomaiset ovat

kuitenkin viime aikoina painottaneet talouspolitiikan jatkuvuuden tärkeyttä. Koska rakentamiseen liittyvät investoinnit ovat merkittävä osa kokonaistuotantoa, paikallishallinnot saattavat olla haluttomia tiukentamaan kiinteistömarkkinoiden olosuhteita liiaksi. Hallituksen päätös rakentaa entistä enemmän edullisia asuntoja matolan tulotason perheille kuitenkin tukee rakentamista ja siten myös kokonaistuotannon kasvua.

Kiinan suosio turistien keskuudessa kasvussa. Kiina on Yhdistyneiden Kansakuntien alaisen Maailman matkailujärjestön UNWTO (United Nations World Tourism Organization) mukaan ulkomaisten turistien neljänneksi suosituin turistikohde Ranskan, Yhdysvaltojen ja Espanjan jälkeen. Viime vuonna Manner-Kiinassa kävi yhteensä 127 miljoonaa turistia, mikä on 4 % vähemmän kuin ennen talouskriisiä vuonna 2007.

Turistien lukumäärä Manner-Kiinassa on kasvanut yli 50 % kymmenessä vuodessa. Ehdottomasti eniten turisteja tulee Hongkongista, Macaosta ja Taiwanista, jotka yhdessä muodostavat noin 84 prosentin osuuden kaikista Manner-Kiinaan matkustavista turisteista. Eniten ulkomaalaisia turisteja tulee Japanista ja Etelä-Koreasta. Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa ulkomaisten turistien määrä Manner-Kiinassa oli liki neljänneksen suurempi kuin vuotta aiemmin. Tähän vaikuttaa talouksien elpymisen lisäksi mm. Shanghain maailmannäyttely, johon tapahtumajärjestäjien mukaan odotetaan 70 miljoonaa kävijää. Vaikka maailmannäyttely alkoi vasta toukokuussa, turisteja Shanghaissa on tämän vuoden kesäkuuhun mennessä käynyt jo lähes kolmasosa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tällä viikolla Kiinan valtio ilmoitti aloittavansa matkailualan yritysten tukemisen parantamalla niiden rahoitusolosuhteita mm. helpottamalla lainaehtoja. Valtio myös kannustaa matkailualan yrityksiä hankkimaan rahoitusta laskemalla liikkeelle joukkovelkakirjoja ja osakkeita.

BRIC-maat aktiivisia protektionististen toimien käyttämisessä kriisin aikana. Kansainvälinen kauppakamari ja Peterson Institute for International Economics (PIIE) julkaisivat kesäkuun lopussa raportin, joka tarkastelee G20-maiden asettamia kaupanesteitä talouskriisin aikana. G20-maat olivat syyskuuhun 2009 mennessä päättäneet ottaa käyttöön 172 protektionistista toimenpidettä, mm. suojatulleja. Tämä muodostaa 35 % kaikista suojatoimista maailmanlaajuisesti. Suojatoimia otettiin käyttöön eniten vuoden 2009 alussa, ja myös niiden vaikutukset kauppakumppaneihin olivat silloin suurimmillaan.

Raportissa G20-maita on vertailtu sen mukaan, miten paljon suojatoimenpiteitä maat ovat päättäneet ottaa käyttöön ja miten moneen tuotteeseen ja kauppakumppaniin toimet vaikuttavat. Vertailun mukaan Venäjä käytti G20-maista eniten suojatoimia talouskriisin aikana. BRIC-maista Intia sijoittui kolmanneksi, Brasilia viidenneksi ja Kiina kuudenneksi.

Venäjä

Työttömyyden supistuminen ja kuluttajien luottamuksen kasvu heijastelevat talouden elpymistä. Rosstatin mukaan kesäkuussa 2010 työttömyysaste oli 6,8 %, kun se vielä tammikuussa oli lähes kriisiajan huippulukemissa 9,2 prosentissa. Työttömyysaste oli kuitenkin korkea nuorten keskuudessa: 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä se oli 16 %.

Yritysten parantuneesta tilanteesta kertoo se, että vuoden 2009 aikana edellisvuodesta kaksinkertaistuneet palkkarästit ovat vähentyneet. Rosstatin mukaan kuukausittaiset palkkarästit puolittuivat vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla vuoden takaisesta.

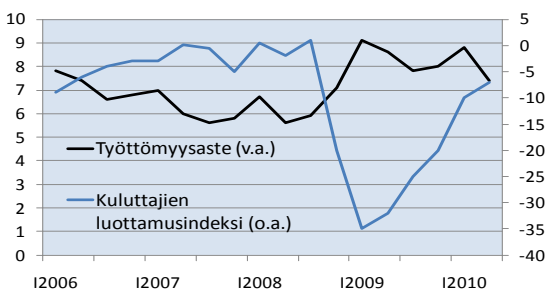
Tulokehitys on ollut alkuvuonna hyvä. Kesäkuussa keskimääräinen kuukausipalkka oli 21 600 ruplaa (550 euroa). Palkat nousivat vuoden aikana nimellisesti 12 % ja reaalisesti 6 %. Keskimääräinen eläke oli kesäkuussa 7 600 ruplaa (190 euroa). Reaalisesti keskimääräinen eläke oli 39 % korkeampi kuin kesäkuussa 2009, mikä johtuu eläkkeiden huomattavasta korotuksesta vuoden alussa.

Virallinen toimeentulominimi oli vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä 5 520 ruplaa (140 euroa) kuussa. Rosstatin mukaan toimeentulominimin alapuolella eli noin 15 % väestöstä. Vuonna 2008, ennen syvintä kriisiaikaa, toimeentulominimin alapuolella eli 13 % väestöstä.

Rosstatin laskema kuluttajien odotuksia mittaava indeksi sai tämän vuoden toisella neljänneksellä korkeimman arvonsa (-7 %) sitten vuoden 2009 alun jyrkän pudotuksen. Neljännesvuosittain tehtävän kyselyn otos kattaa viisituhatta federaation eri alueilla asuvaa henkilöä. Kysely muodostuu useista eri osista, jotka koskevat odotuksia sekä maan yleisen taloustilanteen että vastaajan oman taloudellisen tilanteen kehittymisestä. Jos osatekijöiden yhteistuloksena saatu indeksiluku on negatiivinen, kuten se on viime vuosina useimmiten ollut, kertoo se kielteisten odotusten ylittävän myönteiset odotukset.

Vastajien näkemys omasta taloudellisesta tilanteestaan on kohentunut alkuvuodesta. Toisella neljänneksellä 15 % vastaajista arvioi taloudellisen tilanteensa paranevan lähimmän vuoden aikana kun taas 13 % arvioi tilanteensa huononevan ja 59 % pysyvän ennallaan.

Työttömyysaste (% , vasen akseli) ja kuluttajien luottamusindeksi (oikea akseli) neljännesvuosittain

Lähde: Rosstat

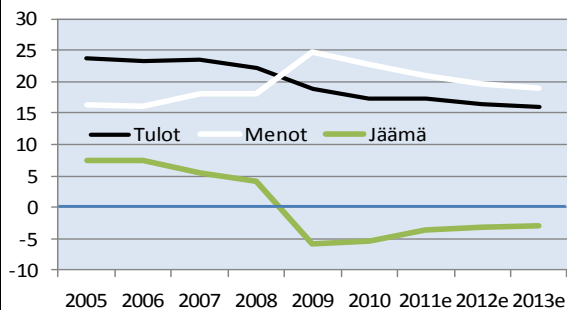
Hallitus pyrkii pienentämään budjettivajetta. Hallitus hyväksyi 29.7. budjettilinjaukset vuosille 2011–2013. Tavoitteena on supistaa federaatiobudjetin vaje ensi vuonna 3,6 prosenttiin BKT:stä ja edelleen 2,9 prosenttiin vuonna 2013. Kuluvan vuoden budjettivajeeksi hallitus ennakoii 5,4 % BKT:stä.

Federaatiobudjetin tulot ovat ensi vuonna 8 600 mrd. ruplaa (218 mrd. euroa) eli 17,4 % BKT:stä ja menot 10 400 mrd. ruplaa (264 mrd. euroa) eli 20,9 % BKT:stä. Tulojen osuus BKT:stä nousee hienoisesti tämän vuoden tasosta, kun taas menojen osuus pienenee noin 2 prosenttiyksikköä.

Vuosina 2012 ja 2013 sekä tulojen että menojen BKT-osuuden suunnitellaan supistuvan. Tulojen BKT-osuuden supistumisen taustalla on finanssiministerin Aleksesi Kudrinin mukaan se, että Venäjän öljyn ja kaasun tuotanto ei enää lisääny niin nopeasti kuin 2000-luvulla, joten öljystä ja kaasusta saatavat vero- ja tullitulotkaan eivät kasva entistä vauhtia. Budjetin menojen BKT-osuus supistuu kiristyvän budjettipolitiikan seurauksena, ja vuonna 2013 osuuden suunnitellaan olevan 19 %.

Nimellisesti budjetin menot kasvavat ensi vuonna 2 % tästä vuodesta, mikä merkitsee niiden reaalista vähenemistä. Budjetin tulojen arvioidaan kasvavan nimellisesti 11 %.

Federaatiobudjetin tulot, menot ja jäämä, %/BKT

Lähde: Finanssiministeriö

Budjettilaskelmat perustuvat talouden maltilliseen kasvuoletukseen; ensi vuonna BKT:n kasvuksi arvioidaan 3,4 % ja seuraavina vuosina 3,5 % ja 4,2 %. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnaksi oletetaan budjettilaskelmissa ensi vuonna 75 dollaria tynnyriltä ja seuraavina vuosina 78 ja 79 dollaria tynnyriltä. Ruplan odotetaan vahvistuvan hienoisesti vuosina 2011–2013.

Budjettimenot ovat kasvaneet voimakkaasti viimeksi kuluneiden 5 vuoden aikana, ja samalla budjetin riippuvuus öljystä ja kaasusta kannettavista veroista ja siten maailmanmarkkinahinnoista on lisääntynyt. Venäläisen Alfa-Bankin mukaan raakaöljyn hinnan pitäisi tänä vuonna olla 123 dollaria tynnyriltä, jotta federaatiobudjetti olisi tasapainossa. Ensi vuonna tasapaino saavutettaisiin 111 dollarin tynnyrihinnalla. Vielä vuonna 2008 budjetin tasapainottamiseen olisi riittänyt raakaöljyn 62 dollarin tynnyrihintaa.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

31 • 5.8.2010

Kiina

IMF suosittaa Kiinalle laajoja reformeja kotimaisen kulutuskysynnän kasvattamiseksi. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF toivoo tuoreessa Artikla IV -raportissaan Kiinan laajentavan ja syventävän uudistuksia, joilla nykyistä investointi- ja vientivetoista taloutta voitaisiin siirtää kohti kulutusvetoisempaa ja samalla tasapainoisempaa taloutta. Yksityisen kulutuskysynnän vahvistamiseksi IMF suosittaa mm. juanin reaalisena valuuttakurssin vahvistamista, työntekijöiden sosiaalimaksujen keventämistä ja kuluttamiseen liittyvien verojen alentamista. Lisäksi IMF toivoo Kiinan jatkavan uudistuksia, jotka vähentävät kansalaisten säästämisen tarvetta. Esimerkiksi eläkejärjestelmän kattavuutta tulisi kasvattaa, järjestää maksuton toisen asteen koulutus ja parantaa terveydenhuollon laatua etenkin köyhillä alueilla. Myös yritysten säästämisenokkuutta tulisi laimentaa mm. parantamalla yksityisten yritysten rahoituksen saatavuutta ja kannustamalla yrityksiä jakamaan voitoistaan enemmän osinkoja.

Vaikka kesän aikana on ollut useita työnseisauksia ja joillakin alueilla arvioidaan esiintyvän työvoimapulaa, IMF uskoo, että koko maan tasolla Kiinassa on edelleen ylitarjontaa työvoimasta. Viime aikojen palkankorotukset eivät ole poikkeuksellisen suuria aiempien vuosien korotuksiin nähden. Palkkojen nousua tulee IMF:n mukaan hidastamaan yritysten siirtyminen halvempien tuotantokustannusten perässä hiljalleen rannikolta Kiinan sisäosiin.

Kansainvälinen valuuttarahasto pelkää finanssikriisin myötä tapahtuneen globaalien epätasapainojen supistumisen jäävän tilapäiseksi ilmiöksi ja epätasapainojen alkavan jälleen kasvaa tulevina vuosina, kun Kiinan päävientimarkkinat Eurooppa ja Yhdysvallat elpyvät kriisistä. Lisäksi Kiinaan virtaavat korkotulot ulkomaisista sijoituksista (etenkin suuren valuuttavarannon sijoittamisesta) tulevat kasvamaan samalla, kun korot maailmalla alkavat nousta. Kiinalaisviranomaiset puolestaan uskovat, että kotimaista kulutuskysyntää pystytään lisäämään siinä määrin, että vaihtotaseen ylijäämät jäävät suurin piirtein nykyiselle 4–5 prosentin tasolle suhteessa BKT:hen.

Valuuttarahasto suorittaa valtaosalle maista Artikla IV -tarkasteluja vuosittain. Laadittua raporttia ei kuitenkaan julkisteta ilman tarkasteltavan maan suostumusta. Vuosina 2007–2009 Kiina oli joistakin raportin päätelmistä jyrkästi eri mieltä ja kielsi raportin julkaisemisen.

Kiinalaisten tulot jatkavat kasvamistaan. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla kaupunkilaisten käytettävissä olevat tulot olivat keskimäärin yli 1 600 juania (185 euroa) kuukaudessa. Maaseudulla käytettävissä olevat tulot olivat keskimäärin 515 juania (58 euroa) kuukaudessa. Kaupunkilaisten tulot kasvoivat reaalisesti 10,2 % vuotta aiemmasta, kun maa-

seudulla kasvua oli 12,6 %. Viimeisten viiden vuoden aikana kaupunkilaisten tulot ovat kasvaneet liki 50 %. Samaan aikaan maaseudun tulojen kasvu on ollut noin 4 prosenttiyksikköä pienempi. Tulonsiirrot ovat kasvaneet nopeasti, mutta niiden osuus saaduista tuloista on pysynyt likimain ennallaan. Vuonna 2009 tulonsiirrot kasvoivat kaupungeissa 15 % ja maaseudulla 22 %.

Minimipalkkoja on korotettu tämän vuoden aikana 27 Kiinan provinssissa ja kaupungissa. Suurin 28 prosentin korotus tehtiin Hunanin provinssissa.

Vaikka kiinalaisten tulotaso on noussut, kiihtyvä inflaatio ja asuntojen korkeat hinnat suhteessa tulotason lisäävät edelleen palkkojen nousupaineita. Tämä on ollut osasyynä useisiin työnseisauksiin, joilla on tavoiteltu korotuksia palkkatasoon tämän kesän aikana ([BOFIT Viikkokatsaus 26/2010](#)). Lakkojen laajan uutisoinnin myötä kiinalaisten tietoisuus palkkaeroista on kasvanut. Palkkakustannusten noustessa ulkomaiset yritykset saattavat siirtää tuotantoa pois rannikolta, jossa tuotantokustannukset ovat muuta Kiinaa korkeammat ja jossa suurin osa ulkomaisista yrityksistä toimii. Mm. työnseisauksien kohteena ollut taiwanilainen Foxconn päätti siirtää osan tuotannostaan Keski-Kiinaan Henanin maakuntaan säästääkseen tuotantokustannuksissa.

Kiinalaisten tulotason nousu tukee kotimaista kysyntää, minkä seurauksena maan riippuvuus viennistä vähenee.

Kiinan talouskasvu on hidastumassa odotetusti. Elokuun alussa julkaistujen ostopääallikköindeksien (PMI) mukaan tilanne Kiinan teollisuudessa on tasaantumassa alkuvuoden raivoisan kasvuvaiheen jälkeen. Virallisen PMI:n arvo pieneni heinäkuussa kolmantena peräkkäisenä kuukautena arvoon 51,2 ja yksityisen pankkiiriliike HSBC:n julkaisema indeksi painui arvoon 49,4. Indeksien arvo 50 on kriittinen raja, sillä sitä alemmat arvot osoittavat tilanteen kyselyyn osallistuneissa yrityksissä olleen edelliskuukautta heikompi, kun taas suuremmat lukemat ennakoivat talouskasvun jatkuvan.

Virallisen PMI-kyselyn mukaan kasvun hidastuminen johtuu sekä kotimaan- että vientitilausten kasvun rauhoittumisesta. Toisaalta kysely osoittaa teollisuuden kustannuspaineiden hellittäneen, vaikka panoshinnat ovat edelleen nousussa. Myös työllisten määrä teollisuudessa kasvoi heinäkuussa.

Talouden kasvun rauhoittuminen oli nähtävissä jo huhti-kesäkuun talousluvuissa. Toisen neljänneksen BKT:n kausitasoitettu neljännesvuosikasvu vuositason muuttuna oli arviolta noin 8 %, kun ensimmäisellä neljänneksellä vastaavasti laskettu kasvu lähenteli 11 prosenttia (arviot näiltä osin vaihtelevat kuitenkin melkoisesti, sillä Kiina ei julkaise kunnollisia neljännesvuosilukuja BKT:n kehityksestä). Toistaiseksi kasvun hidastuminen näyttää lähinnä tilanteen normalisoitumiselta eikä sen uskota aiheuttavan suuria muutoksia nykyiseen talouspolitiikan viritykseen.

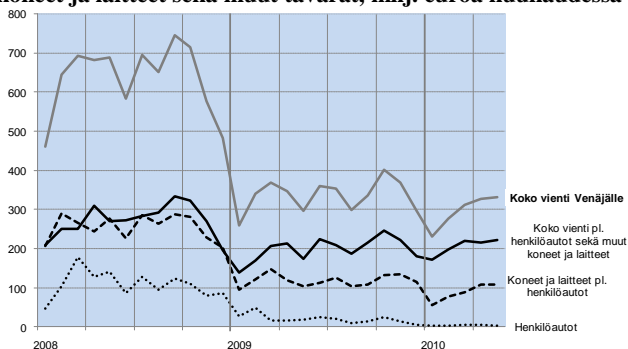
Venäjä

Suomen kone- ja laitevienti Venäjälle supistunut tänä vuonna, muu vienti kasvanut. Tullin tietojen mukaan Suomen vienti Venäjälle väheni tämän vuoden tammi-toukokuussa 8 % viime vuoden tammi-toukokuusta ja oli 1,5 mrd. euroa. Suomen kokonaisvienti kasvoi samaan aikaan 4 % ja oli 19 mrd. euroa. Vajaa 8 % Suomen koko viennistä suuntautui Venäjälle, mikä teki siitä Suomen neljänneksi suurimman vientikohteen Ruotsin (12 %), Saksan (11 %) ja Alankomaiden (8 %) jälkeen.

Suomen Venäjän-viennin supistuminen edelleen tänä vuonna on johtunut lähinnä kahdesta tavararyhmästä: henkilöautoista sekä muista koneista ja laitteista (kuva). Henkilöautojen jälleenvienti, joka pieneni vuonna 2009 yli 80 %, on typistynyt tänä vuonna hyvin vähäiseksi. Vuonna 2008 henkilöautot muodostivat 17 % Suomen Venäjän-viennistä. Vuonna 2009 osuus oli enää 6 % ja tämän vuoden tammi-toukokuussa 1 %. Henkilöautoja on tänä vuonna viety Venäjälle vielä aiempaa painokkaammin nk. transiiton eli kauttakuljetuksena, jota ei tullata (myös autojen transito väheni tammi-maaliskuussa vuodentakaisesta).

Suomen vienniksi kirjautuvat henkilöautot ovat käytännössä kokonaan nk. jälleenvientiä, joka kirjautuu myös Suomen tuontitilastoihin (jälleenvietävät tavarat tuodaan muualta ja tullataan). Henkilöautot ovat olleet Venäjälle menevän jälleenviennin selvästi suurin tuoteryhmä. Muiden jälleenvientituotteiden, esimerkiksi matkapuhelimien ja kodinkoneiden, jälleenviennin suuruutta on vaikeampi hahmottaa, mutta myös niiden vienti Venäjälle on vähentynyt jyrkästi tänäkin vuonna. Tullin viimeisimmän, vuotta 2008 koskevan selvityksen mukaan jälleenviennin arvioitu osuus oli noin 30 % Suomen Venäjän-viennistä.

Suomen vienti Venäjälle: koko vienti, henkilöautot, muut koneet ja laitteet sekä muut tavarat, milj. euroa kuukaudessa

Lähde: Suomen tullit

Ilman henkilöautojen vientiä Suomen Venäjän-vienti supistui tammi-toukokuussa vajaa 2 %. Toukokuussa se ylitti ensi kertaa tänä vuonna vuodentakaisen, tosin jyrkästi pudonneen, tason. Suurin tuoteryhmä ovat edelleen

koneet ja laitteet. Niiden vienti (pl. henkilöautot) väheni neljänneksen ja niiden osuus pieneni edelleen: tammi-toukokuussa 2009 osuus oli yli 35 % mutta tammi-toukokuussa 2010 alle 30 %. Tammi-toukokuussa lähes kaikkien kone- ja laiteryhmiä vienti supistui.

Suomen muu vienti kuin henkilöautojen sekä muiden koneiden ja laitteiden vienti Venäjälle puolestaan kasvoi kokonaisuutena tammi-toukokuussa 14 % vuotta aiemmas-ta. Kemian tuotteiden vienti lisääntyi 18 %; kaikki alan päätuoteryhmät osoittivat kasvua. Kemian tuotteiden osuus nousi pitkälti yli neljäsosaan koko viennistä Venäjälle. Paperi- ja pahvituotteiden vienti kasvoi 20 %, ja niiden osuus nousi yli kymmenesosaan. Elintarvikkeiden vienti lisääntyi 25 %, mikä kasvatti niiden osuuden 8 prosenttiin.

Viennin kehityksessä heijastuu Venäjän taloustilanne. Vaikka Venäjän koko tuonti on tänä vuonna kasvanut, investointitavaroiden kysyntä ei ole vielä lähtenyt liiem-min kasvuun. Henkilöautojen tuonti on supistunut edelleen kotimaisen autotuotannon lisääntyttä voimakkaasti.

Energianvienti kasvanut. Energiaministeriön arvion mukaan Venäjän raakaöljyn vienti oli tammi-kesäkuussa noin 122 milj. tonnia eli saman verran kuin vuotta aiemmin. Öljyn-tuotanto sitä vastoin kasvoi noin 3 %. Venäjän tullin mukaan IVY-alueen ulkopuolelle vietiin 110 milj. tonnia raakaöljyä, mikä on noin 6 % enemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana. Kasvu vastaa suuruusluokaltaan viime vuoden lopus-sa käyttöön otetun Tyynenmeren rannalla sijaitsevan Kozmin öljyterminaalin lastauksia tammi-kesäkuussa. Sitä vastoin vienti IVY-alueelle, ja etenkin Valko-Venäjälle, supistui voimakkaasti. Viime vuonna raakaöljyn vienti kasvoi 2 % ja tuotanto 1,5 %. Noin kolmannes Venäjän raakaöljyn viennistä kulkee edelleen Koiviston (Primorsk) sataman kautta.

Myös diesel-öljyn ja raskaan polttoöljyn vienti erityi-sesti IVY-alueen ulkopuolelle kasvoi vauhdikkaasti alku-vuonna. Kaikkiaan Venäjä vei tullitilastojen mukaan 65 milj. tonnia öljyjalosteita, mikä on 12 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Viime vuonna öljytuotteiden vientimäärät kasvoivat 5 %. Kivihiilen vienti kasvoi tammi-kesäkuussa toistakymmentä prosenttia viime vuoden vastaavasta aika-jaksosta. Kivihiilen vienti IVY-alueen ulkopuolelle kasvoi runsaat 10 %, mutta vienti IVY-maihin kasvoi nopeasti.

Maakaasun vientimäärät supistuivat vuosi sitten erityi-sen voimakkaasti johtuen sekä leudosta talvesta, talous-kriisin supistamasta kulutuksesta että Venäjän ja Ukrainan välisistä kiistoista. Kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa maakaasun vienti oli 92 mrd. kuutiometriä eli noin 50 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kaasuvienti IVY-alueen ulkopuolelle (EU-maihin ja Turkkiin) kasvoi tammi-kesäkuussa vain 16 % ja oli alle 60 mrd. kuutiometriä. Ennen talouskriisiä alkuvuoden vientimäärät IVY-alueen ulkopuolelle olivat tyypillisesti yli 80 mrd. kuutiometriä. Kaasuvienti IVY-maihin on tänä vuonna kasvanut erittäin voimakkaasti, mikä osin on toipumista viime vuoden vien-tikuopasta. Venäjä vei kaasua IVY-maihin tammi-kesäkuussa yli 30 mrd. kuutiometriä.

Kiina

Heinäkuun talousluvut kertovat odotetusti kasvun hidastuneen. Kiinan tilastoviraston mukaan teollisuustuotanto kasvoi heinäkuussa reaalisesti 13 prosenttia viime vuodesta. Kasvu oli hieman hitaampaa kuin kesäkuussa ja se on hidastunut kuluvana vuonna tasaisesti alkuvuoden nopean kasvun jälkeen. Kasvun hidastumisesta huolimatta teollisuustuotanto lisääntyi tammi-heinäkuussa 17 prosenttia vuotta aiemmasta.

Kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-heinäkuussa nimellisesti 25 prosenttia vuotta aiemmasta, mikä kertoo vahvasta talouden kysynnästä. Investoinneista lähes puolet oli valtion omistamien yritysten tekemiä. Niiden investointien kasvu kuitenkin hidastui 20 prosenttiin vuotta aiemmasta, mikä on puolet hitaampaa kuin vuotta aiemmin, jolloin kasvuvauhti oli 40 prosenttia. Vastaavasti yksityisen sektorin investointien kasvu on hieman kiihtynyt. Kokonaisuudessaan investointien kasvu on hidastunut jo edeltävän 12 kuukauden ajan, sillä viranomaiset ovat vähentäneet etenkin uusien julkisten investointihankkeiden lainanantoa.

Investointien ohella vähittäiskauppa kertoo kysynnän vahvuudesta. Kulutustavaroiden vähittäiskauppa kasvoi nimellisesti runsaat 18 prosenttia sekä heinäkuussa että tammi-heinäkuussa edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Alkuvuoden voimakkaan vähittäiskaupan kasvun jälkeen kasvuvauhti on hieman hidastunut. Kuitenkin kotitalouksien kasvavat tulot tukevat vähittäiskaupan kasvua.

Inflaatio kiihtyi heinäkuussa, asuntomarkkinoilla hinnat tasaantuivat. Kiinan tilastoviraston mukaan kuluttajahintojen nousu kiihtyi heinäkuussa 3,3 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun kesäkuussa inflaatio oli 2,9 %. Kuluttajatuotteista erityisesti ruoka on viime aikoina kallistunut. Vaikka inflaatio oli heinäkuussa nopeinta lähes kahteen vuoteen, sen ei enää odoteta merkittävästi kiihtyvän vuoden loppua kohti vaan jäävän melko maltilliselle tasolle. Tuottajahintojen nousu puolestaan hidastui 4,8 prosenttiin vuotta aiemmasta, kun kesäkuussa tuottajahinnat olivat 6,4 % vuotta aiempaa korkeammat. Tuottajainnoista etenkin raaka-ainehintojen nousu on viime aikoina hieman tasaantunut.

Asuntojen keskimääräiset hinnat 70 suuressa ja keskisuuressa kaupungissa eivät muuttuneet heinäkuussa edelliseen kuukauteen nähden. Kesäkuussa hinnat hieman laskivat toukokuusta. Vaikuttaakin siltä, että vuoden vaihteessa aloitetut ja huhtikuussa edelleen merkittävästi lisätyt viranomaistoimet asuntomarkkinoineiden hillitsemiseksi alkavat hiljalleen vaikuttaa. Vaikka hintojen odote-

taan alkavan laskea tulevina kuukausina, rakentajat ja markkinat ovat ottaneet tilanteen melko rauhallisesti. Kyselytutkimusten mukaan rakentajien rahoitustilanne on vakaa, ja virallisten tilastojen mukaan niillä on suhteellisen vähän pankkilainaa. Myöskään asuntojen ostajat eivät käytä asuntolainoja siinä määrin kuin mihin muualla maailmassa on totuttu, vaan maksavat suuren osan asunnonhinnasta omista varoista oston yhteydessä.

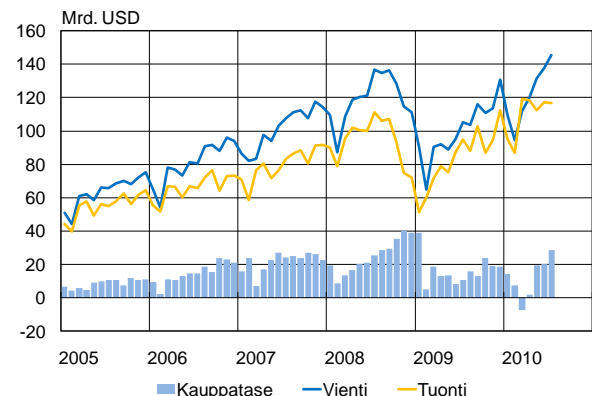
Kiinan kauppataseen ylijäämä repesi heinäkuussa.

Vaikka maailmantaloudessa näkymät ovat hyvin epävarmat, Kiinan viennissä ei tästä näy merkkejä. Kiinan vienti ylitti heinäkuussa jo selvästi lamaa edeltäneen huipun, kun viennin arvo nousi 146 miljardiin dollariin (kuva). Viennin kasvu oli 38 % (kesäkuussa 44 %) vuotta aiemmasta. Myös tuonnissa on jo ylitetty kesän 2008 aikaisempi huippu, mutta tuonnin kasvu näyttää toistaiseksi pysähtyneen. Maaliskuusta lähtien tuonnin arvo on pysytellyt 110–120 miljardin dollarin haarukassa. Heinäkuussa tuonnin arvo oli 116 miljardia dollaria, mikä on 23 % enemmän kuin vuosi sitten (kesäkuussa 35 %).

Viennin ja tuonnin eriävän kehityksen johdosta Kiinan kauppataseen ylijäämä repesi heinäkuussa 27 miljardiin dollariin, mikä kiihdytti jälleen keskustelua juanin revalvoitumisvauhdista.

Kausitekijät selittävät osan viime kuukausien tuonnin hiipumisesta ja viennin kasvusta. Tuonnin kasvun hiipuminen on kuitenkin linjassa myös maan talouskasvun hidastumisen kanssa. Viime kuukausien viennin rajulle kasvulle on vaikeampi löytää lisäselityksiä, sillä vientiä vetävät erityisesti ongelmassa olevat päämarkkinat Euroopassa sekä Yhdysvalloissa, ja viennin kasvu näyttää koskettavan laajasti kaikkia tärkeimpiä toimialoja. Ostopäällikköindeksi on maaliskuun jälkeen viitannut vientitilausten kasvun hidastumiseen ja heinäkuussa se osoitti enää pientä tilauksen kasvua edelliskuukaudesta, joten myös viennin kasvun voi odottaa tulevina kuukausina rauhoittuvan.

Kiinan vienti, tuonti ja kauppataase kuukausittain, mrd. USD

Lähde: Bloomberg

Venäjä

Venäjän alueiden elpymisvauhti vaihtelee. Teollisuustuotannon kasvu vaihteli voimakkaasti federaation eri alueilla kuluvan vuoden alkupuoliskolla. Kun Venäjän teollisuustuotanto (kattaa kaivostoiminnan ja öljynporauksen, tehdasteollisuuden sekä sähkö-, kaasu-, lämpö- ja vesihuollon) kasvoi tammi-kesäkuussa 10 % viime vuoden vastaavasta ajasta, oli kasvu nopeimmillaan 35–40 % Kalugan, Kaliningradin ja Uljanovskin tehdasteollisuuden keskittyneillä alueilla. Näillä alueilla tehdasteollisuuden tuotanto lisääntyi 40–50 % osittain autoteollisuuden voimakkaan kasvun ansiosta.

Teollisuustuotannon kasvu ylitti 20 % myös mm. useilla muilla teollisuuspaikkakunnilla Moskovan lähistöllä sekä siitä itään sijaitsevassa Volgan federaatiopiirissä, esimerkiksi Brjanskin, Orlovin ja Permin alueilla.

Venäjän Luoteisen federaatiopiirin alueella teollisuustuotanto kasvoi samaa vauhtia kuin Venäjällä keskimäärin. Kasvu oli keskimääräistä nopeampaa Karjalan tasavallassa (16 %), kun taas Leningradin alueella kasvu oli 9 %, Pietarissa 8 % ja Murmanskin alueella 5 %.

Venäjän energiantuotantoalueista merkittävimpiä ovat Länsi-Siperiassa sijaitsevat Hanti-Mansian autonominen piirikunta ja Jamalin Nenetsian autonominen aluepiiri sekä Kaukoidässä sijaitseva Sahalinin alue. Näillä alueilla kaivosteollisuus (ml. öljynporaus) muodostaa 50–65 % BKT:stä. Kaikkien em. alueiden teollisuustuotanto kääntyi kasvuun vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla. Kasvu oli erityisen nopeaa Sahalinilla raakaöljyn tuotannon lisääntymisen vuoksi. Hanti-Mansiassa teollisuustuotanto kasvoi vain hieman öljyntuotannon tasaantuessa. Hanti-Mansian öljyntuotanto muodosti vuoden 2010 ensimmäisellä neljänneksellä hieman yli puolet Venäjän koko öljyntuotannosta.

Talousindikaattoreiden kehitys joillakin federaation alueilla, %-muutos edellisen vuoden vastaavasta ajasta

	Moskova		Pietari		Perm		Hanti-Mansia	
	2009	1H2010	2009	1H2010	2009	1H2010	2009	1H2010
Teollisuustuotanto	-17	-9	-20	8	-11	22	-1	1
Rakentaminen	-19	-2	-23	0	-18	4	-20	-2
Vähittäiskaupan myynti	-3	5	-5	4	-6	-5	-17	-4
Työttömyysaste vuodessa keskim.	3	2	4	3	10	9	7	8

Lähde: Rosstat

Teollisuustuotanto väheni edelleen seitsemällä Venäjän 83 hallinnollisesta alueesta. Tuotanto väheni mm. Kaukasuksen epävakaisilla alueilla Tshetsheniassa, Dages-

tanissa ja Ingushetiassa sekä Siperiassa taloudellisesti vähemmän kehittyneissä Altain ja Hakasian tasavalloissa.

Teollisuustuotannon supistuminen jatkui myös Moskovassa. Suurin osa Moskovan alueellisesta BKT:stä muodostuu palveluista, ja vähittäiskaupan myynti kasvoi vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla 5 % viime vuoden vastaavasta ajasta eli jonkin verran nopeammin kuin Venäjällä keskimäärin.

Rahoitusmarkkinoiden sääntelyä kohennetaan. Duuma hyväksyi heinäkuussa kevätistuntokautensa päätteeksi useita rahoitusmarkkinoiden toimintaa koskevia lakeja. Niistä tärkeimpiä on laki sisäpiiritiedosta ja kurssimanipulaatiosta. Laissa määritellään sisäpiiritiedon ja sisäpiiriläisten käsitteet sekä rangaistukset sisäpiiritiedon käytöstä. Maksimirangaistus kurssimanipulaatiosta on 7 vuotta vankeutta. Kokonaisuudessaan laki astuu voimaan kolmen vuoden kuluttua. Tuolloin päättyy siirtymäaika, jonka kuluessa kurssimanipulaatiosta ei vielä tuomita vankeusrangaistuksia.

Kymmenisen vuotta valmisteilla olleen lain käsittelyä nopeutti lopulta Venäjän presidentin ja hallituksen pyrkimys tehdä Moskovasta kansainvälinen finanssikeskus. Finanssikeskus edellyttää kansainvälisten normien mukaisia markkinoiden sääntelyä.

Heinäkuun alussa voimaan astui arvopaperimarkkinoita valvovan Federaation rahoitusvalvontalaitoksen määräys, joka korotti arvopaperivälittäjiltä ja rahastoyhtiöiltä vaadittavan minimipääoman yli kolminkertaiseksi eli 35 milj. ruplaan (900 000 euroon). Pääomavaatimusta korotetaan edelleen 50 milj. ruplaan 1.7.2011. Muutos on herättänyt kilpailuviranomaisten kritiikkiä; viraston mukaan markkinat monopolisoituvat, kun niiltä poistuu noin 20 % toimijoista ja uusien toimijoiden markkinoille tulo vaikeutuu. Erityisesti karsituvat pienet alueelliset yhtiöt. Rahoitusvalvontalaitos puolestaan toteaa uudistuksen poistavan markkinoilta epämääräisiä yhden päivän yrityksiä.

Heinäkuussa astui voimaan lakimuutos, joka mahdollistaa taloudellisissa vaikeuksissa olevien vakuutusyhtiöiden ja arvopaperimarkkinoilla toimivien yritysten tervehdyttämisen. Tarkoituksena on välttää yrityksen ajautuminen konkurssiin tai konkurssitapauksessa selkeyttää prosessia ja lieventää siitä aiheutuvia vahinkoja. Vastaava käytäntö on voimassa pankkisektorilla.

Vuodesta 2004 lähtien duumassa vireillä ollut konsernitalinpäätöslaki hyväksyttiin heinäkuussa. Laki velvoittaa konsernimuotoiset pankit, vakuutusyhtiöt ja pörssissä noteeratut yritykset tekemään kansainvälisen kirjanpitoikäntönnön (IFRS) mukaisen konsernitalinpäätöksen. Pankit ovat keskuspankin määräyksestä tehneet konsernitalinpäätökset kansainvälisen standardin mukaan jo vuodesta 2004 lähtien. Lain mukaan pörssiyritysten on siirryttävä uuteen käytäntöön vuodesta 2015 alkaen. Uudistuksen odotetaan kasvattavan ulkomaisten sijoittajien kiinnostusta venäläisiä yrityksiä kohtaan.

Kiina

Kiinasta maailman toiseksi suurin talous. Kiina ohitti tällä viikolla Japanin ja siitä tuli Yhdysvaltojen jälkeen maailman toiseksi suurin talous toisen neljänneksen kokonaistuotannolla (BKT) mitattuna. Kiinan BKT toisella neljänneksellä oli 1040 miljardia euroa ja Japanin 1000 miljardia euroa. Japanin ohittamisessa Kiinaa auttoi Japanin jo pitkään jatkunut hidaskasvu. Toiseksi suurimmaksi taloudeksi nouseminen kuvastaa Kiinan aseman kasvamista maailman taloudessa ja politiikassa.

Bruttokansantuotteella henkeä kohden mitattuna Japanin talous on edelleen suurempi Kiinan. Kiinan BKT henkeä kohden (2 800 euroa vuonna 2009) on vain kymmenesosa japanilaisesta (29 000 euroa), mikä kertoo Kiinan suuresta väestön määrästä ja matalasta tulotasosta.

Maailmanpankin laskeman ostovoimapariteetilla (PPP) korjatun bruttokansantuotteen mukaan Kiina nousi jo vuonna 2001 maailman toiseksi suurimmaksi taloudeksi. Ostovoimapariteetti ottaa bruttokansantuotteessa huomiioon maiden väliset hintaerot.

Maailmanpankin kesäkuun ennusteen mukaan Kiina ottaisi ostovoimakorjatulla BKT:llä laskien maailman suurimman talouden Yhdysvallat kiinni jo vuonna 2020. Pelkästään kokonaistuotannolla mitattuna Yhdysvaltojen kiinnisaaminen kestää ainakin kymmenen vuotta kauemmin. Yhdysvallat on tällä hetkellä bruttokansantuotteella mitattuna liki kolme kertaa Kiinaa suurempi.

Viime vuonna Kiina oli yksi niistä harvoista talouksista, jotka kasvoivat merkittävästi. Vuosina 2000–2008 Kiina on kattanut koko maailman talouden kasvusta noin 15 %. Viime vuonna Kiinasta tuli maailman suurin viejämaa, kun sen vienti ylitti Saksan viennin. Kiinan osuus maailman tavaraviennistä oli viime vuonna noin 10 %.

Kesän viljelykasvien sato hyvä vaikeista luonnonoloista huolimatta. Vaikka useat Kiinan alueet ovat kärsineet kuluvana vuonna erilaisista vaikeista luonnonoloista kuten kuivuudesta ja tulvista, tilastoviraston mukaan kesän viljelykasvien sato oli 123 miljoonaa tonnia eli yhtä suuri kuin viime vuonna. Keskeisten viljelykasvien kesäsato kattaa noin neljänneksen koko vuoden sadosta. Syksyllä korjataan valtaosa sadosta, joka Kiinan maatalousministeriön mukaan saattaa jäädä viime vuotta pienemmäksi etenkin riisin osalta, sillä tuhoeläinmäärät riisipelloilla ovat kaksinkertaiset viime vuoteen verrattuna.

Kiina on pitkälti omavarainen keskeisten maataloustuotteiden suhteen, ja omavaraisuuden ylläpitäminen on Kiinan hallinnon yksi tärkeimmistä tavoitteista. Maa on mm. maailman suurin perunoiden, riisin, teen ja vehnän tuottaja. Lisäksi Kiina tuottaa Yhdysvaltojen jälkeen toiseksi eniten maissia. Kiinalla on mittavat valtion vilja-

varastot, joilla se pyrkii tasaamaan hintapaineita markkinoilla ja mahdollisen huonon satovuoden sattuesssa turvaamaan ruoantarjontaa.

Vaikka Kiina tuottaa suuria määriä maataloustuotteita, lähes koko tuotanto kulutetaan kotimaassa ja vain hyvin pieni osa siitä päätyy vientiin. Poikkeuksena on tee, jonka tuotannosta viedään noin neljännes. Kun viljan viime aikojen tuotanto-ongelmat Venäjällä ovat nostaneet vehnän maailmanmarkkinahintoja, Kiinan on arveltu vievän kuluvana vuonna aiempaa suuremman määrän vehnää ulkomaille.

Kiina tuo ulkomailta vain suhteellisen vähän maataloustuotteita. Poikkeuksena ovat soijapavut ja erilaiset kasviöljyt, joita tuodaan maahan huomattavia määriä.

Maatalous kattaa Kiinassa hieman yli 10 % BKT:stä, ja virallisten tilastojen mukaan se työllistää noin 40 % työvoimasta.

Hongkongin talous kasvoi odotettua nopeammin.

Hongkongin tilastoviraston mukaan talous jatkoi nopeaa kasvuaan toisella neljänneksellä, vaikkakin kasvuvauhti hidastui. Ensimmäisellä neljänneksellä talous kasvoi reaalisesti 8 % vuotta aiemmasta, kun toisella neljänneksellä kasvu hidastui 6,5 prosenttiin. Ensimmäisen puolen vuoden odotettua paremman kasvun vuoksi Kansainvälinen valuuttarahasto nosti heinäkuun alussa Hongkongin kuluvan vuoden kasvuennustetta yhden prosenttiyksikön 6 prosenttiin.

Kasvua tuki ensimmäisen puolen vuoden aikana viennin piristyminen Aasian markkinoille ja Yhdysvaltoihin. Tavaroiden ja palvelujen viennin kasvuvauhti vuotta aiemmasta oli lähes 20 % sekä ensimmäisellä että toisella neljänneksellä. Toisella neljänneksellä investoinnit kasvoivat 15 % vuotta aiemmasta, kun ensimmäisellä neljänneksellä kasvu oli 8 %. Toisen neljänneksen kotimainen kulutus puolestaan kasvoi 4,6 % vuotta aiemmasta. Tätä vauhdittivat talouden elpymisen ja tulojen kasvu.

Erityishallintoalue Hongkong allekirjoitti Manner-Kiinan kanssa toukokuun lopussa seitsemännen lisäyksen CEPA-sopimukseen (Closer Economic Partnership Agreement), jonka tarkoituksena on vähentää kaupan esteitä alueiden väliltä. Uusi sopimus tulee voimaan tammikuussa 2011 ja sen myötä erityisesti hongkongilaisten palvelualan yritysten toimintamahdollisuudet Manner-Kiinassa paranevat. Seitsemäs CEPA laajenee kattamaan jo 44 palvelusektoria.

Ensimmäinen CEPA solmittiin vuonna 2003, jonka jälkeen maiden välisiä kaupanesteitä on poistettu vuosittain laajentamalla sopimusta. Jo kolmessa edellisessä sopimuksessa on keskitytty rajoitteiden poistamiseen Hongkongille tärkeiltä palvelusektoreilta. Kesän alussa myös Manner-Kiinan ja Macaon vastaavaan CEPA-sopimukseen neuvoteltiin seitsemäs täydennys.

Venäjä

Kasvava osuus Venäjän tuonnista tulee Kiinasta. Venäjän tullin tietojen mukaan vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla tuonnin arvo oli 95 mrd. dollaria. Tuonti kasvoi 32 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Tuonti IVY-maista kasvoi 56 % ja EU-maista 19 %. Nopea kasvu oli paluuta taantuman aiheuttamasta romahduksesta.

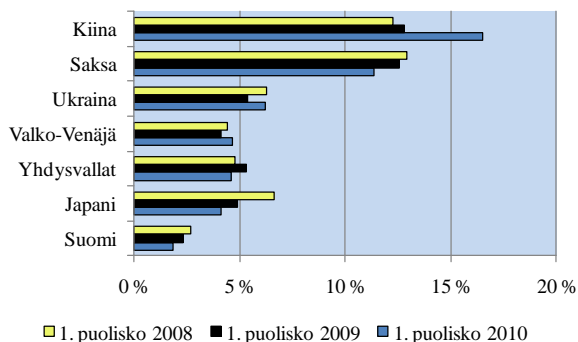
Suurin tuontimaa oli Kiina, jonka osuus koko tuonnista nousi 17 %:iin. Seuraavilla sijoilla olivat Saksa 11 %:n, Ukraina 6 %:n ja Valko-Venäjä sekä Yhdysvallat 5 %:n osuuksilla. Suomen osuus Venäjän tuonnista oli vajaat 2 %. IVY-maiden yhteenlaskettu osuus Venäjän tuonnista oli 15 % ja EU:n osuus 40 %.

Venäjän tuonti Kiinasta kasvoi kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla 71 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Talouskehitysministeriön mukaan 75 % tuonnista muodostui koneista, laitteista ja kuljetusvälineistä, 8 % kemianalan tuotteista ja 4 % elintarvikkeista.

Vuosina 2000–2008 Venäjän Kiinan-tuonti on kasvanut keskimäärin 52 %:n vuosivauhtia. Samaan aikaan Venäjän koko tuonti on kasvanut keskimäärin 28 %:n vuosivauhtia. Kriisivuonna 2009 Venäjän Kiinan-tuonti supistui 34 %, kun Venäjän kokonaistuonti supistui 37 %.

Kiinan lisäksi tuonti kasvoi nopeasti vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla mm. joistakin IVY-maista kuten Turkmenistanista 170 %, Uzbekistanista 121 % ja Kazakistanista 81 %. Maat ovat perinteisiä raaka-aineviejiä.

Venäjän suurimpien tuontimaiden sekä Suomen osuus Venäjän tuonnista, %

Lähde: Venäjän tulli

Venäjän vienti oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla 189 mrd. dollaria. EU pysyi Venäjän suurimpana vientikohteena 55 %:n osuudella, IVY-maiden osuus oli 14 %. Venäjän viennin suurin kohdema EU:ssa oli Hollanti (14 % viennistä), jossa sijaitsee merkittäviä öljynjalostamoita ja öljykuljetusten kannalta keskeinen Rotterdamin satama. Italian osuus Venäjän viennistä oli 7 % ja Saksan 5 %. Kiinan osuus oli 5 %.

Julkinen talous ylijäämäinen vuoden ensimmäisellä

puoliskolla. Venäjän julkinen talous, johon sisältyvät federaation budjetti, alue- ja paikallisbudjetit sekä sosiaalirahastot, oli tammi-kesäkuussa hieman ylijäämäinen (1,3 % BKT:stä). Federaatiobudjetin alijäämä oli 2 % BKT:stä, mutta sitä kompensoivat aluebudjettien ja sosiaalirahastojen ylijäämät. Aluebudjetit ja sosiaalirahastot ovat yleensä ylijäämäisiä tai tasapainossa, sillä niiden vajeet katetaan varainsiirroilla federaatiobudjetista. Venäjällä julkiset menot painottuvat perinteisesti loppuvuoteen, joten federaatiobudjetin ja koko julkisen talouden odotetaan olevan alijäämäisiä koko kuluvan vuoden osalta. Alijäämän suuruudeksi finanssministeriö ennakoitua prosenttia BKT:stä.

Julkinen talouden tulot lisääntyivät tammi-kesäkuussa nopeasti, nimellisesti neljänneksen ja reaalisestikin lähes viidenneksen vuodentakaisesta. Reaalisesti tulot olivat kuitenkin huomattavasti pienemmät kuin ennen taantumaa. Ennakoitua nopeampi tulojen kasvu johtui lähinnä ennustettua korkeammasta öljyn vientihinnasta, BKT:n nopeammasta kasvusta sekä ruplan kurssin arvioitua hitaammasta vahvistumisesta dollariin nähden.

Erityisesti tulot raakaöljyn ja öljytuotteiden vientituloista sekä raakaöljyn tuotantoverosta lisääntyivät tammi-kesäkuussa nopeasti. Niiden osuus nousi neljäsosaan julkisen talouden tuloista ja noin 45 prosenttiin federaatiobudjetin tuloista, eli kohti taantumaa edeltänyttä tasoa. Myös tulot yritysten voittoveroista kasvoivat voimakkaasti, mikä auttoi etenkin alueiden budjettitilannetta. Taantumaa aikana vain hieman vähentyneet arvonlisäverotulot kasvoivat ripeästi. Sosiaaliveroista ja työtuloverosta saatavien tulojen kehitys jatkui varsin vakaana.

Julkinen talouden menot lisääntyivät vuodentakaisesta 10 %, mikä merkitsi menojen reaalista kasvua 4 prosentilla. Taantumaa edeltäneeseen vuoden 2008 ensipuoliskoon verrattuna menot olivat reaalisesti 10 % suuremmat. Menojen osuus BKT:stä oli 35 %. Federaatiobudjetin menoja kasvattivat etenkin lisääntyneet varojen siirrot valtion eläkerahastoon. Alue- ja paikallisbudjettien nimellismenot kasvoivat 5 %, mutta reaalisesti menot supistuivat.

Pääministeri Putinin tinkimättömän linjan mukaisesti sosiaalimenot kasvoivat voimakkaasti, 38 % vuoden takaisesta, ja niiden osuus julkisista menoista nousi 37 prosenttiin. Erityisesti lisääntyivät eläkemenot, jotka kasvoivat 44 %.

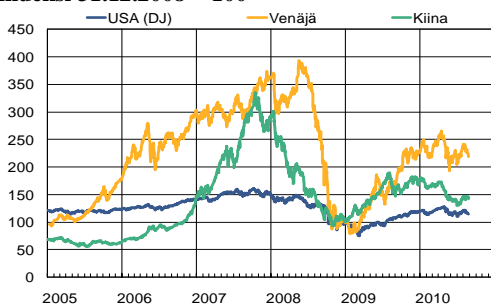
Muut kuin sosiaalimenot pysyivät kokonaisuutena nimellisesti ennallaan verrattuna viime vuoden tammi-kesäkuuhun. Elinkeinoelämään liittyvät menot supistuivat huomattavasti talouden kriisituen ja myös maatalouden menojen vähentyessä. Julkisen talouden muiden keskeisten menolohkojen, koulutuksen, terveydenhoidon, sisäisen turvallisuuden, puolustuksen, julkisen hallinnon ja asuntosektorin menojen nimellinen kasvu oli 4 ja 7 prosentin välillä vuodentakaisesta (lohkot lueteltu niiden meno-osuuksien suuruusjärjestyksessä).

Kiina

Valtio on pankkien keskeinen päämittaja. Kiinan osakemarkkinoiden hintakehitykseen on yleisten talousnäkymien ohella vaikuttanut osakkeiden ja muiden arvopapereiden runsas tarjonta. Etenkin pankit ovat olleet aktiivisia rahan-keräyksessä. Agricultural Bank of China sai juuri päätökseen maailman suurimmaksi nousseen listautumisannin (22 mrd. USD), ja parhaillaan on menossa China Everbright -pankin listautumisanti, jolla se tavoittelee noin 3 miljardia dollaria uutta pääomaa. Myös muiden pankkien odotetaan vahvistavan omia pääomiaan, jotka uhkaavat jäädä alle vakavaraisuusvaatimusten viime vuoden rajun luotuksen kasvun takia. Osakeantien lisäksi rahaa kerätään vaihtovelkakirjoilla, jotka tarvittaessa voidaan vaihtaa osakkeisiin.

Valtion rooli pankkien taseiden vahvistamisessa on silmiinpistävä. Valtion sijoitusyhtiön CIC:n kotimaantoimintoihin keskittynyt tytäryhtiö Central Huijin Investments on ilmoittanut keräävänsä lähiaikoina pankkien välisiltä markkinoilta 28 miljardia dollaria varoja, joilla se tukee mm. suurien valtion omistamien pankkien pääomittamista. Merkittävää kuviossa on se, että samaiset pankit ovat pääasiassa Huijinin velkakirjojen ostajia. Huijin kontrolloi neljän suuren pankin lisäksi myös esimerkiksi China Everbright -pankkia.

Osakkeiden hintakehitys Kiinassa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa, indeksi 31.12.2008 = 100

Lähteet: Bloomberg ja BOFIT

Asuntomarkkinoiden hintakehityksestä epäselvyyttä.

Kiinan tilastovirasto ilmoitti kuluvan viikon maanantaina, että Shanghaiin asuntojen hintatilastoissa on virheitä. Tilastovirasto seuraa hintoja pääasiassa yrityskyselyillä, ja nyt on paljastunut, että shanghaiilaiset yritykset ovat antaneet vääriä tietoja tai jättäneet tietoja ilmoittamatta. Tilastovirasto ei täsmentänyt, miten moni yritys on menetellyt väärin, ja miten suuri vaikutus tapahtuneella on ollut tilastoihin. Vaikka epäselvyydet koskevat vain Shanghaiä, on mahdollista, että yritykset ovat menettelleet väärin myös muissa kaupungeissa. Kuten useimmissa muissakin maissa myös Kiinassa yritysten on lain mukaan vastattava viranomaisten kyselytutkimuksiin.

Ilman Shanghaiin epäselvyyksiäkin Kiinan asuntojen hintakehityksen seuraaminen on vaikeaa. Vaikka tilastointia vaikeuttavat maan koko ja suuret erot kaupunkien sisällä ja välillä, on silti hämmäntävää, että virallistenkin tahojen julkistamat tilastot eroavat toisistaan merkittävästi. Esimerkiksi Kiinan tilastovirasto ilmoittaa neliöhintojen olleen laskussa huhtikuun jälkeen, kun taas vaikutusvaltainen Kiinan kehitys- ja uudistuskomissio (National Development and Reform Commission, NDRC) ilmoittaa hintojen nousun jatkuvan edelleen. Näiden lisäksi monet yksityiset yritykset julkistavat omia hintaindeksejään.

Rakennussektorilla odotetaan yleisesti hintojen laskevan 10–20 % loppuvuonna. Kiinan johto on kuitenkin huolissaan asuntohintojen mahdollisesta romahduksesta, ja viranomaiset ovat tehneet rakennussektorin toimijoille ja liikepankeille stressitestejä tilanteen vakavuuden selvittämiseksi. Uusimmassa testissä asuntohintojen oletetaan supistuvan peräti 60 %, mikä sekään ei lehtitietojen mukaan vaikuttaisi merkittävästi rakentamista eniten rahoittavan ja asuntolainoja myöntävän China Construction Bankin hoitamattomien saamisten määrään. Kaksi keskisuurta pankkia (Bank of Communications ja China Merchants Bank) ovat arvioineet hoitamattomien saamistensa suhteessa lainakantaan kasvavan 1–2 prosenttiyksikköä, jos asuntojen hinnat puolittuvat.

Kiinan öljyn tuonnin odotetaan kasvavan. Ensimmäisen puolen vuoden aikana Kiinan raakaöljyn kulutus oli lähes 220 miljoonaa tonnia, josta 55 % oli tuontiöljyä. Öljyn kulutus kasvoi tammi-kesäkuussa lähes 20 % vuotta aiemmasta. Kiina kuluttaa öljyä toiseksi eniten maailmassa ja Yhdysvallat eniten. Suurimman osan öljystään Kiina tuo Lähi-idästä (50 %) ja Afrikasta (30 %).

Kiinan talouden nopean kasvun myötä maan öljyn kulutus on kasvanut nopeammin kuin öljyn kotimainen tuotanto. Lisäksi öljyn kysyntää lisää strategisten öljyvarantojen kasvattaminen. Tämän vuoksi Kiina joutuu tuomaan joka vuosi yhä suuremman osan tarvitsemastaan öljystä ulkomailta. Viime vuonna 52 % Kiinan käyttämästä öljystä oli tuontiöljyä. Maan haasteena on, kuinka turvata öljyn tarjonta tulevaisuudessa. Kiina on kannustanut kotimaisia yrityksiä etsimään uusia mahdollisuuksia ulkomailta, ja tämän vuoden aikana Kiina on solminut öljyn toimitussopimuksia jo mm. Nigerian, Brasilian ja Venezuelan kanssa.

Jalostettujen öljytuotteiden valmistus on kasvanut Kiinassa. Niiden kotimainen kysyntä on kuitenkin kasvanut hitaammin kuin tuotanto, minkä vuoksi osa öljytuotteista viedään Kiinan ulkopuolelle. Tammi-kesäkuussa 2010 öljytuotteiden vienti kasvoi liki 40 % vuotta aiemmasta. Arvioiden mukaan loppuvuoden aikana öljynjalosteiden viennin odotetaan kasvavan jopa neljänneksen ensimmäisen puolen vuoden viennistä.

Hiili on Kiinan tärkein energianlähde, ja se muodostaa 70 % energian kulutuksesta. Toisella sijalla on öljy, joka kattaa lähes viidenneksen energian tarpeesta. Kaasu kattaa Kiinan energiantarpeesta vain 4 %.

Venäjä

BKT kasvaa talousministeriön mukaan lähivuosina noin 4 %/v. Venäjän talousministeriö on päivittänyt vuoden 2013 asti ulottuvan talousennusteensa ja vienyt sen hallituksen käsittelyyn. Ennuste muodostaa perustan ensi vuoden budjettilaskelmille, kun se on hyväksytty hallituksessa.

Talousministeriö ennustaa BKT:n kasvavan tänä vuonna reaalisesti 4 % ja kasvun olevan 4 prosentin paikkeilla myös vuosina 2011 ja 2012. Vuonna 2013 kasvu kiihtyy 4,5 prosenttiin. Kuluvan vuoden BKT:n kasvu on poikkeuksellisen kuivuuden vuoksi vajaan prosenttiyksikön pienempi kuin mitä se normaalioloissa olisi ollut.

Kiinteiden investointien ministeriö arvioi lisääntyvän tänä vuonna reaalisesti vain 2,5 %, sillä niiden kasvu on ollut alkuvuonna hyvin hidasta. Ensi vuonna investoinnit kiihtyvät 10 prosentin kasvuun lähinnä valtionyritysten mittavien investointien johdosta. Gazpromin investointien osuudeksi kaikista ensi vuoden investoinneista ennakoidaan lähes 20 %.

Kulutuksen kehityksestä kertovan vähittäiskaupan myynnin arvioidaan lisääntyvän tänä ja ensi vuonna reaalisesti noin 5 prosentin vuosivauhdilla. Arviota on kasvatettu aiemmasta alkuvuoden myönteisen työllisyyskehityksen perusteella. Työttömyysaste oli heinäkuussa 7 %.

Ministeriö ennakoii kuluttajahintojen nousevan tänä vuonna 7–8 % eli jonkin verran aiemmin ennustettua nopeammin. Tämä johtuu elintarvikkeiden voimakkaasta kallistumisesta. Ruplan reaalisesti efektiivisen kurssin (inflaatioerot huomioon ottaen) ennustetaan kuluvaan vuoteen aikana vahvistuvan vajaan 11 % ja ensi vuonna vajaan 6 %.

Kotitalouksien talletusten kasvu kiihtyi alkuvuonna. Kotitalouksien talletukset kasvoivat Venäjän keskuspankin tietojen mukaan viime vuoden heinäkuusta tämän vuoden heinäkuuhun nimellisesti 30 %. Kasvu on kiihtymässä lähelle taantumaa edeltänyttä vauhtia hidastuttuaan alle 20 prosenttiin taantumaa edeltäneen aikana. Talletusten kasvu on Venäjällä 2000-luvulla ollut nopeaa mm. väestön 10 prosentin vuosivauhdilla kasvaneiden reaalitulojen seurauksena. Talletusten määrä on kuitenkin kansainvälisesti vertailtuna pieni; Venäjällä kotitalous-, yritys- ja muiden sektoreiden yhteenlaskettujen talletusten osuus BKT:stä on 30 %, kun esimerkiksi OECD-maissa osuus on noin 100 %.

Talletusten viimeaikaiseen kasvuun on osaltaan vaikuttanut reaalikorkojen nousu inflaation hidastuttua. Talletusten nimelliskorot olivat korkeimmillaan noin 10 prosentissa viime lokakuussa, ja reaalikorot kääntyivät positiivisiksi oltuaan sitä ennen negatiivisia 1990-luvulta lähtien. Reaalikorot ovat kuitenkin kääntymässä jälleen negatiivisiksi, sillä nimelliset talletuskorot ovat sittemmin laskeneet. Heinäkuussa keskimääräinen talletuskorko oli 6 %, kun

inflaation odotetaan kiihtyvän vuoden lopussa 7–8 prosenttiin.

Rosstatin arvion mukaan venäläiset säästivät kuluvaan vuoden alkupuoliskolla 16 % käytettävissä olevista rahatuoloistaan. Säästöjä pidetään sekä ruplissa että valuutoissa, ja ne ovat pääosin pankkitalletuksina tai käteisenä rahana. Venäläisen National Agency for Financial Studies -tutkimuslaitoksen kesäkuussa tekemän tiedustelun mukaan noin puolella venäläisistä ei ole ollenkaan säästöjä.

Väestön ruplamääräisistä säästöistä oli Rosstatin mukaan 64 % pankkitalletuksina, 28 % käteisenä ja loput 9 % arvopapereina. Talletusten osuus on viime vuosina kasvanut käteisen kustannuksella lukuun ottamatta taantumaa aikana tapahtunutta lyhytaikaista siirtymää käteisen suuntaan. Talletusten osuuden kasvu kertoo väestön lisääntyvästä luottamuksesta pankkeja kohtaan.

Sekä talletusten pituus että niiden valuuttarakenne heijastavat kotitalouksien odotuksia. Talouskehityksen epävarmuus johtaa valuuttatalletusten osuuden kasvuun ja talletusaikojen lyhenemiseen. Tämä näkyi selvästi taantumaa aikana, jolloin valuuttamääräisten talletusten osuus kasvoi kolmannekseen talletuksista, kun se sitä ennen oli ollut tasaisessa laskussa ja saavutti 13 prosentin tason vuoden 2008 alussa. Valuuttamääräiset talletukset ovat taas laskussa ja muodostavat tällä hetkellä runsaat 20 % kotitalouksien talletuksista.

Noin kaksi kolmasosaa kotitalouksien talletuksista on yli vuoden pituisia. Näiden talletusten osuus on kasvanut viime vuosina, vaikkakin kasvu hidastui taantumaa aikana.

Pankkitalletukset ovat edelleen keskittyneet Venäjän suurimpaan pankkiin, Sberbankiin, jossa on 48 % kotitalouksien talletuksista. Sberbankin osuus talletuksista on kuitenkin alentunut viime vuosina. Vielä vuonna 2004 osuus oli 60 %.

Internetin käyttö vaihtelee alueittain. Vuoden 2009 lopussa 34 % Venäjän aikuisväestöstä eli 40 milj. henkeä käytti Internetiä ainakin kerran kuukaudessa. Osuus on kehittyneisiin maihin verrattuna pieni, mutta se on nopeassa kasvussa – edellisvuodesta lisäystä oli 20 %. Nopeinta kasvu oli maaseudulla, jossa Internet-yhteyksiä on vielä vähän. Noin 80 prosentilla kaikista käyttäjistä oli Internet-yhteys kotonaan.

Tietotekniikkayhtiö Yandexin ja mielipidemittauksia tekevä FOMin mukaan Internetin käyttö on yleisintä suurissa kaupungeissa. Venäjän 11 miljoonakaupungissa keskimäärin 51 % aikuisista käytti Internetiä ainakin kerran kuukaudessa, kun maaseudulla käyttäjiä oli vain 20 %. Moskovassa ja Pietarissa Internetiä käytetään eniten; niissä osuudet olivat 59 ja 57 %.

Internetin käyttö oli suhteellisesti vähäisintä Siperian federaatiopiirissä, Eteläisessä federaatiopiirissä, joka kattaa mm. Kaukasuksen alueen, sekä Keski-Venäjällä Volgan federaatiopiirissä. Näillä alueilla Internetiä käytti 28–29 % aikuisväestöstä.

Kiina

Suuret valtion omistamat liikepankit tahkosivat taas miljardivoitot. Neljän suuren liikepankin (Agricultural Bank of China, Bank of China, China Construction Bank ja Industrial and Commercial Bank of China) osavuositarkastuksien mukaan pankkien voitot kasvoivat tammi-kesäkuussa 25–40 % vuotta aiemmasta. Neljä suurta pankkia tekivät yhteensä voittoa ennen veroja noin 330 miljardia juania (37 mrd. euroa). Lisäksi pankit ilmoittivat hoitamattomien saamistensa vähentyneen suhteessa lainakantaan, mutta vakavaraisuutensa (capital adequacy ratio) heikentyneen.

Kiinan nykyisessä valtiovetoisessa pankkijärjestelmässä on useita huolestuttavia piirteitä. Kun valtio sääntelee tiukasti talletus- ja lainakorkoja ja samalla korkomarginaalia, liikepankit saavat käytännössä sitä enemmän voittoa, mitä enemmän ne pystyvät myöntämään lainaa. Valtaosa voitoista syntyykin tästä normaalista pankkitoiminnasta, kun muiden tulonlähteiden kuten palvelumaksujen osuus voitoista on verrattain pieni. Lisäksi viime vuosina valtiolta on pääomittanut pankkeja runsaskätisesti, mikä ei ainakaan ole kannustanut pankkeja riskin kaihtamiseen.

Viranomaiset pyrkivät pitämään pankkien riskinottoa ja lainanantoa kurissa länsimaista tuttujen vaatimusten lisäksi myös asettamalla pankeille vuosittain lainanantokiintiön. Elvytysohjelman aikana kiintiön merkitys on kuitenkin pienentynyt, ja esimerkiksi kuluvana vuonna pankkien lainakanta oli jo heinäkuun lopussa kasvanut koko vuoden kiintiön verran.

Vaikka suuret pankit ovat pörssilistautuneet, valtaosa niiden voitoista päätyy lopulta julkisen sektorin haltuun. Sen lisäksi että pankit maksavat voitoistaan veroa hieman yli 20 %, valtio saa suurimpana omistajana merkittäviä osinkotuloja. Suuret pankit jakoivat omistajilleen osinkoina noin kaksi kolmasosaa viime vuoden voitoistaan.

Öljyn putkikuljetukset Venäjältä Kiinaan alkavat vielä kuluvan vuoden puolella. Vuosikausia kestäneiden vaikeiden neuvotteluiden jälkeen Kiinan valtiollinen öljy-yhtiö CNPC ja Venäjän valtion omistama Transneft-putkiyhtiö sopivat syksyllä 2008 öljyputken rakentamisesta Kiinaan. Rakennustyöt pääsivät käyntiin keväällä 2009 sen jälkeen, kun Kiinan kehitysrahoituslaitos myönsi Transneftille ja Venäjän valtion öljy-yhtiölle Rosneftille yhteensä 25 miljardin dollarin luotot tulevia öljytoimituksia vastaan. Kiinaan menevä putki haarautuu Itä-Siperian öljykentiltä Tyy-nelle valtamerelle johtavasta 4 000 kilometrin ESPO-putkesta, jonka itäisin osuus on parhaillaan rakenteilla.

Venäjän pääministeri Vladimir Putin avasi elokuun lopussa Skovorodinossa Venäjän Kaukoidässä Kiinaan suuntautuvan öljyputken Venäjän-puoleisen osan, joka on runsaan 60 kilometrin pituinen. Pääministeri Putin totesi kiinalaisten saavan valmiiksi maiden rajalta Kiinan Daqingiin

ulottuvan 930 kilometrin osuuden tämän vuoden puolella. Putken valmistuminen auttaa Venäjää hajauttamaan nykyisin valtaosin Eurooppaan suuntautuvaa öljynvientiään ja tarjoaa Kiinalle uuden lähteen nopeasti kasvavaa öljyntuontia varten. Nykyisten sopimusten mukaan Venäjän on määrä toimittaa uutta putkea pitkin 15 miljoonaa tonnia öljyä vuodessa seuraavien 20 vuoden aikana.

Kiina toi tammi-heinäkuussa 137 miljoonaa tonnia raakaöljyä, mikä on neljänneksen enemmän kuin vastaavaan aikaan viime vuonna. Öljyntuonti Venäjältä kasvoi kymmenkunta prosenttia 10 miljoonaan tonniin, mikä muodostaa 7 % Kiinan öljyntuonnista. Kiinan osuus Venäjän öljynviennistä on viime vuosikymmenen jälkipuoliskolta lähtien pysytellyt 5–6 prosentissa. Tähän asti öljykuljetukset Venäjältä Kiinaan on hoidettu pääasiassa rautateitse ja Kazakstanista tulevan öljyputken kautta, joten uusi putki on merkittävä lisä maiden väliseen kuljetuskapasiteettiin. Rosneft toimittaa öljyn putkeen viime vuonna tuotannon aloittaneelta Itä-Siperian Vankorin öljykentältä.

Öljyputken rakentamiseen johtanut prosessi on ollut mutkikas ja vaikea, mikä kuvaa sekä energiaan ja raaka-aineisiin Venäjän Kaukoidässä liittyviä taloudellisia ja poliittisia intressejä että Venäjän ja Kiinan välisten hyvien taloussuhteiden pinnan alla piileviä ongelmia. Öljyn ohella on jo pitkään keskusteltu myös maakaasuputkien rakentamisesta Venäjältä Kiinaan, mutta monista aiesopimuksista huolimatta hankkeissa ei ole päästy puheita pitemmälle. Parhaillaan käsittelyn alla olevassa Venäjän vuoteen 2030 ulottuvassa kaasuteollisuuden kehitysohjelmassa on kuitenkin mainittu, että Altain kautta kulkeva kaasuputkihankke on määrä käynnistää vuosina 2015–2018. Tähänkin aikomukseen suhtaudutaan epäillen.

Kiinan autojen tuonti kasvanut merkittävästi. Tammi-heinäkuussa 2010 autoja tuotiin Kiinaan lähes 200 000 kappaletta, mikä on noin kolme kertaa enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurin osa autoista tuodaan Saksasta (60 %). Toiseksi eniten autoja tuodaan Japanista (20 %) ja kolmanneksi eniten Iso-Britanniasta (5 %). Suurista tuontimaista eniten kasvoivat Saksan ja Iso-Britannian tuonnit, jotka tammi-heinäkuussa 2010 nelinkertaistuivat vuotta aiemmas-ta. Tuontiautojen osuus Kiinassa myydyistä autoista oli 4 % tammi-heinäkuussa 2010. Autojen tuonti muodostaa Kiinan kokonaistuonnista vain yhden prosentin osuuden.

Kaikki suuret autontuottajat valmistavat autoja Kiinassa. Aiempina vuosina kotimainen tuotanto on riittänyt kattamaan kysynnän. Kuluvan vuoden tuonnin nopean kasvun on arveltu liittyvän etenkin lisääntyneeseen luksusautojen kysyntään. Kiinan automarkkinoiden kasvua ovat edistäneet mm. kotimaisen kulutuskysynnän kasvu ja valtion myöntämät tuet uuden auton ostamiseen.

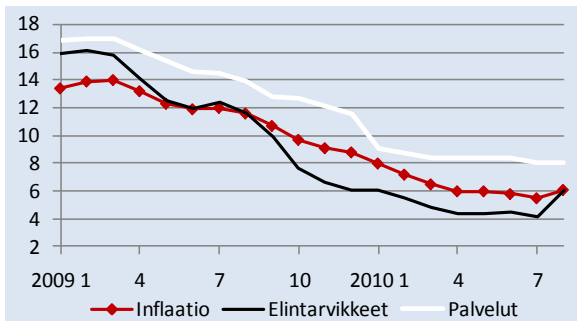
Kiina on ollut maailman suurin automarkkina vuodesta 2009 lähtien, jolloin ajoneuvoja myytiin 12 miljoonaa kappaletta, mikä oli 50 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Venäjä

Elintarvikkeiden kallistuminen kiihdytti elokuun inflaatiota. Kuluttajahinnat olivat elokuussa 6,1 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin, kun heinäkuussa vuosinflaatio oli 5,5 %. Inflaatio hidastui melko tasaisesti viime vuoden keväästä kuluvan vuoden heinäkuuhun asti mm. talouden taantumana ja ruflan jo toista vuotta jatkuneen vahvistumisen seurauksena. Kuluvan vuoden aikana inflaatio on ollut hitaampaa kuin koskaan Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen.

Venäjän inflaatio on kuitenkin kansainvälisesti vertailtuna nopeaa, ja sitä pitää osaltaan yllä kunnallisteknisten palveluiden kallistuminen, kun niiden hintoja nostetaan asteittain tuotantokustannuksia vastaaviksi. Elintarvikkeiden osuus kulutuskorista on Venäjällä suhteellisen suuri, lähes 40 %, minkä vuoksi ruoan hinnalla on suuri merkitys inflaatiokehitykselle. Esimerkiksi EU:ssa elintarvikkeiden osuus kulutuskorista on keskimäärin 20 %.

Kuluttajahintainflaatio sekä elintarvikkeiden ja palveluiden hinnat, %-muutos edellisen vuoden vastaavasta kuukaudesta

Lähde: Rosstat

Inflaation elokuuseen kiihtymiseen vaikuttivat erityisesti elintarvikkeiden hinnat. Niiden vuosinousu kiihtyi elokuussa 6,1 prosenttiin, kun odotukset huonosta sadosta nostivat useita hintoja voimakkaasti. Yksittäisistä tuotteista kallistuivat eniten tattari (31 % kuukauden aikana), vehnä jauhot (11 %) sekä hirssi (8 %). Maitotuotteiden hinnat nousivat kuukauden aikana runsaat 3 % ja sokerin hinta lähes 5 %. Kilpailuviraston selvityksen mukaan elintarvikkeiden hintojen nopea nousu johtuu lähinnä hamstrauksesta ja siitä, että tuotteita ei ole päästetty markkinoille hintojen tulevan nousun toivossa.

Maatalousministeriön viimeisimpien ennusteiden mukaan Venäjän viljasato on tällä satokaudella 60–67 milj. tonnia, kun keskisato vuosina 2001–2009 oli 88 milj. tonnia. Venäjän vuotuinen viljan kulutus on 77–78 milj. tonnia. Viljaa on tällä hetkellä edellisiltä vuosilta varastossa

arvioiden mukaan 18–25 milj. tonnia. Lukuun sisältyy valtion varmuusvarasto.

Pääministeri Vladimir Putin ilmoitti viime viikolla, että 15. elokuuta voimaan astunutta viljan vientikieltoa jatketaan ainakin ensi vuoden syyskuuhun asti viljan kotimaisen tarjonnan turvaamiseksi. Presidentti Dmitri Medvedev totesi kuitenkin alkuvuokosta, että vientikielto voidaan poistaa jo aiemmin eli sitten, kun kuluvan vuoden sadon suuruus on selvillä. Valtion 9,5 milj. tonnin suuruisen varmuusvaraston käytöstä hintojen tasaamiseen on puhuttu kesän mittaan, mutta presidentti Medvedev ilmoitti alkuvuokolla, ettei varmuusvarastoa avata ennen vuoden loppua.

Investoinnit painottuneet yhä enemmän energiaan.

Kiinteiden investointien määrä kasvoi Rosstatin mukaan kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla vain runsaalla prosentilla viime vuoden ensipuoliskosta. Rosstat seuraa tarkemmin suurten ja keskisuurten yritysten investointeja, jotka muodostavat noin 70 % kaikista investoinneista. Nämä investoinnit supistuivat edelleen noin 10 % tämän vuoden ensipuoliskolla. Viime vuonna ne supistuivat suunnilleen kokonaisinvestointien tahtiin eli yli 15 %.

Suurten ja keskisuurten yritysten investoinneista 40 % suuntautui vuoden ensipuoliskolla energian (lähinnä öljyn, kaasun ja sähkön) tuotantoon, kuljetuksiin ja jakeluun. Tämän lisäksi 3 % suuntautui öljynjalostukseen. Energia-sektorin osuus investoinneista on kasvanut viime vuosina. Sektorin osuus em. yritysten investoinneista oli vuosina 2007–2008 noin 30 % ja vuonna 2009 noin 35 %. Energia-investointien osuus kaikista investoinneista oli vuosina 2007–2008 noin 25 % ja vuonna 2009 noin 30 %. Investoinnit sähkön tuotantoon ja putkikuljetuksiin ovat kasvaneet taantumankin aikana huomattavasti. Toisaalta investoinnit raakaöljyn ja maakaasun tuotantoon ovat samaan aikaan vähentyneet noin 15 %. Tämä on osaltaan pohjana arvioille öljyn ja kaasun tuotannon hitaasta kasvusta lähivuosina.

Jalostavan teollisuuden osuus (pl. öljynjalostus) Rosstatin seurannassa olevien yritysten investoinneista on taantumana aikana pienentynyt hieman. Osuus oli 13 % viime vuonna ja tämän vuoden ensipuoliskolla. Alkuvuonna investoinnit jalostavaan teollisuuteen supistuivat edelleen ja olivat noin neljäsosan pienempiä kuin ennen taantumaa vuoden 2008 ensipuoliskolla. Odotukset investointien elpymisestä ovat varsin varovaisia, sillä teollisuusyrityksillä on edelleen enemmän vapaata tuotantokapasiteettia kuin ennen taantumaa.

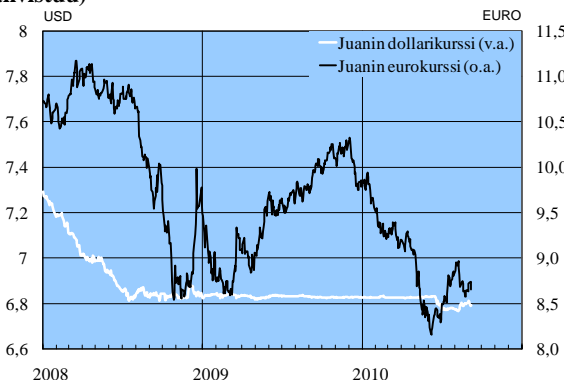
Kokonaisinvestointien kehitystä on painanut myös kiinteistösektorin investointien edelleen jatkunut supistuminen; alan investointien määrä oli alkuvuonna noin puolet pienempi kuin kaksi vuotta aiemmin. Kiinteistöalan osuus kaikista investoinneista on laskenut kohti 10 prosenttia, kun osuus ennen taantumaa oli lähes 20 %.

Kiina

Juanin käyttö laajenee, kurssipolitiikassa ei suurta muutosta. Juanin käyttö Kiinan ulkomaankaupassa lisää juanmääräisten rahoitusinstrumenttien tarvetta ja kysyntää. Keskuspankki on aloittamassa kokeilun, jossa ulkomaisille pankeille annetaan hakemusten perusteella lupa osallistua juanmääräisten velkakirjojen kauppaan pankkien välisillä markkinoilla. Juanin kansainvälistä merkitystä kasvattaa myös se, että ulkomaisille yrityksille on tänä vuonna avattu pääsy Kiinan velkakirjamarkkinoille. Ensimmäisenä markkinoille ehti McDonald's-yhtiö, joka elokuussa keräsi Kiinan markkinoilta 200 miljoonaa juania (\$29 milj.). Vaikka näiden operaatioiden merkitys on vielä pieni, osoittavat operaatioiden monipuolistuminen ja nopea kasvu Kiinan olevan tosissaan juanin kansainvälisen aseman kasvattamisessa.

Juanin valuuttakurssi ei ole vahvistunut odotetulla tavalla, vaan vaihtelut ovat tapahtuneet molempiin suuntiin. Juan on suhteessa dollariin vain aavistuksen verran vahvempi kuin kesäkuun puolivälissä, jolloin Kiina ilmoitti luopuvansa juanin tiukasta dollarisidonnaisuudesta. Valuuttakauppaa koskevia uudistuksia ollaan sen sijaan jatkamassa. Uutistoimisto Bloombergin mukaan pankkien välisillä markkinoilla on lähiaikoina mahdollista käydä kauppaa myös ruplilla. Tällä hetkellä juaneilla voi käydä kauppaa dollaria, euroa, jeniä, Hongkongin dollaria ja puntaa vastaan. Mallesian ringgit lisättiin listaan elokuussa.

Euron ja dollarin juankurssi 2008–2010 (käyrän laskiessa juan vahvistuu)

Lähde: Bloomberg

Kiinan tuotantosektorin palkat jo lähes Meksikon tasolla. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n tilastojen mukaan erityisesti Kiinan, Romanian ja Venäjän tehdasteollisuuden palkat ovat vuosina 2003–2008 olleet voimakkaassa nousussa, kun taas Indonesiassa ja Meksikossa palkkojen kasvu on ollut hidasta. Tehdasteollisuuden keskimääräinen kuukausipalkka oli vuonna 2008 Indonesiassa 75 euroa, Kiinas-

sa 230 euroa, Romaniassa 320 euroa, Venäjällä 400 euroa ja Puolassa 700 euroa. Suomessa keskipalkka oli 2900 euroa.

Vuosina 2003–2008 Kiinan tehdasteollisuuden palkat kasvoivat lähes kaksinkertaisiksi, kun Meksikossa kasvua oli vain neljännes. Vielä vuonna 2002 keskipalkka Kiinan tehdasteollisuudessa oli alle puolet Meksikon keskipalkasta, mutta vuonna 2008 eroa oli enää 20 %. Singaporelaistautaisen elektroniikkavalmistajan Flextronicsin mukaan Kiinan nopeasti kasvaneet palkat ovat tällä hetkellä jo Meksikon tasolla, mikä johtuu palkkojen nousun pysähtymisestä Meksikossa vuonna 2007.

Kuluvan vuoden aikana palkat Kiinan tuotantosektorilla ovat nousseet 24–30 % lakkosten avittamina. Huolimatta kasvaneista palkkakustannuksista Kiinan etuina ovat edelleenkin Yhdysvaltoja ja Eurooppaa matalammat tuotantokustannukset sekä kasvavat kotimaan markkinat. Mikäli Kiinan palkkakehitys jatkuu voimakkaana, on todennäköistä, että yritykset jatkavat tuotannon siirtämistä Kiinaan sisäosiin, joissa on Etelä-Kiinaa matalammat tuotantokustannukset. Yritykset voivat myös etsiä tuotantomahdollisuuksia maista, joissa kustannusedut ovat Kiinaa paremmat. Kuitenkin kotimaan markkinoiden merkitys on Kiinassa toimiville ulkomaisille yrityksille suuri. Amerikkalaisen kauppakamarin kyselyn mukaan yli puolet yhdysvaltalaisista yrityksistä on Kiinassa juuri kotimaanmarkkinoiden vuoksi ja vain viidesosa viennin vuoksi.

Eurooppalaisyritykset toivovat kiinalaisviranomaisilta markkinoillepääsyn helpottamista ja lakien tasapuolista soveltamista. Vaikka ulkomaisten yritysten toimintamahdollisuuksia on parannettu, kohtaavat yritykset Euroopan Unionin Kauppakamarin julkistaman raportin mukaan edelleen ongelmia keskeisissä liiketoimintaa koskevissa kysymyksissä. Ongelmia tuottavat mm. markkinoillepääsy, luokisat vaadittavat luvat, tekijänoikeudet sekä lakien ja säästöjen soveltaminen. Kauppakamari kokoaa vuosittaisessa raportissaan yhteen eurooppalaisten yritysten kokemuksia Kiinassa, ja sen tavoitteena on kehittää Kiinan liiketoimintaympäristöä ulkomaisille investoinneille suotuisampaan suuntaan. Vuoden 2010 raportti julkistettiin viime torstaina, kun EU:n ulkopoliittikan korkean edustaja Laura Ashton tapasi Kiinan poliittista johtoa Pekingissä.

Kiinaan tehtiin tämän vuoden tammi-heinäkuussa suoria ulkomaisia sijoituksia 58 miljardin dollarin arvosta, mikä on noin 20 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Vaikka EU on Kiinan tärkein kauppakumppani, on EU:n tekemistä ulkomaisista suorista sijoituksista kohdistunut Kiinaan viime vuosina vain muutama prosentti. EU:n osuus Kiinaan tehdystä ulkomaisista sijoituksista on melko vaatimaton (noin 5–7 %). Eniten Kiina saa sijoituksia hongkongilaisyrityksiltä, joiden osuus Kiinaan tämän vuoden tammi-heinäkuussa tehdystä investoinnista oli yli 60 %. Ulkomaisten yritysten Kiinaan tekemien sijoitusten osuus kaikista Kiinan kiinteistä investoinneista oli viime vuonna vain noin 3 %.

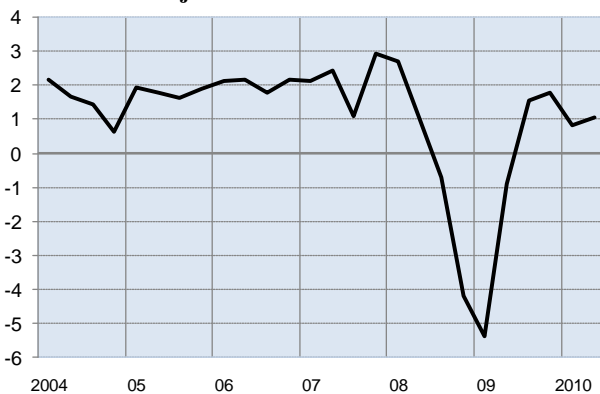
Venäjä

Uusien BKT-tietojen mukaan talouden elpyminen on hidastunut tänä vuonna. Tilastolaitos Rosstat julkaisi viime viikolla pitkään työstämänsä tarkistetut BKT-tiedot, jotka koskevat aikajaksoa vuoden 2003 alusta lähtien. Uusien tietojen mukaan talouden elvyttyä vuoden 2009 ensimmäisen puoliskon syvästä pohjastaan nopeasti vuoden toisella puoliskolla BKT:n määrän kasvu hidastui tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä (kuva). BKT kasvoi kausitasoitettuna noin 4 prosentin vuosivauhdilla vuoden ensimmäisellä neljänneksellä ja alustavien tietojen mukaan myös vuoden toisella neljänneksellä. Kuluvaan vuoden tietoihin voi aiempaan tapaan tulla myöhemmin kohtalaisiakin muutoksia.

BKT:n määrä oli kuluvaan vuoden toisella neljänneksellä yli 5 % suurempi kuin vuotta aiemmassa pohjassaan mutta edelleen noin 6 % pienempi kuin taantumaa edeltäneessä huipussaan vuoden 2008 toisella neljänneksellä. Uudet tiedot vahvistavat kuvaa kansainvälisestä talous- ja rahoituskriisistä juontuneen Venäjän talouden pudotuksen syvyydestä - noin vuoden pituisen jakson aikana loppukesästä 2008 alkaen BKT ja sen keskeinen kysyntäerä, yksityinen kulutus, supistuivat 11 %, investoinnit 20 % ja tuonti 40 % (tiedot ovat kausitasoitettuja).

Rosstatin aiemmista BKT-tiedoista tarkistetut tiedot eivät talouden pidemmän aikavälin kehityksen kannalta eroa paljoakaan. Niiden mukaan BKT:n kasvuvauhti oli aiemmin arvioitua hieman nopeampi vuosina 2006-07 ja hieman hitaampi vuonna 2008. BKT:n määrä on ollut vuodesta 2006 alkaen hiukan aiemmin ilmoitettua suurempi lähinnä siksi, että yksityisen kulutuksen arvioidaan nyt kasvaneen vielä aiempaa käsitystäkin nopeammin muutamana vuonna ennen taantumaa ja olleen vuodesta 2007 alkaen noin 2 % suurempi kuin aiempien tietojen mukaan.

Venäjän BKT:n määrän kehitys, kausitasoitettu, %-muutos edellisestä vuosineljänneksestä

Lähde: Rosstat

Henkilöautojen tuotanto kasvanut nopeasti, tuonti elpynyt hitaammin. Rosstatin mukaan kuluvaan vuoden tammi-kesäkuussa Venäjällä tuotettiin 488 000 autoa eli melkein 70 % enemmän kuin vuoden takaisessa tuotantokuopassa. Tuolloin autojen tuotanto supistui 60 % vuoden 2008 tammi-kesäkuusta; tänä vuonna autoja on siten tuotettu noin 30 % vähemmän kuin tammi-kesäkuussa 2008.

Venäjällä tuotettujen henkilöautojen osuus niiden kokonaistarjonnasta Venäjällä (tuotannosta ja nettotuonnista) nousi tammi-kesäkuussa yli kahteen kolmasosaan (55 % vuotta aiemmin). Ulkomaisten automerkkien tuotanto kasvoi vuodentakaisesta 85 %, mikä nosti niiden osuuden 32 prosenttiin tarjonnasta. Kotimaisten merkkien tuotannon lisääntyessä 53 % niiden osuus nousi 36 prosenttiin.

Suurin autonvalmistaja, venäläinen ja osittain Renaultin omistama AvtoVaz, valmisti tammi-kesäkuussa lähes 218 000 autoa eli 30 % koko tarjonnasta (kasvua 56 % vuodentakaisesta). Kaikki AvtoVazin valmistamat autot ovat Ladan eri malleja. Avtovaz on saanut vuosille 2009-2010 tukea hallitukselta 75 mrd. ruplaa (noin 2 mrd. euroa) koko venäläisen autoteollisuuden 170 mrd. ruplan (lähes 4,5 mrd. euron) tukipaketista.

Kuluvaan vuoden maaliskuussa hallitus käynnisti ohjelman, jonka puitteissa myönnettiin 10 mrd. ruplaa (280 milj. euroa) 50 000 ruplan (noin 1 300 euron) alennusseteleinä ostajille, jotka luovuttavat yli 10 vuotta vanhan autonsa ostaessaan uuden. Ehtona on se, että uusi auto on valmistettu tai kokoonpanttu Venäjällä. Suuren kysynnän vuoksi ohjelmaa on jatkettu kahdesti, heinäkuussa 11 mrd. ruplan ja syyskuussa 13,5 mrd. ruplan lisäpakeeteilla. Ohjelman tarkoitus on elvyttää taantumaa kolhimaa kotimaista autoteollisuutta. Tammi-kesäkuussa ohjelman tuella myytiin mm. 69 000 Ladaa.

Tukitoimien ja autojen korotettujen tuontitullien (30-35 %) johdosta henkilöautoja tuotiin tammi-kesäkuussa hieman vuodentakaista vähemmän, 251 000. Tuonnissakin käänne on kuitenkin tapahtunut, sillä ensineljänneksen supistumisen jälkeen autoja tuotiin huhti-heinäkuussa 45 % vuodentakaista enemmän. Venäjän tullin mukaan 98 % tuoduista autoista oli uusia ja lähes 70 % japanilaisia ja eteläkorealaisia merkkejä. Tänä vuonna autojen huomattavaksi tuontikanavaksi on noussut Uzbekistan, josta autoja tuotiin tammi-heinäkuussa 39 000.

Autojen transitokuljetukset Suomen kautta Venäjälle supistuivat tammi-kesäkuussa 8 % edellisvuodesta ja olivat arvoltaan miljardi euroa. Supistuminen johtui vuoden alun heikosta kehityksestä; vuoden toisella neljänneksellä autojen transitokuljetukset kasvoivat huomattavasti. Tammi-kesäkuussa autoja kuljetettiin noin 88 000 kappaletta eli 35 % Venäjän koko autotuonnista.

Jälleenvientinä, jossa tuodut tavarat tullataan Suomeen ennen vientiä, vietiin Venäjälle autoja vain noin 1 200 kpl tammi-kesäkuussa, kun vielä vuosi sitten määrä oli noin 10 500 ja vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla 48 000.

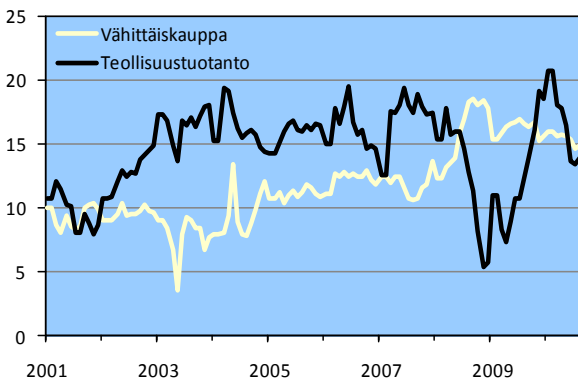
Kiina

Teollisuustuotannon kasvu ylitti odotukset elokuussa – kotimainen kysyntä säilyy vahvana. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan maan teollisuustuotanto kasvoi elokuussa reaalisesti 14 % vuotta aiemmasta, kun kasvua heinäkuussa kertyi 13 %. Alkuvuodesta tasaisesti hidastunut kasvu piristyi vastoin useita asiantuntija-arvioita antaen osviittaa sekä kotimaisen että ulkomaisen kysynnän vahvistumisesta. Tammi-elokuussa vuosikasvua teollisuustuotannolle kertyi 17 % edellisvuoteen verrattuna. Tuotannon kehitystä kuvaava ostopääällikköindeksi (PMI) vahvistui elokuussa aavistuksen, kun se kolmena edellisenä kuukautena on heikentynyt tasaisesti. Indeksillä vahvistuu, kun edelliskuukautta useampi ostopääällikkö arvioi yrityksensä tilan olevan parempi kuin edellisessä kuussa.

Vähittäiskauppa jatkui vilkkaana ja kasvoi reaalisesti 15 % elokuussa ja 16 % tammi-elokuussa edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Kiinan viranomaiset raportoivat vähittäiskaupan volyymin sekä juanmääräisesti että vuosikasvutilastojen avulla. Tänä vuonna juanmääräistä tilastoa on muutettu, eivätkä ilmoitetut arvot ole rinnastettavissa aiempiin vuosiin. Alla oleva kuvio perustuu vuosikasvutilastoihin.

Kiinteät investoinnit, jotka vähittäiskaupan ohella kerrottavat talouden kysynnästä, ovat tasaisesti hidastuneet alkuvuodesta muun muassa julkisten investointihankkeiden vähentymisestä johtuen. Kasvuvauhti on kuitenkin edelleen vahva (tammi-elokuussa reaalisesti 22 % edellisvuodesta).

Teollisuustuotannon ja vähittäiskaupan kehitys, reaalin % -muutos vuotta aiemmasta

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja BOFIT

Ruoan hinnan nousu kiihdyttää inflaatiota. Kiinan tilastoviraston mukaan kuluttajahinnat olivat elokuussa 3,5 % korkeammat kuin vuotta aiemmin, kun inflaatio oli

heinäkuussa 3,3 % ja kesäkuussa 2,9 %. Inflaatio on kiihtynyt, koska ruoan hinta on noussut nopeasti viime kuukausina, kun taas muiden tuotteiden hinnat ovat pysyneet vakaana. Tuottajahintojen nousuvauhti sen sijaan hieman hidastui elokuussa. Varallisuushinnoista asuntojen keskimääräinen hinta 70 suurimmassa kaupungissa pysyi tilastokeskuksen mukaan elokuussa ennallaan. Kyseessä oli jo kolmas kuukausi peräkkäin, kun hinnoissa ei tapahtunut liikettä. Tilastokeskuksen asuntojen hintatilaston luotettavuutta on kuitenkin viime aikoina epäilty.

Kiinassa kuluttajahintaindeksin kannalta ruoan hintakehityksellä on tärkeä merkitys, sillä se kattaa hintaindeksistä noin kolmasosan. Ruoan hintojen nousua on vaikea selittää Kiinan kotimaisilla tekijöillä, sillä maa tuottaa tarvitsemistaan maataloustuotteista valtaosan itse ja sen kuluvan vuoden kotimaisesta viljelykasvien sadosta on maatalousministeriön mukaan tulossa hyvä. Ruoan kotimainen hintakehitys heijastelee ainakin jossain määrin ruoan hintakehitystä maailmanmarkkinoilla, joilla hinnat ovat nousseet huomattavasti viime kuukausina. Myös edellinen vuosien 2007 ja 2008 vaihteen tienoille sijoittunut viljan hinnan nopea nousu maailmanmarkkinoilla näkyi Kiinan ruoan hinnoissa.

Maailmantalouden epävarmuus näkyy heikkenevissä vientiluvuissa. Kiinan vienti jäi elokuussa (139 mrd dollaria) heinäkuuta pienemmäksi (146 mrd dollaria). Kun kausivaihtelu otetaan huomioon, viennin arvo on pienentynyt jo kolmena peräkkäisenä kuukautena. Viennin supistuminen viittaa siihen, että kriisin aikana alasajetut varastot alkavat olla lähempänä normaalia tasoa Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Myös maailmantalouden elpymisnäkömät näyttävät heikentyneen, mikä osaltaan selittää tuotantohyödykkeiden viennin hiipumista elokuussa. Päävientituotteista ainoastaan vaatteiden ja kenkien vienti kasvoi selkeästi heinäkuuhun verrattuna.

Tuonnin arvo oli elokuussa 119 miljardia dollaria, eli suurin piirtein yhtä paljon kuin heinäkuussa. Maaliskuusta lähtien tuonnin arvo on pysytellyt 110–120 miljardin dollarin haarukassa. Edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna kasvua oli elokuussa kuitenkin 35 %. Viime aikoina Kiinaan on erityisesti tuotu kuparia, raakaöljyä, soijapapuja sekä koneita ja laitteita. Myös joidenkin keskeisten tuotavien teollisuusmetallien hintojen nousu on kasvattanut tuonnin arvoa.

Viennin heikkenemisen ja tuonnin vakaana jatkuvan kasvun vuoksi elokuun kauppataaseen ylijäämä supistui heinäkuun 29 miljardista 20 miljardiin dollariin. Supistumisesta huolimatta ylijäämä pysyy edelleen suurena ja lisää siten osaltaan paineita juanin vahvistumiseksi.

Venäjä

Talouden kehitys kesällä heikkoa, tuonti toipui. Heikkoon kehitykseen vaikutti osaltaan kesän kuumuus ja kuivuus. Talouden suurinta kysyntäerää eli yksityistä kulutusta heijastavan vähittäiskaupan kasvu taittui: myynnin määrän kausitasoitettuna kasvun oltua vuoden alkupuoliskolla nopeaa supistui myynti elokuussa toukokuun tasolle. Muiden tavaroiden kuin elintarvikkeiden myynti väheni kesän mittaan, ja elintarvikkeidenkin myynti pieneni elokuussa. Kesän supistumista ei estänyt reaali-palkkojen nousun jatkuminen alkuvuoden hyvään tahtiin eikä myöskään eräiden elintarvikkeiden hamstraus loppukesällä hinnannousuhuhujen levitessä.

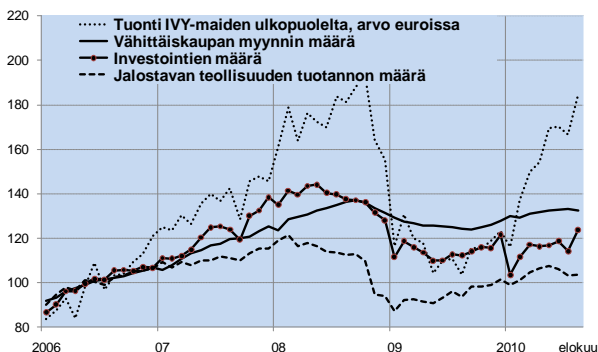
Investointien ja rakentamisen alkuvuoden ja kesän vaihteleva kehitys on antanut merkkejä vähittäisestä elpymisestä. Investoinnit kasvoivat kesällä 6 % vuodentakaisesta, kun taas rakentaminen pysyi kesän 2009 tasolla.

Kotimaiselle tuotannolle kesä oli vaikea. Koko teollisuustuotanto oli hieman pienempi kuin loppukevällä. Tammi-toukokuun reippaan kasvun jälkeen jalostavan teollisuuden tuotanto supistui kesällä kausitasoitettuna muutaman prosentin keväästä. Sekä öljyn että kaasun tuotanto pysyivät lähes ennallaan. Myös maataloustuotanto supistui, ja elokuun lopussa viljaa oli korjattu 30 % vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Tuonti puolestaan kasvoi alkukesän tauon jälkeen jälleen elokuussa. Kesällä IVY-maiden ulkopuolelta tulevan tuonnin arvo oli kausitasoitettuna kolmanneksen suurempi kuin viime vuoden loppupuolella.

Kysynnän laimeus ja tuonti ovat painaneet BKT:n kehitystä. BKT:n määrä oli talousministeriön alustavan arvion mukaan tammi-elokuussa vajaat 4 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

Venäjän talouden keskeisiä kysyntä- ja tuotantoeriä kausitasoitettuina (indeksejä, 2006 = 100)

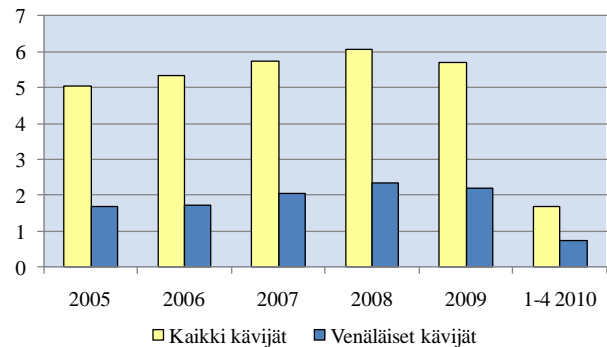
Lähde: Rosstat, BOFIT

Suomeen saapuneiden venäläismatkustajien määrä hienoisessa kasvussa. Tilastokeskuksen uusimpien raja-

haastattelutietojen mukaan vuoden 2010 tammi-huhtikuussa Suomeen tehtiin 720 000 matkaa Venäjältä, mikä oli noin 46 % kaikista Suomeen ulkomailta tehdyistä matkoista. Venäläisten osuutta tilastossa kasvattaa se, että yli puolet käynneistä on päivän pituisia ostoskäyntejä. Venäläisturistit tulevat Suomeen pitkin vuotta, kun taas muista maista tulevat turistit käyvät Suomessa useimmiten kesällä, minkä vuoksi kesän tilastot tulevat muuttamaan kuvaa jonkin verran.

Kaikkien ulkomaalaisten matkat Suomeen lisääntyivät kuluvan vuoden tammi-huhtikuussa 9 % vuodentakaisesta, kun venäläismatkailijoiden käynnit kasvoivat 3 %. Vuonna 2009 sekä kaikkien kävijöiden että venäläisten tekemät matkat supistuivat 6 % edellisvuodesta.

Suomeen ulkomailta tehtyjen matkojen määrä, milj. matkaa

Lähde: Tilastokeskus

Vuoden 2010 tammi-huhtikuussa venäläiset matkailijat käyttivät Suomen-vierailunsa aikana keskimäärin 240 euroa, mikä oli 3 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Suomen Pankin maksutasetilaston mukaan vuonna 2009 venäläisten matkailijoiden tuomat tulot olivat yhteensä 628 milj. euroa eli noin kolmasosa kaikista matkailutuloista (2 mrd. euroa). Venäläisten osuus matkailutuloista kasvoi sekä vuonna 2008 että 2009.

Rosstatin mukaan venäläiset tekivät vuoden 2010 alkupuoliskolla vajaat 16 milj. ulkomaanmatkaa. Määrä kasvoi vuodentakaisesta noin 13 %. Suosituimmat IVY-maiden ulkopuoliset matkakohteet olivat Suomi (9 % matkoista), Egypti (8 %), Turkki (7 %) ja Kiina (6 %). Suomen johtoasema on supistunut edellisvuosista (14 % vuonna 2009 ja 16 % vuonna 2008). Lyhyet ostosmatkat selittävät suurelta osin Suomen johtoasemaa. Venäläiset tekevät paljon ostosmatkoja myös Kiinaan.

Venäjän rajavartiolaitoksen tietojen mukaan vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla Venäjälle matkusti noin 10 milj. ulkomaan kansalaista. Määrä kasvoi edellisvuoden tammi-kesäkuusta 2 %. Matkustajista noin 6 milj. oli IVY-maiden kansalaisia. Suomalaisia matkusti Venäjälle noin 420 000, mikä teki suomalaisista suurimman IVY-alueen ulkopuolelta tulevan matkustajaryhmän. Hieman yli puolet suomalaisista tuli Venäjälle työtkoituksessa.

Kiina

Yhdysvaltain hallinto kritisoi Kiinan valuuttakurssipoliittikkaa; juan vahvistuu hitaasti suhteessa dollariin. Presidentti Barack Obaman mukaan Kiinan viranomaisten toimenpiteet juanin vahvistamiseksi eivät ole olleet riittäviä ja juanin arvo suhteessa dollariin on heikompi kuin vallitseva markkinatilanne edellyttäisi. Yhdysvaltain hallinto on jo pitkään käynyt vuoropuhelua Kiinan kanssa juanin arvostuksesta, ja todennut ottavansa käyttöön kauppapoliittisia keinoja, mikäli juanin vahvistuminen dollaria vastaan ei nopeudu. Presidentti Obama ilmoitti keskustelelevansa aiheesta kahden kesken Kiinan pääministerin Wen Jiabaon kanssa tällä viikolla YK:n yleiskokouksen yhteydessä.

Yhdysvaltain hallinto perustelee näkemystään juanin aliarvostuksesta Kiinan suurella ulkomaankaupan ylijäämällä (tammi-elokuussa yli 100 miljardia dollaria), joka kerryttää maan massiivista valuuttavarantoa. Yhdysvallat katsoo Kiinan pitävän juanin kurssia alhaalla keinotekoisesti parantaakseen vientituotteidensa hintakilpailukykyä. Alhaisella valuuttakurssilla on kuitenkin kääntöpuolensa, sillä se lisää maan inflaatiopaineita, ja painaa sitä kautta alas kiinalaisten reaalituloja.

Juan on vahvistunut dollariin nähden vajaat 2 % viime kesäkuusta, jolloin Kiina päästi juanin dollarikurssin jälleen liikkumaan kahden vuoden tauon jälkeen. Kiinan viranomaiset sitoivat juanin tiukasti suhteessa dollariin finanssi-kriisin alla vuonna 2008, kun se oli vuodesta 2005 vahvistunut dollariin nähden yhteensä noin 20 %. Maanantaina 20.9. presidentti Obaman kannanoton jälkimainingeissa juanin dollarikurssi vahvistui noin 6,7 juaniin. Valuuttatermiinimarkkinoilla juanin odotetaan vahvistuvan noin 2 % tulevan 12 kuukauden aikana.

Valuuttakurssikehityksen lisäksi on kiinnostavaa seurata juanin kansainvälisen roolin kasvua. Kiinan viranomaiset ovat pikkuhiljaa lisänneet juanin kansainvälistä käyttöä, mikä valuutan kysynnän lisääntymisen kautta kasvattaa osaltaan paineita juanin kurssin vahvistumiseen. Elokuussa Kiina avasi pankkien väliset velkakirjamarkkinansa niille keskuspankeille, joiden kanssa se on solminut kahdenkeskisen valuuttavaihtosopimuksen. Sopimusten arvo on yhteensä noin 120 miljardia dollaria, ja sen piiriin kuuluvat Argentiina, Valko-Venäjä, Hongkong, Islanti, Indonesia, Malesia, Singapore ja Etelä-Korea. Vahvistamattomien tietojen mukaan ainakin Malesian keskuspankki on ostanut järjestelyn avulla juanimääräisiä velkakirjoja valuuttareserviinsä.

Kiinan ja Japanin välit kiristyneet. Japanin rannikkovartiosto otti kaksi viikkoa sitten kiinni kiinalaisaluksen merialueelta, jonka hallinnasta Kiina ja Japani kiistelevät. Alueella sijaitsee merkittäviä kaasuesiintymiä. Kiinni otetun aluksen kapteeni on edelleen pidätettynä Japanissa. Pääministeri Wen Jiabao uhkasi keskiviikkona kiristää Japanin vastaisia toimia, jos kiinalaiskapteenia ei vapauteta. Kiinan

ja Japanin välejä ovat viime aikoina kiristäneet myös Kiinan sijoitukset japanilaisiin velkakirjoihin. Sijoitukset ovat japanilaisten mukaan vahvistaneet merkittävästi jenin kurssia, ja maan keskuspankki on intervenoinut kurssin heikentämiseksi.

Viime vuosina Kiinan ja Japanin välit olivat parantuneet merkittävästi. Maiden johtajat ovat tavanneet säännöllisesti, yhteistyö maiden välillä on lisääntynyt ja kauppa ja turismi ovat kasvaneet. Vuonna 2008 maiden uskottiin päässeen jo sopuun kiistellyn merialueen kaasuvarojen hyödyntämisestä, mutta Japanin talousministeriö ilmoitti tuolloin kysymyksen olevan edelleen ratkaisematta. Kiristyneiden välien ei tällä hetkellä arvioida juuri vaikuttavan maiden väliseen kauppaan.

Kiina paransi ainoana BRIC-maana asemiaan kansainvälisessä kilpailukykyvertailussa. Maailman talousfoorumi (WEF) julkaisi vuosittaisen kilpailukykyraporttinsa syyskuun alussa. Kiina arvioitiin maailman 27. kilpailukykyisimmäksi maaksi, kun se viime vuonna oli sijalla 29. Intian sijoitus oli 51. ja Brasilian 58. Molempien sijoitus laski kahdella. Venäjän sijoitus pysyi ennallaan (63.). Raportin mukaan Kiinan kilpailuetuina ovat suuret ja kasvavat markkinat (2. sija) ja makrotalouden tila (4.), jota raportin mukaan tukee erityisesti korkea säästämisaste. Rahoitusmarkkinoiden kehitys (24 sijan nousu sijalle 57) oli tärkein selittäjä kilpailukyvyyn kasvulle tänä vuonna. Sijoitusta nostivat myös rahoitusmarkkinoiden ongelmat muissa maissa. Kiinan heikkouksiin kuuluvat edelleen teknologian käyttöönotto (78. sija) ja korkeakoulutus (60.), joissa sijoitus on kuitenkin parantunut hieman. Yritysjohtajien mukaan ongelmia liiketoiminnalle aiheuttivat eniten rahoituksen saataavuus, viranomaisten nopeat muutokset menettelytavoissa ja korruptio.

Venäjän kilpailukykyä pitävät yllä suuret markkinat (8.). Lisäksi infrastruktuuri ja korkeakoulutus parantuivat. Kilpailukyvyyn heikkouksia ovat eritoten instituutioiden heikkous, rahoitusmarkkinoiden hidaskasvu sekä hyödyke- ja rahoitusmarkkinoiden tehottomuus, josta talousfoorumi oli huolestunut. Yritykset arvioivat liiketoiminnan heikkouksiksi korruption, rahoituksen saatavuuden ja verotuksen.

Sekä Brasilian että Intian ehdoton kilpailuetu on Kiinan tapaan markkinoiden koko (Brasilia 10. ja Intia 4.). Brasilia sijoittuu häntäpäähän makrotalouden tilassa, hyödyke- ja työvoimamarkkinoiden tehokkuudessa sekä koulutusjärjestelmässä. Intian kilpailukykyä heikentävät infrastruktuuri, julkisen talouden ongelmat, terveydenhuolto ja koulutuksen taso sekä työmarkkinoiden tehottomuus. Yritysjohtajien mukaan Brasiliassa liiketoimintaa vaikeuttaa verotus ja Intiassa puutteellinen infrastruktuuri ja korruptio.

Raportti koostuu noin 13 000 yritysjohtajan haastattelusta ja kilpailukykyindeksistä. Indeksissä maita arvioidaan 12 eri kriteerillä. Kilpailukyvyyn arvioinnissa kriteereitä painotetaan maakohtaisesti eri lailla riippuen siitä, missä vaiheessa maan taloudellinen kehitys on.

Venäjä

BOFIT ennustaa Venäjän kokonaistuotannon kasvavan varsin nopeasti vuosina 2010–2012. Venäjän talouden elpyminen vuoden 2009 syvästä taantumasta on notkahdellut kuluvan vuoden aikana. Kasvun odotetaan nopeutuvan vuoden loppupuolella; koko vuoden kasvulukemaksi arvioidaan alle 5 %. Kasvua tukee vuoden 2009 öljyn hinnan nousu. Kasvun ennakoitaan neljännesvuositasolla hidastuvan ensi vuonna. Ensi vuoden kasvuluvuksi arvioidaan kuitenkin 6 %, mikä johtuu tämän vuoden matalasta pohjatasosta.

Venäjän kokonaistuotannon reaalin vuosimuutos, %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
BKT	8,5	5,2	-7,9	5	6	5

Lähde: Rosstat ja BOFIT

Talousskasvun ennustetaan jatkuvan pitkälti kulutusveitoisena, kun reaali-palkkojen nousu jatkuu ja eläkkeitä korotetaan lähes palkkojen nousun tahdissa. Säästämisalttiuden ei odoteta lisääntyvän taantumassa jo nousseelta tasoltaan. Työllisyys voi kasvaa hitaasti supistuttuaan taantumassa vain pari prosenttia.

Investointien kasvun ennakoitaan lähtevän liikkeelle vasta ensi vuonna mm. siksi, että yrityksillä on tällä hetkellä edelleen enemmän vapaata kapasiteettia kuin ennen taantumaa. Pankeilla on likviditeettiä vastata ainakin osin investointiluottojen kysynnän lisääntymiseen.

Venäjän viennin määrän odotetaan lisääntyvän suhteellisen hitaasti huolimatta maailmankaupan nopeasta kasvusta. Pääsyyinä tähän on se, että raakaöljyn ja öljytuotteiden vienti kasvaa vain hyvin vähän tuotannon hitaan kasvun vuoksi. Maakaasun viennin odotetaan kasvavan.

Tuonnin nopean kasvun (tämän vuoden ensipuoliskolla yli 20 % vuodentakaisesta syvästä kuopasta) ennakoitaan hieman hidastuvan loppuvuodesta alkaen. Kasvun odotetaan kuitenkin jatkuvan ensi ja seuraavana vuonna yli 10 prosentin tahtiin kulutuskysynnän lisääntymisen ja investointien elpymisen johdosta. Talouden tuontialtiuden odotetaan siis taantumaa edeltäneeseen tapaan olevan suuri. Tuontia tukee vähitellen vahvistuva ruplan reaalkurssi, joskin vahvistumista aiheuttava vaihtotaseen ylijäämä on herkkä tuonnin kasvuvauhdin ja öljyn hinnan muutoksille.

Ennusteeseen liittyvät epävarmuudet ovat suuria. Venäjän talous on yhä hyvin riippuvainen energian ja raaka-aineiden hintojen sekä rahoitusmarkkinoiden globaalista kehityksestä. Investointien kasvunäkymiä summentavat kysynnän ja Venäjän toimintaympäristön epävarmuudet. Tuonnin arvioitua nopeampi kasvu painaisi BKT:tä ennakoitua enemmän. ([BOFIT-ennuste](#))

Keskuspankki supistaa kriisin aikana käyttöön otettuja tukitoimia. Vuoden 2008 syksyllä finanssikriisiin puhjetua Venäjän keskuspankki lisäsi pankeille antamaansa rahoitusta helpottamalla vakuuksiksi hyväksyttävillä arvo-papereille asetettuja vaatimuksia, pidentämällä laina-aikoja ja takaamalla pankkien välisiä lainoja. Lisäksi keskuspankki alkoi myöntää pankeille lainaa ilman vakuuksia. Kuluvan vuoden aikana näitä tukitoimia on vähitellen supistettu, ja supistusten ilmoitetaan jatkuvan syksyn mitaan. Pankkien taloudellisen tilanteen parannuttua niiden erityisrahoituksen tarve on vähentynyt.

Kuluvan vuoden loppuun asti on voimassa vuonna 2009 hyväksytty poikkeusmääräys, jonka mukaan kahtena peräkkäisenä vuosineljänneksenä tappiota tehnyt pankki voi edelleen ottaa vastaan talletuksia. Normaalitytilanteessa puoli vuotta tappiollisena toimineelta pankilta kielletään talletusten vastaanotto. Kesäkuun lopussa tällaisia pankkeja oli Venäjän vajaasta 1 040 pankista 85. Parhailtaan käydään keskustelua siitä, onko poikkeuskäytäntöä syytä jatkaa ensi vuonna.

Keskuspankki jatkaa edelleen pankkitoiminnan sääntelyn kehittämistä. Keväällä keskuspankki tarkensi periaatteita, joita pankkien suositellaan noudattavan liiketoimissaan omistajiensa ja muiden sisäisten sidosryhmien kanssa. Esimerkiksi lainat omistajille eivät saa ylittää 20 %:a pankin pääomasta. Asiantuntijoiden mukaan ko. rajan ylittävä luototus omistajille on Venäjän pankkisektorilla melko tavallista. Valmisteilla on lakimuutos, joka täsmentää sisäisten sidosryhmien käsitettä ja laajentaa keskuspankin mahdollisuuksia valvoa pankkien liiketoimia näiden sidosryhmien kanssa.

Viime aikoina keskuspankki on kiinnittänyt huomiota pankkien saataviin liittyvien markkinariskien kasvuun, jonka on aiheuttanut pankkien salkuissa olevien yritysvelkakirjojen määrän lisääntyminen. Suoran lainanannon sijaan pankit laman aikana luottoriskien välttämiseksi mieluummin ostivat yritysten velkapapereita, joita ne saattoivat käyttää lainanoton vakuutena.

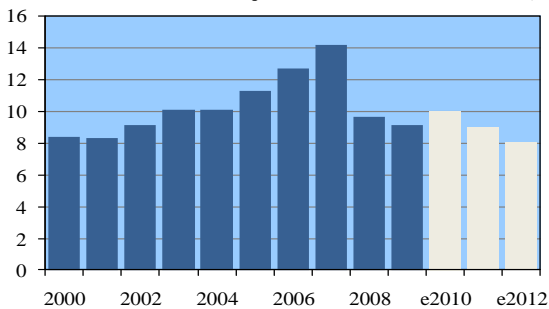
Järjestämättömien eli yli 90 päivää viivästyneiden saamisten osuus pankkien antolainakannasta ei keskuspankin tietojen mukaan ole kuluvan vuoden aikana muuttunut merkittävästi, vaan osuus on pysytellyt vajaassa 10 prosentissa. Koska venäläinen tilastointitapa eroaa kansainvälisestä käytännöstä, arvioivat asiantuntijat kansainvälisesti vertailukelpoisen osuuden olevan mahdollisesti 20 prosentin tienoilla.

Venäjän pankkisektori on keskimäärin hyvin pääomitetty. Sektorin yhteenlaskettu oman pääoman osuus taseesta oli kesällä 19 %. Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana osuus on ollut alimmillaankin noin 14 %. Keskuspankin asettama minimivaatimus oman pääoman osuudelle on 10 % suurissa pankeissa ja 11 % pienissä ja keskisuurissa pankeissa.

Kiina

BOFIT odottaa Kiinan talouskasvun nojaavan jatkossa enemmän kotimaiseen kulutuskysyntään. Kiinan talous kasvoi tammi-kesäkuussa odotuksiamme nopeammin, kun sekä sen kotimaisen että ulkomaisen kysynnän kasvu oli vauhdikasta. Kasvu kuitenkin hidastui vuoden toisella neljänneksellä ja hidastumisen odotetaan jatkuvan vuoden loppua kohti. Alkuvuoden odotettua voimakkaamman kasvun vuoksi vuoden 2010 BKT:n kasvuennuste on nostettu 10 prosenttiin. Tulevien vuosien kasvuennusteet on pidetty ennallaan. Kasvun odotetaan hieman hidastuvan, kun Kiina on maailman toiseksi suurin talous ja sen on jo kokonsa puolesta yhä vaikeampi ylläpitää vuodesta toiseen 10 prosentin tuntumassa olevaa kasvua.

BKT:n reaalin kasvu ja BOFIT-ennuste 2010–12, %

Lähteet: Kiinan tilastovirasto ja BOFIT

Tulevina vuosina talouden odotetaan nojaavan yhä enemmän kotimaiseen kulutuskysyntään investointi- ja vientikysynnän sijaan. Kulutuksen kasvua ylläpitävät vahva tulokehitys ja valtion toimet säästämisen vähentämiseksi. Viranomaislausuntojen mukaan kotimaisen kulutuksen merkitystä korostetaan uudessa viisivuotissuunnitelmassa (2011–2015). Ennustejaksolla kulutusta tukevat myös odotukset Kiinan valuutan juanin vahvistumisesta. Kotimaisen investointikysynnän odotetaan kasvavan edelleen nopeasti kaupungistumisen jatkuessa, joskaan viime vuonna elvytyspakettien tuomaan huimaan kasvuun ei tulla yltämään.

Kiinalaistuotteiden alkuvuonna kasvanut ulkomainen kysyntä tulee kuluvana vuonna vauhdittamaan Kiinan talouden kasvua, mutta ulkomaankaupan positiivinen vaikutus vähennee tuonin vahvan kasvun myötä ennustekauden jälkimmäisinä vuosina. Vaihtotaseen dollarimääräinen ylijäämä tulee pysymään suurena, mutta ylijäämän BKT-suhteen ei odoteta nousevan enää kriisiä edeltäneelle tasolle, vaan jäävän 4–6 prosenttiin BKT:stä.

Kulutajahintojen vuosinousu on jäänyt melko maltilliseen 3–4 prosenttiin, eikä inflaation enää odoteta merkittävästi kiihtyvän. Inflaation pysyminen 3 prosentin tuntumassa pitää kuitenkin reaaliset talletuskorot negatiivisena, mikä lisää paineita nostaa viitekorkoja. Asuntojen hintojen odote-

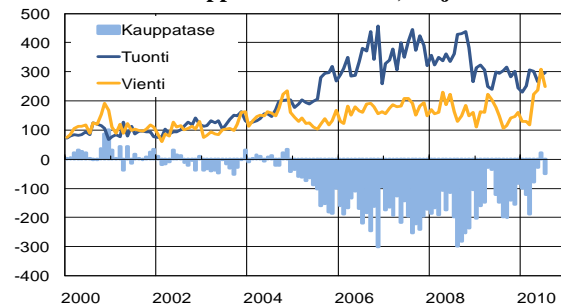
taan laskevan loppuvuonna, mutta tunnelmat rakentajien piirissä ja markkinoilla vaikuttavat melko levollisilta. Hintojen odotettua voimakkaampi lasku saattaisi kuitenkin vähentää rakennusinvestointeja huomattavasti ja heikentää liikepankkien lainasalkkujen laatua. Samalla paikallishallintojen maankäyttöoikeuksien myynnistä saamat tulot pienensivät. Jos keväällä tehdyt korkeimmat arviot paikallishallintojen budjetin ulkopuolisista vastuista pitävät paikkansa, saattaa julkisten investointien kasvuvauhti hidastua odotettua enemmän jo lähivuosina. Viimeaikaiset tiukentuneet äänenpainot juanin kurssikehityksestä saattavat pahimmassa tapauksessa johtaa maailmalla erinäisten kauppaoliittisten toimien käyttöön kiinalaistuotteita vastaan.

Suomen vienti Kiinaan vahvistunut selvästi viime vuodesta. Suomen tullin mukaan tavaravientimme arvo Kiinaan oli tammi-heinäkuussa 1,4 miljardia euroa (kasvua 18 % edellisvuodesta). Vienti kasvoi nopeasti etenkin huhti-heinäkuussa, ja yksinomaan kesäkuussa Suomesta vietiin hyödykkeitä Kiinaan 310 miljoonan euron arvosta. Kiinasta tuotiin hyödykkeitä Suomeen tammi-heinäkuussa noin 1,9 miljardin euron arvosta, mikä on 4 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Viennin nopean kasvun seurauksena kauppatase oli kesäkuussa ylijäämäinen Suomelle, ja tammi-heinäkuussa alijäämä oli yli kolmanneksen (300 milj. euroa) pienempi kuin vuosi sitten.

Vientimme nopeaa kasvua Kiinaan selittää päävientihyödykkeisiin lukeutuvien paperimassan sekä erilaisten koneiden ja niiden osien kysynnän lisääntyminen. Etenkin paperiteollisuuskoneiden ja niiden osien vienti on ollut vilkasta viime kuukausina. Kaikkiaan Suomen viemästä paperimassasta lähes viidennes ja paperiteollisuuskoneista yli puolet on viety tänä vuonna Kiinaan. Viennin vilkastumisen seurauksena Kiinan osuus Suomen kokonaisviennistä kasvoi tammi-heinäkuussa 5 prosenttiin, mikä nosti Kiinan kuudenneksi tärkeimmäksi vientikohteeksemme ohi Iso-Britannian. Suomen kokonaistuonnista Kiinan osuus laski tammi-heinäkuussa prosenttiyksiköllä 7 prosenttiin.

Suomen tullin tilastot päättyvät heinäkuuhun, mutta Kiinan tullin julkaisemat ulkomaankauppatilastot on päivitetty myös elokuun osalta. Vaikka ne eivät ole suoraan verrannollisia Suomen ilmoittamiin tilastoihin, viittaavat ne kuitenkin Suomen viennin Kiinaan jatkuneen vahvana.

Suomen tavarakauppa Kiinan kanssa, milj. euroa

Lähde: Suomen tulli

Venäjä

Federaation budjetin tulo- ja menoarviot nousseet.

Hallitus antoi syyskuun lopussa duumalle esityksensä federaation ensi vuoden budjetiksi ja käsittelee tällä viikolla tämän vuoden lisäbudjettiesityksen luonnosta. Esitysten mukaan budjetin nimellistulot kasvavat tänä ja ensi vuonna 6-7 % edellisvuodesta. Viime vuoden syksyllä laadittuihin ja duuman vuoden lopulla hyväksymiin tämän vuoden budjettiin ja ensi vuoden budjetin peruslinjoihin verrattuna tuloja arvioidaan tulevan tänä vuonna 13 % ja ensi vuonna lähes 20 % enemmän.

Tuloarvioita on korottanut etenkin se, että oletus öljyn maailmanmarkkinahinnasta on noussut, 75 dollariin tynnyrillisestä Urals-raakaöljyä tänä ja ensi vuonna (oletus oli 58-59 dollaria laadittaessa tuloarviota viime vuoden syksyllä). Myös arvio kummankin vuoden BKT:n kasvusta ja tuonnista on noussut. BKT:n ennakoidaan talousministeriön ennusteen mukaisesti kasvavan tänä vuonna 4 % ja ensi vuonna 4,2 %. Tuloja lisäävät myös veronkorotukset, jotka kohdistuvat mm. kaasun tuotantoon, Itä-Siperian öljyntuotantoon ja bensiiniin. Alaspäin tuloarvioihin vaikuttaa, etenkin budjetille merkittävien raakaöljyn ja polttoöljyjen vientitulitulojen kautta, viime vuoden syksyä vahvempi oletus ruplan kurssista.

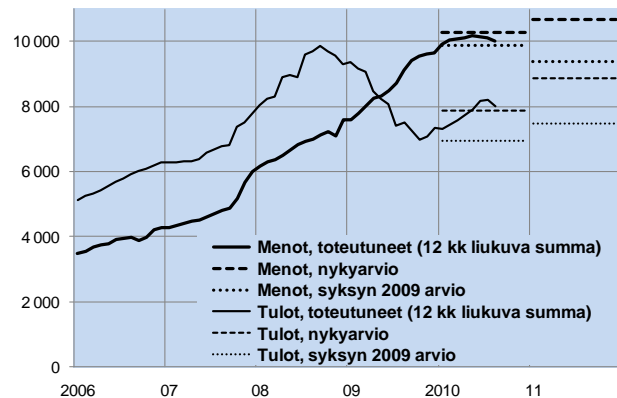
Tavoitteena on edelleen supistaa budjettivajetta, ensi vuonna 3,6 prosenttiin BKT:stä (tälle vuodelle ennakoitusta noin 5 prosentista). Toisaalta hallitus on parantaneiden tuloarvioiden pohjalta korottanut menosuunnitelmia. Tämän vuoden lisäbudjettiluonnoksen mukaan menot kasvavat nimellisesti 6 % viime vuodesta ja ensi vuoden budjettiesityksen mukaan 4 % tästä vuodesta. Reaalisesti menojen arvioidaan supistuvan kumpanakin vuonna noin 2 %, mutta ei enää useita prosentteja kuten viime vuoden syksyllä laaditussa budjetissa kaavailtiin. Etenkin ensi vuonna menoja lisätään 14 % siitä tasosta, jolle menoja kaavailtiin supistettavan vuoden 2009 lopulla hyväksytyissä budjetin peruslinjoissa.

Menorakenteeseen hallituksen esitykset tuovat osin muutoksia. Tämän vuoden osalta vahvistuu se, että suurista menoeristä nousevat varsinkin varojen siirrot valtion eläkerahastoon (nimellisesti lähes 30 %). Menot puolustukseen sekä sisäiseen turvallisuuteen ja järjestykseen kasvavat kokonaismenoja hieman nopeammin. Menot talouden eri sektoreille supistuvat kymmenesosan, kun talouskriisin vastaisia tukitoimia on vähennetty. Myös varojen siirrot aluebudjetteihin vähenevät kymmenesosan.

Ensi vuonna hallituksen budjettiesityksen mukaan aloitetaan huomattava puolustusmenojen reaali kasvattaminen. Vielä ensi vuonna myös turvallisuus- ja järjestysmenot pysyvät reaalisesti ennallaan. Korkeakoulut saavat tuntuvasti lisää varoja. Kaiken kaikkiaan federaation muut

menot kuin varojen siirrot julkisen sektorin muihin budjetteihin kasvavat reaalisesti pari prosenttia. Varojen siirrot alueiden budjetteihin vähenevät edelleen, kuten myös varojen siirrot eläkerahastoon (jonka osalta tosin tilapäisesti). Eläkkeet ja federaation palveluksessa olevien työntekijöiden palkat suunnitellaan pidettävän ensi vuonna reaalisesti ennallaan.

Federaation budjetin tulot ja menot, mrd. ruplaa

Lähde: Finanssiministeriö

Venäjän sijoitus kansainvälisessä luottoluokitusvertailussa parani. Institutional Investor -lehden syyskuussa julkaiseman luottoluokitusvertailun mukaan Venäjä paransi asemansa viidellä sijalla vuodentakaisesta ja sijoittui 178 maan joukossa sijalle 45, heti Brasilian, Meksikon, Irlannin ja Espanjan perään ja hieman ennen Intiaa ja Portugalia. Vuoden 2009 syyskuusta monien Länsi-Euroopan maiden sijoitukset heikkenivät (Kreikan luokitus putosi 45 sijaa sijalle 81), kun taas monet kehittyvät maat paransivat sijoitustaan; Kiina nousi 10 sijaa ja sijoittui 23:nneksi. Listan kärjessä ovat Norja, Kanada, Sveitsi, Singapore, Saksa ja Yhdysvallat. Suomi on sijalla 10.

Institutional Investorin luokitus perustuu kansainvälisten pankkien ja rahoituslaitosten asiantuntijoiden arvioihin maiden todennäköisyydestä keskeyttää velanhoitonsa.

Venäjän ulkoinen rahoitusasema on hyvä. Valtion ulkomainen velka oli kesäkuun lopussa 35 mrd. dollaria eli vain 3 % BKT:stä. Yritys- ja pankkisektorilla oli velkaa 408 mrd. dollaria, josta yritysten velka oli 286 mrd. dollaria ja pankkien velka 122 mrd. dollaria. Venäjän koko ulkomainen velka oli kesäkuun lopussa 456 mrd. dollaria. Venäjän valuuttavaranto on 488 mrd. dollaria, eli se kattaa maan koko ulkomaisen velan.

Venäjän valtio on rahoittanut budjettivajettaan ulkomaisen velanoton sijaan voittopuolisesti öljyverotuloista kerättyjen vakausrahojen varoilla. Rahastoissa oli elokuun lopussa 127 mrd. dollaria, kun tämän vuoden alussa rahastoissa oli 152 mrd. dollaria ja vuoden 2009 alussa 225 mrd. dollaria.

Kiina

Kiina isännöi YK:n ilmastokokouksen työryhmän tapaamista Tianjinissa. Lokakuun alun tapaaminen valmistele marraskuun lopulla järjestettävää YK:n ilmastokokousta Meksikon Cancunissa. Kiinan halukkuutta järjestää työryhmän tapaaminen on yleisesti pidetty positiivisena signaalina ajatellen Cancunia, sillä Kiinassa ei ole aiemmin järjestetty tämän tason virallisia neuvotteluja ympäristöasioissa. Kehittyneet maat odottavat Kiinalta, joka ei vielä Kööpenhaminassa ollut valmis hyväksymään sitovia päästövähennyksiä, tiukempia otteita toimissa ilmastonmuutosta vastaan. Kiina puolestaan vaatii kehittyneiltä mailta nykyistä korkeampia päästövähennyksiä. Kiina on maailman suurin energian kuluttaja ja se ohitti Yhdysvallat viime vuonna maailman suurimpana hiilidioksidipäästöjä tekevänä maana.

Kiinasta on tullut ehkä yllättäen yksi edelläkävijä puhtaana teknologian tuottajana. Viime vuonna se investoi eniten maailmassa (35 miljardia dollaria) uusiutuvaan energiaan, kun USA, joka piti johtoasemaa tätä ennen, teki investointeja Kiinaa lähes puolta vähemmän. Tällä hetkellä fossiilisten polttoaineiden osuus koko energiantuotannosta on yli 90 %. Kiinan tavoitteena on kasvattaa uusiutuvien lähteiden osuutta energiantuotannosta 9 prosentista 15 prosenttiin ja lisätä metsäalaa 40 miljoonalla hehtaarilla vuoteen 2020 mennessä. Samalla se tavoittelee 20 prosentin vähennystä energiankulutuksen BKT-osuudessa kuluvan viisivuotiskauden (2006–2010) aikana. Viime vuoden lopulla vähennyksestä oltiin yli 4 prosenttiyksikön päässä. Arvioiden mukaan Kiina on kovien paineiden alla päästäkseen asettamaansa tavoitteeseen.

Kiina tuottaa yli 75 % sähköstään fossiilisista polttoaineista. Kivihiilen osuus on ylivoimaisesti suurin. Muista uusiutumattomista energiamuodoista ydinvoimalla tuotetaan noin kaksi prosenttia. Uusiutuvien energialähteiden käyttö on jatkuvassa kasvussa. Vesivoima kattaa tuotannosta noin viidenneksen, ja tuulivoima prosentin. Kiina on tuplannut tuulivoiman tuotantonsa viiden viime vuoden aikana, mikä tekee siitä maailman toiseksi suurimman tuulivoiman tuottajan USA:n jälkeen. Vesivoiman tuottajana se on suurien patojensa ansiosta maailman suurin.

Tulevaisuudessa Kiinan riippuvuus kivihiilestä tuskin heikkenee, sillä nopea talouskasvu lisää energian kysyntää, johon uusiutuvilla energiamuodoilla ei pystytäkään vastaamaan kannattavasti vielä pitkään aikaan. Lisäksi uusiutuvan energian hyödyntämistä rajoittaa energian kysynnän keskittyminen Etelä- ja Lounais-Kiinaan, kun taas suurin osa tuotantolaitoksista sijaitsee maan pohjois- ja länsiosissa. Syrjäisiltä tuotantoalueilta sähkönsiirto on lisäksi hankalaa ja kallista varsinkin kun sähköyhtiöillä ei ole kannustimia kytkä voimaloita sähköverkkoon.

Venäjän presidentti Dmitry Medvedevin Kiinan vierailun agendalla maiden välinen energiayhteistyö. Presidentti Medvedevin ja Kiinan presidentti Hu Jintaon tapaamisen yhteydessä allekirjoitettiin useita sopimuksia koskien kivihiili-, maakaasu- ja ydinvoimayhteistyötä. Presidentit osallistuivat myös Venäjältä Kiinaan johtavan öljyputken avajaisjuhlallisuuksiin. Ensi vuoden alusta putkea pitkin on määrä toimittaa 15 miljoonaa tonnia öljyä vuodessa 20 vuoden ajan. Yhteisymmärrykseen ei päästy jo vuosia suunnitteilla olleesta maakaasuputkihankkeesta johtuen hinnoittelua koskevista erimielisyyksistä. Venäjän varapääministeri Igor Sechin arvioi, että molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu löytyisi jo ensi kesäkuuhun mennessä. Samalla hän totesi Venäjän olevan valmis toimittamaan Kiinalle kaiken sen tarvitseman maakaasun.

Vierailun agendalla oli myös Kiinan ja Venäjän välisen taloudellisen yhteistyön laajentaminen energiasektorin ulkopuolella. Venäjä toivoo Kiinan kauppansa monipuolistuvan, kun tällä hetkellä 75 % Kiinan tuonnista Venäjältä koostuu luonnonvaroista. Vienti Kiinasta painottuu koneisiin ja teknisiin laitteisiin. Kuluvana vuonna Kiinan vienti Venäjälle on kasvanut tuontia selkeästi nopeammin. Tammi-elokuussa vienti kasvoi yli 70 % edellisvuodesta 18 miljardiin dollariin. Tuonnin arvo Venäjältä oli keskimäärin samansuuruinen (kasvua 30 % viime vuodesta).

Kiinan ja Pohjois-Korean välinen kauppa kasvaa taasisesti. Pohjois-Koreassa viime viikolla järjestetyssä kommunistisen puolueen puoluekokouksessa alustettiin vallanvaihtoa perhedynastiassa, kun maan johtaja Kim Jong-ilin pojan Kim Jong-unin asema vahvistui uusien nimitysten myötä puolueen sisällä. Kiina, joka on Pohjois-Korean ainoa todellinen liittolainen, onnitteli uudelleen pääsihteeriksi valittua Kim Jong-ilia ja ilmoitti pyrkimyksensä kehittää maiden välisiä suhteita, joita Pohjois-Korean ydinaseohjelma on viime vuosina hirtännyt.

Kiinan julkaisemien tilastojen mukaan kauppa Pohjois-Korean kanssa on viime vuotta lukuun ottamatta ollut tasaisessa kasvussa. Vienti Pohjois-Koreaan kasvoi tammi-elokuussa kolmanneksella vuotta aiemmasta 1,3 miljardiin dollariin. Tuonnin arvo oli 650 miljoonaa dollaria (kasvua 20 % edellisvuodesta). Tärkeimpiä Pohjois-Koreaan vietäviä hyödykkeitä ovat öljy, kivihiili, koneet, laitteet, tekstiilit sekä vilja. Keskeisiin Pohjois-Koreasta tuotaviin hyödykkeisiin lukeutuvat metallurgiset tuotteet ja mineraalit.

Pohjois-Korean talouden tarkastelua vaikeuttaa tilastojen puutteellisuus. Viranomaiset eivät julkaise talustilastoja ja saatavilla olevat luvut perustuvat pitkälti ulkomaisiin arvioihin. Kokonaiskauppaa voidaan kuitenkin tarkastella peilitilastojen avulla, joiden mukaan vuonna 2008 Pohjois-Korean kokonaiskauppa oli 5,6 miljardia dollaria. Kauppataaseen alijäämä oli noin miljardi dollaria. Kiina on ylivoimaisesti tärkein kauppakumppani Pohjois-Korealle. Sen osuus maan viennistä oli vuonna 2008 noin 40 % ja tuonnista yli puolet. Kiina ja Etelä-Korea yhdessä vastasivat tuolloin noin 80 % Pohjois-Korean ulkomaankaupasta.

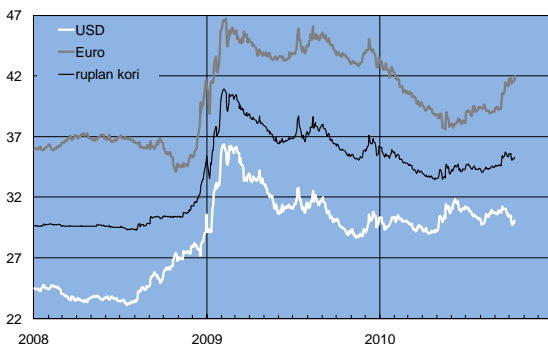
Venäjä

Venäjän keskuspankki vähentää interventioitaan valuuttamarkkinoilla. Keskuspankki ilmoitti laajentavansa 13.10.2010 lähtien ruplan kurssin sallittua vaihteluväliä. Ruplan ulkoinen arvo on sidottu dollarista ja eurosta muodostettuun valuuttakorin, jonka puitteissa keskuspankki ohjaa kurssia valuutan ostoin ja myynnein. Nyt vaihteluväliä laajennettiin kolmesta ruplasta neljään ruplaan. Lisäksi keskuspankki ilmoitti siirtävänsä valuuttaputken paikkaa aiempaa herkemmin. Tähän asti putkea on siirretty 5 kopeakalla valuuttainterventioiden ylitettyä 700 milj. dollaria. Näin suuren kurssipaineen keskuspankki on katsonut johtuvan perustavaa laatua olevista taloudellisista muutoksista, jotka edellyttävät kurssitason muutosta. Nyt valuuttaputken siirtoon tarvittava interventioiden määrä alennettiin 650 milj. dollariin. Uudet päätökset eivät juuri muuta keskuspankin viimeaikaisia käytännön toimia, sillä pankki on intervenoinut markkinoilla vain vähän.

Muutokset ovat keskuspankin vuosille 2011–2013 laadittaman ja hallituksen hyväksymän tuoreen rahapolitiikkaohjelman mukaisia. Ohjelman mukaan keskuspankki pyrkii edelleen vähentämään interventioitaan valuuttamarkkinoilla, mikä merkitsee kurssivaihteluiden kasvamista. Ohjelmassa odotetaan, että vaihtotaseen suurten ylijäämien ylläpitämät valuuttakurssin vahvistumispaineet pienenevät tulevina vuosina, kun vaihtotaseen ylijäämä supistuu. Tuonnin ennustetaan kasvavan voimakkaasti, kun taas viennin lisäämistä rajoittaa raakaöljyn tuotannon hidaskasvu. Myöskään raakaöljyn maailmanmarkkinahinnan ei odoteta nousevan merkittävästi. Tässä tilanteessa kurssikehitykseen vaikuttavat aiempaa enemmän pääomaliikkeet.

Rupla on heikentynyt euroon nähden lähes 7 % toukokuussa saavuttamastaan kuluvan vuoden vahvimmasta arvosta. Ruplan dollarikurssin heikkeneminen on ko. aikana ollut vähemmän suoraviivaista, ja dollariin nähden rupla on toukokuusta heikentynyt 2 %. Ruplan arvo kohtiinsa nähden on nyt 5 % heikompi kuin toukokuussa.

Ruplan dollari- ja eurokurssit sekä korikurssi

Lähde: Venäjän keskuspankki

Venäjän vaihtotaseen ylijäämä on kuluvan vuoden aikana supistunut. Tuonnin arvo on talouden elpymisen myötä kasvanut voimakkaasti, mutta viennin arvo on lissääntynyt hitaammin raakaöljyn suhteellisen tasaisen hintakehityksen seurauksena. Keskuspankin alustavien tietojen mukaan kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä vaihtotaseen ylijäämä oli vajaat 8 mrd. dollaria, kun se toisella neljänneksellä oli 19 mrd. dollaria ja ensimmäisellä neljänneksellä 34 mrd. dollaria. Yhteensä ylijäämä oli tammi-syyskuussa 61 mrd. dollaria, mikä on kuitenkin enemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana.

Pääomatase oli tammi-syyskuussa 7 mrd. dollaria alijäämäinen mm. siksi, että Venäjältä tehtiin ulkomaille enemmän suoria sijoituksia kuin ulkomailta Venäjälle. Pääomataseen alijäämää kasvattaa myös mm. saamatta jääneistä vientituloista ja fiktiivisistä arvopaperioperaatioista koostuva erä. Sen suuruus oli tammi-syyskuussa 20 mrd. dollaria, ja sen arvioidaan kuvaavan rekisteröimätöntä pääoman vientiä. Rekisteröimätöntä pääoman vientiä kuvaa osittain myös maksutaseen virhe-erä, jonka suuruus oli 9 mrd. euroa. Molemmat erät olivat suunnilleen samansuuruisia kuin viime vuoden vastaavaan aikaan.

Valuuttavaranto kasvoi vuoden alusta syyskuuhun 45 mrd. dollarilla. Varannon arvo oli 8. lokakuuta 501 mrd. dollaria.

Venäläisten kulutustottumukset muuttuneet 20 vuodessa. Rosstat julkisti syyskuun lopussa kotitalouksien tuloja ja menoja koskevan laajan paneelitutkimuksen tulokset. Kyselyyn osallistui viime vuonna 48 000 kotitaloutta Venäjän eri alueilta.

Vuodesta 1990 vuoteen 2009 venäläisten kulutuksen rakenne on siirtynyt lähemmäs kehittyneiden maiden kulutusrakennetta. Venäjää voidaan nykyään kulutuksella mitattuna pitää kansainvälisessä vertailussa keskitason maana. Vuonna 1990 venäläiset kotitaloudet käyttivät 41 % tuloistaan ruokaan ja viime vuonna 35 %. Muihin tavaroihin kuin ruokaan käytettiin vuonna 1990 46 % tuloista ja viime vuonna 38 %. Kehittyneisiin maihin verrattuna ruoan osuus kotitalouksien menoista on kuitenkin Venäjällä edelleen suuri. Palveluiden osuus kaksinkertaisui vuoden 1990 13 prosentista viime vuoden 27 prosenttiin. Palveluiden osuuden voimakas kasvu kertoo palvelusektorin kehittymättömyydestä Neuvostoliiton aikana ja sektorin nopeasta laajenemisesta myöhempinä vuosina.

Väestön ruokailutottumukset ovat muuttuneet terveellisemmiksi; nyt syödään enemmän hedelmiä, kasviksia ja kalaa kuin 20 vuotta sitten. Lihan osuus kulutuksesta on pysynyt suunnilleen ennallaan, mutta leivän ja perunan osuus on vähentynyt.

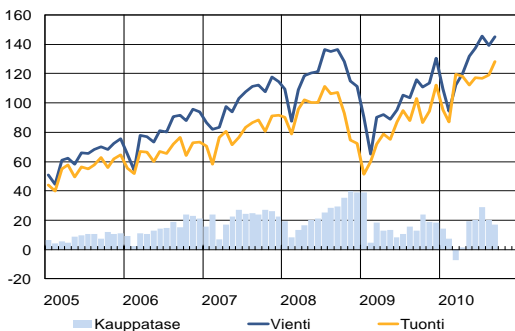
Kodintekniikka on yleistynyt kahdessakymmenessä vuodessa. Vuonna 2009 sataa kotitaloutta kohden oli yli sata jääkaappia ja pesukonetta sekä yli 200 matkapuhelinta. Autoja ja kotitietokoneita sataa kotitaloutta kohden oli noin 50.

Kiina

Kiinan tuonti kasvanut kuluvana vuonna vientiä nopeammin. Tuonnin vientiä nopeamman kasvun seurauksena kauppataseen ylijäämä supistui syyskuussa vajaa viidenneksellä elokuusta 17 mrd. dollariin. Viennin arvo oli 145 mrd. ja tuonnin 129 mrd. dollaria. Sekä vienti että tuonti kasvoivat neljänneksen vuoden takaisesta, jolloin maailmantalouden kriisin vaikutukset Kiinan kauppaan olivat selvästi näkyvillä. Elokuussa tuonti ja vienti kasvoivat 35 %. Jos kausivaihtelun vaikutukset poistetaan, oli syyskuun tuonnin kasvu nopeinta sitten vuoden vaihteen. Viennin kasvun touko-kesäkuuhun sijoittunut piikki vaikeuttasi sen sijaan tasoittuneen elo-syyskuun aikana.

Kiinan kauppataseen ylijäämä supistui tammi-syyskuussa noin 15 mrd. dollaria eli 10 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Tuonnin arvo kasvoi yli 40 % 1 010 mrd. dollariin ja viennin arvo 30 % 1 130 mrd. dollariin. Kiina tuo eniten tavaroita Japanista, EU:sta, Etelä-Koreasta, Taiwanista ja Yhdysvalloista. Tuonti näistä maista lisääntyi tammi-syyskuussa 30–40 % edellisvuodesta. Kiinan vienti Yhdysvaltoihin kasvoi kolmanneksen viime vuodesta. Yhdysvaltojen osuus Kiinan kokonaisviennistä on noin viidennes.

Kiinan vienti, tuonti ja kauppataase kuukausittain, mrd. USD

Lähde: Bloomberg

Juan vahvistuu hitaasti. Juan on vahvistunut dollariin nähden noin 2 % eli 6,66 junaan kesäkuisen dollarikurssin purkamisen jälkeen. Vahvistumisen odotetaan jatkuvan, sillä futuurimarkkinoilla (ns. non-deliverable forward) juanin dollarikurssi 12 kk:n päästä on 6,45 juaania, eli 3,3 % nykytasoa vahvempi. Hongkongissa juanin dollarikurssi on noussut kolmatta prosenttia Manner-Kiinan vallitsevan tason yläpuolelle juanin vahvistumisodotusten siivittämänä. Hongkongissa valuuttakauppaa käyvät myös ne, joilla ei ole pääsyä Manner-Kiinan valuuttamarkkinoille.

Samaan aikaan kritiikki siitä, että juanin liian hidaskasvu vahvistuminen ajaa maailmantaloutta epätasapainoon, käy yhä kuuluvammaksi. Kiinan kauppataseen ylijäämän jatkuessa suurena ja valuuttavarannon noustessa syyskuussa

ennätystasolle 2,6 mrd. dollariin USA tuskailee hiipuvan talouskasvun ja vaihtotaseen vajeen kanssa. Myös euroalueella ja Japanissa kannetaan huolta vientiyritysten kilpailukyvyistä, sillä vaikka juan on vahvistunut dollariin nähden, on se heikentynyt euroon ja jeniin nähden.

Valuuttakiistat eivät ole jääneet pelkän puheen tasolle. Japanin keskuspankki pyrki syyskuussa jarruttamaan jenin vahvistumista ostamalla dollareita, mutta intervention vaikutus jäi lyhytaikaiseksi. Thaimaa asetti veron ulkomaille maksettaville korkotuotoille ja myyntivoitoille pääoman sisään virtauksen hillitsemiseksi. Kiina varoitteli Yhdysvaltoja avoimesti kauppasodasta, kun Yhdysvaltain kongressi hyväksyi syyskuussa lakiesityksen, joka läpi mennessään antaisi mahdollisuuden kauppapakotteiden asettamiseen maille, jotka manipuloivat valuuttaansa.

Kiinan valuuttapolitiikka varjosti EU:n ja Kiinan huippukokousta.

Kiinan pääministeri Wen Jiabao joutui jälleen puolustelemaan Kiinan valuuttapolitiikkaa viime viikon keskiviikkona pidetyssä EU:n ja Kiinan huippukokouksessa Brysselissä. Kiina ei suostu taipumaan valuuttakiistassa. Sen sijaan se tarjoutuu auttamaan julkisen velan kanssa painiskelevia euromaita joukkovelkakirjamarkkinoilla. Muita kokouksessa esiin nousseita aiheita olivat ulkomaisten yritysten heikko asema Kiinan markkinoilla, tekijänoikeuksien rikkomukset ja Kiinan asettamat vientirajoitukset harvinaisille maametalille, joita käytetään korkean teknologian tuotteiden valmistuksessa.

EU oli tammi-syyskuussa Kiinan tärkein kauppakumppani viidenneksen osuudella Kiinan viennistä ja 12 prosentin osuudella tuonnista. Kiinan tilastojen mukaan tammi-syyskuussa Kiinan vienti EU:hun kasvoi 35 % ja tuonti EU:sta 33 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Kauppataseen ylijäämä EU:n kanssa kasvoi tammi-syyskuussa yli kolmanneksella 103 mrd. dollariin. Kiina puolestaan on EU:n toiseksi suurin kauppakumppani Yhdysvaltojen jälkeen. EU:n tilastot osoittavat EU:n viennin Kiinaan kasvaneen vahvasti tämän vuoden alkupuoliskolla, jolloin Kiinan osuus koko EU:n ulkoviennistä oli 9 % ja EU:n ulkopuolelta tulevasta tuonnista 18 %. EU:n viennistä Kiinaan valtaosa eli 60 % koostui koneista ja laitteista, joista tärkeimpiä ovat autot ja lentokoneet. Kiinasta tuotiin eniten tietokoneita ja niiden osia sekä matkapuhelimia.

Viime aikoina EU:n ja Kiinan välistä kauppaa on hirtänyt juanin valuuttakurssin lisäksi EU:n taistelu polkuhintoja vastaan. Kiinan halpatuonti on saanut eurooppalaiset tavarantekijät huolestumaan epäedullisesta kilpailuasemastaan ja vaatimaan suojelua tuontitullien avulla. Tänä vuonna tarkastelun alla ovat olleet mm. EU:hun Kiinasta tuotavat langattomat modeemit, hienopaperi ja autonrenkaat. EU perii jo tuontitulleja Kiinalta mm. teräskiinnikkeistä, polkupyöristä sekä vaatteista ja kengistä. Syyskuussa EU jatkoi raskaiden tuontitullien perimistä kuitulasista. Kiina puolestaan valitti viime kuussa WTO:lle kenkien tuontitullista.

Venäjä

Moskovan pormestariksi Venäjän hallituksen kansliapäällikkö ja varapääministeri Sergei Sobjanin. Moskovan kaupunginvaltuusto valitsi tänään kaupungin pormestariksi Sergei Sobjaninin presidentti Medvedevin syyskuussa erottaman Juri Luzhkovin tilalle. Sobjanin on toiminut aiemmin mm. presidentinhallinnon kansliapäällikkönä ja Tjumenin alueen kuvernöörinä. Hän työskenteli myös Medvedevin presidentinvaalikampanjan vetäjänä.

Hallinnollisesti Moskovan kaupunki luetaan yhdeksi Venäjän federaation 83 hallintoalueesta. Toinen saman statuksen omaava kaupunki on Pietari. Näiden kahden kaupungin pormestarit vertautuvat siten asemaltaan alueiden kuvernööreihin. Vuosina 1995–2004 kuvernöörin valittiin suorilla vaaleilla, mutta vuonna 2005 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä alueparlamentit nimittävät kuvernöörit presidentin esityksestä. Presidentillä on oikeus kuvernöörin erottamiseen, jos tämä menettää presidentin luottamuksen.

Moskova on monilla mittareilla mitattuna federaation merkittävin alue. Moskovan väkiluku on virallisten tilastojen mukaan 10,5 miljoonaa, mikä on runsaat 7 % Venäjän asukasmäärästä. Moskova on siten federaation hallintoalueista väkiriikkain. Kaupungin alueellinen bruttokansantuote muodostaa yli viidenneksen koko maan BKT:stä. Seuraavilla sijoilla ovat öljyä ja kaasua tuottavat Tjumenin alue ja Hanti-Mansian autonominen piirikunta, joiden molempien osuus on hieman alle kymmenesosa maan BKT:stä.

Moskovan talous on kasvanut 2000-luvulla nopeammin kuin federaation alueiden taloudet keskimäärin. Kaupungin työttömyysaste on federaation matalimpia. Kuluvan vuoden kesällä se oli runsaan prosentin suuruinen, kun koko Venäjällä työttömyysaste oli 7 %. Moskovassa on maan neljänneksi korkein palkkataso. Tilastoitu keskipalkka oli heinäkuussa Moskovassa 41 600 ruplaa eli noin 1 070 euroa, kun koko maan keskipalkka oli 21 800 ruplaa eli noin 560 euroa. Palkkatilastoa johtavat öljyn- ja kaasu- tuotantoalueet.

Moskovan kaupunki on maan talouden ja hallinnon ehdoton keskus. Mm. monet Venäjän suuryhtiöiden pääkonttorit sijaitsevat siellä. Moskovan osuus koko maan vähittäiskaupasta on 17 % ja rakentamisesta 13 %. Kaupungin kiinteiden investointien osuus on noin 10 % koko maan investoinneista. Moskova on myös Venäjän rahoituskeskus, jossa pääkonttoriaan pitävät maan merkittävimmät pankit.

Moskovan talous on viime vuosina ollut alijäämäinen. Viime vuoden budjettialijäämä oli noin 150 mrd. ruplaa (noin 4 mrd. euroa). Budjetin tulot olivat 1 010 mrd. ruplaa (24 mrd. euroa) ja menot 1 160 mrd. ruplaa (28 mrd. euroa). Moskovan osuus federaation alueiden ja kuntien yhteenlasketuista budjettituloista ja -menoista oli noin 18 %.

Venäläisen Ekspert Rating Agencyn investointi-ilmapiirilukituksissa Moskova on sijoittunut alueiden kärkeen luokitusten aloitusvuodesta 1995 lähtien. Investointi-ilmapiiriä tarkastellaan sekä alueiden tarjoamien mahdollisuuksien että riskien näkökulmasta. Viimeisimmässä vuosien 2008–2009 luokituksessa Moskova nähtiin mahdollisuuksiltaan Venäjän parhaana investointikohteena. Investointimahdollisuuksiin vaikuttavat mm. työvoiman tarjonta, infrastruktuuri sekä rahoitusympäristö. Investointien riskivertailussa Moskova arvioitiin Venäjän kuudenneksi riskittömimmäksi alueeksi. Investointeihin liittyvää riskiä kasvattaa Moskovassa paikallinen lainsäädännöllinen ympäristö, joka arvioidaan yhdeksi maan heikoimmista.

Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin yhtenäisen talousalueen valmistelut jatkuvat. Kolmen maan pääministerit keskustelivat viime viikolla yhtenäisen talousalueen muodostamisesta kesällä toimintansa aloittaneen tulliliiton pohjalta. Talousalueen on määrä aloittaa toimintansa 1.1.2012, ja tavoitteena on, että sitä koskevat sopimukset saadaan valmiiksi jo kuluvan vuoden loppuun mennessä. Yhtenäisellä talousalueella tavarat, työvoima ja pääoma liikkuvat vapaasti, mikä edellyttää jäsenmailta talouden laajaa koordinoitua.

Pääministerikokouksessa hyväksytyt sopimukset koskivat suhteellisen yksinkertaisia käytännön asioita kuten talousalueen yhtenäisen teknisen sääntelyn periaatteita, työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä oikeudellisia kysymyksiä sekä yhteistyötä laittoman maahanmuuton torjunnassa. Valmisteilla on monia asioita, joissa yhteisen linjan löytäminen voi osoittautua paljon hankalammaksi. Tavoite saada kaikki sopimukset valmiiksi kuluvan vuoden loppuun mennessä vaikuttaa erittäin vaativalta.

Tämänkertaisessa kokouksessa oli esillä myös talouspolitiikan yhtenäistäminen, jonka puitteissa mm. asetettaiisiin yhtenäiset rajat jäsenmaiden valtionvelalle, budjettivaajeelle ja inflaatiolle. Asiasta ei tapaamisessa kuitenkaan tehty päätöstä.

Joistakin vaikeista kysymyksistä pääministerit pääsivät sopimukseen vain periaatteellisella tasolla. Tällaisia asioita olivat mm. rautatie- ja putkikuljetukset sekä energiakysymykset. Kiistoja on ollut lähinnä Valko-Venäjän ja Venäjän välillä. Valko-Venäjä ei ole hyväksynyt sitä, että vaikka tulliliitto on voimassa, Venäjä kantaa vientitullia osasta Valko-Venäjälle myymäänsä raakaöljyä. Tullia kannetaan siitä öljystä, jonka Valko-Venäjä jalostaa ja vie kolmansiin maihin. Venäjän kanta on ollut, että vientitulli poistuu, kun yhtenäinen talousalue astuu voimaan. Nyt osapuolet sopivat, että tullit poistuu, kun Valko-Venäjä ratifioi yhtenäistä talousaluetta koskevat sopimukset, mikä voi tapahtua jo ennen talousalueen toiminnan alkamista. Valko-Venäjä on myös vaatinut, että se saa ostaa Venäjältä maakaasua Venäjän alhaiseen kotimarkkinahintaan, mutta Venäjä ei ole tähän suostunut.

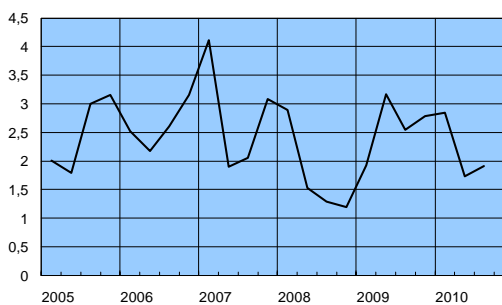
Kiina

Kiinan talous jatkaa vahvaa kasvua. Kiinan BKT kasvoi 9,6 % kolmannella neljänneksellä edellisvuoden vastaavasta ajasta. Toteutunut kehitys oli keskeisimpien tuotannon ennakkoindikaattorien valossa odotettua. Kausivaihtelusta puhdistettu tuotanto kasvoi kolmannella neljänneksellä arviolta noin kaksi prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kausivaihtelusta puhdistettu talouden kasvu näyttää aavistuksen verran kiihtyneen kolmannella neljänneksellä edelliseen neljännekseen verrattuna.

Teollisuustuotanto kasvoi kolmannella neljänneksellä 13 % vuoden takaisesta, eli hieman odotuksia hitaammin. Vähittäiskauppa sen sijaan ylitti odotukset 19 %:n kasvullaan. Investoinnit kasvoivat tammi-syyskuussa 24 % vuotta aiemmasta. Luottamusindikaattorit viittaavat siihen, että kotimainen kysyntä on vauhdittanut talouden kasvua. Vähittäiskaupan, rakentamisen ja kiinteistösektorin luottamus on erityisen vahvaa.

Talouden kasvun odotetaan lähiaikoina olevan edelleen nopeaa. Kiinan tilastoviranomaisten julkaisema tuotannon ennakkoindikaattori on laskenut viime kuukausina lähelle normaalitasoaan alkuvuoden huipputasoltaan. IMF arvioi tuoreessa ennusteessaan Kiinan BKT:n kasvuksi kuluvaan vuonna 10,5 % ja ensi vuonna 9,6 %. Maailmanpankki ennustaa 9,5 ja 8,5 prosentin kasvua kuluvalle ja ensi vuodelle.

Kiinan BKT:n reaalin kasvu edellisestä neljänneksestä kausivaihtelusta puhdistettuna, %

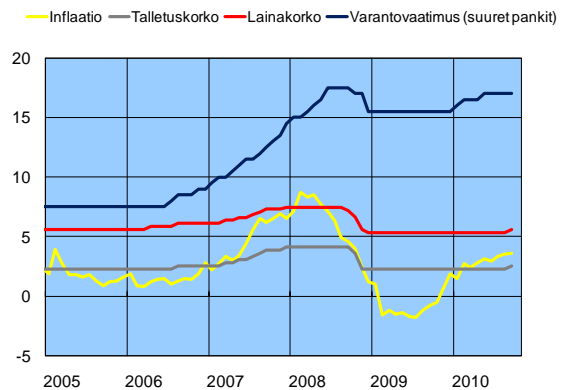

Lähde: BOFITin arvio perustuen neljännesvuositilinpitoon

Inflaatio kiihtyi syyskuussa – Kiinan keskuspankki nosti viitekorkoja ensimmäistä kertaa miltei kolmeen vuoteen. Kiinan kuluttajahinnat olivat syyskuussa 3,6 % korkeammalla kuin vuosi sitten. Elokuussa inflaatio oli 3,5 % ja heinäkuussa 3,3 %. Hintojen nousuvauhti oli syyskuussa nopeinta sitten finanssikriisin puhkeamisen. Sitä kiihdytti erityisesti elintarvikehintojen nousu, sillä ruoan painoarvo Kiinan kuluttajahintaindeksissä on merkittävä. Tuottajahintojen nousuvauhti jatkoi hidastumista syyskuussa. Asuntojen keskihinnat eivät ole juurikaan muuttuneet viime kuukausien aikana.

Kiinan keskuspankki kiristi rahapolitiikkaansa tällä viikolla nostamalla vuoden mittaisten talletusten ja lainojen viitekorkoa 0,25 prosenttiyksikköä. Edellisen kerran viitekorkoja nostettiin vuonna 2007. Vuoden talletuskorko on nyt 2,50 % ja antolainauskorko 5,56 %. Aiemmin tänä vuonna keskuspankki on käyttänyt liikepankkien varantovaatimusta ja suoria viranomaismääräyksiä rahamäärän kasvun ja inflaation hillitsemisessä. Rahapolitiikan kiristymisestä kertoo myös lavean rahan (M2) vuosikasvun hidastuminen alkuvuodesta. Laveaa rahaa oli taloudessa syyskuun lopussa 19 % enemmän kuin vuotta aiemmin.

Varantovaatimus (% talletuksista), 12-kk viitekorot (% p.a.) ja kuluttajahintainflaatio (%-muutos vuotta aiemmasta)

Lähteet: Kiinan keskuspankki ja tilastovirasto

Kiinan kommunistisen puolueen keskuskomitea vahvisti syyskokouksessaan suuntaviivat tulevalle viisivuotiskaudelle. Yli 300 jäsenen keskuskomitea kokoontui Pekingissä suljettuina ovin viime viikonvaihteessa. Kokouksessa keskusteltiin Kiinan taloutta ja sosiaalista kehitystä koskevista painotuksista tulevalle viisivuotiskaudella (2011–2015). Keskuskomitea toimii keskusteluforumina ja päätöksentekoaikana keskeisissä Kiinan politiikkaa ja taloutta sekä nimityksiä koskevilla kysymyksillä.

Komitean mukaan vuosien 2011–2015 tavoitteena on uudistaa Kiinan talouden investointeihin ja vientituotantoon perustuvaa kasvustrategiaa vahvistamalla kotimaista kysyntää. Teknologian ja innovaatioiden roolia korostetaan talouden rakenteiden uudistamisessa. Muita painopistealueita ovat kaupunkien ja maaseudun välillä vallitsevien elintasoerojen tasoittaminen, strategisten teollisuudenalojen kehittäminen ja energiategokkuuden edistäminen. Viisivuotissuunnitelma lyödään lukkoon ensi maaliskuussa järjestettävässä kansankongressin vuosikokouksessa.

Keskuskomitea teki myös tärkeän poliittisen nimityksen nostamalla nykyisen varapresidentti Xi Jinpingin vaikutusvaltaisen sotilaskomitean varapuheenjohtajaksi. Xitä pidetään todennäköisenä seuraajana presidentti Hu Jintaolle, jonka odotetaan luopuvan paikastaan puolueen johdossa vuonna 2012.

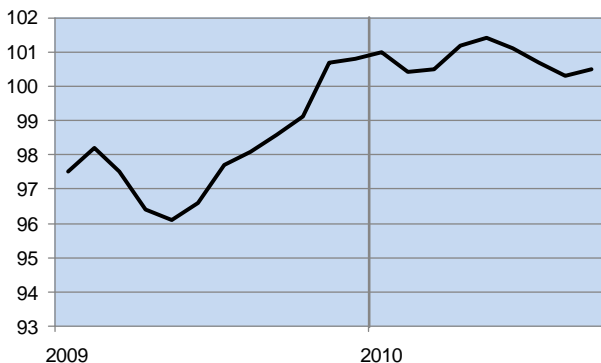
Venäjä

Talouden kasvu vaimeaa syyskuussa. BKT:n supistuttua talousministeriön alustavien kausitasoitettujen laskelmien mukaan kesällä noin prosentin ministeriö arvioi kausitasoitettua BKT:n kasvaneen hieman syyskuussa.

BKT:n kuvaaman kotimaisen tuotannon osalta koko teollisuuden tuotanto elpyi ja lisääntyi kausitasoitettuna vajaan prosentin. Jalostavan teollisuuden tuotanto virkistyi lähinnä öljytuote-, metalli- ja autoteollisuuden ansiosta. Autoteollisuuden jälleennousuun on vaikuttanut käytettyjen henkilöautojen korvaamista tukeva hallituksen etusetelihojelma.

Kysynnän osalta yksityistä kulutusta heijastavan vähittäiskaupan myynnin määrä vastoin odotuksia väheni elokuun tapaan edelleen syyskuussa, kausitasoitettuna noin prosentin. Taustalla reaali-palkkojen kehitys oli kausitasoitettuna niin ikään elokuun tapaan kutakuinkin pysähtyksissä nopeutuneen kuluttajahintainflaation vuoksi. Kokonaisuudessaan kotitalouksien reaali-tulot supistuivat elosyyskuussa. Sen sijaan investointien, kuten myös rakentamisen, loppukesällä alkanut virkoaminen jatkui. Viennin määrän kehitys on alustavien arvioiden mukaan ollut heikkoa keskikesästä alkaen. Tuonti oli syyskuussa sen arvoa koskevien tietojen valossa edelleen kasvussa.

BKT:n määrä kausitasoitettuna talousministeriön laskelmien mukaan, joulukuun 2008 = 100

Lähde: Venäjän talousministeriö

Venäjän hallitus hyväksyi ohjelman valtionyritysten osakkeiden myynnistä. Hallituksen 21.10.2010 pitämässä istunnossa vahvistetussa ohjelmassa luetellaan useita suuria yrityksiä, joiden osakkeita aiotaan tarjota myyntiin seuraavien viiden vuoden kuluessa. Vaikka ohjelmasta puhutaan yksityistämishohjelmalla, eivät siihen sisältyvät suuret yritykset siirry kokonaan yksityiseen omistukseen. Valtio tulee säilyttämään useissa yrityksistä määräysvallan osake-enemmistön tai ns. kultaisen osakkeen muodossa.

Osakkeiden myynnillä kerätään varoja yritysten investointeihin sekä federaation ja alueiden budjetteihin. Suunnitelmissa on vuoteen 2015 mennessä myydä osakkeita 900 yrityksestä ja ansaita myynneillä osakkeiden nykyisten kurssien mukaan laskettuna 1 800 mrd. ruplaa eli nykyisellä valuuttakurssilla noin 42 mrd. euroa. Federaatiobudjetin suurena pysyttelevä vaje on osaltaan vauhdittanut nyt tehtyä päätöstä valtionyritysten osakkeiden myynnistä, joka on monia vuosia ollut seisahduksissa.

Duuman käsittelyssä olevassa federaation budjettiluonnoksessa 2011-2013 yksityistämistä saatavien tulojen on ennakoitu kattavan 17 % näiden kolmen vuoden budjettialijäämästä. Nyt muodostumassa olevan listan sisältämien osakeomistusten yksityistämällä tämä osuus kaksinkertaistuisi noin kolmasosaan, jos hallitus pysyy budjettivajeelle asettamissaan tavoitteissa.

Osakkeiden myynnillä yksityisille sijoittajille pyritään lisäksi tehostamaan yritysten toimintaa ja nopeuttamaan talouden rakennemuutoksia.

Osakepakettien myyntilistalla olevia merkittäviä yrityksiä ovat tämänhetkisten tietojen mukaan mm. Venäjän öljyjätti Rosneft, Venäjän rautatiet (RZD), valtion lentoyhtiö Aeroflot ja valtion omistus S7-lentoyhtiössä, Moskovan Sheremetjevo-lentokentän toiminnasta vastaava yhtiö, valtion laivanvarustamo Sovkomflot sekä federaation sähkönsiirtoyhtiö. Listalla ovat myös valtion omistamat maan suurimmat pankit, Vneshtorgbank ja Sberbank, sekä muutaman viime vuoden aikana maan suurimpien pankkien joukkoon valtion pääomituksilla nostettu maatalouspankki Rosselkhozbank. Listalla aiemmin esiintyneet öljyn putkikuljetusyhtiö Transneft ja Venäjän kansainväliseen öljy- ja kaasutoimintaan keskittynyt Zarubezhneft on siirretty pois listalta.

Merkittävä osa listalla olevista yrityksistä on ns. strategisia yrityksiä, josta syystä niiden yksityistäminen voi alkaa vasta, kun presidentti Medvedev on poistanut ne strategisten yritysten listalta. Ulkomaisilla sijoittajilla on rajattu oikeus strategisten yritysten omistamiseen.

Korruption kitkeminen polkee paikallaan. Keskiviikkona julkaistun Transparency Internationalin korruptioselvityksen mukaan Venäjä sijoittui 178 maan vertailussa sijalle 154 ja oli näin ollen 24:ksi korruptoitunein maa. Samalle sijalle vertailussa sijoittui 9 muuta maata, mm. Kenia ja Tadžikistan. Kiina sijoittui sijalle 78 yhdessä mm. Kolumbian ja Kreikan kanssa. Vähiten korruptoitunein maa oli Tanska. Suomi oli neljännellä sijalla.

Vertailussa käytettävä indeksi, joka saa arvoja väliltä 10 ja 0 (täysin korruptoitunut), oli Venäjän kohdalla 2,1. Vuonna 2009 Venäjän sijoittui samassa katsauksessa sijalle 146 indeksillä 2,2.

Presidentti Medvedev allekirjoitti kansallisen korruptionvastaisen ohjelman vuonna 2008. Ohjelma päivitettiin kuluvan vuoden huhtikuussa.

Kiina

Kiina leikkasi tänä vuonna harvinaisten maametallien vientikiintiötä 40 %. Kiina perustelee vientikiintiötä ympäristön suojelulla, sekä energian ja luonnonvarojen säästämällä. Länsimaat uskovat Kiinan haluavan säilyttää strategisen johtoasemansa ja houkutellessa ulkomaisia yrityksiä siirtämään korkean teknologian tuotantoaan Kiinaan.

Kiina on vuodesta 2006 lähtien vähentänyt harvinaisten maametallien vientiä vuosittain 5–10 %. Tämän myötä maametallien hinnat ovat moninkertaistuneet. Viime vuonna Kiina vastasi lähes kokonaan (97 %) maailman harvinaisten maametallien tuotannosta. Harvinaisten maametallien kysyntä kasvaa jatkuvasti, sillä niitä käytetään lukuisissa korkean teknologian tuotteissa.

Maailmalla pelätään Kiinan dominoivaa asemaa maametallien markkinoilla ja mahdollista raaka-ainepulaa. Japani ilmoitti Kiinan rajoittaneen maametallien vientiä Japaniin syyskuusta lähtien, mikä on saanut maailman suurimman maametallien tuojan etsimään uusia toimittajia. Intia ja Vietnam ovat jo nostaneet tuotantokapasiteettia ja Yhdysvallat sekä Australia suunnittelevat sitä.

Vientikiintiön supistamisesta huolimatta maametallien vienti Kiinasta on ollut tänä vuonna kasvussa. Tammi-syyskuussa vienti on jo ylittänyt 30 000 tonnin vientikiintiörajan. Viime vuoden kokonaisvientinä oli 44 000 tonnia. Kiinan maametallivarannot ovat maailman suurimmat (36 %) ennen Venäjää (19 %) ja Yhdysvaltoja (13 %).

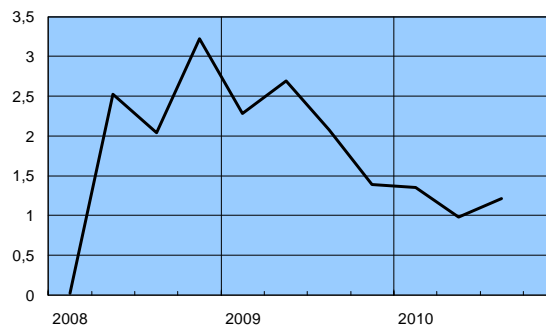
Kulutusinto hiipumassa Kiinassa. Vaikka vähittäiskaupan volyyymi kasvoi syyskuussa edelleen 15,2 % vuoden takaisesta, osoittaa kulutusinto hiipumisen merkkejä. Kulutusmenojen kasvu jäi kaupungeissa alle puoleentoista prosenttiin kolmannella neljänneksellä edellisestä neljänneksestä, kun kausivaihtelu ja kuluttajaintojen muutokset huomioidaan. Kun kausivaihtelu huomioidaan, jäi vähittäiskaupan volyyymi kolmannella neljänneksellä edellisen neljänneksen tasolle.

Kulutuskysynnän hiipuminen olisi epämiellyttävä yllätys Kiinan talouspolitiikalle, jonka yhtenä tavoitteena on ollut kulutuskysynnän vahvistaminen. Kulutuksen heikkous ylläpitää vaihtotaseen ylijäämää, joka herättää muissa maissa kasvavaa ärtymistä juanin valuuttakurssia ja yleisemmin Kiinan valuuttakurssipolitiikkaa kohtaan.

Kiinassa kulutukseen käytetään vain reilu kolmannes kansantulosta. Kulutuksen rakenteellinen heikkous yhdistetään yleisesti heikkoon sosiaaliturvaan ja tuloeroihin. Työvoiman runsas saatavuus maaseudulta jarruttaa työtuojen kehitystä matalissa tuloluokissa, joissa suuri osa tuloista käytetään kulutukseen. Tulot kasvavat muuta maata nopeammin kaupunkien hyvätuloisten keskuudessa, jossa säästämisalltius on suuri.

Jatkuva voimakas talouskasvu ja väestön ikääntyminen johtavat pitkällä aikavälillä työvoimareservin laskuun, palkkatulojen kasvuun ja tätä kautta kulutusalltiuden nousuun. Kiinan hallinnon pyrkimykset tuloerojen kaventamiseen ja sosiaaliturvan parantamiseen voisivat toteutuessaan nostaa kulutusallttiutta. Mitään nopeasti kulutusta elvyttäviä tekijöitä ei kuitenkaan tällä hetkellä ole näkyvissä.

Kaupunkikulutuksen reaalisuus edellisestä neljänneksestä kausivaihtelusta puhdistettuna, %

Lähde: BOFITin arvio nojaa NBS:n neljännesvuositilastoihin

Nopeaa talouskasvua useissa Kiinan keski- ja itäosien maakunnissa – alueittaiset elintasoerot edelleen suuret. Kiinan talouskasvu oli vuosikymmeniä huomattavan epätasaista vauraan idän ja köyhän lännen välillä. Rannikon läheisyydessä sijaitsevat maakunnat toimivat pitkään Kiinan talouskasvun moottoreina. 2000-luvun alussa niiden osuus maan ulkomaankaupasta oli noin 90 % ja kiinteistä investoinneista noin 60 %.

2000-luvulla useat Kiinan sisämaassa sijaitsevat maakunnat ovat päässeet osaksi nopeaa talouskehitystä. Kiinan viiden köyhimmän maakunnan talous kasvoi 2000-luvulla henkeä kohden keskimäärin samaa vauhtia kuin idän viisi vaurainta aluetta. Lisäksi viime vuosina muutamissa Keski- ja Länsi-Kiinan maakunnissa talouskasvu on ollut jo huomattavasti nopeampaa kuin rannikkoseudulla. Esimerkiksi Chongqingin, Sisä-Mongolian ja Ningxian maakunnissa talous kasvoi vuonna 2009 edellisvuodesta yli 20 %, kun kasvu rannikon läheisyydessä sijaitsevilla Pekingissä, Tianjinissa ja Jiangsussa jäi reilusti sen alle.

Nopeaa talouskehitystä Kiinan keski- ja länsiosissa selittää tuotantorakenteen muutos maataloudesta teollisuustuotantoon. Rannikkoseudun maakunnissa palveluiden osuus on puolestaan kasvanut teollisuustuotantoon nähden. Pekingissä palvelujen osuus kokonaistuotannosta oli viime vuonna yli 75 %, Shanghaissa yli 60 % ja Tianjinissa hieinan alle puolet.

Sisä-Kiinan maakunnissa tapahtuneesta nopeasta kehityksestä huolimatta elintasoerot maakuntien välillä ovat edelleen suuret. Shanghain BKT per capita oli viime vuonna 78 000 juania (8 500 euroa), kun se Keski-Kiinassa sijaitsevassa Guizhoun maakunnassa jäi 10 300 juaniin (1 100 euroa).

Venäjä

Kunnallisteknisten palveluiden maksujen korotukset jatkuvat Venäjällä. Kotitalouksien käyttämien kunnallisteknisten palveluiden (lämpö, vesi, kaasu, sähkö) maksuja korotetaan ensi vuonna yhteensä korkeintaan 15 %. Presidentti Medvedev asetti rajan ensi vuoden korotuksille, koska useilla federaation alueilla ja kunnissa kunnallistekniikan maksut jopa moninkertaistuivat kuluvan vuoden alussa. Tuolloin hinnoittelujärjestelmää muutettiin siirtämällä päätösvaltaa federaatiotason viranomaisilta alueiden ja kuntien viranomaisille. Samalla kuntia kannustettiin siirtymään mahdollisimman nopeasti järjestelmään, jossa kotitaloudet kattaisivat käyttömaksuillaan yhä suuremman osan kunnallisteknisten palveluiden kustannuksista. Korotukset saivat voimakasta kritiikkiä, ja presidentti Medvedevin vaatimuksesta korotuksia myöhemmin peruttiin.

Tyytymättömyyttä on herättänyt erityisesti se, että kalistuvien maksujen vastineeksi palvelut eivät ole parantuneet vaan ne päinvastoin heikkenevät kunnallistekniikan rapautuessa tarvittavien investointien puutteessa. Aluekehitysministeriö toteaa, että käytännöllisesti katsoen koko maan kunnallistekninen infrastruktuuri vaatii modernisointia. Venäläisten asiantuntijoiden mukaan kehnon infrastruktuurin vuoksi maan kunnallistekniset palvelut tuotetaan keskimäärin 25–30 % tehottomammin kuin EU:ssa. Lämmitysenergian tuotannossa ero on 40 %, vesihuollossa 20 % ja sähkön tuotannossa 5 %.

Kunnallisteknisten palveluiden hinnat ovat viime vuosina nousseet huomattavasti yleistä inflaatiota nopeammin, ja suunta pysyy samana lähivuosina. Hallitus odottaa ensi vuodelle 6–7 prosentin yleistä kuluttajahintojen nousua. Suunnitteilla on, että kotitalouksien käyttämän kaasun hintaa korotetaan ensi vuoden alussa 5 % ja toisen kerran kesällä. Sähkön hintaa nostetaan 10 % ja veden keskimäärin 18 %. Näillä korotuksilla presidentin asettama 15 prosentin raja kunnallisteknisten palveluiden kallistumiselle ei ylittyisi. Kuluvan vuoden lokakuussa kuluttajahinnat olivat 7,5 % korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan kunnallistekniset palvelut olivat kallistuneet 15 %.

Suuri osa energianhukasta tapahtuu kotitalouksissa, ja yhtenä ratkaisuna nähdään siirtyminen todelliseen kuluutukseen perustuvaan laskutukseen nykyisen laskennalliseen kulutusstandardiin perustuvan laskutuksen sijaan. Koska huoneistokohtaisia kulutusmittareita on vielä vähän, niiden hankintaa halutaan edistää korottamalla mittarittomien kotitalouksien maksuja. Uudistuksen suunnitellaan astuvan voimaan vuoden 2013 alusta. Tuolloin mittarittomat kotitaloudet maksaisivat vedestä ja kaasusta 20 prosentilla korotetun hinnan.

Tällä hetkellä arviolta 15 % väestöstä saa tukea asumiskuluihin. Tukea saavat ne kotitaloudet, joiden asumiskulut ylittävät tietyn alueellisesti määritellyn osan tuloista (korkeimmillaan raja saa olla 22 % tuloista). Kunnallistek-

nisiin palveluihin venäläiset kotitaloudet käyttävät arvioiden mukaan keskimäärin 12 % tuloistaan.

Venäjä panostaa arktisen alueensa kehittämiseen.

Kiinnostus arktiseen alueeseen on Venäjällä voimakkaassa kasvussa ja alueen taloutta, luonnonvaroja sekä ympäristökysymyksiä käsitteleviä kansainvälisiä kokouksia on kuluvana vuonna järjestetty Venäjällä useita. Talouden kannalta tärkeä askel otettiin syyskuussa, jolloin Venäjän ja Norjan ulkoministerit Sergei Lavrov ja Jonas Gahr Støre allekirjoittivat sopimuksen Barentsinmerellä ja Jäämerellä sijaitsevan 175 000 km² suuruisen merialueen rajoista ja alueen luonnonvarojen hyödyntämisestä. Rajakysymys on ollut ratkaisematta vuodesta 1970 lähtien.

Arktiseen alueeseen kuuluvat napapiirin pohjoispuoliset alueet. Laajuudeltaan arktinen alue on yli 30 milj. km². Se kattaa noin 6 % maapallon pinta-alasta, mutta alueen väkiluku on vain noin 4 milj. henkeä. Arktisen alueen asioita ajaa Islannin, Kanadan, Norjan, Ruotsin, Suomen, Tanskan/Grönlannin, Venäjän ja Yhdysvaltojen hallitusten välinen Arktinen neuvosto.

Yhdysvaltojen valtiollisen Geological Survey -tutkimuslaitoksen vuonna 2008 tekemän selvityksen mukaan arktisella alueella on 22 % maailman toistaiseksi vielä löytämättömistä energiavaroista. Arktisen alueen öljyn osuus maailman varannoista on 13 % ja maakaasun 30 %. Suurin osa maakaasulähteistä sijaitsee Venäjän alueella. Niistä merkittävimmät ovat Länsi-Siperiassa ja loput Tiiman-Petshoran ja Etelä-Barentsin alueilla.

Arviolta runsaat 80 % arktisen alueen luonnonvaroista sijaitsee merialueilla, mikä on osasyynä siihen, että niitä on toistaiseksi hyödynnetty vain vähän. Alueen vaikeat luonnonolot, heikko infrastruktuuri ja sen kehittämisen vaatimat mittavat investoinnit ovat rajoittaneet luonnonvarojen käyttöä. Lisäksi kaasun nykykysyntä on turvattu jo käytössä olevilla kaasulähteillä.

Arktisen alueen potentiaaliin kuitenkin uskotaan. Venäjän luonnonvaraministeriön mukaan Venäjä investoi seuraavien kahden vuoden aikana 2 mrd. ruplaa (noin 48 milj. euroa) alueen tutkimiseen.

Arktinen alue ei kiinnosta pelkästään luonnonvarojensa vuoksi. Arktisen neuvoston alaisuuteen kuuluvan työryhmän, Arctic Monitoring Assessment Programmen, raportin mukaan etenkin alueen kesäjäätymässä on supistunut tasaisesti, ja vuonna 2007 jäämassa oli noin 40 % pienempi kuin keskimäärin vuosina 1979–2000. Seurauksena mm. Koillisen meriväylän odotetaan lisäävän suosiotaan merikuljetuksissa. Meriväylä kulkee Atlantilta Pohjoisen jäämeren kautta Beringinsalmeen ja sieltä Tyynelle valtamerelle. Venäjän valtion omistama Sovkomflot-laivanvarustamo toteutti ensimmäisen koekuljetuksen Koillisväylän kautta Kiinaan kuluvan vuoden syksyllä. Matka Murmanskista Kiinan Ningboon kesti 22 päivää, mikä on puolet vähemmän kuin eteläistä reittiä pitkin. Reitillä kuitenkin tarvitaan voimakkaiden jäänmurtajien apua suurimman osan vuodesta.

Kiina

Juanin käyttö kauppavaluuttana kasvussa. Vaikka Kiinan viennin arvo on jo noin 10 % maailmankaupasta, on juan Kansainvälisen järjestelypankin BIS:n kesäkuisen raportin mukaan osapuolena vain kolmessa promillessa kansainvälisestä valuuttakaupasta. Syynä tähän on valuuttasääntely, joka on rajoittanut merkittävästi juanin kansainvälistä käyttöä.

Kiina on jo pitkään pienin askelin purkanut sääntelyä mm. sallimalla rajoitetusti ulkomaisia sijoituksia kiinalaisiin kohteisiin (QFII ohjelma) ja kiinalaisten ulkomaanrahan määräisiä sijoituksia (QDII ohjelma). Sittemmin mukaan ovat tulleet erilaiset mahdollisuudet operoida juanmarkkinoilla.

Juanin suosio kauppavaluuttana on kuitenkin kääntynyt vahvaan nousuun, kun sen ulkomaankaupan maksuja koskevia käyttörajoituksia on viimeisen vuoden aikana lievennetty. Juanin käyttö sallitaan nyt ulkomaankaupan maksuvälineenä yhä useammalla Kiinan alueella, eikä kaupan maantieteellistä kohdealuetta enää rajoiteta. Uutistoimisto Bloombergin mukaan juaneissa maksetun ulkomaankaupan arvo kasvoi 160 % kolmannella neljänneksellä edellisestä neljänneksestä. Juanin osuus Kiinan ulkomaankaupan (vientä ja tuontia) kokonaismäärästä oli kuitenkin vain 2,4 %, joten kasvuvaraa edelleen on.

Raaka-aineiden tuonti vahvaa kuluvana vuonna – energiaraaka-aineiden tuonti kasvaa edelleen. Kiinan metallien kysyntä suorastaan räjähti finanssikriisin aikana. Rautamalmin ja kuparin tuontimäärät kasvoivat viime vuonna noin 50 % ja alumiinin jopa 150 % vuodesta 2008.

Kuluvana vuonna rautamalmin ja kuparin tuontimäärät ovat pysytelleet viime vuoden tasolla. Tammi-syyskuussa Kiina toi rautamalmia 460 miljoonaa tonnia ja kuparia 3,3 miljoonaa tonnia. Kiina tuo noin kolmanneksen tarvitsemastaan rautamalmin ja puolet kuparista ulkomailta. Alumiinin tuonnin osuus kokonaiskysynnästä oli viime vuonna noin 15 %, kun se aiemmin on ollut 6–7 %.

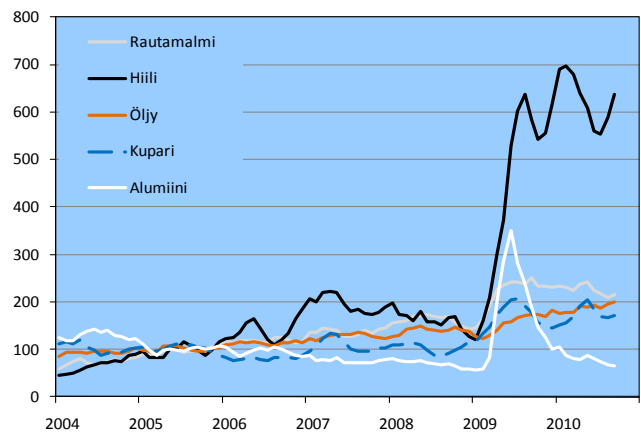
Energiaraaka-aineiden tuonti on jatkanut kasvuaan viime vuodesta. Tammi-syyskuussa Kiina toi hiiltä noin 40 % enemmän kuin viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla, vaikka tuontivolyyymi oli jo tuolloin kolminkertaistunut vuodesta 2008. Raakaöljyn tuonti kasvoi tammi-syyskuussa neljänneksellä viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Huolimatta hiilen tuonnin nopeasta kasvusta kahden viime vuoden aikana, on tuonnin osuus Kiinan kokonaiskysynnästä marginaalisen pieni. Käyttämästään öljystä Kiina tuo yli puolet ulkomailta.

Raaka-aineiden tuonnin voimakkaan kasvun taustalla ovat paitsi Kiinan vahva talouskasvu myös matalat maailmanmarkkinahinnat sekä rahtikustannukset. Rautamalmin ja perusmetallien hinnat ovat kuluvana vuonna olleet tosin

selvässä nousussa. Kysynnän kasvuun on vaikuttanut myös Kiinan viranomaisten lanseeraama talouden elvytyspaketti, joka kiihdytti maan infrastruktuurirakentamista etenkin viime vuonna. Lisäksi osa tuoduista raaka-aineista on todennäköisesti säästetty valtion strategiaan reserveihin, joiden koosta Kiinan viranomaiset eivät julkaise tilastoja.

Tuonnin vahvan kasvun myötä Kiinan rooli maailman raaka-ainemarkkinoilla on entisestään korostunut, ja Kiinan kysynnän vaihteluilla on siten ollut huomattavat vaikutukset raaka-aineiden hintoihin.

Kiinan raaka-ainetuontimäärät, indeksi 2005=100, 3kk liukuva ka.

Lähde: CEIC

Kiinan ja ASEAN-maiden kauppa kasvaa. Kauppaa Kiinan ja ASEAN-maiden (Brunei, Filippiinit, Indonesia, Kambodža, Laos, Malesia, Myanmar, Singapore, Thaimaa ja Vietnam) välillä on käyty tammi-syyskuussa 211 miljardilla dollarilla, mikä on 44 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurimmaksi osaksi tämä selittyy Kiinan tuonnin kasvulla, joka tammi-syyskuussa lähes kaksinkertaistui viime vuodesta. Vienti Kiinasta ASEAN-maihin kasvoi 36 %. Kiinan kauppa ASEAN-maiden kanssa on yleensä ollut alijäämäistä, tammi-syyskuussa alijäämää oli 12 miljardia dollaria.

Kaupan kasvua vauhdittaa Kiinan ja ASEANin välinen vapaakauppasopimus, joka astui voimaan tämän vuoden alussa. Kiinan ja ASEANin vapaakauppa-alue (CAFTA) on maailman kolmanneksi suurin vapaakauppa-alue Pohjois-Amerikan ja Euroopan jälkeen.

Viime aikoina Kiinan ja ASEANin yhteistyö on keskitynyt logistiikkaan ja infrastruktuuriin sekä energiaan ja raaka-aineisiin. ASEAN-maat ovat hyötynet Kiinan nopeasta talouskasvusta, sillä ne pystyvät tarjoamaan runsaasti raaka-aineita, joita Kiina kipeästi tarvitsee.

Suorat sijoitukset Kiinan ja ASEANin välillä ovat olleet kasvussa viime vuosina. ASEANin osuus Kiinan tekemistä suorista ulkomaisista sijoituksista on noin 5 %.

Venäjä

Venäjän Itämeren-satamien ja Baltian maiden rahtiliikenne kasvussa. Venäjän suurimpien Itämeren-satamien käsittelemä rahti kasvoi tammi-syyskuussa 11 % viime vuoden vastaavasta ajasta. Kuljetukset supistuivat ainoastaan öljyvientiin erikoistuneessa Primorskin satamassa, jonka kautta kulki 58 milj. tonnia rahtia eli 2 % vähemmän kuin vuosi sitten. Rahdista 53 milj. tonnia muodostui raa-kaöljystä ja loput öljytuotteista. Venäjän öljyvienti on pysynyt kuluvana vuonna suunnilleen viimevuoden tasolla ja oli tammi-elokuussa 165 milj. tonnia.

Pietarin satama käsittelee tammi-syyskuussa 43 milj. tonnia rahtia. Kasvua oli 15 % vuodentakaisesta. Kasvu johtui mm. metallirahdin 49 %:n ja konttikuljetusten 35 %:n lisäyksestä. Noin 55 % rahdista muodostui yleis- ja konttikuljetuksista. Öljytuotekuljetusten osuus oli 28 %.

Vielä rakenteilla olevan Ust-Lugan sataman rahtimäärä lisääntyi 16 % 8 milj. tonniin. Rahdista 75 % muodostui hiilestä ja koksista. Satamasta on tulossa tärkeä autojen tuontisatama. Tammi-lokakuussa sataman kautta tuotiin runsaat 48 000 henkilöautoa. Koko vuoden 2010 kuljetuksiksi arvioidaan noin 60 000 henkilöautoa, kun vuonna 2009 määrä oli 17 000. Ust-Lugan kasvaneet autokuljetukset selittävät osaltaan Suomen kautta Venäjälle suuntautuvien autokuljetusten supistumista.

Ust-Lugasta kaavailaan entisen Neuvostoliiton alueen suurinta monitoimisatamaa. Suunnitelmissa on, että vuonna 2018 sataman kapasiteetti on 180 milj. tonnia. Sataman kehittymisen haasteena on ollut sinne johtavien maateiden ja rautatien heikkous. Satamaan johtavan rautatien kuljetuskapasiteetti oli viime vuonna 9 milj. tonnia. Tavoitteena on lisätä kapasiteettia 32 milj. tonniin vuonna 2011 ja 117 milj. tonniin vuonna 2020.

Kaliningradin sataman rahtikuljetukset lisääntyivät tammi-syyskuussa 14 % noin 11 milj. tonniin. Kaliningrad on monitoimisatama, jossa käsitellään mm. bulki- ja nesterahtia.

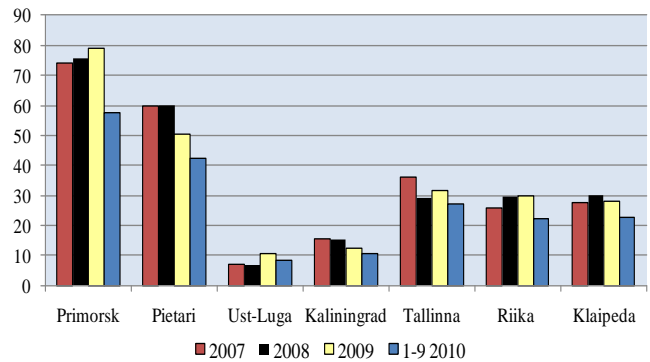
Baltian maiden satamien rahtikehitys oli vaihtelevaa. Tallinnan sataman rahtikuljetukset kasvoivat tammi-syyskuussa nopeimmin eli 17 % edellisvuodesta 27 milj. tonniin. Kasvu perustui etenkin neste- ja kuivabulkkirahdin kasvuille. Vuonna 2009 hieman yli 70 % Tallinnan satamassa käsitellystä rahdista oli venäläistä alkuperää, pääosin öljyä ja öljytuotteita.

Liettuan suurimman sataman Klaipedan rahtikuljetukset kasvoivat 12 % ja olivat 23 milj. tonnia. Pääosin Venäjältä ja Valko-Venäjältä tulevat öljy ja öljytuotteet muodostivat vuonna 2009 kolmanneksen sataman rahdista. Venäläisen rahdin osuus Klaipedan kokonaisrahdistä oli 12 % ja valkovenäläisen rahdin osuus 24 %.

Latvian suurimpien satamien Riian ja Ventspilsin kehitys oli heikompaa. Riian satamassa käsitelty rahti pysyi viime vuoden tasolla 22 milj. tonnissa ja Ventspilsin sataman rahtimäärä supistui 9 % 19 milj. tonniin. Etenkin Ventspils on toiminut venäläisen öljyn kauttakulkusatamana, mikä johtuu sinne kulkevasta öljyputkesta.

Suomen merenkululaitoksen mukaan maamme merisatamien yhteenlaskettu ulkomaantavaraliikenne oli tammi-syyskuussa 67 milj. tonnia. Kasvua edellisvuoden vastaavasta ajasta oli 12 %.

Itämeren satamien kokonaisrahteja, milj. tn

Lähde: Satamien tiedot

Venäjän maataloudella heikko vuosi. Viime kesän poikkeuksellisen kuivuuden vuoksi kuluvan vuoden maataloustuotanto jää maatalousministeriön arvion mukaan 10 % viimevuotista pienemmäksi. Kasvintuotanto kokonaisuudessaan on 20 % viimevuotista pienempi. Viljan tuotannoksi arvioidaan 61 milj. tn, mikä on neljänneksen vähemmän kuin 2000-luvun keskimääräinen 83 milj. tonnin vuosituotanto. Viime vuonna tuotantomäärä oli 97 milj. tn ja huippusatovuonna 2008 108 milj. tn.

Vehnän tuotannon ennakoitua vähentyneen tänä vuonna kolmanneksella 41 milj. tonniin ja ohran tuotannon puolella 8 milj. tonniin. Kadosta kärsivät erityisesti Volgan federaatiopiiri ja Moskovaa ympäröivä Keskinen federaatiopiiri. Pohjois-Kaukasian federaatiopiiri ja Eteläinen federaatiopiiri sen sijaan korjasivat lähes samansuuriset sadot kuin viime vuonna.

Maatalousministeriön mukaan viljasato yhdessä aiempina vuosina kerättyjen varastojen kanssa riittää tyydyttämään kuluvan vuoden kotimaisen kysynnän. Ensi vuonna tavoitteena on 85 milj. tonnin sato. Pitkittynyt kuivuus on kuitenkin viivästyttänyt syyskylvöjä erityisesti Volgan federaatiopiirissä, mikä pelätään vähentävän ensi vuoden satoa.

Hallitus toivoo suuremman sadon ensi vuonna mahdollistavan jälleen viljan viennin, joka kiellettiin väliaikaisesti elokuussa. Kielto oli alun perin voimassa vuoden loppuun, mutta sitä jatkettiin sittemmin ensi vuoden kesään.

Kiina

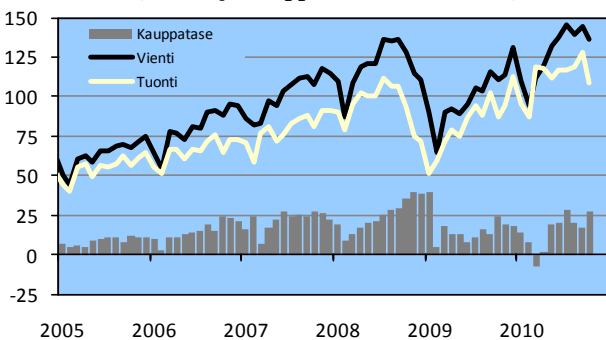
Kiina jatkaa rahapolitiikan kiristämistä inflaation kiihtyessä. Kuluttajahintojen nousuvauhti kiihtyi lokakuussa vuositasolla 4,4 prosenttiin syyskuun 3,6 prosentista. Inflaation kiihtyminen johtuu ennen kaikkea elintarvikkeiden hintojen noususta. Myös tuottajahintojen nousuvauhti on jälleen kiihtynyt. Tuottajahinnat olivat lokakuussa 5 % (syyskuussa 4,3 %) korkeammat kuin vuotta aiemmin. Asuntohintojen nousuvauhti sen sijaan hidastui alle 9 prosenttiin.

Inflaation taustalla on luottojen ja rahamäärän ennakoitua nopeampi kasvu, ja hallituksen koko vuoden rahamäärän kasvua ja inflaatiota (3 %) koskevat tavoitteet ovat karkaamassa käsistä. Juuri ennen inflaatiolukujen julkistamista hallitus nostikin kaikkien pankkien varantovaatimuksia puolella prosenttiyksiköllä. Suurimpien pankkien varantovaatimuksia on jo aikaisemmin nostettu ja niiden vastaanottamien talletusten varantovaatimus on tällä hetkellä 18 %.

Reaalitalouden kehitys on edelleen vahvaa eikä aseta esteitä rahapolitiikan kiristämiseksi. Teollisuustuotannon kasvu jatkui 13 prosentin vuosivauhdilla ja vähittäiskaupan reaalin myynti hidastui noin 14 prosenttiin.

Kiinan ulkomaankaupan ylijäämä paisui lokakuussa. Viennin arvo oli 136 mrd. dollaria (syyskuussa 145 mrd. dollaria) ja tuonnin 109 mrd. dollaria (128 mrd. dollaria). Tuonti ja vienti kasvoivat noin neljänneksellä viime vuoden vastaavasta ajasta. Ulkomaankaupan kasvu on hidastumassa viime vuonna tapahtuneen romahduksen aiheuttaman pohjavaikutuksen väistyessä. Myös elvytyspaketin vaikutusten hiipuminen näkyy osittain tuonnin kasvuvauhdin hidastumisena. Maailmantalouden hitaat kasvunäkymät puolestaan painavat viennin kasvuvauhtia.

Kiinan vienti, tuonti ja kauppataase kuukausittain, mrd. USD

Lähde: Bloomberg

Kauppataaseen ylijäämä kasvoi syyskuun 17 mrd. dollarista 27 mrd. dollariin lokakuussa. Osittain kasvua selittä-

vät kausitekijät. Maailmanpankki arvioi viime viikolla julkaistussa Kiinan neljännesvuosikatsauksessaan, että ylijäämästä saattaa koitua lähivuosina pysyvä ongelma, ellei Kiinan talouspolitiikassa aleta painottaa rakenteellisia muutoksia kohti palvelu- ja kulutusvetoista kasvua vientivetoisen strategian sijaan.

Kiinan kauppataaseen ylijäämää ja valuuttapolitiikkaa käsitellään loppuviikosta G20-maiden kaksipäiväisessä kokouksessa Soulissa, kun agendalla ovat muun muassa kauppataaseiden tasapainottaminen ja valuuttakysymykset. Tällä viikolla Kiina on antanut juanin revalvoitua aiempaa enemmän suhteessa dollariin. Kiinaan suorastaan tulvii vientituloja sekä spekulatiivista pääomaa, mikä on pakottanut viranomaiset lisäämään juanin tuontirajoituksia.

Kiina piti asemansa liiketoimintaympäristövertailussa, Venäjän suhteellinen asema heikkeni hieman. Marraskuun alussa julkaistussa Maailmanpankin Doing Business 2011 -raportissa Kiinan liiketoimintaympäristö arvioidaan 183 maan joukossa sijalle 79, kun viime vuonna maan sijoitus oli 78. Venäjän sijoitus heikkeni sijalta 116 sijalle 123. Intian sijoitus oli 134. (viime vuonna 135.). Listan kärjessä on Singapore. Suomi putosi 11. sijalta sijalle 13. Doing Business -sijoitus perustuu indikaattoreihin, jotka mittaavat liiketoiminnan säätelyä, omaisuuden suojausta sekä näiden vaikutusta erityisesti paikallisten pienten ja keskisuurten yritysten toimintaan. Säätelyn raskautta mitataan mm. tarvittavien lupien määrällä, lupien saamiseen kuluvalle ajalle sekä lupien kustannuksilla.

Kiinassa sopimusriitojen käsittely, omaisuuden rekisteröiminen sekä ulkomaankauppa hoituvat suhteellisen nopeasti ja vähin kustannuksin verrattuna useimpiin muihin maihin. Rakennuslupien hankkiminen sekä liiketoiminnan aloittaminen arvioidaan puolestaan vaikeaksi ja kalliiksi. Kiinan sijoitus laski seitsemässä arvioiduista yhdeksästä luokasta, mutta yritysverotuksen uudistukset auttoivat Kiinaa säilyttämään sijansa 80 parhaan maan joukossa.

Myös Venäjällä sopimusriitojen käsittely ja omaisuuden rekisteröiminen ovat paikallisille yrityksille vähemmän raskaita prosesseja kuin useimmissa muissa maissa. Vaikka Venäjä ei olekaan ottanut taka-askelia liiketoimintaympäristön parantamisessa, sen heikko tai huonontunut sijoitus muissa luokissa kertoo takaa tulleiden maiden tehneen Venäjää määrätietoisempaa politiikkaa yritysturvallisemman ympäristön luomiseksi.

Uutena mittarina Doing Business -raportissa esitellään indikaattori, joka mittaa sitä, kuinka merkittävästi liiketoimintaympäristö kussakin maassa on viimeisen viiden vuoden aikana muuttunut Doing Business kriteereiden valossa. Tulokset ovat rohkaisevia, sillä 85 prosentissa mukana olevista maista toimintaympäristö on muuttunut yrityksille helpommaksi. Kiinan yritystoiminnan helpotukset viimeisten viiden vuoden aikana oikeuttavat listan sijalle 15. Listan kärjessä on Georgia. Intia on sijalla 40 ja Venäjä sijalla 43.

Venäjä

Ulkomaisten suorien sijoitusten virta Venäjälle viime vuoden tasolla. Keskuspankin tietojen mukaan Venäjä sai tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla ulkomaisia suoria sijoituksia noin 19 mrd. dollarin arvosta, joka oli kuta-kuinkin sama määrä kuin vuosi sitten. Ennen taantumaa vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla ulkomaisten suorien sijoitusten arvo oli yli kaksinkertainen eli 44 mrd. dollaria. Venäjältä puolestaan sijoitettiin ulkomaille 23 mrd. dollaria, joka on runsas miljardi dollaria vähemmän kuin vuosi sitten ja 10 mrd. dollaria vähemmän kuin vuoden 2008 alkupuoliskolla.

Sijoitusten rakennetta tilastoivan Rosstatin mukaan suoria sijoituksia tehtiin eniten Venäjän tehdasteollisuuden, joka sai 37 % kaikista ulkomaisista suorista sijoituksista. Kaivosteollisuuden osuus oli 17 % ja tukku- ja vähittäiskaupan 15 %.

Suurin sijoittajamaa oli edellisten vuosien tapaan Kypros, josta tuli 23 % suorista sijoituksista. Seuraavilla sijoilta olevien Saksan ja Hollannin osuudet olivat 16 ja 12 %. Suomi oli 7. sijalla 4 %:n osuudella. Suomalaisia sijoituksia tehtiin etenkin kumi- ja muoviteollisuuteen (48 % suomalaisista sijoituksista), mikä selittyi mm. Nokian Renkaiden tuotannollisilla investoinneilla. 23 % suomalaisista sijoituksista suuntautui puu- ja paperiteollisuuteen.

Ulkomaisten investointien kansainvälisessä tilastoinnissa on epävarmuuksia mm. siksi, että pääomavirrat voivat kulkea kolmansissa maissa rekisteröityjen tytäryhtiöiden kautta. Kypros on kuulunut vuosia Venäjän suurimpiin suorien sijoitusten lähdemaihin, mikä johtuu saarelle rekisteröityneiden venäläisyriyten suuresta määrästä. Lokakuussa presidentti Dmitri Medvedev allekirjoitti Kyproksella sopimuksen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta maiden väliltä. Sopimus vapauttaa venäläiset yritykset Kyprokselta kotiutettavien pääomatulojen verotuksesta Venäjällä. Samalla Kyproksen viranomaiset sitoutuivat lisäämään venäläisiä sijoituksia koskevien tietojen antamista Venäjän veroviranomaisille.

Venäjän hallituksen jäsenet tapaavat säännöllisesti ulkomaisten investoijien edustajia. Viimeksi lokakuussa pääministeri Vladimir Putin tapasi FIACin (Foreign Investment Advisory Council) jäseniä. Vuonna 1994 perustetun 42 kansainvälisen yrityksen edustajasta koostuvan FIACin tavoitteena on ulkomaisten investointien edistäminen Venäjällä. Tapaamisen yhteydessä esiteltiin FIACin raportti Venäjän modernisaatio- ja innovaatiokehityksestä. Raportti on koottu haastattelemalla Venäjällä toimivia kansainvälisiä investoijia. Keskeisinä haasteina investointien edistämässä vastaajat näkivät mm. infrastruktuurin puutteellisuuden sekä sen, että kotimainen korkean teknologian tuotteiden kysyntä on vähäistä. Lisäksi haasteena nähtiin venäläinen koulutusjärjestelmä, joka tarjoaa kor-

keatasoista teoreettista tietoa, mutta josta puuttuu liike-elämän edellyttämien taitojen opetus.

UNCTADin syyskuisen Maailman investointinäköymät 2010–2012-katsauksen mukaan Venäjän arvioidaan sijoituvan vuosina 2010–2012 maailman viiden eniten suorita sijoituksia saavan maan joukkoon yhdessä Kiinan, Intian, Brasilian ja Yhdysvaltojen kanssa. UNCTADin tilastojen mukaan Venäjä on vuosina 2005–2009 kivunnut suorita sijoituksia saaneiden maiden listalla sijalta 15 sijalle 6. Samaan aikaan Manner-Kiina on pysytellyt seitsemän suosituimman sijoituskohteen joukossa. Vuonna 2009 se oli toisena Yhdysvaltojen jälkeen.

Talouden taantuma ja valtion elvytystoimet näkyivät vuoden 2009 suurimpien yritysten kehityksessä. Venäläinen Expert-talouslehti laatii vuosittain listan maan 400 liikevaihdoltaan suurimmasta yrityksestä. Viime vuotta koskevan tuoreen selvityksen mukaan 20 suurimman yrityksen joukossa oli mm. 9 energia-alan yritystä, 4 metalliteollisuusjättiä, 2 pankkia ja 2 teleoperaattoria (ks. taulukko). Yhdeksässä yrityksessä oli julkista omistusta (merkitty taulukkoon tähdellä). Uusina yrityksinä 20 suurimman joukkoon nousivat viime vuonna kaksi sähköalan yritystä sekä vähittäiskauppaketju.

Venäjän 20 liikevaihdoltaan suurinta yritystä vuonna 2009

1	Gazprom / kaasu*	11	VTB / rahoitus*
2	Lukoil / öljy	12	Tatneft / öljy*
3	Rosneft / öljy*	13	Transneft / putkikuljetus*
4	RZD / rautatiet*	14	Norilskij Nikel / metalli
5	Sberbank / rahoitus*	15	Gruppa Jevraz / metalli
6	TNK-BP / öljy	16	X5 / vähittäiskauppa
7	Sistema / moniala	17	Vympelkom / tele
8	Surgutneftegaz / öljy	18	KES / sähköntuotanto
9	MRSK / sähkönjak.*	19	Svjazinvest / tele*
10	Severstal / metalli	20	Rusal / metalli

Lähde: Expert 39/2010

Pankit paransivat nopealla kasvulla asemiaan listalla viime vuonna. Tämä johtui suurelta osin valtion elvytysrahoituksen kanavoinnista talouteen valtion omistamien pankkien kautta. Sberbankin tulot lisääntyivät viime vuonna 40 % ja VTB:n 45 %. Seurauksena pankeista tuli listauksen toiseksi suurin sektori öljy- ja kaasektorin jälkeen.

Öljy-yhtiöiden liikevaihto pieneni viime vuonna keskimäärin 7 % ja Gazpromin 9 %. Gazpromin liikevaihto oli 3 000 mrd. ruplaa eli 68 mrd. euroa. Fortune-lehden 500:n liikevaihdoltaan maailman suurimman yrityksen listalla Gazprom oli viime vuonna sijalla 50.

Vähittäiskaupassa kehitys kulki kohti suurempia ja useammilla Venäjän alueilla toimivia yrityksiä, mikä tapahtui yhteensulautumisten kautta. Vähittäiskaupan suurten yritysten liikevaihto kasvoi viime vuonna 6 % eli paljon hitaammin kuin lamaa edeltäneinä vuosina.

Kiina

Talospoliittiset jännitteet Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä nousivat jälleen esille G20-kokouksessa Soulessa.

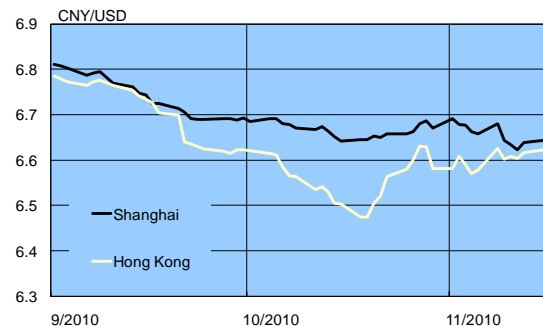
Yhdysvallat on jo pitkään arvostellut Kiinaa juanin pitämisestä liian heikkona, ja asia nousi esille myös Soulessa. G20:n johtajat sitoutuivatkin yleisellä tasolla siirtymään kohti markkinoilla määräytyvää valuuttakurssia, ja valuuttasodan uhkaa lievennettiin lausumalla, jonka mukaan maat pidättäytyvät devalvaatiokilpailusta. Osapuolet vakuuttivat tukevansa vaihtotaseiden tasapainottamista eli käytännössä Kiinan suurena pysyttelevän vaihtotaseen ylijäämän ja Yhdysvaltojen kroonisen alijäämän sulattamista. Vaihtotaseongelmaan etsitään ratkaisua ns. MAP-prosessin (Mutual Assessment Process) avulla, jonka ensimmäisistä tuloksista keskustellaan vuoden 2011 puolella.

G20-kokouksen lopputulos voidaan nähdä Kiinan torjuntavoittona, koska valuuttakurssipolitiikkaa koskeva lausuma jäi yleisluonteiseksi. MAP-prosessi voi jopa vähentää valuuttakurssikysymyksen kohdistuvaa ulkoista painetta siirtämällä talospoliittisen keskustelun painopistettä yleisen talospoliittikan suuntaan. Inflaation kiihtymisen pitää kuitenkin valuuttakurssikysymyksen esillä kotimaisessa talospoliittisessa keskustelussa.

Juanin dollarikurssi on hieman heikentynyt kokouksen jälkeen sekä Shanghaiin virallisilla markkinoilla että Hongkongissa. Kurssiero mantereen ja Hongkongin välillä on kaventunut viime viikkoina samalla kun juanin vahvistumisodotukset ovat laantuneet. Bloombergin haastattelujen asiantuntijoiden mukaan lokakuussa kasvanut kurssiero johtui juanien riittämättömyydestä Hongkongin markkinoilla. Sittemmin alueen rahaviranomaiset ovat korjanneet likviditeettipulan Kiinan keskuspankin kanssa tehdyn valuutanvaihtosopimuksen avulla.

Futuurimarkkinoilla juanin ja dollarin välinen vaihtokurssi 12 kk päästä oli alkuvuodesta 6,48. Kun päivän kurssi oli 6,64, odotetaan juanin näillä markkinoilla vahvistuvan vain noin 2,5 % seuraavan vuoden aikana.

Juanin dollarikurssin kehitys Manner-Kiinassa (Shanghai) ja sen ulkopuolella (Hongkong)

Lähde: Bloomberg

Työvoimakustannusten nousu rannikkoprovinseissa lisää paineita Kiinan sisäisen tuotantorakenteen muutokseen. Kiinan tilastoviranomaisten mukaan kaupunkilaisten käytettävissä olevat kuukausitulot olivat tammi-syyskuussa keskimäärin 1 590 juania (170 euroa), kun ne maaseudulla olivat 540 juania (58 euroa). Kaupungeissa asuvien tulot kasvoivat reaalisesti 7 % viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta. Maaseudulla tulojen reaalin kasvu oli noin 10 %. Tulojen kasvuvauhti on hieman hidastunut alkuvuodesta, jolloin viranomaiset korottivat minimipalkkoja 27 provinssissa ja kaupungissa.

Viranomaisten julkaisemien tilastojen mukaan myös rannikkomaakuntien ja sisämaan väliset palkkaerot ovat edelleen suuret. Keskipalkka itärannikolla oli viime vuonna noin 3 100 juania (335 euroa) kuukaudessa. Keski- ja Länsi-Kiinassa sijaitsevista provinseista se oli tätä noin kolmanneksen pienempi. Shanghaiissa keskimääräinen kuukausipalkka oli viime vuonna noin 4 900 juania (520 euroa), kun se Etelä-Kiinassa sijaitsevassa Jiangxin maakunnassa jäi 2 000 juaniin (216 euroa). Palkkaerot ovat viime vuosina hieman tasoittuneet. Vuodesta 2005 vuoteen 2009 keskipalkat nousivat Keski- ja Länsi-Kiinassa noin 80 % ja rannikkoprovinseissa noin 70 %. Joissakin Kiinan sisäosissa sijaitsevista maakunnissa palkat nousivat viime vuonna jopa 15–17 % vuodesta 2008.

Etenkin alkuvuonna rannikkomaakunnissa ja -kaupungeissa raportoitiin lukuisista työntekijöiden järjestämistä lakoista ja käynnissä olevista palkkariidoista. Työntekijät vaativat lisää palkkaa, kun kiihtyvä inflaatio ja kallistuneet asuntohinnat ovat kohottaneet elinkustannuksia. Paineita palkkojen nousuun on rannikkoalueilla lisännyt osaltaan myös se, etteivät yritykset saa maaseudulta enää yhtä helppoa siirtotyövoimaa kuin aiemmin.

Työvoimakustannusten nousupaineiden alla osa työvoimaintensiivisten alojen yrityksistä on alkanut siirtää tuotantoa rannikolta sisämaan provinseihin. Rannikkoprovinseihin jäävien yritysten odotetaan keskittyvän tulevaisuudessa korkeamman jalostusarvon hyödykkeisiin. Finanssikriisin arvellaan jopa nopeuttaneen käynnissä olevaa rakenteellista muutosta, kun vientituotannon romahdus pakotti useat vaate- ja elektroniikkateollisuudessa toimivat yritykset arvioimaan liiketoimintansa kannattavuutta uudelleen.

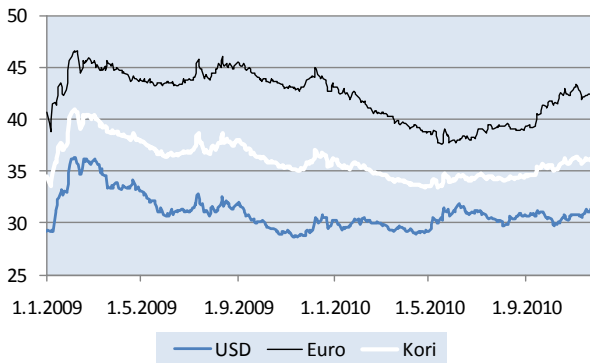
Kiinan palkkatilastot ovat monin paikoin puutteellisia, eivätkä sisällä tietoja esimerkiksi yksityisyritysten maksamista palkoista. Myös osa siirtotyöläisten palkoista jää tilastojen ulkopuolelle. On jopa esitetty arvioita, että Kiinan tilastoviranomaiset manipuloivat palkkatilastoja, jotka muun muassa osoittavat Kiinan köyhimpiin alueisiin lukeutuvan Tiibetin keskipalkan olevan Pekingin jälkeen maan kolmanneksi korkein. Tiibetin keskipalkkoja voi tosin nostaa osaltaan alueelle perustettu massiivinen virkakoneisto.

Venäjä

Ruplan kurssi heikentynyt. Viime kevääseen jatkunut ruplan vahvistuminen on sittemmin kääntynyt heikkene-miseksi, ja keskuspankki on syyskuusta lähtien ajoittain tukenut ruplan kurssia valuuttoja myymällä. Ruplan heik-keneminen on yllättävää, sillä Venäjän taloudelle tärkeän raakaöljyn hinta on viime aikoina pysytellyt suhteellisen korkealla tasolla eli yli 80 dollarissa tynnyriltä.

Rupla on dollaria ja eurosta koostuvaan ohjauksohjelmaan nähden nyt noin 5 % heikempi kuin elokuussa ja yli 7 % heikempi kuin huhtikuussa. Vuoden alusta rupla on heikentynyt dollariin nähden noin 3 % mutta vahvistunut euroon nähden noin 3 %.

Dollarin ja euron ruplakurssit sekä dollari-euro-korin ruplakurssi

Ruplan heikkenemisen taustalla on pääoman voimistu-
nut virtaus ulos maasta samalla kun ulkomailta Venäjälle
tehdyt sijoitukset eivät ole olleet kasvussa maan nopean
inflaation ja suhteellisen matalien korkojen vuoksi. Vuosi-
inflaatio on marraskuussa pysytellyt lokakuun tasolla eli
noin 7,5 prosentissa.

Keskuspankin pääjohtaja Sergei Ignatjev kertoi alku-
viikosta duumassa, että tammi-lokakuussa Venäjältä virta-
si yksityistä pääomaa ulos nettomääräisesti 21 mrd. dolla-
ria, kun keskuspankki on ennustanut yksityisen pääoman
nettomääräiseksi ulosvirtaukseksi koko vuonna 22 mrd.
dollaria. Erityisen nopeaa ulosvirtaus oli syys- ja loka-
kuussa, jolloin pääomaa vietiin maasta nettomääräisesti 8
mrd. dollaria. Pääjohtaja Ignatjevin mukaan kasvaneen
valuuttavirran syistä ei ole tarkkoja tietoja. Pankit eivät ole
valuuttavirran takana, sillä valuuttaa ostivat pääosin muut
yritykset. Ignatjev arvioi varoja käytetyn omaisuuden
hankintaan ulkomailta ja talletuksiin ulkomaisissa pan-
keissa. Muutamat asiantuntijat arvioivat lisääntyneen varo-
jen siirron osin johtuvan Moskovan pormestarin Juri
Luzhkovin syyskuisen erottamisen aiheuttamasta epävar-
muudesta joissakin poliittisen ja liike-elämän eliitin pii-
reissä.

Venäjältä vietiin yksityistä pääomaa viime vuonna net-
tomääräisesti 57 mrd. dollaria ja vuonna 2008 134 mrd.
dollaria. Sitä edeltävinä kahtena vuonna Venäjä toi yksi-
tyistä pääomaa enemmän kuin vei.

**Vakuutussektorin rooli Venäjän taloudessa edelleen
pieni.** Sektorin pienuudesta kertoo se, että vakuutusmaksu-
tulot vastasivat vuonna 2009 noin 2,5 prosenttia BKT:stä,
kun muissa BRIC-maissa osuus oli keskimäärin 4 % ja
esimerkiksi Suomessa 9,5 %. Erityisesti henkilövakuutus-
ten merkitys on Venäjällä vähäinen; muualla henkilöva-
kuutukset muodostavat yleensä yli puolet vakuutussektorin
toiminnasta.

Kesän kuivuus ja tulipalot eivät merkittävästi vaikutta-
neet vakuutussektoriin, sillä hallituksen arvion mukaan
vain 15 % tuhoutuneista rakennuksista ja 20 % sadosta oli
vakuutettu.

Vakuutusten suosio on Venäjällä perinteisesti ollut vä-
häinen, ja laman aikana suosio on supistunut entisestään.
Federaation vakuutusvalvontalaitoksen mukaan vakuu-
tuskasutulot supistuivat vuonna 2009 noin 8 % (ilman
pakollista sairausvakuutusta, jonka maksuista osa kulkee
vakuutusyhtiöiden kautta). Vuoden 2010 alkupuoliskolla
tulot kääntyivät 5 prosentin kasvuun, kun kasvu vuosina
2005 – 2008 ylitti 15 %/v. Venäläisen National Agency for
Financial Studies -tutkimuslaitoksen kesällä tekemässä
kyselyssä viimeaikaisen kehityksen syiksi vastaajat ilmoit-
tivat heikentyneen taloudellisen tilanteensa sekä vakuutus-
ten kalleuden ja tarpeettomuuden. Koko 2000-luvun ajan
pakolliset vakuutukset kuten liikennevakuutus ovat kasva-
neet huomattavasti nopeammin kuin vapaaehtoiset vakuu-
tukset.

Venäjän hajanaisen vakuutussektorin rakenne on muut-
tumassa suurempien yksiköiden suuntaan. Kesäkuun lo-
pussa Venäjällä oli 660 vakuutusyhtiötä, kun vielä kaksi
vuotta sitten niitä oli 830. Vakuutusyhtiöiden lukumäärän
odotetaan lähivuosina vähenevän edelleen, sillä duuma
hyväksyi kesällä vakuutuslain muutoksen, jonka mukaan
vakuutusyhtiöiden minimipääoma nousee heinäkuusta
2012 lähtien nelinkertaiseksi, esimerkiksi henkivakuutus-
yhtiöillä 60 milj. ruplasta (1,4 milj. euroa) 240 milj. rup-
laan (5,7 milj. euroa).

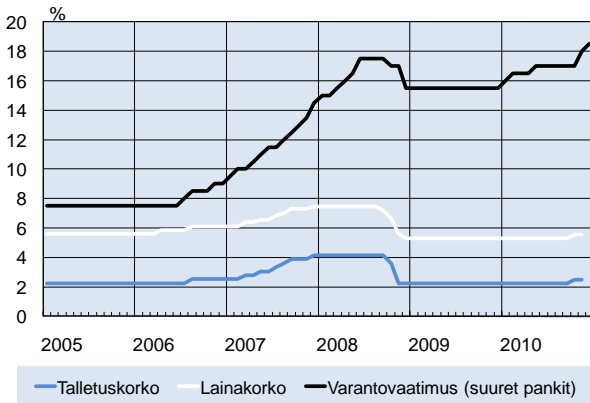
Venäjän vakuutussektori on suurelta osin yksityisomis-
tuksessa. Suurin vakuutusyhtiö on Rosgosstrah, josta val-
tio on viime vuoteen asti omistanut neljänneksen. Omis-
tusosuus supistui kuluvan vuoden huhtikuussa järjestetyn
osakeannin seurauksena ja syyskuussa loputkin valtion
omistuksessa olleet osakkeet myytiin yhtiön yksityiselle
pääomistajalle. Toiseksi suurin vakuutusyhtiö, Neuvosto-
liiton aikana ulkomaisia liiketoimia vakuuttanut Ingostrah,
yksityistettiin 1990-luvulla. Kolmanneksi suurin yhtiö,
Sogaz, jonka markkinaosuus oli vuonna 2009 noin 9 %,
kuuluu kaasuyhtiö Gazpromille.

Kiina

Kiina kiristää toimia inflaation hillitsemiseksi, Hongkongilla ongelmia kiinteistöhintojen kanssa. Kuluttajahintainflaation kiihtyminen 4,4 prosenttiin lokakuussa on johtanut näkyvään muutokseen Kiinan talouspolitiikassa. Vaikka inflaation kiihtymisen taustalla on pääasiassa elintarvikkeiden hintojen nousu, kotitalouksien menoissa suurta osaa näyttelevät vaatteet ja asuminen ovat myös selvästi kallistuneet.

Viime viikon lopulla Kiinan keskuspankki ilmoitti jälleen pankkien talletuksiin kohdistuvasta varantovelvoitteen 0,5 prosenttiyksikön nostosta. Tämä on jo toinen korotus parin viikon sisällä, ja nyt neljän suurimman pankin varantovelvoite on joulukuun alusta 18,5 %. Lokakuussa toteutetun 0,25 prosentin viitekorkojen noston lisäksi Kiina on kiristänyt pankkien valvontaa maahan virtaavan pääoman suitsemiseksi. Viranomaiset ovat puuttuneet myös raaka-aineilla keinotteluun, käyttäneet valtion varoja elintarvikkeiden tarjonnan turvaamiseen sekä maksaneet ruokatuken köyhimmille väestöryhmille. Opiskelijoiden ruokailua on tuettu ylimääräisin avustuksin hintojen pitämiseksi alhaalla, mikä todellisen tarpeen lisäksi saattaa kieltä levottomuuksien pelosta.

Kiinan vuoden mittaisten luottojen ja talletusten viitekorko sekä liikepankkien kassavarantovaatimus

Lähde: Kiinan keskuspankki

Myös Hongkongin keskuspankki on kiristänyt kiinteistöjen ostoon annettavien luottojen ehtoja hintakehityksen hillitsemiseksi. Hongkongin dollarin kiinteän USD-kiinnityksen (ns. valuuttakehitysjärjestelmä) ja vapaiden pääomaliikkeiden vuoksi Hongkong seuraa Yhdysvaltojen löysää rahapolitiikkaa eikä se voi koronnostoin rauhoittaa kiinteistömarkkinoita. Tilanteen vaikeutta korostaa se, että Hongkongin talous kasvoi kolmannella neljänneksellä lähes 7 prosenttia vuodentakaisesta Yhdysvaltojen kasvun

jäädessä 2,5 prosenttiin. Kiinalla sen sijaan on enemmän rahapoliittista liikkumavaraa, sillä se säätelee vielä melko tiukasti pääomaliikkeitä ja sen valuuttakurssijärjestelmän sallii enemmän joustoa.

Kiinan pörssit heiluvat maailmantalouden tulessa.

Viime vuodet ovat olleet varsinaista vuoristorataa Kiinan pörseissä. Vuosina 2006–2007 Manner-Kiinan suurimman pörssin Shanghaiin keskeisimmät osakeindeksit viisinkertaistuivat. Kansainvälisen talouskriisin myötä vuonna 2008 pörssikurssit romahtivat alle neljännekseen huipustaan. Sen jälkeen markkinoiden suunta on ollut pääsääntöisesti ylöspäin, vaikka elpymistä onkin aika ajoin jarruttanut huoli kansainvälisen talouden kehityksestä.

Suuri kupru kurssikehityksessä nähtiin kuluvan vuoden keväällä Euroopan julkisen talouden kriisin herättäessä paniikkia markkinoilla. Tämän episodin myötä Shanghaiin keskeisin pörssi-indeksi putosi lähes neljänneksellä. Nousukiitton päästiin takaisin, kun EU-maat sopivat ongelmavaltioiden tilanteen vakauttamisesta kesän aikana. Positiivista kehitystä tukivat tiedot Kiinan teollisuusyritysten voittojen kaksinkertaistumisesta edellisestä vuodesta.

Viimeisten viikkojen aikana Kiinan pörssi on taas ajautunut laskuvaiheeseen, ja tällä kertaa syyt näyttävät ainakin osittain olevan sisäisiä. Markkinoilla osakekurssien heikko kehitys on liitetty huoleen siitä, että inflaatiopaineiden hillitsemiseksi kiristetty rahapolitiikka jarruttaa taloutta odotettua nopeammin. Perinteisesti Kiinan osakemarkkinat ovat reagoineet herkästi erilaisiin viranomaisten ohjaustoimiin.

Shanghaiin pörssi-indeksi (2005=100)

Lähde: Bloomberg

Viime päivien pörssin laskuvireeseen on myös ulkoisia syitä. Huoli Euroopan kriisivaltioiden julkisen talouden tilasta on yltenyt uudelleen. Myös Pohjois-Korean tykistö-tuli Etelä-Koreaan on lisännyt markkinoiden levottomuutta. Kiinan korkein johto on ollut totutun pidättyväinen Korean niemimaan tilanteen kommentoinnissa, vaikka Kiinaan kohdistuu asiassa suuria odotuksia.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

48 • 2.12.2010

Venäjä

Federaation budjettimenot kasvavat vuonna 2011.

Duuman 24.11. hyväksymässä budjettiluonnoksessa budjettitulojen arvioidaan vuonna 2011 kasvavan 8 845 mrd. ruplaan (215 mrd. €) eli nimellisesti 12 %. Oletuksina ovat mm. öljyn hinta 75 dollaria (Urals), BKT:n kasvu 4,2 %, inflaatio 6,5 % ja ruplan kurssi 30,5 ruplaa dollarilta (vuosikeskiarvo). Veronkorotukset nostavat tuloja hieman.

Budjetin vaje-arvio on 3,6 % BKT:stä. Menot kasvavat nimellisesti 4 %, 10 659 mrd. ruplaan (260 mrd. €), mutta supistuvat reaalisesti. Varojen siirrot alueille ja sosiaalirahastoihin vähenevät nimellisestikin; toisaalta sosiaalirahastojen suoria tuloja lisää palkoista määräytyvien sosiaaliverojen nousu 26:sta 34 prosenttiin 1.1.2011. Federaation menot (pl. em. varojen siirrot) kasvavat yli 10 %. Selkeimmin nousevat puolustus- ja velanhoitomenot. Osa varojen siirroista alueille on ensi kertaa sisällytetty federaatiobudjetin eri menoluokkiin, mikä vaikeuttaa vertailua aiempaan.

Federaatiobudjetin menorakenne 2010 ja 2011 (mrd. ruplaa, nimellinen %-muutos edellisestä vuodesta)

	2010		2011	
	mrd. RUB	%	mrd. RUB	%
Julkishallinto	800		864	8
Elinkeinoelämä	1 600		1 760	10
Puolustus	1 277	7	1 517	19
Järjestys ja turvallisuus	1 109		1 216	10
Sosiaalipolitiikka	3 316		2 941	-11
- josta siirrot sosiaalirahastoihin	2 737	30	2 432	-11
Koulutus	444		517	16
Terveystieteiden	430		466	8
Asuminen	223		217	-3
Velanhoitomenot	280	59	390	39
Kulttuuri	75		82	10
Tiedotusvälineet	55		61	12
Ympäristö	13		17	26
Yleissiirrot aluebudjetteihin	576		570	-1
Kokonaissiirrot aluebudjetteihin	1 336	-10	1 259	-6
<i>(muut kuin yleissiirrot on sisällytetty yo. menoeriin)</i>				
Yhteensä	10 233	6	10 659	4

Lähde: Finanssiministeriö

Maakaasun kysynnän hidas elpyminen vaikuttaa

Gazpromin toimintaan. Gazprom arvioi tuottavansa tänä vuonna maakaasua 515 mrd. m³; vielä keväällä se arvioi tuotannoksi 529 mrd. m³. Ennen taantumaa yhtiö tuotti maakaasua yli 550 mrd. m³ vuodessa. Kaasun vienniksi IVY-alueen ulkopuolelle Gazprom arvioi tänä vuonna runsaat 140 mrd. m³ eli saman verran kuin viime vuonna.

EU-komission mukaan EU tuo tätä nykyä 30 % käyttämästään maakaasusta Venäjältä. Gazpromin kaasun

kysyntä Euroopassa on kärsinyt paitsi talouden taantumasta ja kaasun kasvaneesta tuotannosta muualla myös Gazpromin toimittaman kaasun kalleudesta. Gazpromin pääasiassa pitkäaikaisin toimitussopimuksin toimittama kaasu on nyt kalliimpaa kuin spot-markkinoilla myytävä kaasu.

Useat eurooppalaiset maakaasun ostajat ovat olleet tyytymättömiä Gazpromin veloittamiin hintoihin ja toimitussopimusten velvoitteeseen ostaa tietty määrä kaasua riippumatta kysynnän vaihteluista. Hinnointi on perustunut öljytuotteiden hintakehitykseen maailmanmarkkinoilla.

Tämän vuoden alussa Gazprom suostui väliaikaisesti muuttamaan suurimpien asiakkaidensa kanssa solmittuja sopimuksia niin, että spot-markkinoiden hinta vaikuttaa jossakin määrin kaasun hintaan. Ostajat odottavat Gazpromin hinnanalennusten jatkuvan myös tulevaisuudessa.

Gazprom ilmoitti marraskuun lopussa, että se vähentää heikon markkinatilanteen vuoksi ensi vuonna investointiaan 10 % aiemmin suunnitellusta. Investointien on määrä olla ensi vuonna 816 mrd. ruplaa (20 mrd. euroa), kun ne tänä vuonna ovat 905 mrd. ruplaa (22 mrd. euroa).

Energia keskeisenä aiheena Venäjän ja Kiinan päämi-

nisteritapaamisessa. Pääministerit Vladimir Putin ja Wen Jiabao tapasivat Pietarissa 23. marraskuuta. Esimerkkeinä maiden välisestä tiivistyneestä energiayhteistyöstä pääministeri Putin mainitsi tapaamisessa maiden välisen Skovorodino-Daqing -öljyputken, jota pitkin kuljetukset alkavat ensi vuoden alussa, sekä venäläisen raakaöljyn jalostuksen Tianjinin kaupunkiin Kiinaan rakenteilla olevassa öljynjalostamossa. Arviolta 5 mrd. dollaria maksavan öljynjalostamon rakentaa kiinalais-venäläinen Eastern Petrochemical Company -yhteisyritys, josta kiinalaisen China National Petroleum Corporationin (CNPC) omistusosuus on 51 % ja venäläisen Rosneftin 49 %. Jalostamon lisäksi yhteisyrityksen on tarkoitus perustaa Kiinaan huoltoasemaverkosto.

Tapaamisen yhteydessä Rosneftin ja CNPC:n johtajat allekirjoittivat yhteistyösopimuksen uusien öljy- ja kaasulähteiden tutkimus- ja kehitystyöstä. Toiminnasta vastaa yritysten toinen yhteisyritys, Vostok-Energy, josta Rosneft omistaa 51 % ja CNPC 49 %.

Pääministeritapaamisessa allekirjoitettiin toistakymmentä muuta maidenvälistä sopimusta. Mm. venäläiseen Rosatomiin kuuluva ydinenergialaitteita ja -palveluita vievä Atomstroieksport ja kiinalainen Jiangsu Nuclear Power Corporation sopivat Tianjinin ydinvoimalan 3. ja 4. ydinreaktorin rakentamisesta. Atomstroieksport on rakentanut ydinvoimalan jo toiminnassa olevat kaksi reaktoria. Muut tapaamisessa allekirjoitetut sopimukset koskivat mm. rajavalvonnan ja tullikäytäntöjen tehostamista.

Pääministerit keskustelivat Altai-kaasuputkea pitkin Venäjältä Kiinaan toimitettavan kaasun hinnasta, josta ei edelleenkään päästy sopimukseen. Gazpromin mukaan vientisopimus tullaan allekirjoittamaan vuoden 2011 puolivälissä ja kuljetukset aloitetaan vuonna 2015.

Kiina

Vaihtotaseen ylijäämä paisui kolmannella neljänneksellä. Kiinan vaihtotaseen ylijäämä kaksinkertaistui 102 mrd. dollariin heinä-syyskuussa viime vuoden vastaavasta ajasta. Vaihtotaseen ylijäämä oli hieman yli 7 % kolmannen neljänneksen BKT:stä. Tammi-syyskuussa ylijäämää oli 204 mrd. dollaria, mikä on noin 5 % suhteutettuna BKT:hen vastaavalla ajanjaksolla. Viime vuonna (tammi-joulukuu) ylijäämän BKT-osuus laski hieman alle 6 prosenttiin. Vuonna 2008 osuus oli huikeat 10 %.

Vaihtotaseen ylijäämän kasvua vauhditti kolmannella neljänneksellä vahva ulkomainen kysyntä ja sen myötä tuontia nopeammin kasvanut vienti. Juanin vahvistumisodotusten lisääntyessä ylijäämää on osittain saattanut kasvattaa myös laittomasti maahan virtaava raha tavara- tai palvelukaupaksi naamioituna. Kun arvonmuutoksia ei oteta huomioon, kasvoi Kiinan valuuttavaranto 107 mrd. dollarilla kolmannella neljänneksellä.

Vaikka vaihtotaseen ylijäämä on edelleen kaukana vuosien takaisesta huipustaan, vahvistavat kolmannen neljänneksen tilastot epäilyjä globaalien epätasapainojen lisääntymisestä maailmantalouden elpymässä. Kyseiset arviot puolestaan lisäävät entisestään Kiinaan kohdistuvia paineita juanin valuuttakurssin vahvistamiseksi. Kiinan valuuttavirasto SAFE on ilmoittanut Kiinan pyrkivän tasapainottamaan vaihtotaseen ylijäämänsä 4 prosenttiin BKT:stä tulevien vuosien aikana. IMF ei kuitenkaan usko, että tavoitteeseen päästään ilman laajoja taloutta tasapainottavia reformeja. Kansainvälisen valuuttarahaston oman arvion mukaan Kiinan ylijäämä kasvaa 8 prosenttiin vuoteen 2015 mennessä, mikäli Kiina ei toteuta uudistuksia kotimaisen kulutuskysynnän kasvattamiseksi.

Kiinan maksutase ja valuuttavaranto, mrd. dollaria

	2009Q1-Q2	2010Q1-Q2	2010Q3
Vaihtotase	135	127	102
Pääomatase	1	2	
Rahoitustase	60	88	
Tilastovirhe	-10	-39	
Valuuttavarannon kasvu	186	178	107
Valuuttavaranto	2 132	2 454	2 648

Lähde: SAFE

Kiina on ilmoittanut julkaisevansa pääoma- ja rahoitustasetilastonsa jatkossa myös vuosineljänneksittäin. Viimeisimmältä vuosineljännekseltä lukuja ei toistaiseksi ole saatavilla. Sen sijaan tammi-kesäkuun tilastot osoittavat Kiinaan suuntautuneiden suorien ulkomaisten sijoitusten

kaksinkertaistuneen 56 mrd. dollariin viime vuoden vastaavasta ajasta. Nettomääräisesti Kiinaan tehtiin tammi-kesäkuussa 37 mrd. dollaria enemmän suoria sijoituksia kuin Kiinasta ulkomaille, mikä on yli kaksi kertaa enemmän kuin edellisvuoden vastaavana aikana. Kiinasta ulkomaille suuntautuneet suorat sijoitukset kasvoivat vuoden alkupuoliskolla 50 % 19 mrd. dollariin.

Kiinan kasvava raaka-ainetarve näkyy ulkomaisissa investoinneissa. Maksutasetilastojen perusteella Kiinan sijoitukset ulkomaille näyttäisivät toipuneen viime vuoden romahduksesta alkuvuoden vahvan kasvun myötä. Kiinan suorien sijoitusten virta ulkomaille on kasvanut nopeasti viime vuosien aikana. Viime vuonna Kiina teki ulkomaisia suoria sijoituksia viidenneksi eniten maailmassa. Sijoitusten vetureina ovat erityisesti raaka-aineiden tarve, kiinalaisyrittäjien kansainvälistymistavoitteet sekä teknologian ja tietotaidon hankkiminen. Sijoituskohteissa pääpaino on Aasian ja Tyynenmeren alueella, jonka osuus suorista sijoituksista kattaa 75 %. Etelä-Amerikan osuus on 13 %, Euroopan 6 %, Pohjois-Amerikan ja Afrikan osuudet ovat 3 %.

Fuusioiden ja yritysostojen kasvua edistääkseen Kiinan valtio tukee eri tavoin yritysten kansainvälistymistä. Se on mm. lisännyt konsultointipalveluja ulkomaille tähtääville yrityksille. Kiinan kasvanut kiinnostus Afrikkaa ja Etelä-Amerikkaa kohtaan liittyy sen voimakkaaseen raaka-ainetarpeeseen. Kiina investoi infrastruktuuriin sijoituskohteissa ja vastineeksi se saa raaka-aineita. Länsimaissa kiinalaisten ostointoa ei pelkästään pidetä hyvänä asiana. Tiukassa talustilanteessa painiskelevia yrityksiä huolettaa joutuminen kiinalaisten yritysostojen kohteiksi. Kiinalaisyrittäjät kokevat puolestaan ongelmalliseksi kokemattomuutensa länsimaisessa bisneskulttuurissa.

Tänä vuonna yritysostoja on ollut eritoten öljy-, kaivos- ja energia-aloilla. Kiinan suuret kansalliset öljy-yhtiöt ovat olleet liikkeellä Kanadassa, Afrikassa ja Etelä-Amerikassa. Arvoltaan suurimpiin, mutta vielä vahvistamattomiin, kauppoihin lukeutuvat Sinopecin 7,1 miljardin dollarin investointi Repsolin Brasilian yksikköön sekä 4,7 miljardin investointi Syncrude Canadaan. CNOOC puolestaan on vahvistanut asemiaan Etelä-Amerikassa kahdella noin 3 miljardin dollarin investoinnilla Bridas Corp ja Pan American Energy -yhtiöihin. Kaivosalalla valtion omistama East China Minerals osti rautamalmin kaivoksen Brasiliasta ja Chinalco solmi yhteistyösopimuksen Rio Tinton kanssa rautamalmin tuotannon kehittämiseksi Guineassa. Maailman toiseksi suurin sähköntuottaja China Huaneng Group ilmoitti investoivansa 1,2 miljardia dollaria yhdysvaltalaiseen sähköntuottajaan InterGeniin.

Venäjä

Peruselintarvikkeiden hinnat nousseet voimakkaasti.

Kuluttajahintojen vuosinousu nopeutui marraskuussa yli 8 prosenttiin. Erityisen nopeasti kallistuivat elintarvikkeet, jotka maksoivat marraskuussa yli 11 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Rosstatin laskema vähimmäiselintarvikkeiden korin, joka kattaa toimeentulon kannalta minimiksi katsotut peruselintarvikkeet, oli jo lähes 20 % vuodentakaisista kalliimpi.

Toistaiseksi valtion johto ja viranomaiset eivät ole näkyvästi reagoineet tilanteeseen – toisin kuin vuonna 2008, jolloin yksittäisten peruselintarvikkeiden hintoja alettiin vastaavassa tilanteessa säännellä. Peruselintarvikkeiden nopea kallistuminen voi lisätä eläkkeiden ja julkisen sektorin palkkojen korotuspaineita, etenkin kun suurimmassa osassa näitä tuloryhmiä elintarvikkeiden osuus kulutuskorista on keskimääräistä venäläistä vajaan 40 prosentin osuuttakin suurempi. Federaation vuosien 2011–2013 budjetin yleislinjana on säilyttää julkisen sektorin palkat reaalisesti ennallaan ja korottaa eläkkeitä hieman inflaatiota nopeammin.

Elintarviketeollisuus houkuttelee ulkomaisia toimijoita.

Yhdysvaltalainen PepsiCo ilmoitti 2. joulukuuta ostavansa 66 % venäläisestä Wimm-Bill-Dannista (WBD). Vuonna 1992 perustettu WBD on Venäjän ja IVY-alueen suurin maitotuotteita valmistava yritys ja merkittävä virvoitusjuomien valmistaja. Kaupan arvo on 3,8 mrd. dollaria. Osakkeitaan myyvät kaikki WBD:n perustajaosakkaat.

WBD:n osuus Venäjän meijerituotemarkkinoista on vajaan 30 % ja mehumarkkinoista runsaat 20 %. Yrityskauppa tekee PepsiCosta Venäjän suurimman elintarvikealan yrityksen. PepsiCo on ostanut venäläisiä mehunvalmistajia aiemminkin, ja ennen WBD:n ostoa sen osuus mehumarkkinoista oli yli 30 %. WBD-kaupan on toteutuakseen vielä saatava hyväksyminen Venäjän kilpailuviranomaisilta.

Ulkomaisten yritysten asema Venäjän elintarvikemarkkinoilla on vahva. Kuluvan vuoden kesäkuussa ranskalainen Danone ja venäläinen Unimilk yhdistivät Venäjän toimintonsa, ja niiden osuus maan meijerituotemarkkinoista on nyt 30 % eli samansuuruinen kuin WBD:n osuus. Loput noin 40 % meijerituotteiden markkinoista on paikallisten pienten tuottajien hallussa.

Rosstatin mukaan vuosina 2004–2009 elintarvike- ja tupakkateollisuuteen suuntautuneet ulkomaiset suorat sijoitukset muodostivat 2–5 % kaikista Venäjän saamista ulkomaisista suorista sijoituksista.

Venäjän elintarviketeollisuus supistui voimakkaasti 1990-luvulla, mutta kääntyi 2000-luvulle tultaessa kasvuvuon. Elintarviketeollisuus muodostaa 15 % tehdasteollisuuden tuotannosta. Viime vuonna elintarviketeollisuuden

palveluksessa työskenteli 17 % tehdasteollisuuden työvoimasta eli 1,2 milj. henkeä.

Maataloustuotteiden tuonnin osuus Venäjän kokonaistuonnista oli 2000-luvun alussa runsas viidennes. Vuosina 2006–2008 osuus supistui 12–14 prosenttiin, mutta kasvoi viime vuonna 17 prosenttiin. Osuus on merkittävä verrattuna esim. Kiinaan ja Brasiliaan, joiden tuonnista maataloustuotteet ovat muodostaneet 4–5 % ja mm. Suomeen, jossa osuus on ollut 6 %.

Venäjän koululaisten oppimistulokset alle kansainvälisen keskitason.

OECD:n vuotta 2009 koskevassa tuoreessa PISA-selvityksessä verrattiin 15-vuotiaiden koululaisten lukemisen, matematiikan ja luonnontieteiden taitoja järjestön 34 jäsenmaassa ja 31 partnerimaassa ja -alueella. Kaikilla kolmella selvityksen osa-alueella venäläisten koululaisten taidot olivat selvitykseen osallistuneiden maiden koululaisten taitojen keskitason alapuolella. PISA-vertailuja on tehty vuodesta 2000 lähtien kolmen vuoden välein. Venäjä on kaikkien vuosien selvityksissä sijoittunut suunnilleen samalle tasolle.

Nyt julkaistussa selvityksessä keskityttiin erityisesti lukemisen arviointiin. Lukemisessa venäläiset koululaiset sijoittuivat 65 maan joukossa sijalle 43. Samalla tasolla ovat mm. Turkki ja Dubai. Testissä lukeminen jaettiin kolmeen osaan: tietojen löytämiseen annetusta tekstistä, tekstin sisältämien tietojen keskinäisten suhteiden hahmottamiseen sekä tekstin sisältämien tietojen arviointiin oppilaan oman tietämyksen pohjalta. Erityisesti kolmas osuus oli venäläisille koululaisille vaikea.

Matematiikassa venäläisten koululaisten sijoitus oli 38. ja luonnontieteissä 39. Molemmat sijoitukset olivat Kreikan ja Kroatian tasoa. Matematiikan ja luonnontieteiden tehtävät on testissä jaettu kuuteen vaikeusryhmään mm. sen mukaan, missä määrin ne vaativat teoreettisten tietojen soveltamista käytäntöön. Venäjän koululaisista 18 % pystyi ratkaisemaan matematiikan ja luonnontieteiden testien kolme vaikeinta tehtäväryhmää. PISA-vertailussa kärkipaikoille sijoittuneen Suomen koululaisista matematiikan kolmesta vaikeimmasta tehtäväryhmästä suoriutui 49 % ja luonnontieteiden kolmesta vaikeimmasta tehtäväryhmästä 46 %.

Venäjän viranomaiset myöntävät opetuksen puutteet ja opetusmenetelmien vanhentuneisuuden erityisesti mitä tulee oppilaiden kykyyn soveltaa opittua tietoa käytäntöön.

YK:n alaisen UNDP:n selvityksen mukaan Venäjä käyttää keskiasteen koulutukseen merkittävästi vähemmän varoja oppilasta kohden kuin esimerkiksi OECD-maat keskimäärin. Toisaalta opetusryhmät ovat Venäjällä OECD-maiden opetusryhmiä pienempiä. UNDP:n mukaan vuonna 2006 keskimääräinen luokkakoko oli Venäjällä 18 oppilasta ja OECD-maissa 24 oppilasta. Venäjällä yhtä opettajaa kohden oli tuolloin 10 oppilasta ja OECD-maissa keskimäärin 13 oppilasta.

Kiina

Useat Aasian maat loistivat uusimmassa PISA-tutkimuksessa. Shanghai, Etelä-Korea, Hongkong, Singapore ja Japani lukeutuivat kymmenen kärkeen OECD:n tuoreessa tutkimuksessa, joka mittaa 15-vuotiaiden oppilaiden koulumenestystä lukemisessa, matematiikassa ja luonnontieteissä. Manner-Kiina ei ollut tutkimuksessa koko alueen laajuudella; ainoastaan Shanghai oli edustettuna. Vuoden 2009 tutkimuksen pääteemana oli lukeminen. Tutkimukseen osallistui 34 OECD-maan lisäksi yhteensä 31 OECD:n partnereimaata ja -aluetta. Pääpaino oli opitun aineiston soveltamisessa käytännön tilanteisiin.

Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistunut Shanghai sijoittui ensimmäiseksi kaikilla kolmella osa-alueella. Lukemisessa toiseksi sijoittui Etelä-Korea. Hongkong ja Singapore sijoituivat lukemisessa neljännelle ja viidennelle sijalle. OECD:n partnereihin kuuluvista suurista kasvavista talouksista Brasilia menestyi huomattavasti heikommin verrattuna OECD:n keskiarvoon (53. sija). Peränpitäjänä oli Kirgisia. Intia ei osallistunut tutkimukseen.

PISA-tutkimuksen tuloksia, pistemäärä (sijaluku)

	Lukeminen	Matematiikka	Luonnontieteet
OECD-maat	493	496	501
Shanghai	556 (1.)	600 (1.)	575 (1.)
Etelä-Korea	539 (2.)	546 (4.)	538 (6.)
Suomi	536 (3.)	541 (6.)	554 (2.)
Hongkong	533 (4.)	555 (3.)	549 (3.)
Singapore	526 (5.)	562 (2.)	542 (4.)
Kanada	524 (6.)	527 (10.)	529 (8.)
Japani	520 (8.)	529 (9.)	539 (5.)
Venäjä	459 (43.)	468 (38.)	478 (39.)
Brasilia	412 (53.)	386 (57.)	405 (53.)
Kirgisia	314 (65.)	331 (65.)	330 (65.)

Lähde: OECD

PISA-tutkimus ei kerro ainoastaan koulutuksen tilasta kansainvälisessä vertailukehyksessä, vaan tarkastelee myös koulun ulkopuolisten tekijöiden vaikutuksia oppimiseen. Parhaiten menestyivät koulutusjärjestelmät, jotka pystyvät takaamaan tasokasta opetusta mahdollisimman monelle oppilaalle. Kärkimaissa ei siis ollut ainoastaan paljon hyvin suoriutuneita, vaan heikot pisteet saaneita oli myös suhteellisen vähän.

Useissa maissa oppilaan sosioekonominen tausta korreloi koulumenestyksen kanssa. Tästä poikkeuksen näyttävät kuitenkin muodostavan monet parhaiten menestyneet maat ja alueet mukaan lukien Suomi, Shanghai, Hongkong, Japani ja Korea. Seuraava PISA-tutkimus julkaistaan vuonna 2013. Tuolloin tutkimuksen pääteemana on matematiikka.

Tietotekniikan käyttö kasvaa vauhdilla Kiinassa. Tietokoneiden määrä on noussut kaupungeissa jo 70 prosenttiin ja kännyköiden 190 prosenttiin asukasluvusta kuluvaan vuonna. Käyttöliittymien määrällä mitaten Kiinasta on tullut suurin internetin käyttäjämää (420 miljoonaa liittymää). Kasvun varaa riittää edelleen, sillä internet-liittymiä on Kiinassa keskimäärin 0,3 asukasta kohden, eli alle puolet edistyneimpien maiden tasosta.

Kiinan kaupungeissa tietotekniikan käyttö on arkipäivää, mutta maaseudulla kehitys on ollut hidasta. Kun itä-rannikon vauriaissa kaupungeissa tietokoneiden määrä nousee länsimaisittainkin korkealle 80 prosentin tasolle, on lännen maaseudulla vain muutama tietokone sataa asukasta kohti. Hallinto on pyrkinyt kaupunkien ja maaseudun välisen tietotekniikkakuilun kaventamiseen mm. edistämällä infrastruktuuri-investointeja sekä lisäämällä koulutusta. Tarjonnan ja tiedon lisääminen eivät kuitenkaan vielä ole lisänneet maaseudun väestön kiinnostusta tietotekniikkaa kohtaan. Myös maaseudun kaupunkeja matalampi tulotaso todennäköisesti vähentää kotitalouksien tietotekniikkainvestointeja.

Internetin käytön yleistymisen asettaa suuria haasteita Kiinan sensuurille. Tapahtumien keskiöön on ajautunut kansainvälinen tietotekniikkajätti Google, jonka käyttäjätilien luvattomasta hakkeroinnista on syytetty Kiinaa. Googlen pääjohtajan mukaan pyrkimykset estää vapaa tiedonvälitys internetissä on ajan myötä tuomittu epäonnistumaan. Meneillään oleva Wikileaks-episodi on ääriesimerkki siitä, kuinka vaikeata tiedon kulun ja keskustelun hallinta voi olla. Kiinan hallinnon kesäkuinen tiedonanto ei kuitenkaan viittaa epäröintiin. Tuolloin Kiina ilmoitti estävänsä myös jatkossa kaiken kirjoittelun, joka uhkaa sen kansallista yhtenäisyyttä.

Kiina voitti ensimmäistä kertaa EU:n WTO-kiistassa.

Kiina teki valituksen Maailman kauppajärjestölle viime vuoden heinäkuussa EU:n asettamasta 87 prosentin tullista Kiinasta tuotaville teräskiinnikkeille. WTO moitti EU:n laskelmia polkuhinnoittelusta epämääräisiksi, ja ratkaisi lopulta kiistan Kiinan hyväksi. Ratkaisu on takaisku EU:n kampanjalle polkuhintoja vastaan. Kiina on aiemmin voittanut WTO-kiistoja Yhdysvaltoja vastaan, ja voiton EU:sta arvioidaan lujittavan sen asemaa WTO:ssa. WTO:n käsitelystä on edelleen vastaavanlainen Kiinan asettama tulli EU:sta tuotaville teräskiinnikkeille.

WTO:n tuoreen raportin mukaan Kiina pitää edelleen selkeää kärkisijaa WTO:n käynnistämässä polkumyyntitutkinnoissa. Tämän vuoden ensimmäisen puoliskon aikana uusia tutkimuksia käynnistettiin 69, joista 23 oli Kiinaa vastaan. Viime vuoden vastaavana ajankohtana yhteensä 97 tutkinnasta Kiinaa vastaan nostettiin 33. Kiinan jälkeen eniten tutkintoja käynnistettiin EU:ta (11 tutkintaa) ja Yhdysvaltoja (5 tutkintaa) vastaan. Intia oli ensimmäisen puolen vuoden aikana aktiivisin taistelija polkumyyntiä vastaan tekemällä 17 valitusta. Intiaa seurasi Turkki (9 valitusta) sekä Argentiina ja Kiina (7 valitusta).

Venäjä

Sairausvakuutusjärjestelmä uudistuu ensi vuoden alusta. Presidentti Dmitri Medvedev allekirjoitti viime viikolla lain, joka uudistaa pakollista sairausvakuutusjärjestelmää. Uudistus on osa jo pitkään suunnitteilla ollutta terveydenhuoltojärjestelmän kokonaisuudistusta.

Nykyisen terveydenhuoltojärjestelmän yksi vaikeimmista ongelmista on, että julkiseen sairaanhoitoon ei ole riittävästi varoja ja että alueelliset erot sairaanhoidon laajuudessa ja tasossa ovat suuret, mikä johtuu eroista alueiden rahoituskyvyssä. Jatkuva resurssipulasta kärsivä perussairaanhoito (terveyskeskukset, sairaalat ja sairaankuljetus) on kuntien vastuulla. Työnantajien ja aluehallintojen pakollisista sairausvakuutusmaksuista muodostuvien alueellisten ja federaation sairausvakuutusrahastojen varat eivät riitä kattamaan menoja, minkä vuoksi suuri osa menoista rahoitetaan federaatiobudjetista maksettavalla tuella. Federaatiobudjetista tulevaa rahoitusta ei ohjata suoraan kunnille vaan aluetason hallinnoille, jotka useinkaan eivät siirrä kaikkia saamiaan varoja kunnille sairaanhoidon rahoitukseen. Lisäksi aluehallinnot eivät aina maksa riittävästi sairausvakuutusrahastoon niiden asukkaiden osalta, joilla ei ole työnantajan maksamaa vakuutusta.

Uusi laki siirtää vastuun perussairanhoidosta kunnilta aluehallinnoille, ja aluehallinnot veloitetaan rahoittamaan riittävässä määrin ei-työssäkäyvän väestön sairausvakuutusta. Työnantajan maksama sairausvakuutusmaksu on tällä hetkellä 3,1 % palkkasummasta, ja ensi vuoden alusta se nousee 5,1 prosenttiin. Korotuksen avulla pyritään vähentämään federaation budjetista maksettavan tuen tarvetta.

Kaikki sairausvakuutusmaksut kerätään ensi vuoden alusta keskitetysti federaation sairausvakuutusrahastoon, josta ne jaetaan alueille. Tämän toivotaan vähentävän alueiden välistä sairaanhoidon epätasa-arvoa.

1990-luvun alkupuolella pakollista sairausvakuutusjärjestelmää luotaessa tavoitteena oli, että järjestelmää hoitavat keskenään kilpailevat vakuutusyhtiöt, mikä parantaisi sekä vakuutusjärjestelmän että sairaanhoidon tehokkuutta. Kilpailutavoite ei kuitenkaan ole toteutunut, ja Venäjällä tällä hetkellä toimivat runsaat 100 sairausvakuutusjärjestelmää tarjoavaa yhtiötä käytännössä vain välittävät varoja sairausvakuutusrahastoista sairaanholaitoksille ja saavat tästä toiminnasta provision. Monet sairausvakuutusjärjestelmistä tarjoavista yhtiöistä palvelevat vain tiettyä yritystä, joka on yhtiön perustanut.

Uudessa järjestelmässä asiakas voi itsenäisesti valita sairausvakuutusta hoitavan vakuutusyhtiön, hoitoa antavan laitoksen ja lääkärin. Hoitolaitos voi olla paitsi julkinen myös yksityinen. Uusi järjestelmä pyrkii jälleen siihen, että vakuutusyhtiöt kilpailisivat asiakkaista tarjoamallaan palveluilla. Vakuutusyhtiöiden tehtäväksi tulisi vakuutetun saaman hoidon takaaminen ja sen laadun valvonta. Asian-

tuntijoiden mukaan todellisen asiakkaita hyödyttävän kilpailun aikaan saaminen tarkoin säännellyillä pakollisilla sairausvakuutusmarkkinoilla on osoittautunut vaativaksi toteuttaa paljon Venäjää kehittyneemminkin markkinoilla. Toteutuakseen järjestelmä vaatii Venäjällä huomattavaa panostusta mm. sairausvakuutusyhtiöiden toiminnan uudelleenlaiseen sääntelyyn ja valvontaan sekä väestön tiedon- saantiin vakuutusyhtiön valinnan perustaksi.

Uuden järjestelmän on tarkoitus mahdollistaa ilmaisen hoidon saanti myös kotipaikkakunnan ulkopuolella, mikä ei tähän asti ole käytännössä ollut mahdollista. Touku- kuusta 2011 alkaen vakuutetuille aletaan jakaa elektronisia vakuutuskortteja, joiden perusteella hoitoa tulee saada myös kotipaikan ulkopuolella. Uudessa laissa määrätään ensimmäistä kertaa aikaraja (25 vrk.), jonka kuluessa hoitavalle organisaatiolle on maksettava ulkopaikkakuntalaisen hoidosta.

Investointibuumia ei vielä näkyvässä Venäjällä. Moskovan talousyliopiston Higher School of Economicsin selvityksen mukaan venäläisyrittäjistä eniten ovat kulu- vana vuonna investoineet vientiä harjoittavat yritykset. Selvitys perustuu Rosstatin yli 10 000 yrityksen johtajalle vuosittain tekemään investointeja koskevaan kyselyyn.

Kyselyyn osallistuneista raaka-ainesektorin yrityksistä 95 % oli tehnyt kiinteitä investointeja kuluvana vuonna, mikä on hieman enemmän kuin vuotta aiemmin. Jalosta- vassa teollisuudessa investointeja oli tehnyt 85 % yrityk- sistä eli saman verran kuin viime vuonna. Öljynjalostuste- ollisuudessa jokainen kyselyyn osallistunut yritys oli in- vestoinut kiinteään omaisuuteen.

Taloustilanteen epävarmuus on kyselyyn osallistunei- den yritysten mukaan vähentynyt merkittävästi. Viime vuonna 48 % yrityksistä piti epävarmuutta suurimpana investointeja rajoittavana tekijänä, kun tänä vuonna tätä mieltä oli 32 % yrityksistä. Yritysten investointisuunni- telmat ovat kuitenkin edelleen varovaisia.

Valtaosassa eli 67 prosentissa yrityksistä investointeja tehtiin vanhan tuotantotekniikan korvaamiseksi. Suurista ja keskisuurista yrityksistä korvausinvestointeja teki peräti 70 %. Uusimisen tärkein syy oli koneiden kuluminen ja siitä johtuva käyttökkelvottomuus. Vaihtoehtona investoin- neille olisi ollut tuotannon pysäyttäminen. Noin 60 % kyselyyn osallistuneista yrityksistä käytti yli 10 vuotta vanhoja koneita ja 19 % yli 20 vuotta vanhoja koneita. Kaikkein vanhinta tekniikka on hiilikaivosteollisuudessa, malmien louhinnassa ja metallien tuotannossa.

Valtaosa investoinneista rahoitetaan edelleen yritysten omin varoin. Kuluvana vuonna vain 31 % yrityksistä rahoitti investointejaan lainanotolla.

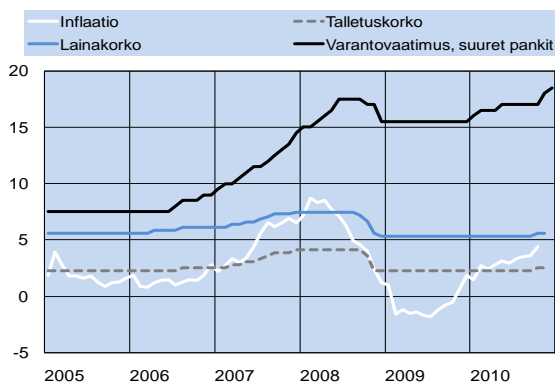
Rosstatin ennakkotietojen mukaan investointitahti on vuoden edetessä nopeutunut, mutta investoinnit eivät vielä ole saavuttaneet lamaa edeltänyttä tasoa. Kiinteät inves- toinnit olivat kuluvan vuoden tammi-lokakuussa vajaat 5 % suuremmat kuin viime vuoden vastaavana aikana.

Kiina

Inflaatio kiihtyi edelleen marraskuussa. Kuluttajahinnat nousivat 5,1 % vuotta aiemmasta. Nopeimmin nousivat edelleen elintarvikkeiden hinnat (yli 10 %). Vaatteiden hinnat jatkoivat sen sijaan lievää laskua. Voimakkaasti vaihtelevien erien, ruoan ja energian, hinnoista puhdistettu ns. pohjainflaatio jäi puoleentoista prosenttiin.

Kuluttajahintainflaatio ylittää keskuspankin tavoitteen, joka on 3 % kuluvalle ja 4 % ensi vuodelle. Kiinan keskuspankki ilmoittikin viime viikolla nostavansa suurten pankkien kassavarantovelvoitetta 18,5 prosenttiin. Syksyn aikana se on nostanut myös talletusten ja lainojen viitekorokoa. Viranomaiset ovat lisäksi turvautuneet hintasäätelyyn peruselintarvikkeiden hintojen nousun hillitsemiseksi. Kiina on viimeisen vuosikymmenen aikana kokenut vastaavia inflaatiopiikkejä myös aiemmin, viimeksi vuonna 2008. Se on aiemmin myös onnistunut inflaation taltuttamisessa. Inflaation vaihtelu on Kiinassa kuitenkin kehittyneiden maiden näkökulmasta suurta.

Varantovaatimus (% talletuksista), 12 kk:n viitekorot (% p.a.) ja kuluttajahintainflaatio (%-muutos vuotta aiemmasta)

Lähteet: Kiinan keskuspankki ja tilastovirasto

Teollisuustuotanto kasvaa tasaisesti. Kiinan tilastoviraston mukaan teollisuustuotanto kasvoi marraskuussa reaalisesti 13 % vuotta aiemmasta. Teollisuuden kasvuvauhti on jatkunut tasaisena jo usean kuukauden ajan. Tätä vastoin ostopäällikköindeksi (PMI), joka on toinen teollisuuden kehitystä kuvaava indikaattori, on vahvistunut heinäkuusta lähtien. PMI-kyselyn mukaan tuotannon kasvua selittävät uudet koti- ja vientimarkkinoiden tilaukset ja varastojen täydentäminen. Kyselyn perusteella teollisuuden panoshinnat ovat kohonneet viime kuukausina tuntuvasti. Kuluttajien kannalta tilanne on huolestuttava, sillä kohonneet tuotantopanosten hinnat lisäävät myös paineita kuluttajahintainflaation kiihtymiseen.

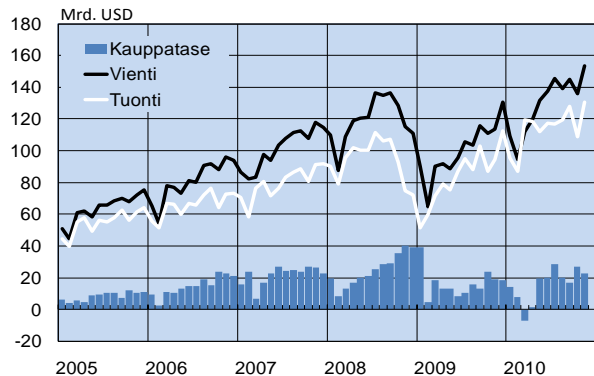
Vähittäiskaupan reaaliin kasvu hidastui marraskuussa aavistuksen 14 prosenttiin vuotta aiemmasta. Kiinteät investoinnit kasvoivat tammi-marraskuussa nimellisesti neljänneksen vuotta aiemmasta. Investointiaktiivisuus on hieman hidastunut alkuvuodesta valtion yritysten infrastruktuuriprojektien vähenemisen myötä, vaikka asuntojen rakennusinvestointien kasvu onkin ollut kuluvana vuonna puolta nopeampaa kuin viime vuonna. Suorat sijoitukset ulkomailta, joiden osuus kiinteistä investoinneista on marginaalinen, kasvoivat marraskuussa yli kolmanneksen vuotta aiemmasta liki 10 mrd. dollariin. Tammi-marraskuussa ulkomailta tehtyjen suorien sijoitusten kasvu oli 17 % vuotta aiemmasta. Kasvua ovat vetäneet palvelusektorille tehdyt investoinnit, joiden osuus ulkomailta tehtävistä suorista sijoituksista on jo melkein puolet.

Ulkomaankauppa vahvassa kasvussa marraskuussa.

Tuonti kasvoi marraskuussa 38 % 130 mrd. dollariin ja vienti 35 % 153 mrd. dollariin vuotta aiemmasta. Viennin kasvua ovat tänä vuonna vauhdittaneet maailmantalouden kasvu ja viime vuoden romahduksen pohjavyöry. Tuonnin vientiä nopeamman kasvun myötä ulkomaankaupan ylijäämä supistui tammi-marraskuussa 4 % viime vuodesta 170 mrd. dollariin.

Aiempiin kuukausiin nähden vienti veti hyvin Kiinan päämarkkinoille EU-maihin ja Yhdysvaltoihin (kasvua hieman yli 30 %). Osa tästä selittyy joulutalouksilla, joita vähittäismyyjät ovat tänä vuonna tehneet tavanomaisesta poiketen vasta marraskuussa. Vielä nopeammin vienti kasvoi marraskuussa useisiin kasvaviin talouksiin kuten Intiaan (44 %), Venäjälle (75 %), Brasiliaan (43 %) ja Etelä-Afrikkaan (60 %). Viennin kehitys heijastelee maailmantalouden elpymisvauhdin eroja kehittyvissä ja kehittyneissä maissa. Tuonnin kasvua kiihdytti marraskuussa rautamalmin ja muiden raaka-aineiden lisääntynyt kotimainen kysyntä ja kallistuneet maailmanmarkkinahinnat. Myös tuonti EU-maista ja Yhdysvalloista oli vahvaa marraskuussa.

Kiinan vienti, tuonti ja kauppataase kuukausittain, mrd. USD

Lähde: Kiinan tullit

Venäjä

Vierastyövoiman määrää rajoitetaan edelleen. Venäjä asettaa maassa työskenteleville ulkomaalaisille vuosittain kiintiön, joka vuodesta 2007 alkaen on koskenut myös sellaisista maista tulevia työntekijöitä, joilta ei vaadita viisumia. Viime vuosina kiintiötä on talouden taantuman vuoksi pienennetty. Vielä vuonna 2007 kiintiö oli 6 milj. henkeä, vuonna 2009 vajaat 4 milj. henkeä ja tänä vuonna 1,9 milj. henkeä. Ensi vuonna ulkomaisen työvoiman kiintiö on terveyst- ja sosiaaliministeriön mukaan 1,7 milj. henkeä.

YK:n alaisen UNFPA:n julkaiseman arvion mukaan Venäjällä asuu keskimäärin 8 milj. ulkomaan kansalaista, jotka ovat saapuneet maahan lyhyemmäksi tai pidemmäksi aikaa. Federaation maahanmuuttolaitoksen arvion mukaan runsaat 70 % maassa asuvista ulkomaan kansalaisista oli peräisin IVY-maista, joilla on Venäjän kanssa viisumivapaus. IVY-maidenkin kansalaisten työnteko Venäjällä vaatii työluvan.

Federaation maahanmuuttolaitoksen mukaan Venäjällä tällä hetkellä työskentelevien ulkomaisten työntekijöiden määrä on vajaat 5 milj. henkeä. Näistä suurin osa työskentelee maassa laittomasti. Ukrainalaisia työntekijöitä on noin 1,5 miljoonaa, uzbekistanilaisia 1,2 miljoonaa ja tadžikistanilaisia 800 000.

Eniten ulkomaista työvoimaa saavat kiintiöiden perusteella Pietari, Moskova, Moskovan alue sekä Krasnodarin aluepiiri, jossa rakennetaan parhaillaan Sotshin olympiakaupunkia. Runsaat 50 % kiintiöistä on annettu rakennusalan ja kaivosteollisuuden työntekijöille ja ilman erityistä ammattitaitoa oleville työntekijöille.

Kiintiöt eivät koske korkeasti palkattua korkean ammattitaidon omaavaa ulkomaista työvoimaa. Asiaa koskeva heinäkuussa voimaan astunut lakimuutos pyrkii houkuttelemaan maahan ulkomaisia huippuasiantuntijoita, minkä toivotaan tukevan osaltaan maan modernisaatiotavoitteita.

Venäjän lainsäädännön mukaan ulkomaisten kansalaiset eivät saa työskennellä valtion palveluksessa tai myydä lääkkeitä tai alkoholia. Myös torimyyjinä työskentely on kielletty.

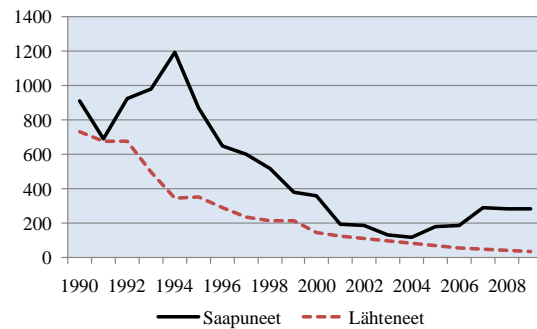
Monet Venäjällä työskentelevät ulkomaiset työntekijät lähettävät osan ansaitsemistaan tuloistaan kotimaahansa. Maailmanpankin marraskuussa ilmestyneen katsauksen mukaan Venäjä sijoittui ulkomaille suuntautuvien henkilökohtaisten rahalahetysten suuruudella mitattuna neljänneksi suurimmaksi lähdeksi. Suurin rahansiirtojen lähde oli Yhdysvallat, jota seurasivat Saudi-Arabia ja Sveitsi.

Venäjän keskuspankin mukaan Venäjältä ulkomaille suuntautuvien henkilökohtaisten rahalahetysten arvo kasvoi vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla 17 % vuoden-

takaisesta ja oli runsaat 8 mrd. dollaria. Vuonna 2009 rahalahetykset olivat 16 mrd. dollaria. Vähennystä vuodesta 2008 oli 29 %.

Rosstatin mukaan viime vuonna Venäjälle muutti pysyvästi 280 000 henkeä ja maasta muutti pysyvästi pois 32 000 henkeä eli nettomuutto maahan oli 248 000 henkeä (luvut eivät sisällä vierastyövoimaa). Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa nettomääräinen maahanmuutto supistui 31 % viime vuoden vastaavasta ajasta ja oli 125 000 henkeä. Saapuneiden määrä on ylittänyt lähteneiden määrän koko Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisen ajan. Vuosina 2005–2007 maahanmuutto lisääntyi nopeasti Venäjän talouden voimakkaan kasvun myötä, mutta hidastui sittemmin talouden taannuttua.

Pysyvä maahan- ja maastamuutto, 1990–2009, tuhatta henkeä

Lähde: Rosstat

Venäjän talouden kasvu pysähdyksissä kolmannella neljänneksellä. Rosstatin arvion mukaan BKT oli kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä 2,7 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Vastaava vuosikasvu oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla yli 4 %. Koko tammi-syyskuun jaksolla vuosikasvuksi muodostui 3,7 %. Kausitasoitettuna BKT jopa supistui kolmannella neljänneksellä prosentin edellisestä neljänneksestä.

Talousministeriö alensi hiljattain kuluvan vuoden BKT:n kasvuennustettaan 3,8 prosenttiin. Ennusteen toteutuminen edellyttää kasvun merkittävää piristymistä vuoden viimeisellä neljänneksellä. Talouden eri sektoreita koskevien tietojen valossa kasvu elpyikin loka-marraskuussa.

Kolmannella neljänneksellä taloutta supisti etenkin heikosta sadosta kärsinyt maatalous, jota ilman BKT:n vuosikasvu olisi säilynyt vuoden ensimmäisen vuosipuoliskon runsaassa 4 prosentissa. Toisaalta myös kaivannais-teollisuuden (ml. öljy ja kaasu), jalostavan teollisuuden sekä kuljetusten elpyminen vuodentakaisesta kuopasta hidastui, mikä osin johtui vuodentakaisen vertailupohjan vähittäisestä korottumisesta. BKT:n kasvua puolestaan tuki kaupan ja palvelualojen, rakennus- ja kiinteistösektorin sekä rahoitustoiminnan elpyminen.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

BOFIT Viikkokatsaus

51 • 22.12.2010

Kiina

Cancunin ilmastokokouksessa edettiin kohti uutta kansainvälistä sopimusta – Kiina hyväksyi päästöraportoinnin osana pakettiratkaisua. Meksikon Cancunissa 29.11.–10.12. käydyissä ilmastoneuvotteluissa syntyi ratkaisu, jonka katsotaan luovan pohjaa sitovalle kansainväliselle ilmastopuolellemme. Päästöpaketti oli kompromissi, jonka myös Kiina hyväksyi. Ratkaisua pidetään tärkeänä YK:n alla toimivan neuvottelujärjestelmän (UNFCCC) tulevaisuuden kannalta. Neuvottelujärjestelmän toimivuutta on kritisoitu Kööpenhaminan epäonnistuneiden neuvottelujen jälkeen.

Kiinan ilmastoneuvottelija on useaan otteeseen muuttanut Kiinan olevan kehittyvä maa, jonka asukaskohtainen BKT on edelleen kaukana länsimaiden tasosta. Kiina on painottanut talouskehityksen ja elintason nousun kasvattavan maan hiilidioksidipäästöjä vielä useiden vuosien ajan tarkentamatta kuitenkaan, milloin maa voisi olla valmis sitoviin päästövähennyksiin. Kiinalla on omat kansalliset ympäristötavoitteensa, ja se on sitoutunut vähentämään hiili-intensiteettiään 40–45 % vuoteen 2020 mennessä. Samalla Kiina pyrkii nostamaan uusiutuvien lähteiden osuutta energiantuotannosta 9:stä 15 prosenttiin. Ilmastoneuvotteluissa Kiina priorisoi teknologian siirtoa helpottavia toimia, jotka ovat olleet ongelmallisia kehittyneille maille aineettoman omaisuuden omistusoikeuskysymysten vuoksi. Tulevaisuudessa Kiina myös haluaa pitää ilmastoprosessin rakenteen muuttumattomana ja edellyttää, että Kioton jatkosopimus säilyttää päästövähennysvelvoitteet teollisuusmaiden harteilla.

Kiinaa on yleisesti pidetty yhtenä syypäänä Kööpenhaminan neuvottelujen kariutumiselle. Tänä vuonna se on osallistunut neuvotteluprosessiin aiempaa huomattavasti yhteistyöhaluisemmin isännöimällä mm. lokakuussa Cancunin neuvottelujen valmistelemaan ilmastotyöryhmän tapauksen Tianjinissa ([BOFIT viikkokatsaus 40/2010](#)). Cancunissa Kiina oli valmis joustamaan päästöraportointiin liittyvissä kysymyksissä, jotka ovat tähän mennessä olleet kynnyskysymys Yhdysvalloille. Ratkaisun myötä ilmastotukien käytön kansainväliseen tarkasteluun ja arviointiin on jatkossa luvassa enemmän läpinäkyvyyttä, kunhan käytännön toteutuksesta päästään yksimielisyyteen. Muita Cancunissa otettuja edistysaskelia olivat jo tehtyjen päästövähennyssovitusten kirjaaminen osaksi YK:n virallisia asiakirjoja, kun ne Kööpenhaminassa jäivät kokonaan niiden ulkopuolelle. Päästöpaketti sisälsi myös tavoitteen maailman keskilämpötilan nousun rajoittamisesta kahteen asteeseen. Tosin on huomattava, ettei tätä tavoitetta tulla lähimainkaan saavuttamaan nykyisillä sitoumuksilla.

Kehittyneet maat lupasivat neuvotteluissa perustaa ns. ilmastorahaston tukemaan kehitysmaiden sopeutumista ilmastonmuutokseen ja päästöjen vähentämistä. Kehittyneiden maiden on määrä maksaa rahastoon vuosittain 100 mrd. dollaria vuoteen 2020 mennessä. Välitöntä tukea kehittyneet maat sitoutuivat antamaan yhteensä 30 mrd. dollaria vuosina 2010–2012.

Vuonna 2012 umpeutuvan Kioton pöytäkirjan jatko jäi sen sijaan edelleen avoimeksi. Teollisuusmaista Yhdysvallat ei ole ratifioinut Kioton pöytäkirjaa, ja Cancunissa Venäjä, Japani sekä Kanada ilmoittivat, etteivät halua sille jatkoa. Kioton jatkosopimusta koskevien kiistakysymysten käsittelyä lykättiin ensi vuonna Etelä-Afrikassa pidettävään kokoukseen.

Ulkomaankaupan maksujen vapauttaminen etenee

Kiinassa. Joulukuussa niiden yritysten määrä, jotka saavat hoitaa vientiin liittyvän maksuliikkeensä juaneissa, yli kaksikymmenkertautui lähes 70 000:een. Ohjelmassa on mukana yrityksiä 16 alueelta, ja ainoastaan maan läntisimmät osat jäävät sen ulkopuolelle. Vientiin liittyvän maksuliikkeen vapauttamiseen tähtäävä ohjelma käynnistettiin kesäkuussa, ja Kiinan keskuspankin mukaan sen suosio kasvoi syksyn aikana melko nopeasti.

Viimeaikaiset muutokset valuutansääntelyssä helpottavat merkittävästi juanin käyttöä Kiinan ulkomaankaupan maksuvälineenä. Yhä useampi kiinalainen ulkomaankauppaa harjoittava yritys voi hoitaa sekä vientiin että tuontiin liittyvän maksuliikkeensä juaneissa. Kiinan kanssa kaupaa käyvien ulkomaisten yritysten näkökulmasta juanin saatavuus on parantunut, kun kansainväliset pankit kasvavassa määrin vastaanottavat talletuksia ja tarjoavat muita rahoituspalveluita juaneissa ympäri maailmaa.

Yhtenä hidasteena juanin käytölle ulkomaankaupassa on ollut, että valuutansääntely rajoittaa edelleen merkittävästi pääomaliikkeitä Manner-Kiinan ja muiden maiden välillä. Sääntelyn takia ulkomaiset yritykset menettävät sijoitustuottoja, kun ne eivät voi vapaasti sijoittaa kaupasta saamaansa Kiinan valuuttaa Manner-Kiinan rahoitusmarkkinoille. Kiina tukeekin aktiivisesti Hongkongin kasvua Manner-Kiinan ulkopuoliseksi juankaupan keskuksiksi, ja kasvu on yltänyt kovaan vauhtiin syksyn aikana. Lokakuussa juanimääräisten talletusten määrä Hongkongissa toimivissa pankeissa kasvoi lähes 50 % syyskuusta.

Juanilla käydään kauppaa Hongkongin lisäksi myös muualla Manner-Kiinan ulkopuolella, mutta pienemmässä mittakaavassa. Kiinnostava viimeaikainen tulokas on Moskovan MICEX-pörssi, jossa äskettäin aloitettiin juanirupla valuuttakauppa. Pörssi palvelee erityisesti Venäjän ja Kiinan välistä kauppaa pienentämällä valuutan vaihtoon liittyviä transaktiokustannuksia ja riskejä. Muita valuuttoutta, joita vastaa juanilla käydään kauppaa, ovat Yhdysvalltain ja Hongkongin dollari, euro, jeni, Englannin punta ja Malesian ringgit.

Venäjä

Venäjä, Valko-Venäjä ja Kazakstan sopivat yhtenäisen talousalueen toimintaperiaatteista. Yhtenäisen talousalueen on määrä syventää tulliliiton muodossa aloitettua taloudellista yhteistyötä Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin välillä. Moskovassa joulukuussa pidetyssä maiden presidenttien kokouksessa sovittiin kolmesta vielä avoimena olleesta yhtenäisen talousalueen toimintaa koskevasta asiakokonaisuudesta. Sopimukset käsittelevät yhtenäistä talouspolitiikkaa, rahoitusmarkkinoiden vaatimia toimia pääoman vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi ja valuuttasääntelyn periaatteita. Nämä kysymykset jäivät ratkaisematta päämiesten edellisissä tapaamisissa syksyn aikana, jolloin päästiin yksimielisyyteen 14 muusta eri aloja koskevasta asiakokonaisuudesta. Sopiminen lopuista kolmesta oli edellytys yhtenäisen talousalueen toteutumiseksi vuoden 2012 alussa. Jäsenmailla on nyt vuosi aikaa valmistella talousalueen käytännön toimintaa.

Yhteisymmärrykseen pääsyä edisti se, että lopulliset sopimukset ovat merkittävästi suppeampia ja jäsenmaita vähemmän velvoittavia kuin mitä alun perin suunniteltiin. Lisäksi monista säännöistä on myönnetty jäsenmaille poikkeuksia. Esimerkiksi yhtenäistä talouspolitiikkaa koskeva sopimusluonnos sisälsi alussa tiukat rajat mm. jäsenmaiden budjettivajeille, mutta lopullisessa sopimuksessa ei konkreettisia rajoja enää ole. Yhtenäistä kilpailupolitiikkaa koskevasta sopimuksesta jäivät loppuvaiheessa pois mm. kaasu, sähkö, öljytuotteet ja lääkkeet, joita säädelään kansallisella lainsäädännöllä kuten ennenkin.

Aivan kokouksen alla poistui viimeinen este talousalueen muodostamisen tieltä, kun Venäjä ja Valko-Venäjä pääsivät sopuun venäläisen raakaöljyn viennistä Valko-Venäjälle. Osapuolet sopivat, että Venäjä ei enää kanna vientitullia Valko-Venäjälle viemästään raakaöljystä, mistä korvauksena Valko-Venäjä alkaa tilittää Venäjälle jalostamiensa ja kolmansiin maihin myymiensä öljytuotteiden vientitullit. Samalla Valko-Venäjän on määrä yhtenäistää öljytuotteiden vientitullit Venäjän kanssa. Uusi järjestely astuu voimaan vuoden 2011 alusta.

Vaikka yhtenäisen talousalueen on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2012 alussa, on odotettavissa, että samoin kuin vuonna 2010 käynnistyneen tulliliiton myös yhtenäisen talousalueen toiminta alkaa aluksi ennemminkin teoriassa kuin käytännössä. Kaikilla aloilla yhteistyö ei käynnisty heti vaan lähentyminen tapahtuu asteittain usean vuoden kuluessa. Venäjän hallituksen mukaan jäsenmaille myönnetyt siirtymäajat päättyvät vuoteen 2017 mennessä.

Presidentti Dmitri Medvedevin mukaan tavoitteena on, että yhtenäisestä talousalueesta muodostuu ajan myötä Euraasian unioni, joka toimii Euroopan unionin tavoin. Myös muut maat ovat tervetulleita yhtenäiseen talousalueeseen. Venäjä toivoisi erityisesti Ukrainaa jäseneksi.

Samaan aikaan yhtenäistä talousaluetta koskeneen kokouksen kanssa Moskovassa pidettiin IVY-maiden johtajien kokous, jossa IVY-maat sopivat muodostavansa keskinäisen vapaakauppa-alueen. Presidentti Dmitri Medvedevin mukaan kyseessä on ensimmäinen askel maaryhmän taloudellisessa integraatiossa.

Verotuksen muutoksia ensi vuoden alusta. Finanssiministeriön mukaan valtiontalouden kireän tilanteen vuoksi lähivuosina on odotettavissa useiden verojen korotuksia budjettivajeen pienentämiseksi. Budjetin kasvavat panokset sosiaalikeskusteluun, puolustusmenoihin ja talouden modernisointiin eivät mahdollista menojen merkittävää supistamista.

Ensi vuoden alusta työnantajan sosiaalimaksut nousevat 26 prosentista 34 prosenttiin palkkasummasta. Maksuun sisältyvät eläkevakuutusmaksu, sairausvakuutusmaksu ja sosiaalivakuutusmaksu. Tavaroiden tuotannossa ja sosiaalialalla toimivien pienyritysten sosiaalimaksuja korotetaan vasta vuonna 2013, millä halutaan tukea pienyritystoimintaa.

Tupakan valmistevero nousee ensi vuoden alusta 40 % ja alkoholin valmistevero 9–10 %. Alkoholiveron nosto on yhteiskunnallisesti arka kysymys, mutta nyt suunnitellaan, että vuodesta 2012 lähtien alkoholin valmisteveroa aletaan nostaa huomattavasti inflaatiövauhtia enemmän. Myös bensiinin valmisteveroa suunnitellaan korotettavaksi lähivuosina.

Energiaverotuksen ongelmista on keskusteltu kauan. Pääosin Gazpromin tuottaman maakaasun verotus on perinteisesti ollut paljon raskaasti verotetun raakaöljyn verotusta kevyempää, ja finanssiministeriö on jo useita vuosia ajanut korotusta maakaasun verotukseen. Vuoden 2011 alusta maakaasun kaivannaisvero vihdoin nousee peräti 61 %. Seuraavana vuonna vero suunnitellaan sidottavaksi raakaöljyn kaivannaisveroon. Vuodelle 2012 finanssiministeriö suunnittelee lisäksi koko öljysektorin verotusjärjestelmän uudistamista. Raakaöljyn verotus ei uudistuksessa kevenisi, vaan verot ajoittuisivat tuotantosyklillä eri tavoin kuin nykyjärjestelmässä.

Finanssiministeriö on ehdottanut arvonlisäveron korotamista lähivuosina, mutta talousministeriö vastustaa ehdotusta. Yleisin arvonlisäverokanta on Venäjällä tällä hetkellä 18 %.

Korotuksia ei ole ollut suunnitteilla työntekijöiden 13 prosentin ja yritysten 20 prosentin tuloveroon eikä 9 prosentin osinkotuloveroon.

Veropohjan laajentamiseksi finanssiministeriö on ehdottanut monimuotoisten verohelpotusten karsimista. Merkittäviä helpotuksia on viime vuosina myönnetty monilla aloilla, mm. energiasektorilla useille uusille öljyken-tille. Yksi ongelma on, että kertaluontoiseksi tarkoitettuja helpotuksia on ollut myöhemmin vaikea poistaa. Lisäksi järjestelmästä on tullut erittäin monimutkainen ja alits väärinkäytöksille.

Kiina

Kiina lopetti vuoden 2010 koronnostolla. Kiinan keskuspankki korotti joulupäivänä keskeisiä viitekorkoja 0,25 prosenttiyksiköllä. Korotuksen jälkeen vuoden talletuskorko on 2,75 % ja lainakorko 5,81 %. Korkojen nosto ei ollut symmetrinen, sillä muiden määräaikaisten talletusten korkoja nostettiin 0,30–0,35 %, mikä heijastelee päättäjien huolta negatiivisista talletuskoroista. Myös edellisen koronnoston yhteydessä lokakuussa pankkien korkomarginaali kaventui talletuksia suosivien korotusten myötä.

Korkojen nosto ei ollut yllätys. Asiantuntijat ovat odottaneet keskuspankin jatkavan rahapolitiikan kiristämistä, koska tuotannon kasvu on jatkunut vahvana ja inflaatio kiihtyi joulukuussa 5,1 prosenttiin. Inflaatiohuolien taustalla on luottojen ja rahamäärän lähes 20 prosentin kasvu marraskuussa edellisvuodesta, ja kasvuvauhti on parina viime kuukautena vielä aavistuksen kiihtynyt. Vaikka kuluttajahintojen nousu johtuu pääosin elintarvikkeista, hintojen kuukausimuutokset kielivät inflaation syksyn mittaan tarttuneen myös muihin tavaroihin ja palveluihin. Kotitalouksien tulot olivat tammi-syyskuussa reaalisesti 8–9 % suuremmat kuin vuosi sitten.

Kahden koronnoston (yhteensä 0,5 prosenttiyksikköä) lisäksi Kiina on vuonna 2010 korottanut pankkitalletusten varantovelvoitetta kuudesti niin, että joulukuun lopussa suurien pankkien reservivaatimus on 18,5 % talletusten arvosta. Runsaan kuukauden jatkuneen lievän heikentymisen jälkeen juan on kahden viime viikon aikana jälleen vahvistunut dollariin nähden. Rahapolitiikan kiristämisen uskotaan jatkuvan vuoden 2011 ensimmäisellä puoliskolla.

Tiedotusvälineet innostuivat Kiinan valmiudesta ostaa ongelmassa olevien euromaiden velkapapereita. Pekingissä joulun alla pidetyn EU:n ja Kiinan tapaamisen yhteydessä uutisoitiin laajasti, että Kiinan päättäjät olisivat valmiit tarvittaessa tukemaan ongelmassa olevia euromaita. Portugalilaislehden tietojen mukaan Kiina olisi valmis kattamaan huomattavan osan Portugalin vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen rahoitustarpeesta.

Valuuttavarantosijoituksissa turvallisuus, tuotto ja likvidiys ovat keskeiset kriteerit. Kiinan yli 2 600 miljardin dollarin valuuttavarannosta arviolta 60–70 % on sijoitettu dollarimääräisiin arvopapereihin, 25–30 % euroihin ja loput puntaan, jeniin ja muihin aasialaisiin valuuttoihin. Vaikka Eurooppa on Kiinan tärkein kauppakumppani ja tilanteen säilyminen vakaana on sille tärkeää, kiinalaiset ovat varoneet julkisuudessa antamasta konkreettisia lupauksia lisäsijoituksista.

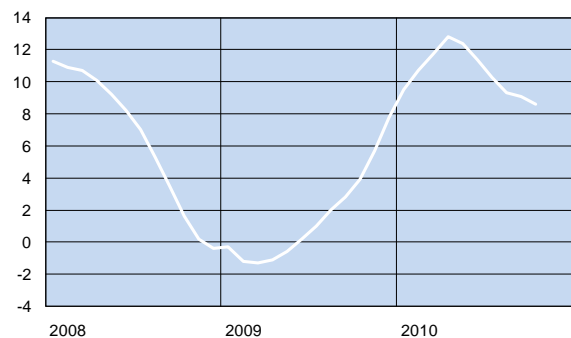
Pekingin tapaamisessa nousi esille myös isäntien vanha toive, että EU myöntäisi Kiinalle markkinatalousstatuksen ja poistaisi aseiden vientikiellon.

Kiinan asuntomarkkinat rauhoittumassa? Kiinan tilastokeskuksen mukaan asuntojen hinnat 70 suuressa kaupungissa nousivat marraskuussa 8 % vuoden takaisesta. Hintojen nousu on hidastunut jonkin verran kesän jälkeen. Valmistuneiden asuntojen määrä jäi marraskuussa 4 % ja aloitettujen asuntojen neliömäärä 17 % vuoden takaisesta. Asuntohintojen nousun hidastuminen on tervetullutta, mutta valmistuneiden ja aloitettujen asuntojen heikko kehitys herättää huolta tarjonnan riittävydestä jatkossa. Toisaalta pelätään, että myymättömiä asuntoja on varastossa liikaa, mikä saattaa johtaa hintojen laskuun. Asuntomarkkinoiden tilanteen arviointia hankaloittavat suuret alueelliset erot ja vaikeaselkoiset tilastot.

Kiinan yhteiskuntatieteiden akatemian (CASS) tuoreessa raportissa arvioidaan, että asuntojen hinnat ovat useimmissa Kiinan suurissa kaupungeissa nousseet kestäättömän korkealle. Raportissa todetaan, että kiinteistöjen hinnat olisivat 35 suurimmassa kaupungissa lähes kolmanneksen yliarvostettuja. Asuntomarkkinoiden tilanteen taustalta löytyy sekä rakenteellisia että suhdanneluonteisia tekijöitä. Nopea teollistuminen ja kaupungistuminen ovat lisänneet asuntojen kysyntää voimakkaasti kasvukeskuksissa. Lisäksi kansainvälisen talouskriisin aikainen elvytys tuki asuntokauppaa.

Kiinan keskushallinto on vuoden aikana lisännyt toimiaan kiinteistömarkkinoiden ylikuumenemisen hillitsemiseksi. Asuntojen hintojen nousua pyritään rajoittamaan mm. ensiasunnon säästämisosauuden nostolla ja kolmannen asunnon lainarahoituksen estolla. Suunnitelmissa on myös spekulointia hillitsevä kiinteistöverokeilu. Tärkeitä asuntojen tarjontaa paikallistasolla tukevia toimia olisivat maan osoittaminen rakentamisen tarpeisiin, huokean rakentamisen tukeminen sekä joutomaan puhdistaminen rakentamiskelpoiseksi. Viranomaisten toimet eivät ole vakuuttaneet CASS:n tutkijoita, jotka pitävät keskushallinnon asuntopolitiikkaa epäselvänä ja epäjohtonmukaisena.

Asuntohintojen kehitys Kiinassa, %-muutos edellisen vuoden vastaavasta ajasta

Lähde: NDRC, Bloomberg

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2010

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

pvm	USD	Euro
1.1.2010	30,1851	43,4605
12.1.2010	29,4283	42,6681
13.1.2010	29,3774	42,6149
14.1.2010	29,6409	42,9497
15.1.2010	29,4299	42,7764
16.1.2010	29,5603	42,5905
19.1.2010	29,5963	42,5654
20.1.2010	29,5184	42,5094
21.1.2010	29,6941	42,1478
22.1.2010	29,7486	41,9485
23.1.2010	29,7458	42,0576
26.1.2010	30,0946	42,5808
27.1.2010	30,3136	42,7058
28.1.2010	30,2921	42,5574
29.1.2010	30,3631	42,5842
30.1.2010	30,4312	42,4637
2.2.2010	30,3996	42,219
3.2.2010	30,183	42,051
4.2.2010	29,8779	41,7633
5.2.2010	30,0054	41,6115
6.2.2010	30,4666	41,7179
9.2.2010	30,5158	41,6937
10.2.2010	30,3735	41,6998
11.2.2010	30,2462	41,6551
12.2.2010	30,1245	41,5085
13.2.2010	30,1595	41,1737
16.2.2010	30,2207	41,1092
17.2.2010	30,1176	41,1467
18.2.2010	29,9761	41,2561
19.2.2010	30,1138	40,8825
20.2.2010	30,151	40,6285
25.2.2010	30,0309	40,6498
26.2.2010	30,0521	40,5012
27.2.2010	30,0388	40,7566
28.2.2010	29,9484	40,8047
2.3.2010	29,93	40,7377
3.3.2010	29,9779	40,5271
4.3.2010	29,814	40,6007
5.3.2010	29,8217	40,7215
6.3.2010	29,8366	40,5211
10.3.2010	29,7499	40,4866
11.3.2010	29,7249	40,3367
12.3.2010	29,5195	40,2469

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2010

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

13.3.2010	29,3897	40,261
16.3.2010	29,3353	40,3272
17.3.2010	29,4242	40,2347
18.3.2010	29,1927	40,283
19.3.2010	29,2223	39,9586
20.3.2010	29,2565	39,8357
23.3.2010	29,3389	39,6339
24.3.2010	29,4707	39,8238
25.3.2010	29,5764	39,7152
26.3.2010	29,6572	39,5301
27.3.2010	29,5142	39,3808
30.3.2010	29,6309	39,8654
31.3.2010	29,3638	39,7028
1.4.2010	29,4956	39,5713
2.4.2010	29,4394	39,7255
3.4.2010	29,2194	39,6303
6.4.2010	29,2097	39,3922
7.4.2010	29,2416	39,2568
8.4.2010	29,294	39,1866
9.4.2010	29,4003	39,1524
10.4.2010	29,3232	39,2286
13.4.2010	28,9428	39,4982
14.4.2010	29,0294	39,4829
15.4.2010	29,0444	39,6253
16.4.2010	28,931	39,4387
17.4.2010	29,0325	39,2723
20.4.2010	29,1969	39,2873
21.4.2010	29,1381	39,2199
22.4.2010	29,0906	39,0919
23.4.2010	29,1288	39,0413
24.4.2010	29,2743	38,7445
27.4.2010	29,0882	38,8706
28.4.2010	29,0623	38,8534
29.4.2010	29,3801	38,7817
30.4.2010	29,2886	38,702
1.5.2010	29,1537	38,6986
5.5.2010	29,2982	38,6004
6.5.2010	29,6812	38,5143
7.5.2010	30,2971	38,6833
8.5.2010	30,7193	38,949
12.5.2010	30,3609	38,5948
13.5.2010	30,2048	38,194
14.5.2010	29,8597	37,8412
15.5.2010	30,0575	37,7282
18.5.2010	30,6986	37,7562

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2010

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

19.5.2010	30,3946	37,6224
20.5.2010	30,6953	37,4206
21.5.2010	30,7523	38,0406
22.5.2010	31,0576	39,0115
25.5.2010	30,8754	38,6159
26.5.2010	31,4293	38,6046
27.5.2010	31,3538	38,5119
28.5.2010	30,8786	37,9869
29.5.2010	30,4956	37,6316
1.6.2010	30,74	37,8133
2.6.2010	31,0702	38,033
3.6.2010	31,19	38,1111
4.6.2010	30,8938	38,0117
5.6.2010	31,0685	37,8476
8.6.2010	31,7798	37,9165
9.6.2010	31,62	37,8333
10.6.2010	31,7302	37,943
11.6.2010	31,5742	38,0217
12.6.2010	31,4471	38,0982
16.6.2010	31,4595	38,3303
17.6.2010	31,1566	38,4192
18.6.2010	31,1854	38,2614
19.6.2010	30,884	38,256
22.6.2010	30,7267	38,267
23.6.2010	30,896	38,033
24.6.2010	30,9694	38,0242
25.6.2010	31,0149	38,2352
26.6.2010	31,0761	38,3324
29.6.2010	30,9833	38,3139
30.6.2010	31,1954	38,1863
1.7.2010	31,2554	38,2097
2.7.2010	31,3703	38,3031
3.7.2010	31,1942	38,9928
6.7.2010	31,1124	39,0305
7.7.2010	31,1124	39,1021
8.7.2010	31,0922	39,1326
9.7.2010	30,9479	39,1615
10.7.2010	30,7953	39,1285
13.7.2010	30,8823	38,8716
14.7.2010	30,8543	38,7345
15.7.2010	30,539	38,809
16.7.2010	30,5619	38,9053
17.7.2010	30,4615	39,3258
20.7.2010	30,5739	39,4373
21.7.2010	30,4058	39,5306

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2010

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

22.7.2010	30,4059	39,2145
23.7.2010	30,5205	38,9503
24.7.2010	30,3839	39,1253
27.7.2010	30,3006	39,1999
28.7.2010	30,2391	39,3139
29.7.2010	30,2066	39,335
30.7.2010	30,2173	39,3671
31.7.2010	30,1869	39,4694
3.8.2010	30,1861	39,4653
4.8.2010	29,9681	39,45
5.8.2010	29,7958	39,3781
6.8.2010	29,8633	39,2404
7.8.2010	29,8312	39,3593
10.8.2010	29,8186	39,611
11.8.2010	30,0239	39,5235
12.8.2010	30,205	39,4417
13.8.2010	30,4493	39,3009
14.8.2010	30,4199	39,2173
17.8.2010	30,5199	39,0868
18.8.2010	30,4514	39,1148
19.8.2010	30,4257	39,0514
20.8.2010	30,4636	39,03
21.8.2010	30,5099	39,0923
24.8.2010	30,6041	38,9131
25.8.2010	30,7559	38,8662
26.8.2010	30,8958	39,0894
27.8.2010	30,8227	39,1911
28.8.2010	30,6969	39,0311
31.8.2010	30,664	39,0291
1.9.2010	30,8669	39,0127
2.9.2010	30,8001	39,1654
3.9.2010	30,6858	39,2901
4.9.2010	30,6922	39,3505
7.9.2010	30,5771	39,472
8.9.2010	30,7319	39,3215
9.9.2010	30,8873	39,2948
10.9.2010	30,8801	39,1868
11.9.2010	30,8937	39,1917
14.9.2010	30,6831	39,3235
15.9.2010	30,7049	39,5264
16.9.2010	30,7407	39,9107
17.9.2010	31,0223	40,3166
18.9.2010	31,0826	40,8115
21.9.2010	30,9809	40,5416
22.9.2010	31,0814	40,6483

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2010

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

23.9.2010	30,9826	41,2254
24.9.2010	31,0031	41,538
25.9.2010	30,948	41,2599
28.9.2010	30,6119	41,222
29.9.2010	30,6013	41,0884
30.9.2010	30,403	41,3481
1.10.2010	30,5126	41,4392
2.10.2010	30,5094	41,6606
5.10.2010	30,496	41,9747
6.10.2010	30,436	41,7156
7.10.2010	29,8929	41,4017
8.10.2010	29,6334	41,3564
9.10.2010	29,9086	41,6717
12.10.2010	29,8317	41,66
13.10.2010	30,0763	41,5895
14.10.2010	30,1269	42,0451
15.10.2010	29,9315	42,1585
16.10.2010	30,1243	42,3939
19.10.2010	30,5237	42,3577
20.10.2010	30,4151	42,2983
21.10.2010	30,7968	42,4411
22.10.2010	30,7348	42,8781
23.10.2010	30,4977	42,5351
26.10.2010	30,2258	42,4975
27.10.2010	30,4	42,4658
28.10.2010	30,5682	42,1841
29.10.2010	30,6786	42,4316
30.10.2010	30,7821	42,7256
2.11.2010	30,7738	42,9848
3.11.2010	30,7941	42,9147
4.11.2010	30,7709	43,1654
9.11.2010	30,8029	42,9854
10.11.2010	30,8612	42,7798
11.11.2010	30,6925	42,3004
12.11.2010	30,5107	42,059
13.11.2010	30,7722	41,8779
14.11.2010	30,8414	42,2311
16.11.2010	30,8632	42,1715
17.11.2010	31,056	42,2175
18.11.2010	31,3487	42,2863
19.11.2010	31,1999	42,4069
20.11.2010	30,949	42,3568
23.11.2010	30,995	42,6367
24.11.2010	31,2642	42,4036
25.11.2010	31,2929	41,9168

Venäjän keskuspankki / Valuuttakursseja 2010

http://www.cbr.ru/eng/currency_base/dynamics.aspx

26.11.2010	31,2842	41,6956
27.11.2010	31,3539	41,6192
30.11.2010	31,3061	41,5682
1.12.2010	31,3335	41,0814
2.12.2010	31,4555	41,062
3.12.2010	31,3518	41,2276
4.12.2010	31,2641	41,3374
7.12.2010	31,2867	41,7677
8.12.2010	31,2238	41,6525
9.12.2010	31,243	41,272
10.12.2010	30,9831	41,2106
11.12.2010	30,8604	40,9394
14.12.2010	30,9006	40,8042
15.12.2010	30,7447	41,2932
16.12.2010	30,7199	40,8851
17.12.2010	30,7528	40,6798
18.12.2010	30,6682	40,7979
21.12.2010	30,7746	40,5055
22.12.2010	30,7188	40,472
23.12.2010	30,7187	40,3582
24.12.2010	30,5922	40,1706
25.12.2010	30,5778	40,1548
28.12.2010	30,4495	40,0594
29.12.2010	30,272	40,0226
30.12.2010	30,3592	39,9011
31.12.2010	30,4769	40,3331